

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw Nr 4/2017

Information on socio-economic situation of voivodships No. 4/2017

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw Nr 4/2017

Information on socio-economic situation of voivodships No. 4/2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Regionalnych i Środowiska
Statistics Poland, Regional and Environmental Surveys Department

pod kierunkiem

supervised by

Dominiki Rogalińskiej

Zespół autorski

Editorial Team

Małgorzata Brzostowska, Elżbieta Grobicka, Joanna Hausman-Czerwińska, Joanna Jelińska-Hrynkiewicz,
Michał Moskalewicz, Joanna Poświata, Krystyna Przepióra

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Michał Moskalewicz, Małgorzata Brzostowska

ISSN 0866-9333

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS – prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Publikacja „Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw” jest kolejną edycją tego opracowania wydawanego z częstotliwością kwartalną od 1996 r. Zawiera szereg informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województw. Wszystkie prezentowane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju w okresach kwartalnych lub okresach narastających.

Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono dane statystyczne z zakresu ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, podmiotów gospodarki narodowej, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw, nakładów inwestycyjnych oraz rolnictwa. Dodatkowo w bieżącej edycji, kończącej rok, zaprezentowano charakterystykę poszczególnych województw. Część analityczna dostępna jest w formie PDF, natomiast tablice z danymi dostępne są w formie Excel. Szerszy zakres danych liczbowych dostępny będzie w Banku Danych Lokalnych w module danych krótkookresowych <https://bdl.stat.gov.pl>.

Dyrektor Departamentu
Badań Regionalnych i Środowiska

Dominika Rogalińska

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, kwiecień 2018

Preface

The publication "Information on socio-economic situation of voivodships" is the subsequent edition of this elaboration issued on a quarterly basis since 1996. The edition contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of voivodships. All categories have been presented in terms of dynamics and in relation to national aggregates quarterly and cumulatively.

The elaboration consists of analytical part enriched with maps and charts as well as tabular part containing statistical data on population, labour market, wages and salaries, retirement pay and pensions, prices, residential construction, entities of the national economy, sold production of industry and construction, financial results of enterprises, investment outlays as well as agriculture. Additionally, in this edition which is the last one in the current year, the characteristics of voivodships are presented. Analytical part is presented in PDF format, whereas tables with data are accessible in Excel format. Detailed databases can be extracted online from Local Data Bank in dedicated section of short-term indicators module via our website <https://bd.stat.gov.pl>.

*Director of Regional and Environmental
Surveys Department*

Dominika Rogalińska

*President
Statistics Poland*

Dominik Rozkrut, Ph. D.

Warsaw, April 2018

Spis treści

Contents

Przedmowa.....	3
<i>Preface.....</i>	<i>4</i>
Objaśnienia znaków umownych.....	7
<i>Symbols</i>	
Synteza.....	8
<i>Executive summary.....</i>	<i>11</i>
Rynek Pracy.....	14
<i>Labour Market</i>	
Wynagrodzenia.....	24
<i>Wages and salaries</i>	
Emerytury i renty.....	27
<i>Retirement and other pensions</i>	
Ceny.....	30
<i>Prices</i>	
Budownictwo mieszkaniowe.....	36
<i>Residential construction</i>	
Produkcja przemysłu i budownictwa.....	38
<i>Production of industry and construction</i>	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw.....	40
<i>Financial results of enterprises</i>	
Nakłady inwestycyjne.....	43
<i>Investment expenditures</i>	
Rolnictwo.....	45
<i>Agriculture</i>	
Województwa.....	58
<i>Voivodships</i>	
Województwo dolnośląskie.....	58
Województwo kujawsko-pomorskie.....	64
Województwo lubelskie.....	71
Województwo lubuskie.....	78
Województwo łódzkie.....	85
Województwo małopolskie.....	92
Województwo mazowieckie.....	99

Województwo opolskie.....	106
Województwo podkarpackie	113
Województwo podlaskie	120
Województwo pomorskie	127
Województwo śląskie	134
Województwo świętokrzyskie	140
Województwo warmińsko-mazurskie.....	147
Województwo wielkopolskie	154
Województwo zachodniopomorskie	161
Uwagi ogólne	168
Uwagi metodologiczne.....	170
<i>General notes</i>	176
<i>Methodological notes</i>	178

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbols</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Synteza

Rachunki narodowe w IV kwartale 2017 r.

produkt krajowy brutto	+5,1% r/r
wartość dodana brutto	+4,0% r/r

Według wstępnego szacunku, w IV kwartale 2017 r. produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 5,1% w porównaniu z IV kwartałem roku poprzedniego. Głównym czynnikiem wzrostu był nadal krajowy popyt konsumpcyjny (wpływ na tempo wzrostu gospodarczego +5,9 p. proc., wobec +3,8 p. proc w III kwartale 2017 r.). Złożył się na to pozytywny wpływ spożycia ogółem (+3,5 p. proc.), z tego spożycia w sektorze gospodarstw domowych (+2,5 p. proc.) oraz spożycia publicznego (+1,0 p. proc.). Dodatni był także wpływ akumulacji (+2,4 p. proc.), przede wszystkim na skutek dodatniego wpływu popytu inwestycyjnego (+2,8 p. proc.) przy ujemnym wpływie zmian zapasów (-0,4 p. proc.). W IV kwartale 2017 r. odnotowano negatywny wpływ eksportu netto na tempo wzrostu gospodarczego (-0,8 p. proc., wobec +1,1 p. proc w III kwartale 2017 r.).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w IV kwartale 2017 r. była większa o 4,8% w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. (wobec wzrostu o 2,9% w przed rokiem). Wzrost odnotowano w większości sekcji, powyżej średniej – w transporcie i gospodarce magazynowej (o 11,5%), budownictwie (o 9,8%), przemyśle (o 7,8%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 6,3%).

Rynek pracy w 2017 r.

przeciętne zatrudnienie	
w sektorze przedsiębiorstw	+4,5% r/r
stopa bezrobocia rejestrowanego	6,6%

W 2017 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 4,5% większe niż przed rokiem (kiedy notowano zwiększenie o 2,8%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w podlaskim (o 7,3%), świętokrzyskim (o 5,9%) i zachodniopomorskim (o 5,8%); najmniejszy – w kujawsko-pomorskim (o 3,0%), lubelskim (o 3,3%) i śląskim (o 3,4%).

W końcu grudnia 2017 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1081,7 tys. osób bezrobotnych, tj. o 19,0% mniej niż przed rokiem. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano we wszystkich województwach, od 24,2% w wielkopolskim do 15,0% w lubelskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2017 r. wyniosła 6,6% tj. o 1,6 p. proc. mniej niż przed rokiem i była najniższa od ponad 25 lat. W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich województwach, od 2,5 p. proc. w warmińsko-mazurskim do 1,2 p. proc. w małopolskim i wielkopolskim. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w województwach: wielkopolskim (3,7%), śląskim (o 5,2%) i małopolskim (5,4%); najwyższą – w warmińsko-mazurskim (11,7%), kujawsko-pomorskim (10,0%) i podkarpackim (9,7%).

Poprawę sytuacji na rynku pracy wskazują również wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za IV kwartał 2017 r. Zwiększyła się liczba pracujących (o 0,5%) oraz wzrósł wskaźnik zatrudnienia (o 0,5 p. proc. do 53,7%). Według BAEL odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych

(o 19,7%), jak i stopy bezrobocia (o 1,0 p. proc. do poziomu 4,5%). Korzystniejsza niż przed rokiem była relacja liczby osób niepracujących do pracujących – na 1000 osób pracujących przypadały 864 osoby bezrobotne lub biernie zawodowo (wobec 880 osób przed rokiem).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw 2017 r. było o 5,9% wyższe niż w 2016 r., a dynamika była wyższa niż w ośmiu poprzednich latach. Zwiększenie wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największe w podlaskim (o 8,0%), kujawsko-pomorskim (o 7,9%), małopolskim (o 7,6%) oraz wielkopolskim (o 7,2%), a najmniejsze w lubelskim (o 4,6%), śląskim (o 5,0%) i mazowieckim (o 5,1%). Zmniejszyła się rozpiętość w relacji do średniego wynagrodzenia w kraju pomiędzy województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw i wyniosła 38,6 p. proc. (spadek o 0,5 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem).

Rolnictwo 2017 r.

Według wstępnych szacunków, globalna produkcja rolnicza w 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 1,4%. Wzrosła zarówno produkcja zwierzęca (o 2,5%), jak i roślinna (o 0,4%). Na rynku rolnym w grudniu 2017 r. przeciętne ceny zbóż były wyższe niż przed rokiem. Wzrosły również ceny skupu żywca rzeźnego wołowego (bydła bez cieląt), mleka oraz targowiskowe ceny prosiąt na chów i ziemniaków jadalnych późnych. W ujęciu rocznym mniej płacono w skupie za żywiec wieprzowy i ziemniaki. Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w grudniu 2017 r., wskazują na zwiększenie w skali roku liczebności trzody chlewnej i bydła. Według stanu z 1 grudnia 2017 r. pogłowie trzody chlewnej ogółem było wyższe o 7,1% od notowanego w analogicznym okresie 2016 r. Wzrost obserwowano w 10 województwach, w granicach od 18,9% w mazowieckim do 1,8% w pomorskim. Najgłębszy spadek pogłowia trzody chlewnej wystąpił w podlaskim (o 8,3%). W skali roku pogłowie bydła ogółem zwiększyło się o 1,1%, a wzrost jego liczebności obserwowano w 7 województwach – od 7,9% w warmińsko-mazurskim do 0,1% w zachodniopomorskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek liczebności stada bydła, w tym najgłębszy w małopolskim (8,7%).

Ceny w 2017 r.

ceny towarów i usług konsumpcyjnych:

2017 r.	+2,0% r/r
IV kwartał 2017 r.	+2,2% r/r

W 2017 r. po dwóch latach spadku, ceny towarów i usług konsumpcyjnych w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły średnio o 2,0% (najbardziej w województwie wielkopolskim o 2,3%). Obserwowano wysoki wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych (4,2%) oraz towarów i usług związanych z transportem (o 3,8%). Wyższe niż przed rokiem były również ceny m.in. w zakresie mieszkania (o 1,6%) oraz towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (o 1,4%).

W IV kwartale 2017 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku wyniósł średnio 2,2%. Ceny wzrosły we wszystkich województwach, w tym w 10 w stopniu wyższym niż przeciętnie w kraju (najbardziej w kujawsko-pomorskim, małopolskim i wielkopolskim – po 2,6%). W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego najbardziej podrożała żywność i napoje bezalkoholowe (o 5,6%), zwłaszcza w województwach: kujawsko-pomorskim (o 6,3%) oraz łódzkim i podkarpackim (po 6,2%).

Produkcja sprzedana przemysłu w 2017 r.

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była o 6,5% większa niż w 2016 r. (kiedy notowano wzrost o 3,6%). Zwiększenie produkcji przemysłowej odnotowano we wszystkich województwach – od 14,5% w świętokrzyskim i 14,4% w podlaskim do 2,4% w dolnośląskim.

Produkcja budowlano-montażowa w 2017 r.

Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) realizowana w Polsce w skali roku zwiększyła się o 12,1% (wobec spadku o 14,1% w 2016 r.).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2017 r.

wynik finansowy netto	+13,8%
wskaźnik rentowności obrotu:	
brutto	+5,2%
netto	+4,4%

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były korzystniejsze od uzyskanych w roku poprzednim. Wzrost przychodów z całokształtu działalności był większy od wzrostu kosztów ich uzyskania, co wpłynęło na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zwiększyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto, nieco obniżył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Poprawę większości wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach województw: śląskiego, świętokrzyskiego i pomorskiego, a pogorszenie – w przedsiębiorstwach województw podkarpackiego, łódzkiego i kujawsko-pomorskiego. W ogólnej liczbie badanych podmiotów niższy był udział przedsiębiorstw rentownych, natomiast zwiększył się ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej.

Executive summary

National accounts in fourth quarter of 2017

gross domestic product	+5.1% y/y
gross value added	+4.0% y/y

By preliminary estimate, in the fourth quarter of 2017, real gross domestic product (GDP) was higher by 5.1% compared with fourth quarter of the previous year. The main factor of GDP growth was domestic demand (influenced economic growth by +5.9 percentage points, against +3.8 percentage points in the third quarter of 2017). It was due to the final consumption expenditure (+3.5 percentage points), including household consumption expenditure (+2.5 percentage points) and public consumption expenditure (+1.0 percentage point). There was also a positive influence of gross capital formation (+2.4 percentage points), mainly because of positive impact of the investment demand (+2.8 percentage points) with the negative impact of changes of inventories (-0.4 percentage point). In fourth quarter of 2017, there was noted a negative influence of net export for the pace of economic growth (-0.8 percentage point, against +1.1 percentage points in the third quarter of the current year). Gross value added in national economy in the fourth quarter of 2017 was higher by 4.8% compared to the same period of 2016 (against an increase by 2.9% in a year before). Increase noted in most sections, more than average - transportation and storage (by 11.5%), construction (by 9.8%), industry (by 7.8%) and trade; repair of motor vehicles (by 6.3%).

Labour market in 2017 r

average paid employment	
in business enterprise sector	+4.5% y/y
registered unemployment rate	6.6%

In 2017, the average paid employment in non-financial corporations sector was by 4.5% higher than a year before (when an increase was noted by 2.8). Increase was recorded in all voivodships, the highest in podlaskie (by 7.3%), świętokrzyskie (by 5.9%) and zachodniopomorskie (by 5.8%); the smallest in kujawsko-pomorskie (by 3.0%), lubuskie (by 3.3%) and śląskie (by 3.4%).

At the end of December 2017 in labour offices 1081.7 thous. unemployed persons were registered, i.e. by 19.0% less than a year before. Decrease of the number of unemployed persons was noted in all voivodships, from 24.2% in wielkopolskie up to 15.0% in lubelskie.

Registered unemployment rate at the end of December 2017 was 6.6% i.e. by 1.6 percentage points less than a year before and it was the lowest for 25 years. The unemployment rate on an annual basis declined in all voivodships, from 2.5 percentage points in warmińsko-mazurskie to 1.2 percentage points in małopolskie and wielkopolskie. The lowest unemployment rate was noted in: wielkopolskie (3.7%), śląskie (by 5.2%) and małopolskie (by 5.4%); the highest – in wamińsko-mazurskie (11.7%), kujawsko-pomorskie (10.0%), and podkarpackie (9.7%).

Improvement in the labour market is also confirmed by the preliminary estimates of The Labour Force Survey (LFS) for the

fourth quarter of 2017. Number of employed persons increased (by 0.5%) as well as the rate of employment (by 0.5 percentage point up to 53.7%). According to the LFS the number of the unemployed persons decreased (by 19.7%) as well as unemployment rate (by 1.0 percentage point up to level of 4.5%). The relation between the number of persons not working to employed persons was more favorable than a year before – per 1000 working persons were 864 unemployed or economically inactive persons (against 880 persons in the previous year).

Average monthly wages and salaries in business enterprise sector in 2017

Average monthly gross wages and salaries in the business enterprise sector in 2017, was by 5.9% higher than in 2016 and the indices was higher than in a last eight years. The increases of wages and salaries was recorded in all voivodships; the highest – podlaskie (by 8.0%), kujawsko-pomorskie (by 7.9%), małopolskie (by 7.6%), and wielkopolskie (by 7.2%) and the lowest – in lubelskie (by 4.6%), śląskie (by 5.0%) and mazowieckie (by 5.1%). The range of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in relation to national average between the highest and the lowest result in voivodships decreased and achieved 38.6 percentage points (decrease by 0.5 percentage point in comparison to the previous year).

Agriculture in 2017

According to the preliminary estimates, gross agricultural output in 2017 in comparison to the previous year increased by 1.4%. There was an increase of animal output (by 2.5%) and crop output (by 0.4%). On the agricultural market in December of 2017 the average cereals prices were higher than a year before. There was also an increase of procurement prices of cattle and pigs for slaughter (cattle excluding calves), milk, marketplace prices of piglets and late edible potatoes. In annual terms less was paid for procurement of pig for slaughter and potatoes. The preliminary results of representative survey of livestock conducted in December of 2017, it shows the increased number of pigs and cattle. As of December 1st, 2017 pigs livestock in total increased by 7.1% than recorded in the corresponding period of 2016. The increase observed in 10 voivodships in range from 18.9% in mazowieckie to 1.8% in pomorskie. Deepest decrease of pigs livestock was noted in podlaskie (by 8.3%). Cattle livestock in total increased on an annual basis by 1.1%, and it was observed in 7 voivodships – from 7.9% in warmińsko-mazurskie to 0.1% in zachodniopomorskie. In the rest of voivodships there was a decrease in herd of cattle, the deepest in małopolskie (by 8.7%).

Prices in 2017

prices of consumer goods and services:

2017 r.	+2.0% y/y
fourth quarter of 2017	+2.2% y/y

In 2017 after two years of decrease, prices of consumer goods and services in comparison to the previous year average increased by 2.0% (the most in wielkopolskie voivodship by 2.3%). There was high increase of food and non-alcoholic beverages prices (4.2%) and also goods and services prices related with transportation (by 3.8%). Higher than last year were also prices of dwelling (by 1.6%) and goods and services related to the recreation and culture (by 1.4%).

In the fourth quarter of 2017 the prices of consumer goods and services increased average by 2.2% on an annual basis. Increase of the prices were observed in every voivodships, in 10 of them higher than average in the country (the most in kujawsko-pomorskie, małopolskie and wielkopolskie – 2.6% each). In comparison to the same period of 2016 the highest increase in prices was in food and non-alcoholic beverages prices (by 5.6%), mostly in: kujawsko-pomorskie (by 6.3%) and łódzkie and podkarpackie (6.2% each).

Sold production of industry in 2017

Sold production of industry (in constant prices) was by 6.5% higher than in 2016 (when an increase was noted by 3.6%). Increase of production of industry was observed in all voivodships – from 14.5% in świętokrzyskie and 14.4% in podlaskie to 2.4% in dolnośląskie.

Construction and assembly production in 2017

Construction and assembly production (in constant prices) in Poland on a yearly basis increases by 12.1% (against a decrease by 14.1% in 2016).

Financial results of non-financial enterprises in 2017

net financial result	+13.8%
turnover profitability rate:	
gross	+5.2%
net	+4.4%

Financial results gained by surveyed non-financial enterprises were better than these recorded in the same period of the previous year. Increase of revenues from total activity was higher than costs of revenues acquisition, consequently cost level indicator improved. Basic economic and financial indicators have improved. Profitability rates of gross and net turnover increased but sales profitability rate of products, goods and materials slightly decreased. Improvement of most indicators observed in enterprises of śląskie, świętokrzyskie and pomorskie while a decrease was noted in enterprises of podkarpackie, łódzkie and kujawsko-pomorskie. In total number of surveyed entities the share of profitable enterprises decreased, whereas their share in revenues from total activity increased.

Rynek Pracy

Labour Market

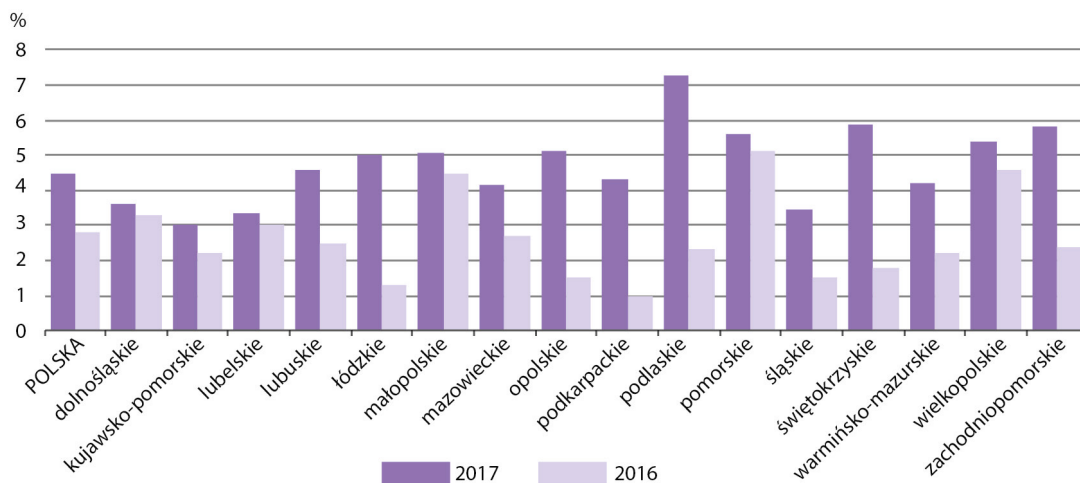
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wzrosło w skali roku. W porównaniu z 2016 r. zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych oraz obniżyła się stopa bezrobocia rejestrowanego, której poziom w grudniu był najniższy od 1990 roku.

Wstępne wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** za IV kwartał 2017 r. wskazują na korzystniejszą niż przed rokiem sytuację na rynku pracy – zwiększyła się liczba pracujących i odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia. W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba bezrobotnych, obniżyła się stopa bezrobocia. Poprawie uległa relacja niepracujących do pracujących.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wyniosło 6017,1 tys. osób i było o 4,5% większe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 2,8%). Wzrost zatrudnienia odnotowano w większości sekcji – największy w zakwaterowaniu i gastronomii (o 9,9%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 9,2%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 8,4%). Mniejsze niż przed rokiem było zatrudnienie w górnictwie i wydobywaniu (o 4,5%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,3%). Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło we wszystkich województwach w granicach od 7,3% w podlaskim do 3,0% w kujawsko-pomorskim.

Wykres 1. Zmiany przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w latach 2016–2017 (wzrost/spadek w skali roku)

Chart 1. Changes in average paid employment in the business enterprise sector in 2016-2017 (increase/decrease in the year)

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2017 r. wyniosło 2649,9 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 3,2%. Wzrost wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 9,5% w świętokrzyskim do 1,4% w dolnośląskim.

Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 0,9% wyższe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 387,0 tys. osób. Wzrost odnotowano w 10 województwach – największy w: podlaskim (o 12,6%), warmińsko-mazurskim (o 3,8%) oraz zachodniopomorskim (o 3,7%). W pozostałych województwach wystąpił spadek w granicach od 1,2% w dolnośląskim do 5,2% w świętokrzyskim.

Przeciętne zatrudnienie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych wyniosło 1240,4 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 4,3%. Wzrost odnotowano w 15 województwach – największy: w łódzkim (o 7,9%), lubuskim (o 7,1%) i opolskim (o 6,8%), najmniejszy w: małopolskim (o 0,4%), lubelskim (o 3,1%) i kujawsko-pomorskim (o 3,5%). W województwie dolnośląskim zatrudnienie spadło (o 1,4%).

Przeciętne zatrudnienie w zakwaterowaniu i gastronomii było o 9,9% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 116,7 tys. osób. Największy wzrost wystąpił w województwach: opolskim (o 41,1%), podkarpackim (o 20,4%) i lubelskim (o 19,7%), najmniejszy w świętokrzyskim (o 1,8%) i podlaskim (o 3,9%).

Przeciętne zatrudnienie w obsłudze rynku nieruchomości wyniosło 97,3 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 4,6%. Wzrost wystąpił w 14 województwach, największy w: świętokrzyskim (o 18,2%), mazowieckim (o 8,7%) oraz łódzkim (o 7,1%). W województwie dolnośląskim i opolskim zatrudnienie spadło (odpowiednio o 0,1% i 1,0%).

Przeciętne zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej ukształtowało się na poziomie 204,3 tys. osób i było o 8,4% większe niż w 2016 r. Wzrost odnotowano w 14 województwach, największy w: podlaskim (o 46,9%), pomorskim (o 23,0%) i łódzkim (o 20,2%); najmniejszy w zachodniopomorskim (o 1,3%) i opolskim (o 2,7%). Spadek zatrudnienia wystąpił w województwach lubuskim (o 1,9%) i wielkopolskim (o 1,7%).

Przeciętne zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej było o 9,2% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 413,6 tys. osób. Wzrost odnotowano w 15 województwach – największy w zachodniopomorskim (o 25,0%), podkarpackim (18,1%) i małopolskim (o 17,9%). Spadek o 11,8% wystąpił w województwie kujawsko-pomorskim.

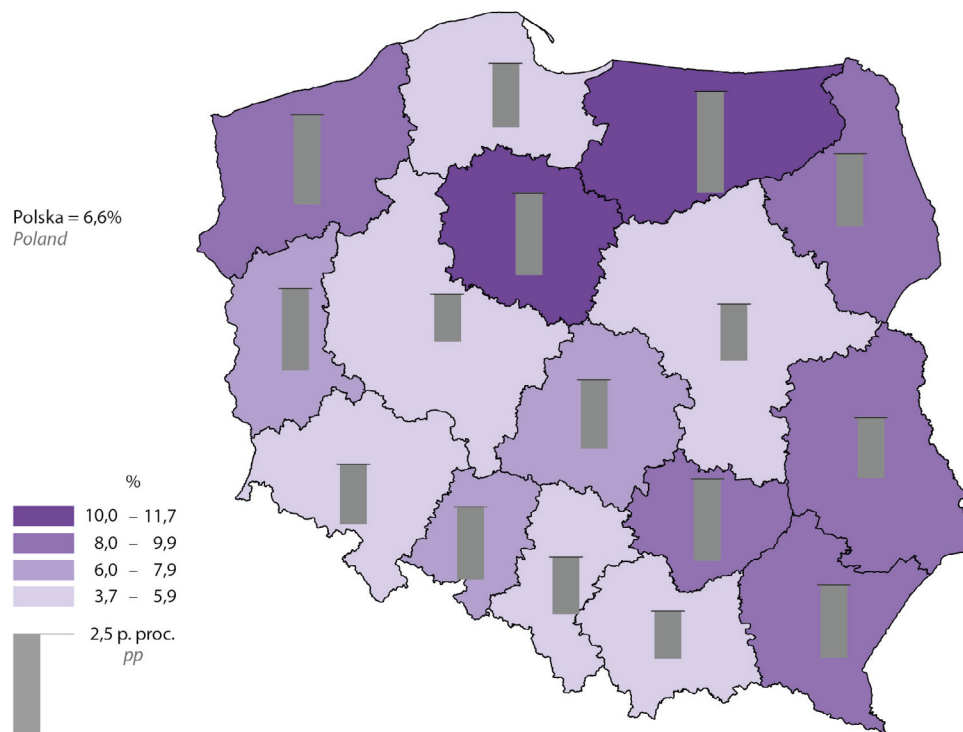
W końcu grudnia 2017 r. w urzędach pracy **zarejestrowanych** było 1081,7 tys. **osób bezrobotnych**, tj. o 253,4 tys. (o 19,0%) mniej niż w analogicznym miesiącu 2016 r. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, od 24,2% w wielkopolskim do 15,0% w lubelskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2017 r. wyniosła przeciętnie w kraju 6,6% i była niższa o 1,6 p. proc. w stosunku do grudnia 2016 r. Spadek odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w: warmińsko-mazurskim (o 2,5 p. proc.), zachodniopomorskim (o 2,2 p. proc.) oraz kujawsko-pomorskim, lubuskim i świętokrzyskim (po 2,0 p. proc.). W najmniejszym stopniu stopa bezrobocia zmniejszyła się w województwach: małopolskim i wielkopolskim (po 1,2 p. proc.) oraz mazowieckim i śląskim (po 1,4 p. proc.).

Zmniejszyło się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. W końcu grudnia 2017 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością stopy bezrobocia w województwach wynosiła 8,0 p. proc. (wielkopolskie – 3,7%, warmińsko-mazurskie – 11,7%); w skali roku rozpiętość ta zmniejszyła się o 1,3 p. proc. Podobnie jak przed rokiem, do województw o wysokiej stopie bezrobocia, poza warmińsko-mazurskim, należały kujawsko-pomorskie (10,0%) i podkarpackie (9,7%). Najniższą stopę bezrobocia, poza wielkopolskim, odnotowano w województwach śląskim (5,2%) i małopolskim (5,4%).

Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2017 r. stan w końcu grudnia

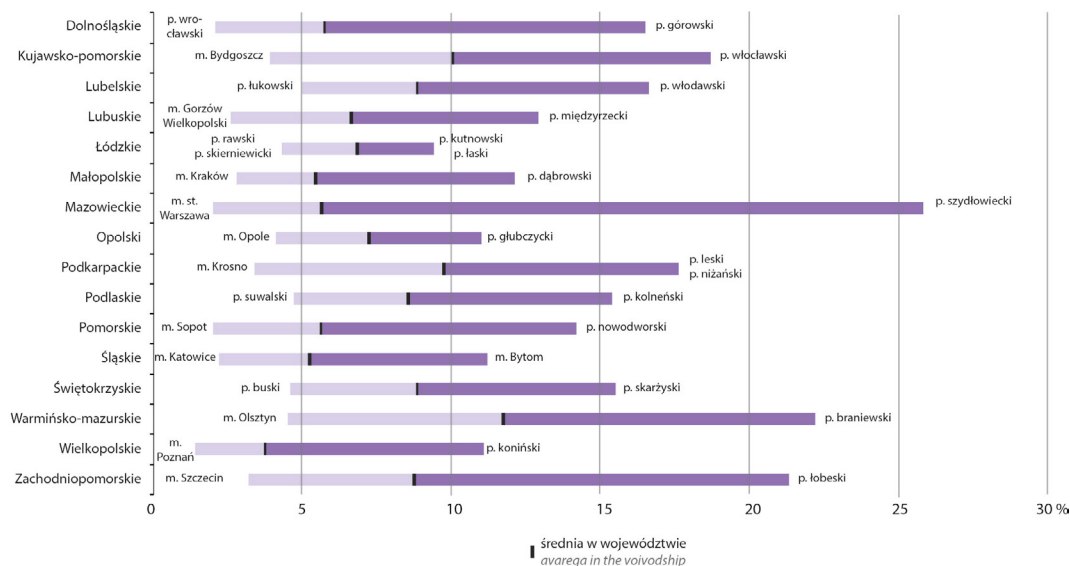
Map 1. Registered unemployment rate in 2017 as of end of December

Analizując stopę bezrobocia na poziomie powiatów we wszystkich województwach zmniejszeniu uległy różnice pomiędzy skrajnymi wartościami wskaźnika. Najgłębszy spadek zróżnicowania odnotowano w śląskim (9,0 p. proc., wobec 12,6 p. proc. w grudniu 2016 r.), najmniej w podlaskim (10,7 p. proc., wobec 11,1 p. proc.). Największa dysproporcja wewnątrzwojewództwa utrzymała się w województwie mazowieckim, gdzie w końcu grudnia 2017 r. różnica pomiędzy najwyższą, a najniższą wartością stopy bezrobocia wyniosła 23,8 p. proc. (25,8% w powiecie szydłowieckim i 2,0% w powiecie m.st. Warszawa), wobec 25,9 p. proc. w grudniu 2016 r. Najmniejszą rozpiętość odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w województwie łódzkim (5,1 p. proc.), a wyznaczała je stopa bezrobocia na poziomie 9,4% w powiatach kutnowskim i łaskim oraz 4,3% w powiatach rawskim i skierniewickim.

Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2017 r. stan w końcu grudnia

Chart 2. Registered unemployment rate by powiats in 2017 as of end of December

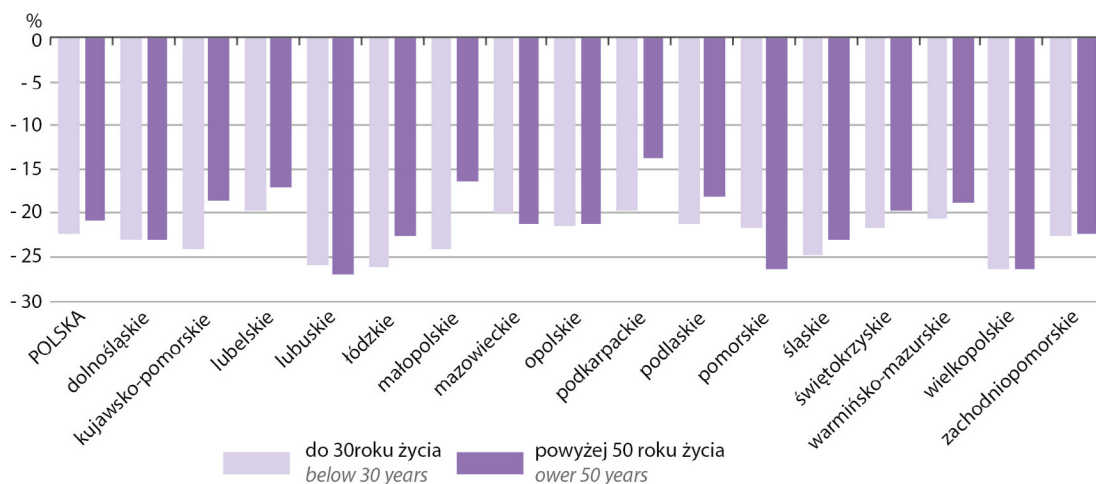
W końcu grudnia 2017 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych było 594,8 tys. osób długotrwale bezrobotnych. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 55,0% (spadek o 1,0 p. proc.). Największy udział odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (60,2%), podkarpackim (60,0%), podlaskim (59,5%) i lubelskim (59,4%) a najmniejszy w pomorskim (45,6%), wielkopolskim (47,6%) i lubuskim (49,1%).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 282,4 tys. osób stanowiły osoby do 30 roku życia. Udział tej grupy wyniósł 26,1% (o 1,2 p. proc. mniej niż przed rokiem) i był największy w województwach lubelskim (30,9%), podkarpackim (29,7%) i świętokrzyskim (29,0%), a najmniejszy w łódzkim i dolnośląskim (po 21,5%) oraz śląskim (22,9%).

W kategorii osób powyżej 50 roku życia liczba bezrobotnych wynosiła 298,6 tys. osób, co stanowiło 27,6% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych (spadek o 0,6 p. proc. w skali roku). Największy udział tej kategorii bezrobotnych odnotowano w województwach: dolnośląskim (32,2%), opolskim (31,6%) i zachodniopomorskim (31,0%), najmniejszy w lubelskim i podkarpackim (odpowiednio 23,1% i 23,9%).

Wykres 3. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych według wybranych grup wieku w 2017 r. stan w końcu grudnia; spadek w skali roku

Chart 3. Decrease in the number of registered unemployed by selected age groups in 2017 as of the end of December; year-on-year decrease

Liczba **bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej** wyniosła 27,3 tys. osób. Najwięcej bezrobotnych pobierało świadczenia w województwach dolnośląskim i kujawsko-pomorskim (po 3,9 tys.) oraz śląskim (3,7 tys.), najmniej w lubelskim (0,2 tys.), lubuskim (0,5 tys.) i opolskim (0,6 tys.). Udział tej grupy bezrobotnych wynosił 2,5% (wzrost o 0,2 p. proc. w porównaniu z grudniem 2016 r.) i był największy w województwie dolnośląskim (5,7%) i kujawsko-pomorskim (4,8%), a najmniejszy w lubelskim (0,3%), mazowieckim i świętokrzyskim (po 1,4%).

Liczba osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia wyniosła 211,5 tys. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 19,6% (wzrost o 2,4 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2016 r.); największy był w województwie pomorskim (23,7%), wielkopolskim (22,4%) i kujawsko-pomorskim (22,1%), najmniejszy w podlaskim (17,1%), mazowieckim (17,4%) i łódzkim (17,6%).

Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia stanowili 0,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w kraju. Ich liczba w końcu grudnia 2017 r. wyniosła 2,3 tys. i była o 2,7% większa niż w roku poprzednim. Wzrost odnotowano w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, małopolskim, mazowieckim i świętokrzyskim. W województwie łódzkim liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych nie zmieniła się, a w pozostałych województwach wystąpił spadek, najgłębszy w zachodniopomorskim (o 16,3%), pomorskim (o 12,8%) i podlaskim (o 12,5%).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 66,8 tys. osób stanowiły osoby niepełnosprawne (o 18,7% mniej niż w grudniu 2016 r.). Niepełnosprawni, tak jak rok temu, stanowili 6,2% ogółu bezrobotnych w kraju. Największy udział tej grupy odnotowano w województwach lubuskim (9,1%), dolnośląskim (8,2%), łódzkim (8,1%) i pomorskim (8,0%), najmniejszy w kujawsko-pomorskim i podkarpackim (po 4,4%) oraz lubelskim i mazowieckim (po 4,5%).

W 2017 r. liczba **nowo zarejestrowanych** bezrobotnych wyniosła 1914,8 tys. osób i była o 11,8% mniejsza niż przed rokiem (wobec spadku o 8,4% w 2016 r.). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zmniejszył się w skali roku (o 0,4 p. proc. do 82,2%). Zmniejszył się również odsetek osób długotrwale bezrobotnych, osób dotychczas niepracujących, osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy, absolwentów oraz nieznacznie – osób bez kwalifikacji zawodowych. Udział osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi ukształtował się na poziomie 43,2%.

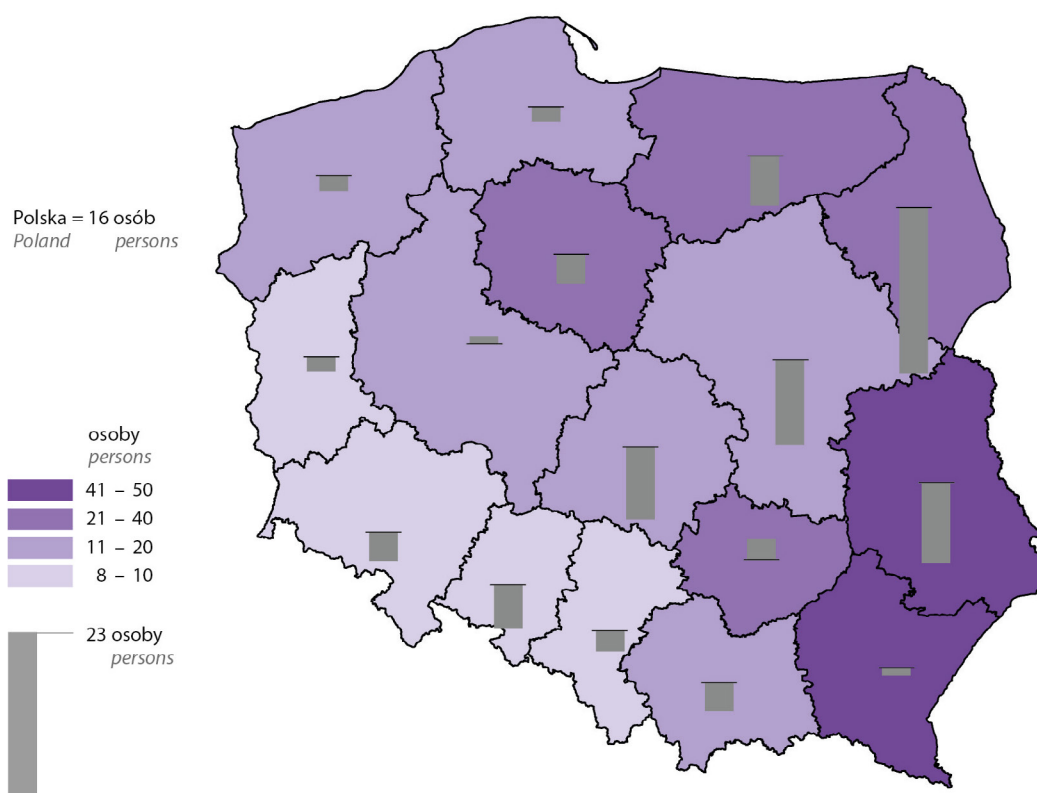
Z ewidencji bezrobotnych w 2017 r. **skreślono** 2168,3 tys. osób, tj. o 9,6% mniej niż przed rokiem (wobec spadku o 8,8% w analogicznym okresie ub. roku). Osoby wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy stanowiły 49,1% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych (spadek o 1,3 p. proc.).

W końcu grudnia 2017 r. najwyższą **stopę napływu bezrobotnych** odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (1,6%), zachodniopomorskim (1,5%) i kujawsko-pomorskim (1,4%), natomiast najniższą w: małopolskim, mazowieckim i wielkopolskim (po 0,7%); przy średniej dla kraju 1,0%.

W końcu grudnia 2017 r. **na 1 ofertę pracy** przypadało 16 osób bezrobotnych, wobec 21 osób w grudniu 2016 r. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w województwach opolskim i śląskim (po 8 osób na 1 ofertę pracy), a także w dolnośląskim i lubuskim (po 9 osób na 1 ofertę pracy), natomiast najmniej sprzyjająca wystąpiła w podkarpackim (50 osób na 1 ofertę pracy) oraz lubelskim (43 osoby na 1 ofertę pracy).

Mapa 2. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1 ofertę pracy w 2017 r. stan w końcu grudnia

Mapa 2. *Number of registered unemployed per one job offer in 2017 state at the end of December*

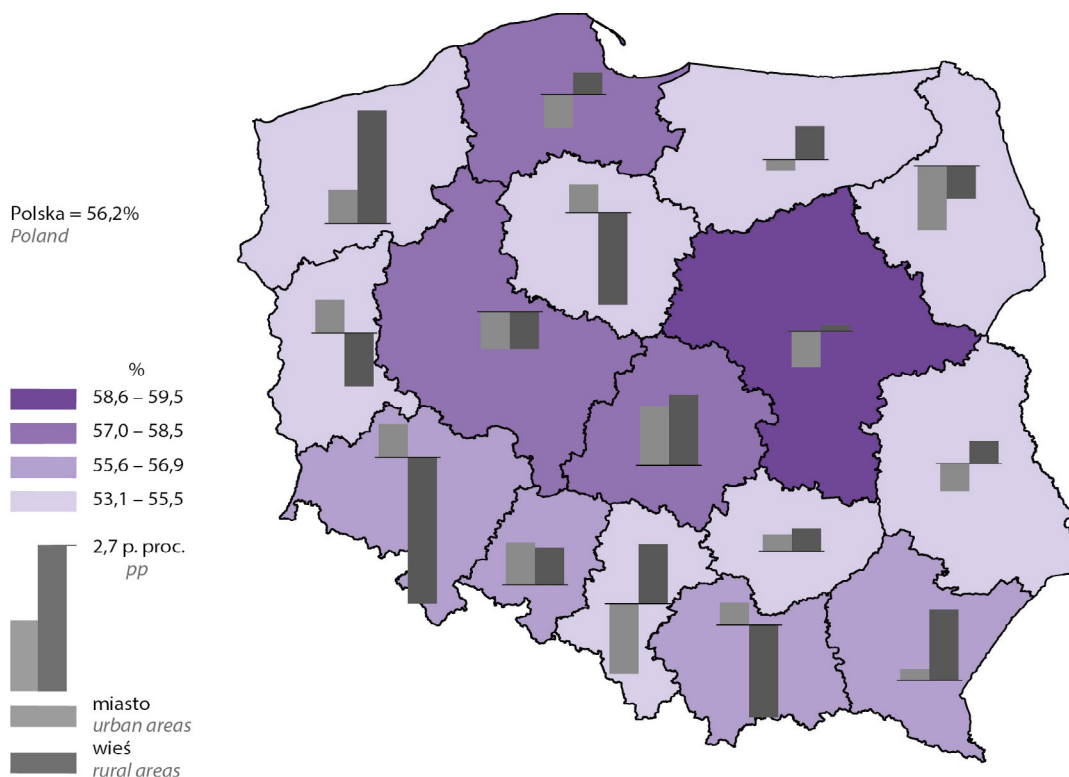

Według wstępnych wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w IV kwartale 2017 r. zbiorowość **aktywnych zawodowo** liczyła 17173 tys. osób, tj. o 113 tys. mniej w porównaniu do IV kwartału 2016 r. Spadek liczby osób aktywnych zawodowo odnotowano w 11 województwach – najgłębszy w podlaskim (o 2,6%) i śląskim (o 2,1%). Wzrost wystąpił w województwach zachodniopomorskim (o 1,5%), łódzkim (o 1,3%), podkarpackim (o 1,1%) i opolskim (o 0,2%), natomiast w województwie świętokrzyskim liczba osób aktywnych zawodowo nie uległa zmianie.

Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 56,2% i był o 0,1 p. proc. niższy niż w IV kwartale 2016 r. Spadek odnotowano w 9 województwach, najgłębszy w podlaskim (o 1,0 p. proc.), małopolskim, śląskim i wielkopolskim (po 0,7 p. proc.). W pozostałych województwach odnotowano wzrost – największy

w łódzkim i zachodniopomorskim po 1,1 p. proc. Najwyższą wartość współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim (59,5%) i łódzkim (58,1%), a najniższą w śląskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim (odpowiednio 53,1%, 53,8% i 53,9%). W podziale na płeć odnotowano spadek o 0,3 p. proc. współczynnika aktywności kobiet (do 48,0%), dla mężczyzn pozostał on na poziomie notowanym w 2016 r., tj. 65,1%. W miastach spadek współczynnika był głębszy niż na obszarach wiejskich (odpowiednio 0,2 p. proc. do 56,1% oraz 0,1 p. proc. do 56,3%).

Mapa 3. Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2017 r. i jego zmiany w podziale na miasto-wieś
Map 3. Activity rate in the fourth quarter of 2017 and it's changes in the urban-rural division

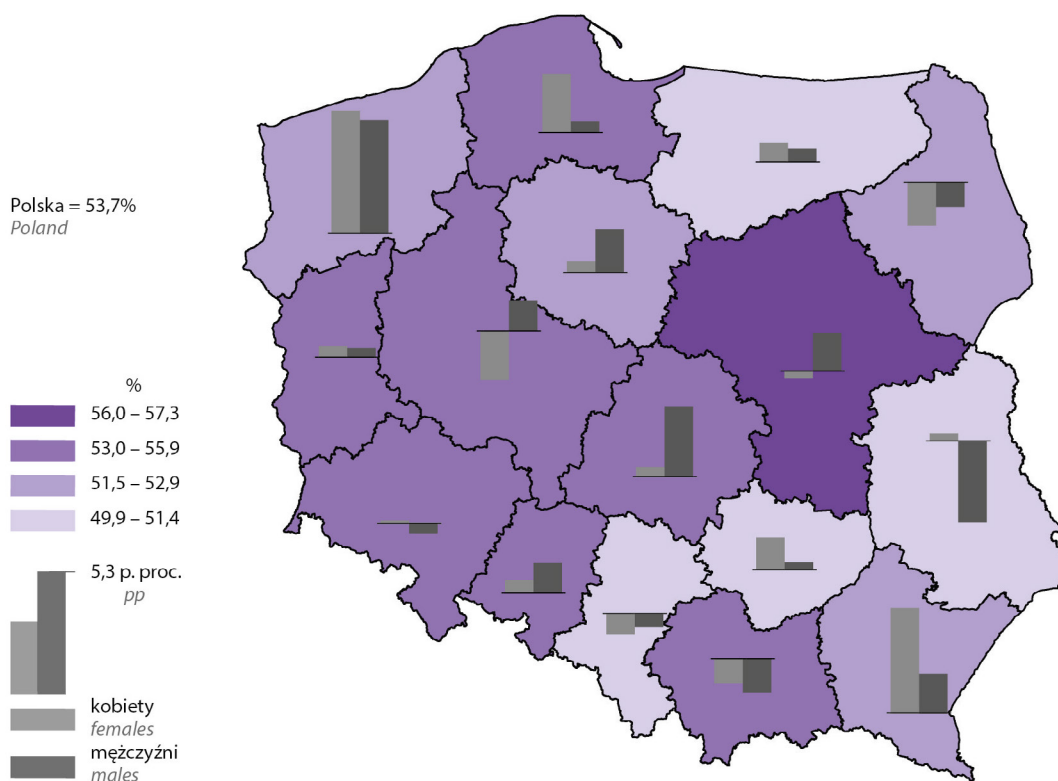
Liczba pracujących wyniosła 16404 tys. osób i w skali roku zwiększyła się o 76 tys., tj. o 0,5%. Wzrost wystąpił w 10 województwach, największy w zachodniopomorskim (o 5,1%), podkarpackim (o 3,0%) i łódzkim (o 1,9%). W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w lubelskim (o 1,8%), podlaskim (o 1,4%) oraz małopolskim (o 1,2%). Zwiększyła się zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 56 tys., tj. o 0,6%), jak i kobiet (o 21 tys., tj. 0,3 %). Wzrost liczby pracujących kobiet wystąpił w 11 województwach, największy w zachodniopomorskim (o 5,3%) i podkarpackim (o 4,6%). W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w wielkopolskim (o 2,1%) i podlaskim (o 1,9%). Udział kobiet w liczbie pracujących ogółem zmniejszył się o 0,1 p. proc. do 44,6%. Spadek odnotowano w 7 województwach – najgłębszy w wielkopolskim (o 0,8 p. proc.), łódzkim (o 0,7 p. proc.) i mazowieckim (o 0,5 p. proc.). W pozostałych województwach udział kobiet w liczbie pracujących wzrósł – najbardziej w lubelskim (o 0,9 p. proc.) i podkarpackim (o 0,7 p. proc.). Największy udział odnotowano w województwie mazowieckim (46,1%) oraz małopolskim i śląskim (po 45,2%), najmniejszy w opolskim i wielkopolskim (po 42,5%) oraz w warmińsko-mazurskim (43,0%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. wyniósł 53,7% (wzrost o 0,5 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2016 r.). Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwach mazowieckim (57,3%) i łódzkim (55,8%), najniższy w warmińsko-mazurskim (49,9%) i lubelskim (50,3%). Wzrost wskaźnika od-

notowano w 11 województwach, największy w zachodniopomorskim (o 2,8 p. proc.), podkarpackim (o 1,7 p. proc.) i łódzkim (o 1,5 p. proc.). W województwie śląskim i wielkopolskim wskaźnik pozostał na poziomie analogicznego okresu 2016 r. (odpowiednio 51,2% i 55,2%), a w małopolskim, lubelskim i podlaskim spadł (odpowiednio o: 0,7 p. proc., 0,6 p. proc. i 0,4 p. proc.). Poprawę wskaźnika odnotowano zarówno na obszarach wiejskich (o 0,5 p. proc. do 53,4%), jak i w mieście (o 0,4 p. proc. do 53,8%). W dalszym ciągu utrzymywała się przewaga pracujących mężczyzn nad kobietami (wskaźnik zatrudnienia mężczyzn – 62,2%, kobiet – 45,8%).

Mapa 4.
Map 4.

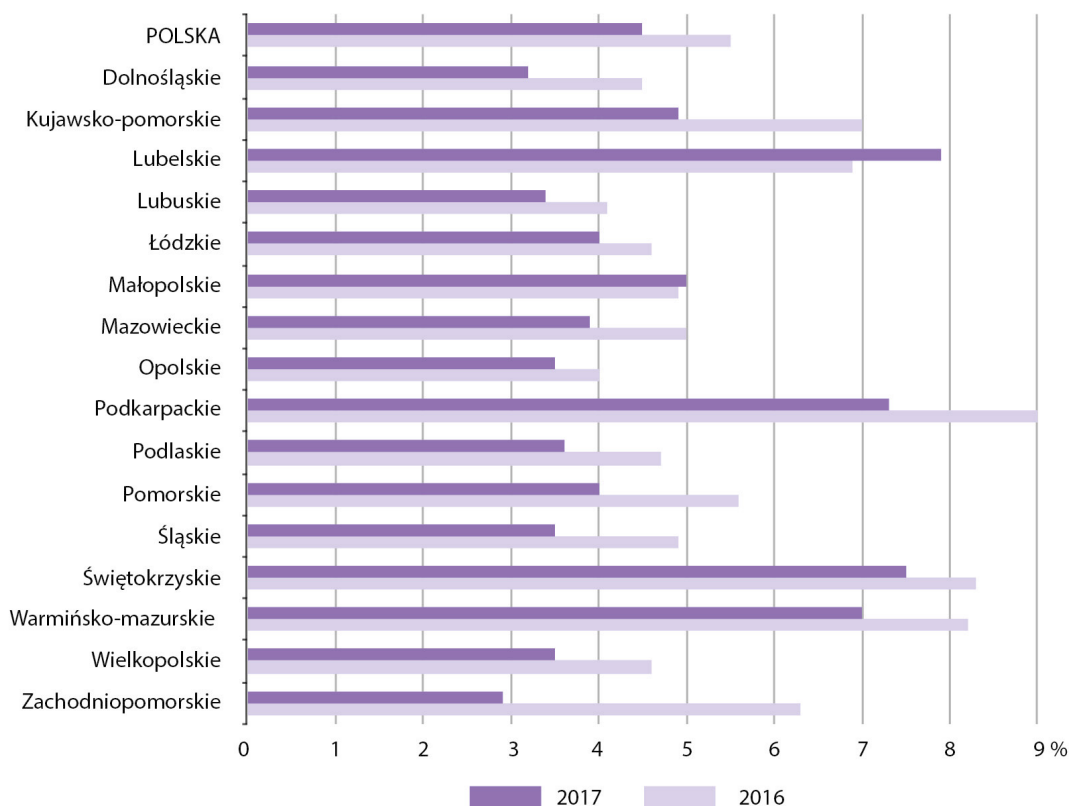
Wskaźnik zatrudnienia i zmiana liczby pracujących według płci w IV kwartale 2017 r.
Employment rate and change in the number of employed persons by sex in the fourth quarter of 2017.

W IV kwartale 2017 r. liczba **bezrobotnych** według BAEL wyniosła 769 tys. osób i w skali roku zmniejszyła się o 189 tys. osób (tj. o 19,7%). Liczba bezrobotnych spadła w 14 województwach – najgłębszy spadek odnotowano w zachodniopomorskim (o 53,3%) i kujawsko-pomorskim (o 31,3%), a najmniejszy w świętokrzyskim (o 8,7%) i łódzkim (o 11,1%). Liczba osób bezrobotnych wzrosła w województwach lubelskim (o 14,1%) i małopolskim (o 1,4%).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. wyniosła średnio 4,5% i w porównaniu z analogicznym kwartałem poprzedniego roku była niższa o 1,0 p. proc. Spadek stopy wystąpił w 14 województwach, najgłębszy w zachodniopomorskim (o 3,4 p. proc.) i kujawsko-pomorskim (o 2,1 p. proc.). Wzrost wskaźnika odnotowano w województwie lubelskim (o 1,0 p. proc.) i małopolskim (o 0,1 p. proc.). Najniższa wartość stopy wystąpiła w województwie zachodniopomorskim (2,9%), najwyższa w lubelskim (7,9%).

Wykres 4. Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale
 Chart 4. Unemployment rate according to LFS basis in fourth quarter

Stopa bezrobocia **kobiet** wyniosła 4,6% (spadek o 1,1 p. proc. w stosunku do IV kwartału 2016 r.). W podziale na województwa ukształtowała się w granicach od 3,0% w lubuskim do 8,1% w warmińsko-mazurskim. W skali roku stopa bezrobocia kobiet spadła w 15 województwach, najgłębiej w zachodniopomorskim (o 4,0 p. proc.), najmniej w łódzkim, podlaskim i warmińsko-mazurskim (o 0,4 p. proc.). W województwie lubelskim odnotowano wzrost wskaźnika (o 0,4 p. proc.). Stopa bezrobocia **mężczyzn** była niższa niż kobiet i wyniosła 4,4% (spadek o 1,0 p. proc. w stosunku do analogicznego kwartału poprzedniego roku). Najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w województwie dolnośląskim i podlaskim (po 2,5%), a najwyższa w lubelskim (8,2%). W 14 województwach stopa bezrobocia mężczyzn spadła, najgłębiej w zachodniopomorskim (o 2,8 p. proc.), kujawsko-pomorskim (o 2,5 p. proc.) oraz podlaskim i pomorskim (o 2,0 p. proc.). Wzrost odnotowano w województwie lubelskim i małopolskim (odpowiednio o 1,5 p. proc. i 1,1 p. proc.).

W IV kwartale 2017 r. stopa bezrobocia na **wsł** ukształtowała się na poziomie 5,2% i zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 0,9 p. proc. Rozpiętość stopy bezrobocia kształtowała się w granicach od 2,2% w województwie śląskim do 9,2% w warmińsko-mazurskim. W 11 województwach wystąpił spadek wskaźnika, najgłębszy w zachodniopomorskim (o 6,1 p. proc.) i pomorskim (o 3,1 p. proc.). W pozostałych województwach odnotowano wzrost w granicach od 2,2 p. proc. w opolskim do 0,1 p. proc. w lubuskim i podlaskim. Wśród bezrobotnych zamieszkałych w **miastach** stopa bezrobocia wyniosła 4,0% i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 1,1 p. proc. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miastach województwa lubuskiego (2,4%), opolskiego i zachodniopomorskiego (po 2,6%), najwyższą – lubelskiego i świętokrzyskiego (odpowiednio 7,8% i 7,6%). Spadek stopy bezrobocia odnotowano w 15 województwach, najgłębszy w miastach kujawsko-pomorskiego (o 2,6 p. proc.) i opolskiego (o 2,3 p. proc.). Wzrost o 1,4 p. proc. wystąpił w województwie lubelskim.

Populacja **biernych zawodowo** zmniejszyła się w skali roku o 0,1% i wyniosła 13402 tys. osób, co stanowiło 43,8% ogółu ludności w wieku powyżej 15 lat. Liczba osób biernych zawodowo spadła w 8 województwach, najgłębiej w łódzkim (o 3,3%), opolskim (o 3,2 %) i zachodniopomorskim (o 2,7%). W pozostałych województwach odnotowano wzrost w granicach od 1,6% w małopolskim i wielkopolskim do 0,3% w pomorskim.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w IV kwartale 2017 r. wyniosła 864 osoby (przed rokiem 880 osób). Spadek odnotowano w 12 województwach, najgłębszy w zachodniopomorskim (z 1022 do 915 osób), podkarpackim (z 963 do 900 osób) i łódzkim (z 840 do 794 osób). W pozostałych województwach relacja pogorszyła się, najgłębiej w małopolskim (z 839 do 863 osób) i lubelskim (z 964 do 987 osób). Najkorzystniejsza relacja osób niepracujących do pracujących wystąpiła w województwie mazowieckim (na 1000 pracujących przypadało tu 746 osób niepracujących); natomiast najgorsza w warmińsko-mazurskimi (1004 osoby niepracujące na 1000 pracujących).

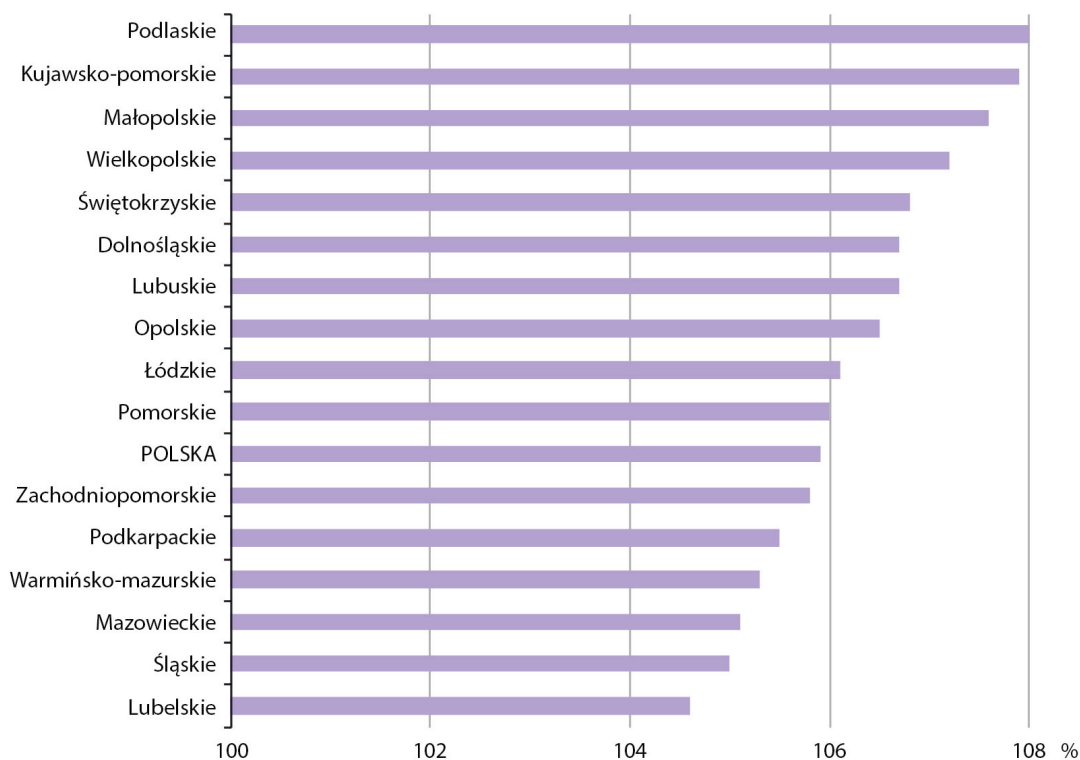
Wynagrodzenia Wages and salaries

W 2017 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw zwiększyło się w skali roku, a tempo wzrostu było większe niż w latach poprzednich. Wzrost odnotowano zarówno w przemyśle, jak i w budownictwie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wyniosło 4530,47 zł i było o 5,9% wyższe niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 3,8% w 2016 r.). Wzrost wynagrodzeń wystąpiło we wszystkich województwach, w 10 powyżej średniej krajowej, a największe w: podlaskim (o 8,0%), kujawsko-pomorskim (o 7,9%), małopolskim (o 7,6%) i wielkopolskim (o 7,2%). Najmniejszy wzrost odnotowano w województwie lubelskim (o 4,6%).

Najwyższy poziom wynagrodzeń, podobnie jak w latach poprzednich, wystąpił w województwie mazowieckim (119,8% średniego wynagrodzenia w Polsce). Wynagrodzenia wyższe od średniej krajowej odnotowano także w województwach: dolnośląskim, pomorskim i śląskim (odpowiednio: 102,9%, 102,0% i 101,3% średniej krajowej). Najniższe wynagrodzenie, podobnie jak w okresach poprzednich, odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (o 18,8% mniej niż średnio w kraju). W grupie województw o najniższym wynagrodzeniu znalazły się także podkarpackie i świętokrzyskie – odpowiednio 17,2% i 15,7% mniej niż średnia krajowa.

Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. (2016=100)
Chart 5. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2017 (2016=100)

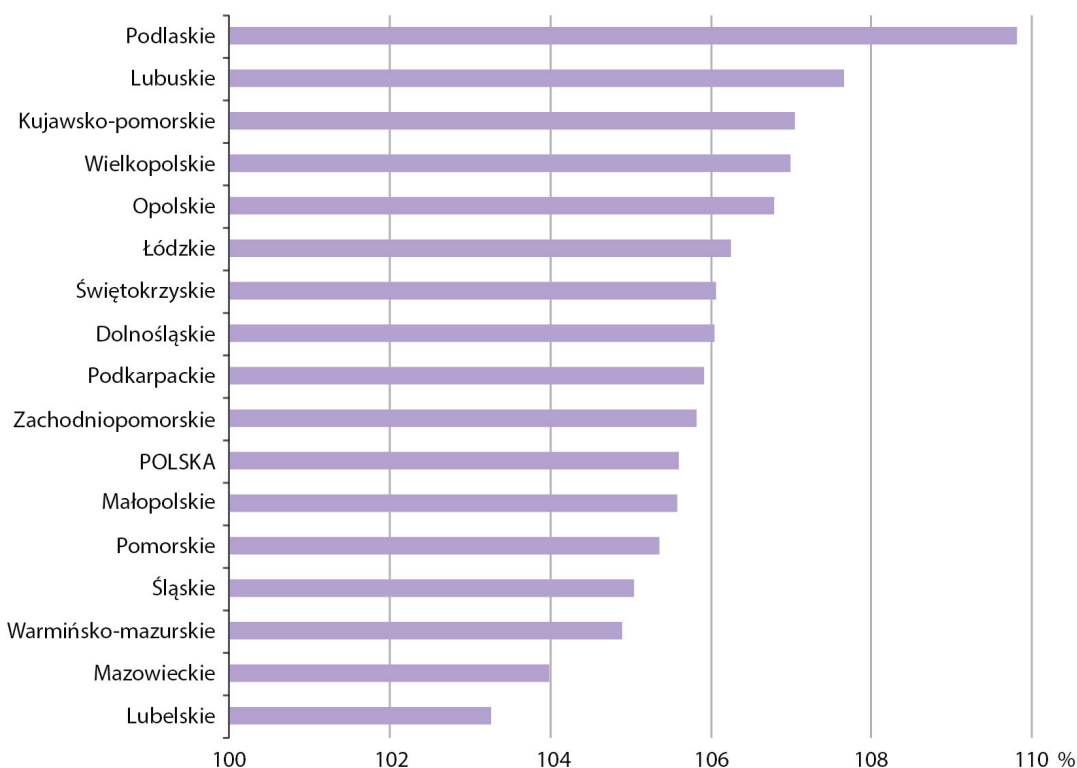

Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw do średniej krajowej w porównaniu z 2016 r. poprawiła się w 10 województwach: od 1,6 p. proc. w kujawsko-pomorskim do 0,1 p. proc. w pomorskim; w pozostałych odnotowano pogorszenie: od 1,1 p. proc. w lubelskim, do 0,2 p. proc. w zachodniopomorskim.

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyła się o 0,5 p. proc. i wyniosła 38,6 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle w 2017 r. wyniosło 4569,41 zł i było o 5,6% wyższe niż w 2016 r. (przed rokiem zwiększyło się o 3,2%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w podlaskim (o 9,8%), lubuskim (o 7,7%), kujawsko-pomorskim i wielkopolskim (po 7,0%). Najmniej wynagrodzenia zwiększyły się w województwach: lubelskim (o 3,3%), mazowieckim (o 4,0%) oraz warmińsko-mazurskim (o 4,9%).

Wykres 6. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle w 2017 r. (2016=100)
Chart 6. Average monthly gross wages in industry in 2017 (2016=100)

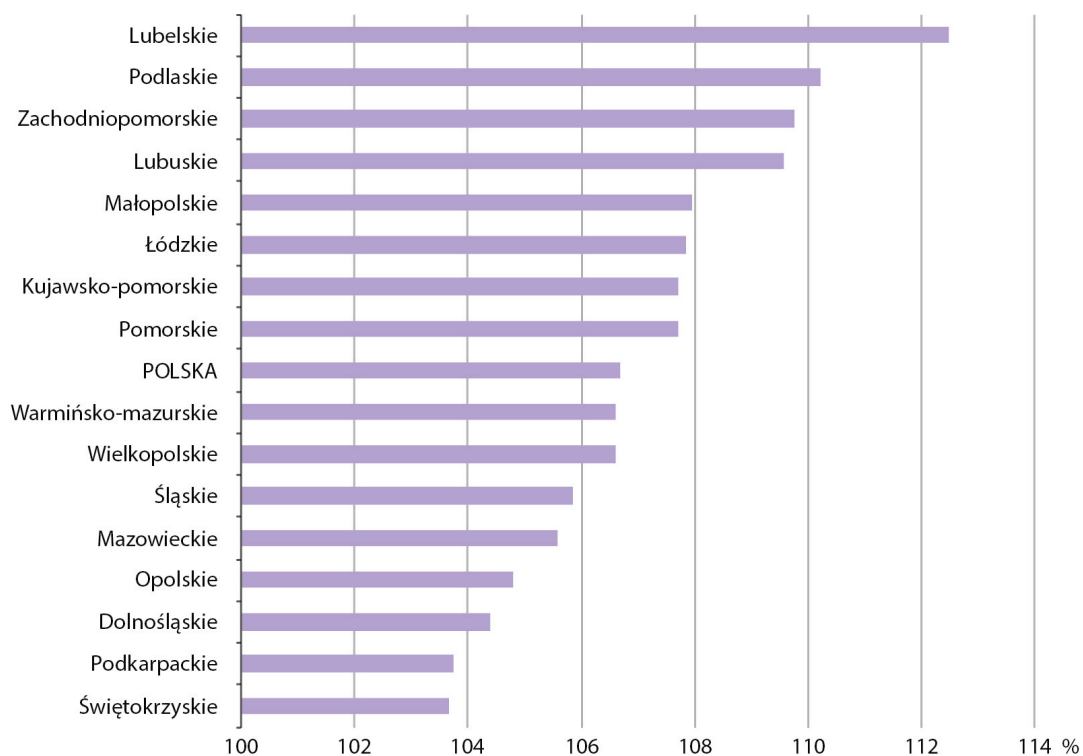
Wynagrodzenia w przemyśle były wyższe niż średnio w kraju w 4 województwach: mazowieckim (o 12,2%), dolnośląskim (o 11,9%), śląskim (o 10,3%) i pomorskim (o 0,4%). W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej; najniższe notowano w warmińsko-mazurskim, podkarpackim, podlaskim i kujawsko-pomorskim (odpowiednio o: 17,1%, 13,5%, 13,1% i 13,0% poniżej średniej w kraju).

Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w przemyśle do średniej krajowej poprawiła się w skali roku w 10 województwach (od 3,3 p. proc. w podlaskim do 0,2 p. proc. w zachodniopomorskim). W województwie małopolskim relacja utrzymała się na poziomie 2016 r., a w pozostałych województwach pogorszyła się (najbardziej w lubelskim – o 2,0 p. proc.).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w przemyśle zmniejszyła się o 1,1 p. proc. i wyniosła 29,3 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w budownictwie w 2017 r. wyniosło 4536,21 zł i było o 6,7% wyższe niż przed rokiem (w 2016 r. odnotowano wzrost o 4,3%). Wynagrodzenia wzrosły we wszystkich województwach – najbardziej w lubelskim (o 12,5%), podlaskim (o 10,2%), zachodniopomorskim (o 9,8%) oraz lubuskim (o 9,6%); najmniej – w podkarpackim i świętokrzyskim (po 3,7%), dolnośląskim oraz opolskim (odpowiednio o 4,4% i o 4,8%).

Wykres 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie w 2017 r. (2016=100)
 Chart 7. Average monthly gross wages and salaries in construction in 2017 (2016=100)

Najwyższym poziomem przeciętnych wynagrodzeń w budownictwie nadal charakteryzowało się województwo mazowieckie (o 29,7% wyższym niż średnio w kraju). W kolejnych pod względem wysokości wynagrodzeń województwach dolnośląskim i podlaskim płace były wyższe niż przeciętnie w kraju odpowiednio o 7,7% i o 4,0%. W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej – najmniejsze odnotowano w województwach podkarpackim (o 22,3%) i lubuskim (o 22,0%). W porównaniu z rokiem poprzednim relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w budownictwie do średniej krajowej poprawiła się w 8 województwach; najbardziej w lubelskim (o 4,3 p. proc.), podlaskim (o 3,3 p. proc.), zachodniopomorskim (o 2,6 p. proc.) i lubuskim (o 2,1 p. proc.). W pozostałych województwach relacja pogorszyła się: najbardziej w dolnośląskim (o 2,3 p. proc.) oraz podkarpackim i świętokrzyskim (po 2,2 p. proc.). Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w budownictwie wyniosła 52,0 p. proc. i w porównaniu z 2016 r. zmniejszyła się o 3,2 p. proc.

Emerytury i renty

Retirement and other pensions

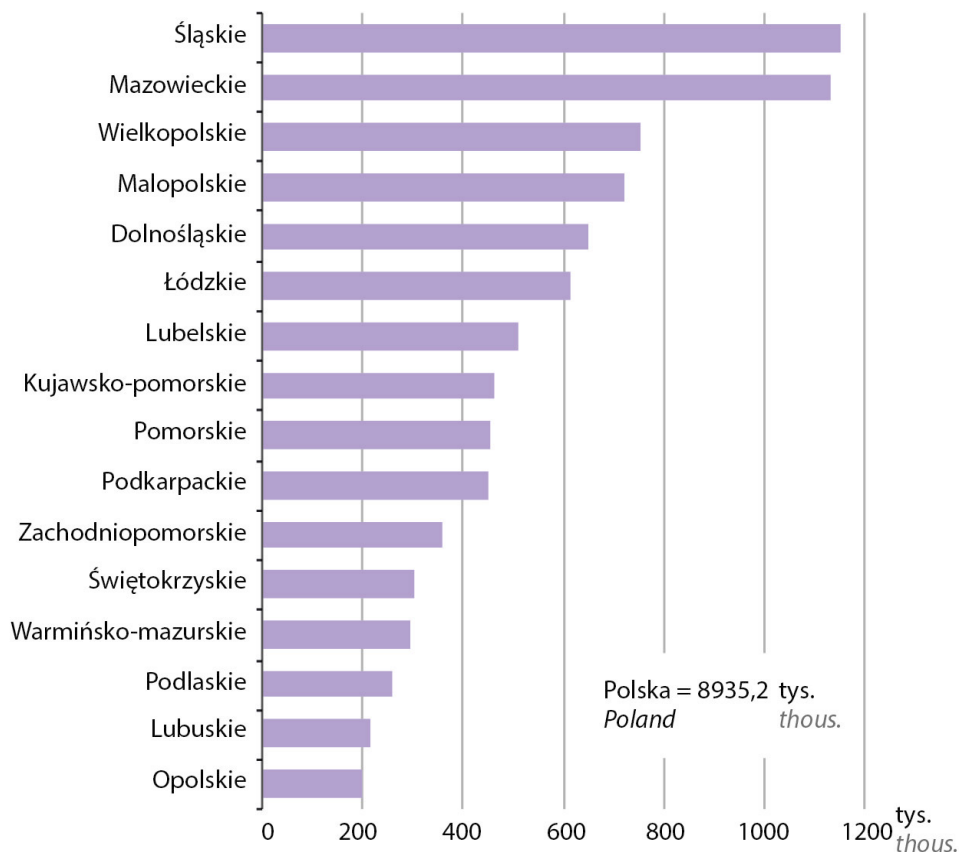
W 2017 r. odnotowano wzrost liczby emerytów i rencistów w systemie ubezpieczeń pracowniczych i dalszy spadek przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia w ramach systemu rolniczego. Utrzymał się wzrost przeciętnych emerytur i rent brutto w obu systemach; był on szybszy niż przed rokiem.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w 2017 r. wyniosła 8935,2 tys. osób i była większa (o 0,3%) niż przed rokiem. Wzrost liczby emerytów i rencistów wystąpił w 14 województwach (od 0,7% w kujawsko-pomorskim do 0,1% w lubelskim i małopolskim). Zmniejszenie liczby emerytów i rencistów obserwowano w opolskim (o 1,2%) i podkarpackim (o 0,2%).

Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 7759,9 tys. osób (o 0,6% więcej niż w 2016 r.). Wzrost liczby pobierających te świadczenia odnotowano w 15 województwach, w tym największy w podlaskim (1,4%). Zmniejszenie liczby pobierających emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych odnotowano województwie opolskim (o 1,0%).

Emerytury i renty rolnicze pobierało 1175,3 tys. osób (o 1,6% mniej niż przed rokiem). Liczba rolników indywidualnych pobierających emerytury i renty zmniejszyła się w skali roku we wszystkich województwach (od 4,5% w lubuskim do 0,3% w kujawsko-pomorskim i wielkopolskim).

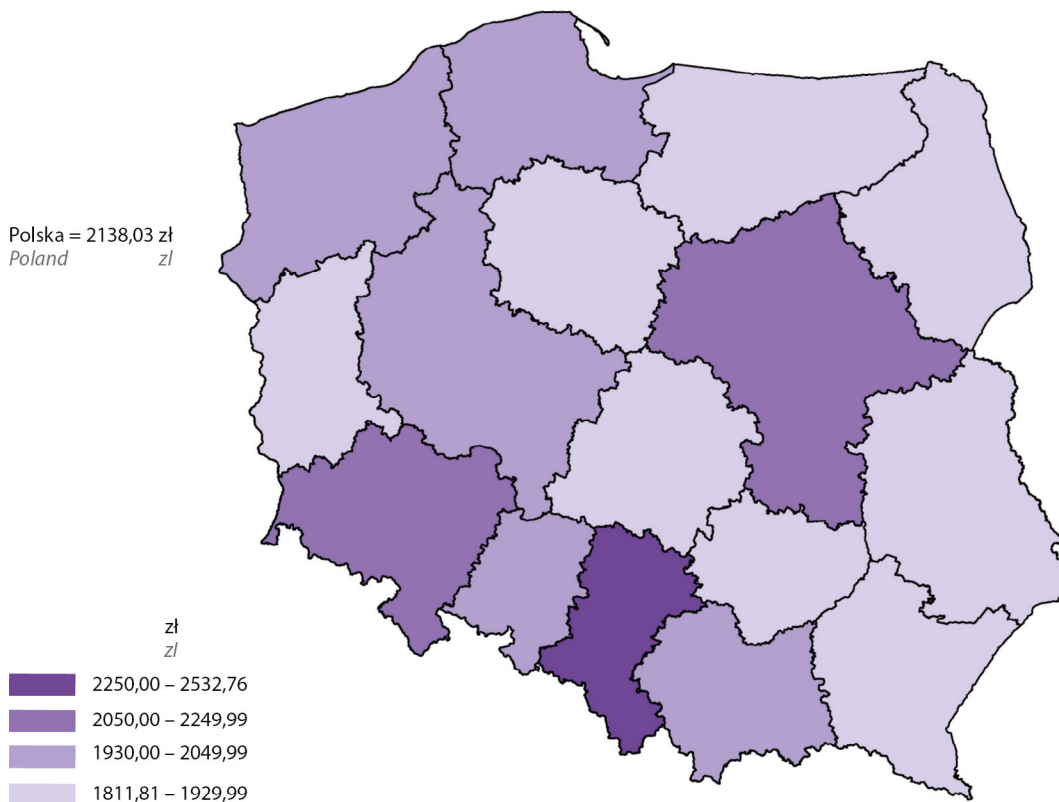
Wykres 8. Przeciętna liczba emerytów i rencistów w 2017 r.
Chart 8. The average number of retirees and pensioners in 2017

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2017 r. wyniosła 2138,03 zł i była o 2,5% wyższa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 3,2% w: lubelskim, lubuskim, podkarpackim i podlaskim do 1,5% w opolskim. Wyższe emerytury i renty niż przeciętnie w kraju wypłacano w śląskim (o 18,5%) oraz w mazowieckim (o 0,2%). Najniższe przeciętne emerytury i renty w tym systemie wypłacono w podkarpackim (o 15,3% mniej niż średnio w kraju), a następnie w świętokrzyskim, lubelskim i warmińsko-mazurskim (odpowiednio mniej o: 12,7%, 12,5% i 12,0%).

Mapa 5. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2017 r.

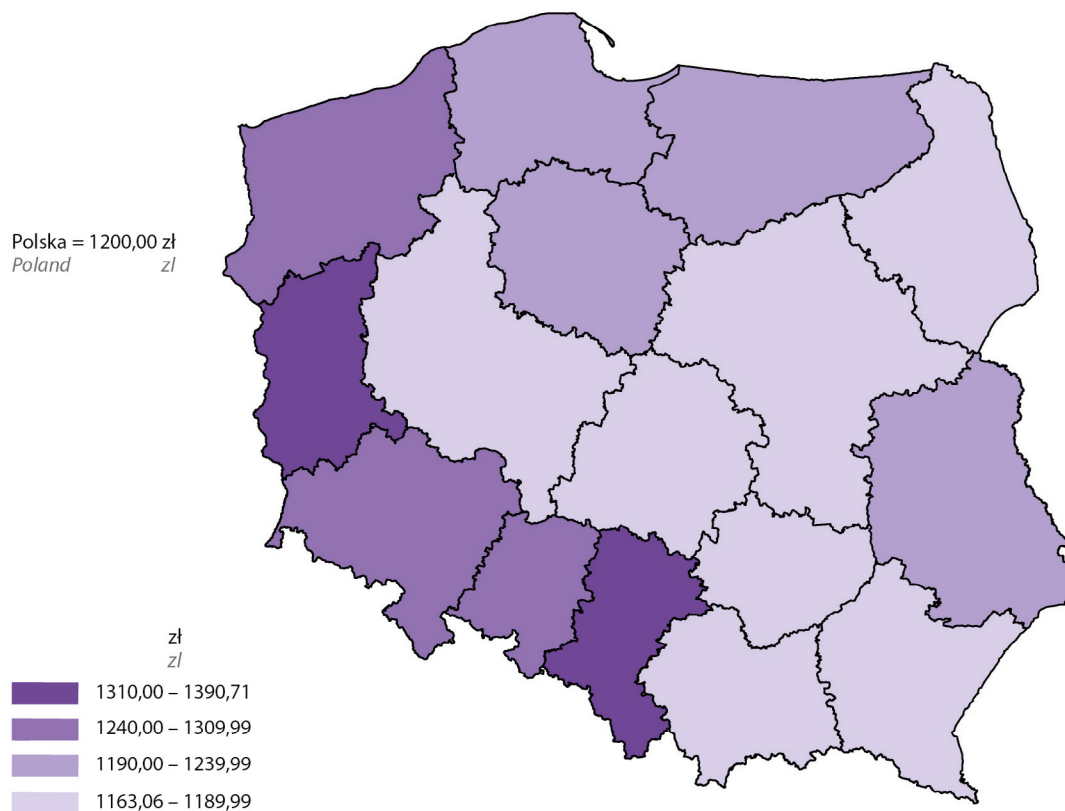
Map 5. Average gross monthly retirement and pension from non-agricultural social security system in 2017

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zmniejszyła się w skali roku i wyniosła 33,8 p. proc. (wobec 34,5 p. proc. w 2016 r.).

Mapa 6.
Map 6.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w 2017 r.
Average gross monthly retirement and pension for farmers in 2017

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w 2017 r. ukształtowała się na poziomie 1200,00 zł i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,5%. Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, od 1,9% w podlaskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim do 0,1% w śląskim. W 9 województwach przeciętna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych była wyższa niż przeciętnie w kraju, w tym najwyższa, podobnie jak w poprzednich latach, w województwie śląskim (o 15,9%). Najniższe emerytury i renty rolnicze wypłacono w małopolskim i mazowieckim (odpowiednio o 3,1% i 2,5% mniej niż średnio w kraju).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto rolników indywidualnych zmniejszyła się w skali roku i wyniosła 19,0 p. proc. (wobec 20,5 p. proc. w 2016 r.).

Ceny Prices

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych, po dwóch latach spadku, w 2017 r. wzrosły w skali roku o 2,0%. W kolejnych kwartałach 2017 r., zwłaszcza w IV kwartale, obserwowano wysoką w skali roku dynamikę cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem. Od połowy roku stopniowo słabło natomiast tempo wzrostu cen towarów i usług związanych z transportem.

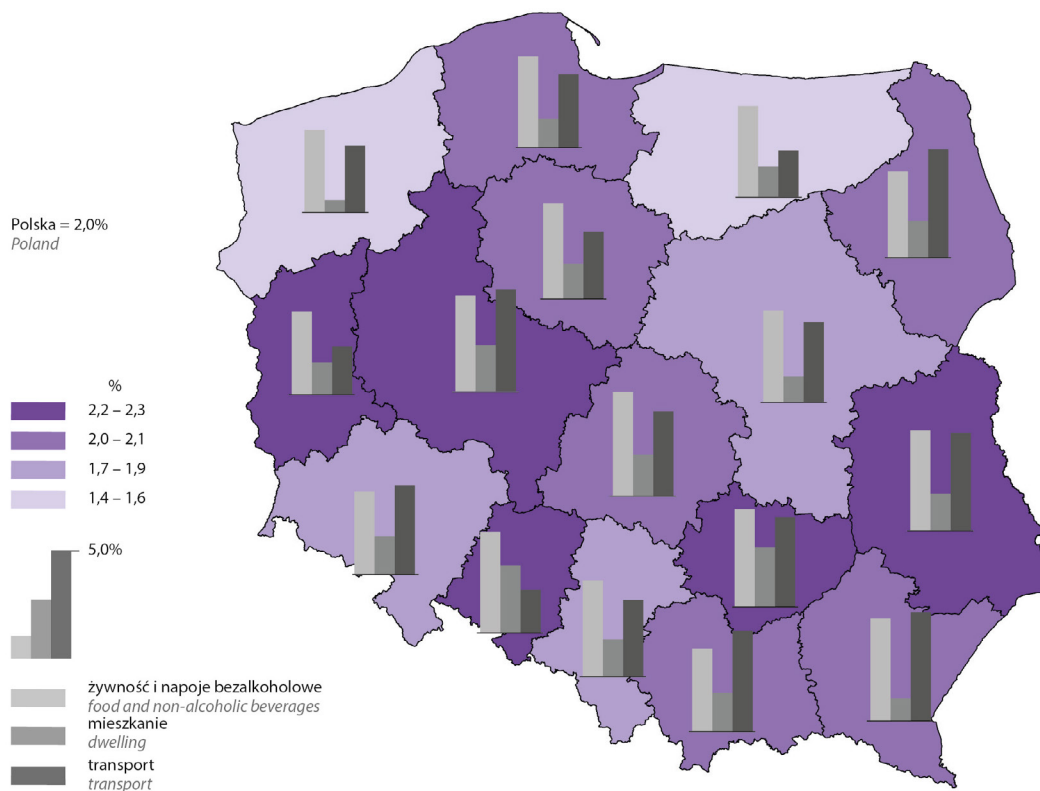
W 2017 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych były wyższe niż w roku poprzednim o 2,0% (wobec spadku 0,6% w 2016 r.). Największy wpływ na poziom wskaźnika cen konsumpcyjnych miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych, towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz z transportem, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o: 1,03 p. proc., 0,41 p. proc. oraz 0,33 p. proc. Spadek cen odzieży i obuwia obniżył wskaźnik cen ogółem o 0,29 p. proc.

W 2017 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwach kształtował się od 1,4% w zachodniopomorskim do 2,3% w wielkopolskim, przy czym w 10 województwach był wyższy niż średnio w kraju.

Mapa 7.
Map 7.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w 2017 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

*Prices of consumer goods and services in 2017
change to the same period of the previous year*

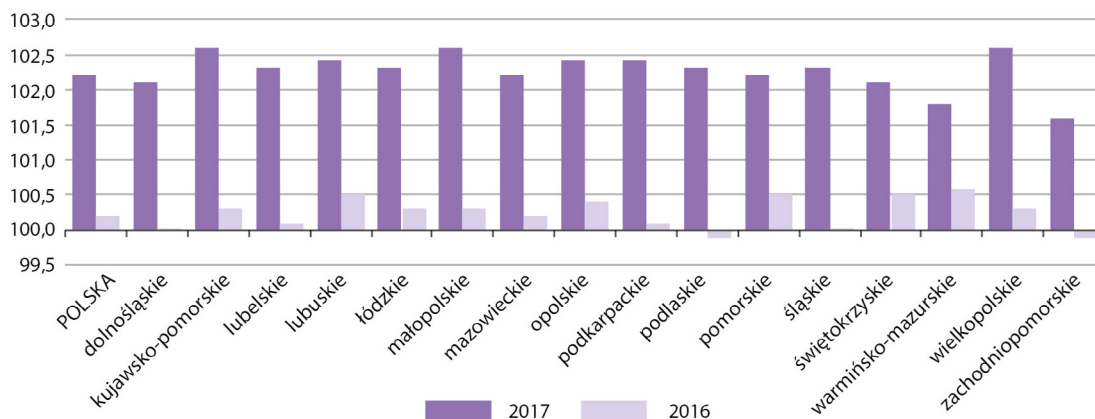

W IV kwartale 2017 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych **w skali roku** były wyższe średnio o 2,2%. Największy wpływ na poziom wskaźnika cen konsumpcyjnych miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem

odpowiednio o 1,35 p. proc. i 0,54 p. proc. Spadek cen odzieży i obuwia wpłynął na obniżenie wskaźnika cen ogółem o 0,27 p. proc.

Wykres 9. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w IV kwartale analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 9. Price index of consumer goods and services in the fourth quarter corresponding period of the previous year = 100

W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych odnotowano we wszystkich województwach, w tym najwyższy w kujawsko-pomorskim, małopolskim i wielkopolskim (po 2,6%).

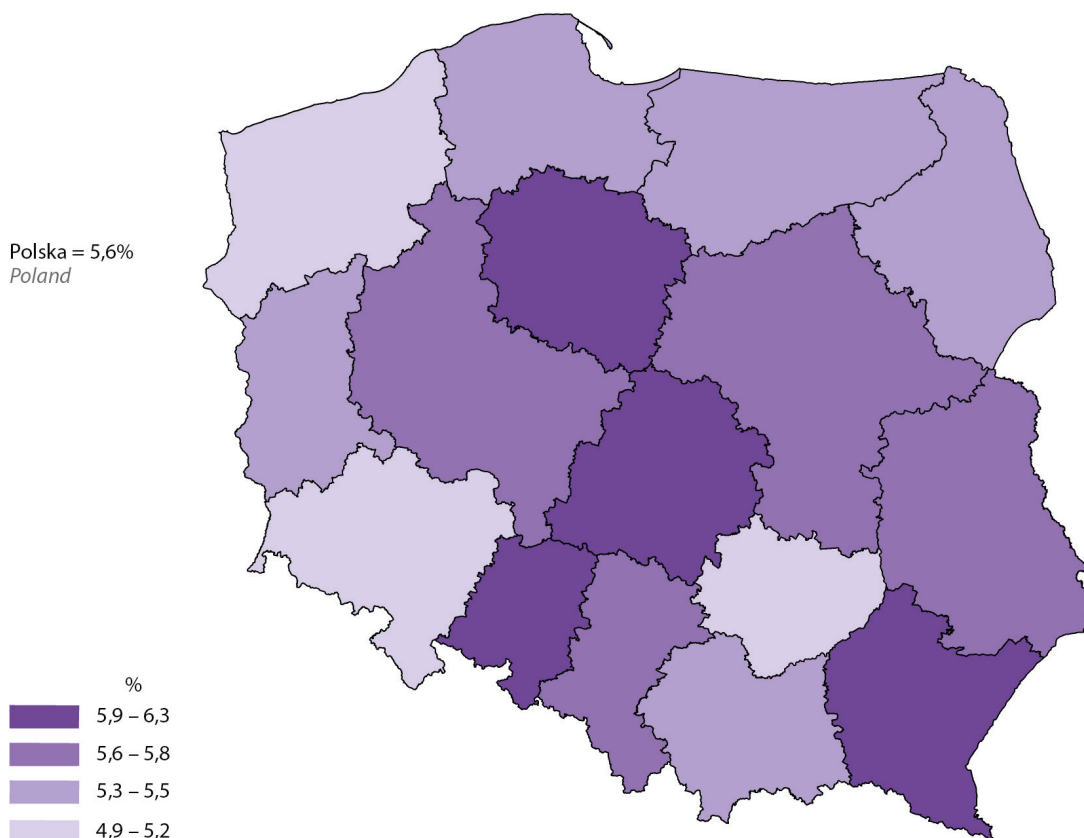
Ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. o 5,6%, przy czym bardziej podrożała żywność (o 6,0%) niż napoje bezalkoholowe (o 1,3%). Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych obserwowano we wszystkich województwach, w tym wyższy niż średnio w kraju w: kujawsko-pomorskim (6,3%), łódzkim i podkarpackim (po 6,2%), opolskim (6,0%), śląskim (5,8%) oraz lubelskim i wielkopolskim (po 5,7%).

Więcej niż w IV kwartale 2016 r. konsumenci płacili m.in. za oleje i tłuszcze (o 20,8%), w tym za masło średnio o 39,2%, zwłaszcza w województwach: opolskim (o 44,3%), wielkopolskim (o 44,1%), lubelskim (o 42,4%), podkarpackim (o 41,7%) oraz warmińsko-mazurskim (o 41,1%). Droższe były też owoce (o 14,7%); w województwach wzrost cen kształtował się od 10,2% w dolnośląskim do 19,4% w podkarpackim. Podrożały artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 10,0%). Ceny jaj wzrosły w skali roku o 35,6%, zwłaszcza w województwach: kujawsko-pomorskim (o 50,1%), podlaskim (o 49,1%) i podkarpackim (o 48,2%). Wzrost cen śmietany kształtował się od 8,3% w lubuskim do 16,9% w podlaskim (wobec 11,9% w kraju). W województwie kujawsko-pomorskim i lubuskim obserwowano największe podwyżki cen jogurtów (po 16,3% wobec 10,9% w kraju). Ceny serów i twarogów wzrosły o 4,8%, przy czym w 7 województwach w stopniu wyższym niż przeciętnie. Mleko pełne świeże podrożało zwłaszcza w województwach: lubelskim, podlaskim i pomorskim (odpowiednio o: 10,0%, 7,1%, 6,6% wobec 4,0% w kraju). Droższe były warzywa (o 6,8%), w tym w 9 województwach ich ceny wzrosły bardziej niż przeciętnie (najbardziej w podkarpackim – o 8,7%). Notowano również wzrost cen mięsa (średnio o 4,7%). Mięso drobiowe najbardziej podrożało w województwie opolskim (o 8,6% wobec 6,6% w kraju), mięso wieprzowe – w mazowieckim (o 6,7% wobec 4,5%), natomiast mięso wołowe w zachodniopomorskim (o 11,4% wobec 3,9%). Droższe były również wędliny, a wzrost cen kształtował się od 2,6% w pomorskim do 6,4% w lubelskim i opolskim. Obserwowano także wyższe ceny pieczywa (o 3,5%), zwłaszcza w województwie warmińsko-mazurskim (o 10,9%). Makarony i produkty makaronowe podrożały średnio o 2,9%, przy czym wyższe ceny w skali roku notowano w 15 województwach (w podkarpackim spadek cen wyniósł 0,7%). Wyższe były ceny ryb i owoców morza o 1,6%, które najbardziej wzrosły w województwie świętokrzyskim (o 4,6%). W skali roku notowano też wyższe ceny ryżu (średnio o 1,5%) oraz kasz i ziaren zbóż

(o 1,0%), przy czym podwyżki dotyczyły 12 województw. Znacznie niższe natomiast niż w IV kwartale 2016 r. były ceny cukru (o 12,6%), zwłaszcza w województwach: małopolskim (o 19,1%), łódzkim (o 16,7%), warmińsko-mazurskim (o 16,4%) i mazowieckim (o 16,3%). Najmniej obniżono ceny cukru w województwie lubuskim (o 4,3%).

Mapa 8. Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w IV kwartale 2017 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Mapa 8. *Prices of food and non-alcoholic beverages in the fourth quarter of 2017 change to the same period of the previous year*

W skali roku obniżyły się ceny **odzieży i obuwia** średnio o 4,7%, przy czym większe obniżki dotyczyły odzieży (o 5,5%) niż obuwia (o 3,5%). Spadek cen odnotowano we wszystkich województwach zwłaszcza w: świętokrzyskim (6,6%), śląskim (6,4%) oraz dolnośląskim (6,0%). Najmniej natomiast obniżono ceny w województwie podlaskim (o 1,8%).

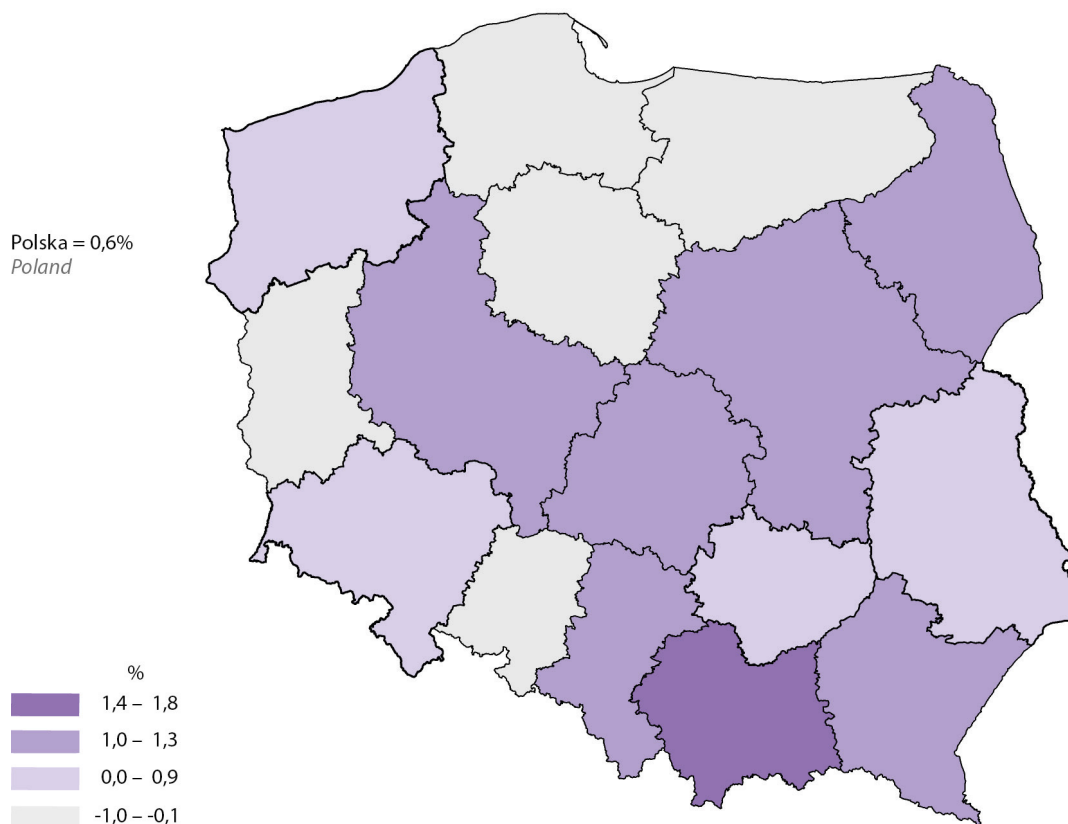
Ceny towarów i usług w zakresie **mieszkania**¹ wzrosły średnio o 2,1% (wobec spadku 0,2% w IV kwartale 2016 r.). Wzrost cen dotyczył wszystkich województw i wahał się w granicach od 0,6% w zachodniopomorskim do 3,8% w opolskim.

Wzrosły ceny za wywóz śmieci (o 3,8%), zwłaszcza w: podlaskim (o 13,1%), małopolskim (o 8,1%), śląskim (o 6,1%) i wielkopolskim (o 5,5%), przy spadku cen w podkarpackim (o 0,6%); w opolskim i świętokrzyskim ceny te nie zmieniły się w skali roku. W województwie opolskim najbardziej w kraju podrożało zaopatrzenie w wodę – o 5,9% oraz usługi kanalizacyjne – o 5,7% (wobec przeciętnie odpowiednio o – 2,0%

¹ Opłaty obejmują wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośnikami energii oraz wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Mapa 10. Ceny towarów i usług związanych ze zdrowiem w IV kwartał 2017 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 10. *Prices of goods and services related to health in the fourth quarter of 2017 change to the same period of the previous year*

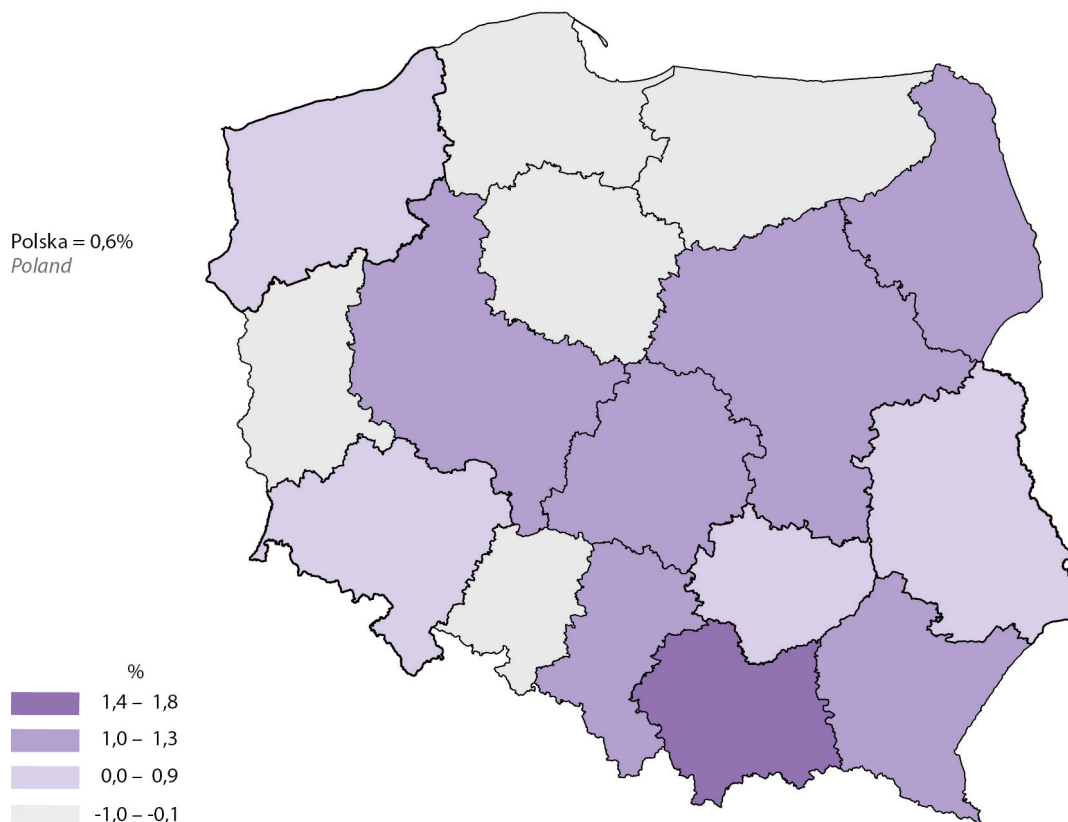

W IV kwartale 2017 r. ceny towarów i usług w zakresie transportu wzrosły średnio o 0,6% (wobec 1,5% w analogicznym okresie roku poprzedniego). Podwyżki cen obserwowano w 10 województwach (największe w małopolskim – o 1,8%). W województwach: warmińsko-mazurskim, opolskim, lubuskim, pomorskim i kujawsko-pomorskim notowano spadek cen (w granicach od 1,0% do 0,4%), natomiast w zachodniopomorskim ceny w zakresie transportu nie zmieniły się w skali roku.

Więcej niż w IV kwartale 2016 r. konsumenci płacili za paliwa i smary do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 1,6%). Olej napędowy podrożał o 2,0%, zwłaszcza w województwach: śląskim (o 2,7%) oraz łódzkim, małopolskim i wielkopolskim (po 2,6%). Wzrost cen gazu ciekłego wyniósł 1,9%, a w województwach kształtował się od 0,6% w wielkopolskim do 3,8% w lubelskim, przy spadku cen w opolskim. Benzyna była droższa w 14 województwach, zwłaszcza w mazowieckim – o 2,6% oraz dolnośląskim, małopolskim i śląskim – po 2,2% (wobec 1,4% średnio w kraju). Spadek cen benzyny w skali roku odnotowano w województwie podlaskim (0,2%). We wszystkich województwach wzrosły opłaty za usługi transportowe (średnio o 2,9%), najbardziej w świętokrzyskim (o 4,3%). Niższe natomiast były ceny samochodów osobowych (o 6,1%); w 9 województwach spadek cen był głębszy niż przeciętnie.

Mapa 11. Ceny towarów i usług w zakresie transportu w IV kwartał 2017 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 11. *Prices of goods and services in the field of transport in the fourth quarter of 2017. change to the same period of the previous year*

Ceny związane z **rekreacją i kulturą** w IV kwartale 2017 r. wzrosły o 1,6% (wobec spadku 1,3% w analogicznym okresie roku poprzedniego). W województwach wzrost cen wahał się od 0,9% w lubelskim do 3,0% w opolskim, przy spadku cen w podlaskim (0,4%).

Podrożały m.in. gazety i czasopisma (o 6,7%), zwłaszcza w województwach: lubelskim (o 7,8%), łódzkim i podkarpackim (o 7,4%), dolnośląskim (o 7,3%) oraz pomorskim (o 7,0%). Ceny biletów do kin, teatrów i na koncerty oraz usług w zakresie turystyki zorganizowanej wzrosły w 15 województwach. Bilety do kin, teatrów i na koncerty najbardziej podrożały w województwie małopolskim (o 11,6% wobec 3,2%). Wzrost cen usług w zakresie turystyki zorganizowanej wyniósł średnio 2,6%, natomiast w województwach kształtował się od 0,9% w łódzkim do 5,4% w lubelskim, przy spadku cen w podlaskim. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. we wszystkich województwach obserwowano niższe ceny książek (o 5,9%); najgłębszy spadek cen notowano w kujawsko-pomorskim (8,7%). Tańszy był również sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (średnio o 2,3%), przy czym w województwach lubelskim i świętokrzyskim ceny wzrosły w skali roku.

W IV kwartale 2017 r. opłaty w zakresie **edukacji** wzrosły w skali roku o 1,8%. Wzrost cen obserwowano we wszystkich województwach, w tym najwyższy w opolskim (3,6%).

W porównaniu z poprzednim kwartałem ceny towarów i usług konsumpcyjnych w IV kwartale 2017 r. były wyższe o 1,1%. W województwach: lubelskim, łódzkim, świętokrzyskim, małopolskim, wielkopolskim, kujawsko-pomorskim i podkarpackim ceny wzrosły bardziej niż przeciętnie (od 1,2% do 1,5%).

Budownictwo mieszkaniowe

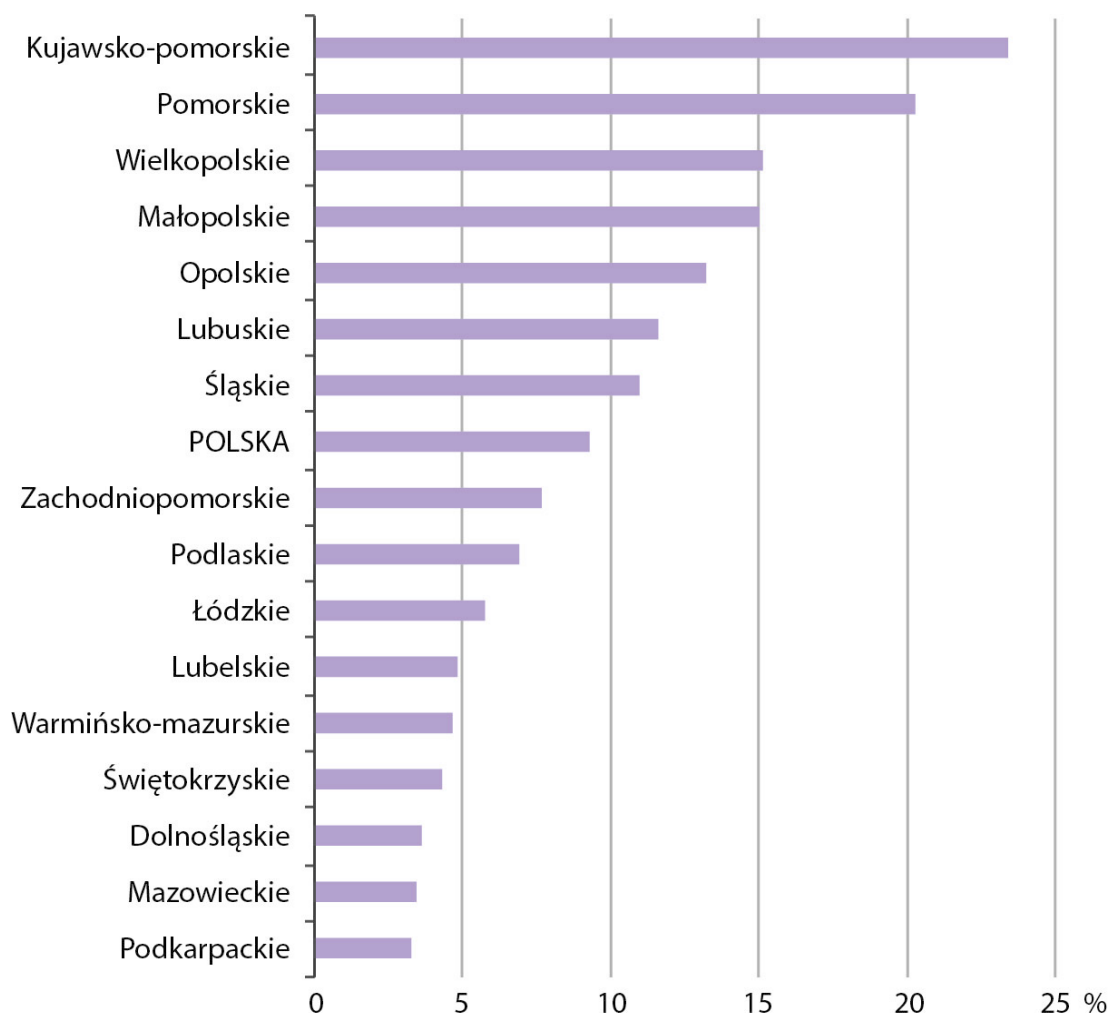
Residential construction

W 2017 r. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Wzrost odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem oraz indywidualnym. Zmniejszyła się natomiast liczba oddanych mieszkań w budownictwie spółdzielczym.

W 2017 r. **oddano do użytkowania** 178,5 tys. mieszkań, tj. o 9,3% więcej niż w 2016 r. (przed rokiem wzrost o 10,6%). Wzrost wystąpił we wszystkich województwach, największy w kujawsko-pomorskim (23,4%), a wysoki również w pomorskim (o 20,3%), wielkopolskim (15,1%) i małopolskim (15,0%). Najmniejszy wzrost odnotowano w województwie podkarpackim (3,3%), mazowieckim (o 3,5%) i dolnośląskim (3,6%). Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w województwach: mazowieckim, małopolskim, wielkopolskim i dolnośląskim, co stanowiło łącznie ponad połowę ogółu mieszkań w kraju.

Wykres 10. Mieszkania oddane do użytkowania w 2017 r.

Chart 10. Dwellings completed in 2017

Na wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania wpłynął wzrost liczby mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 14,2% do 90,4 tys.) oraz mieszkań indywidualnych (o 5,6% do 82,4 tys.). Mniej mieszkań niż przed rokiem (o 14,6%) oddano w budownictwie spółdzielczym (2312, wobec 2707).

W porównaniu z 2016 r. w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania zwiększył się udział budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (z 48,5% do 50,6%), natomiast zmniejszył się udział budownictwa indywidualnego (z 47,8% do 46,2%) oraz budownictwa spółdzielczego (z 1,6% do 1,3%).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 92,7 m² (przed rokiem 94,5 m²). Największe mieszkania budowano w województwach: świętokrzyskim (120,6 m²), opolskim (114,9 m²) i łódzkim (113,3 m²), a najmniejsze w dolnośląskim (81,6 m²), pomorskim (82,5 m²) i zachodniopomorskim (83,5 m²). W budownictwie spółdzielczym średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 57,7 m², a w budownictwie indywidualnym – 132,7 m².

W 2017 r. wydano **pozwolenia na budowę** 243,0 tys. mieszkań, tj. o 19,2% więcej niż w 2016 r. Wzrost odnotowano w 14 województwach, największy w: zachodniopomorskim, kujawsko-pomorskim, śląskim i dolnośląskim, a najmniejszy w lubelskim i łódzkim. Spadek liczby pozwoleń na budowę wystąpił w województwach opolskim i świętokrzyskim. W ciągu roku wzrosła liczba pozwoleń wydanych inwestorom indywidualnym. W budownictwie realizowanym przez inwestorów indywidualnych wydano pozwolenia na budowę 109,3 tys. mieszkań, tj. o 17,4% więcej niż w roku poprzednim. Wzrost zanotowano we wszystkich województwach, największy w zachodniopomorskim, a najmniejszy w opolskim.

Produkcja przemysłu i budownictwa

Production of industry and construction

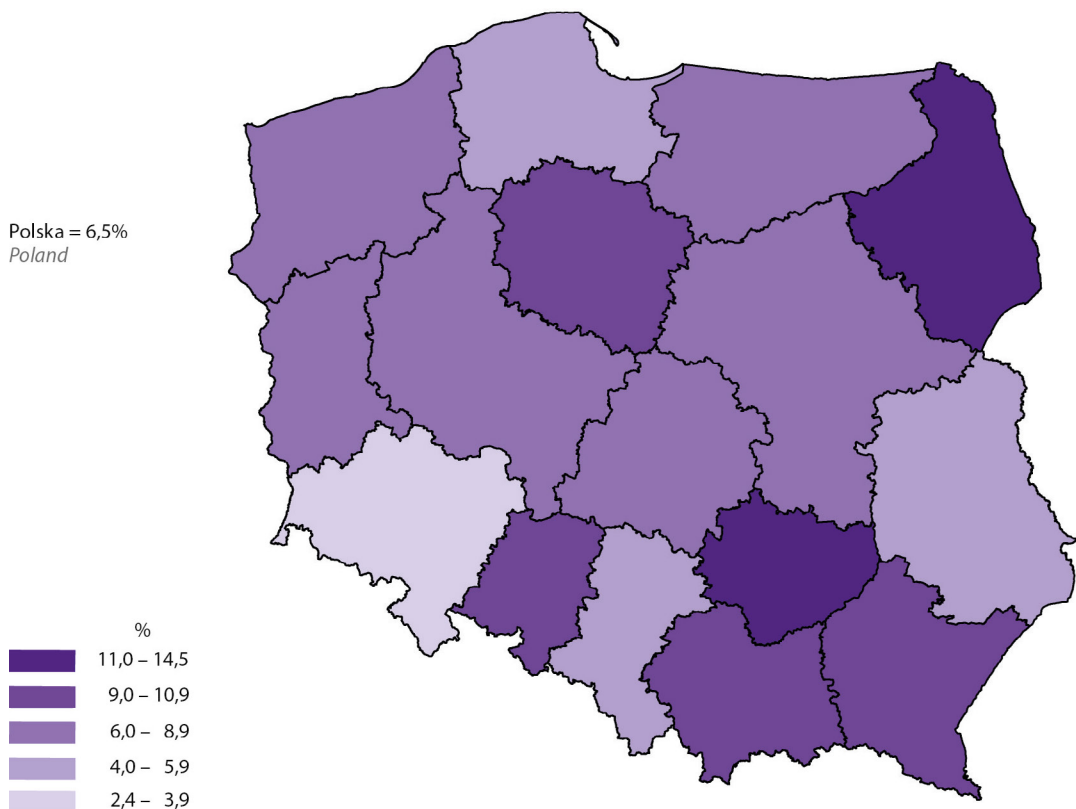
Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w 2017 r. była o 6,5% wyższa niż w 2016 r. (przed rokiem odnotowano wzrost o 3,1%).

W okresie styczeń–grudzień 2017 r. **produkcja sprzedana budownictwa** (w cenach bieżących) była w skali roku wyższa o 11,8% (wobec spadku o 6,0% w analogicznym okresie 2016 r.).

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w 2017 r. była o 6,5% wyższa niż w 2016 r. (przed rokiem wzrost o 3,1%). Wzrost produkcji wystąpił we wszystkich województwach, w 12 był większy niż średnio w kraju, w tym największy w świętokrzyskim (o 14,5%), a następnie w podlaskim (o 14,4%), podkarpackim (o 10,5%) i kujawsko-pomorskim (o 10,0%). Najmniej produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się w województwie dolnośląskim (o 2,4%).

Mapa 12. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w 2017 r. (ceny stałe) 2016=100

Map 12. Indices of sold production of industry in 2017 (constant prices)
2016=100

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (średnio w kraju o 3,2%) obserwowany również we wszystkich województwach. Największy wzrost zatrudnienia w przemyśle wystąpił w województwie świętokrzyskim (o 9,5%), w którym odnotowano również największy wzrost produkcji sprzedanej przemysłu.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** (w cenach bieżących) w 2017 r. była o 11,8% wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim (kiedy odnotowano spadek o 6,0%). Wzrost wystąpił w 15 województwach, największy w warmińsko-mazurskim (o 34,7%, wobec spadku o 30,7% przed rokiem), a następnie w podlaskim, śląskim, podkarpackim i lubelskim (odpowiednio o: 28,4%, 27,9%, 24,3% i 23,3%, wobec spadków o: 6,2%, 5,2%, 23,8% i 14,4% przed rokiem). Najmniejszy wzrost odnotowano w świętokrzyskim (o 0,7%, przed rokiem spadek o 18,0%). W województwie lubuskim odnotowano spadek (o 0,4%, przed rokiem spadek o 7,3%).

Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w budownictwie (przeciętnie o 0,9%), notowany w 10 województwach. Największy wzrost wystąpił w województwie podlaskim (o 12,6%), w którym odnotowano również jeden z większych wzrostów produkcji sprzedanej budownictwa. Najgłębszy spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie wystąpił w województwie świętokrzyskim (o 5,2%), w którym wzrost produkcji był najmniejszy.

Blisko połowę produkcji sprzedanej przemysłu (48,2%) oraz ponad połowę budownictwa (54,5%) nadal realizowały przedsiębiorstwa mające siedzibę w 3 województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

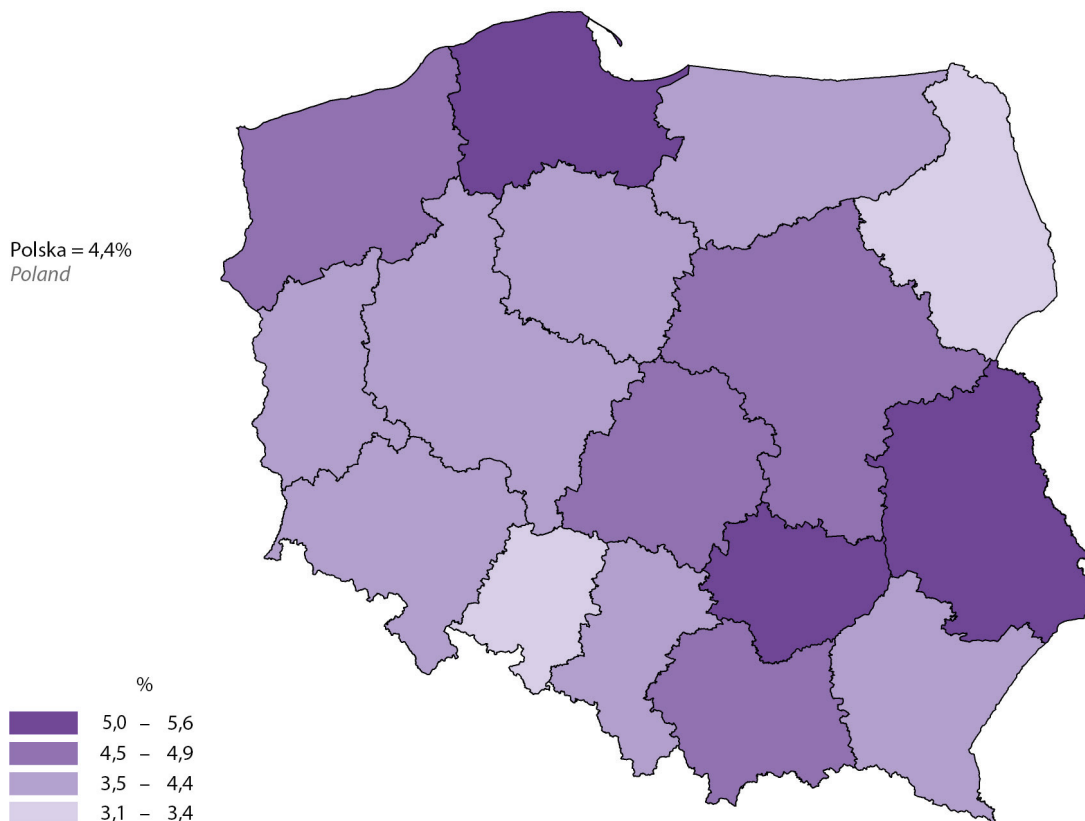
Wyniki finansowe przedsiębiorstw

Financial results of enterprises

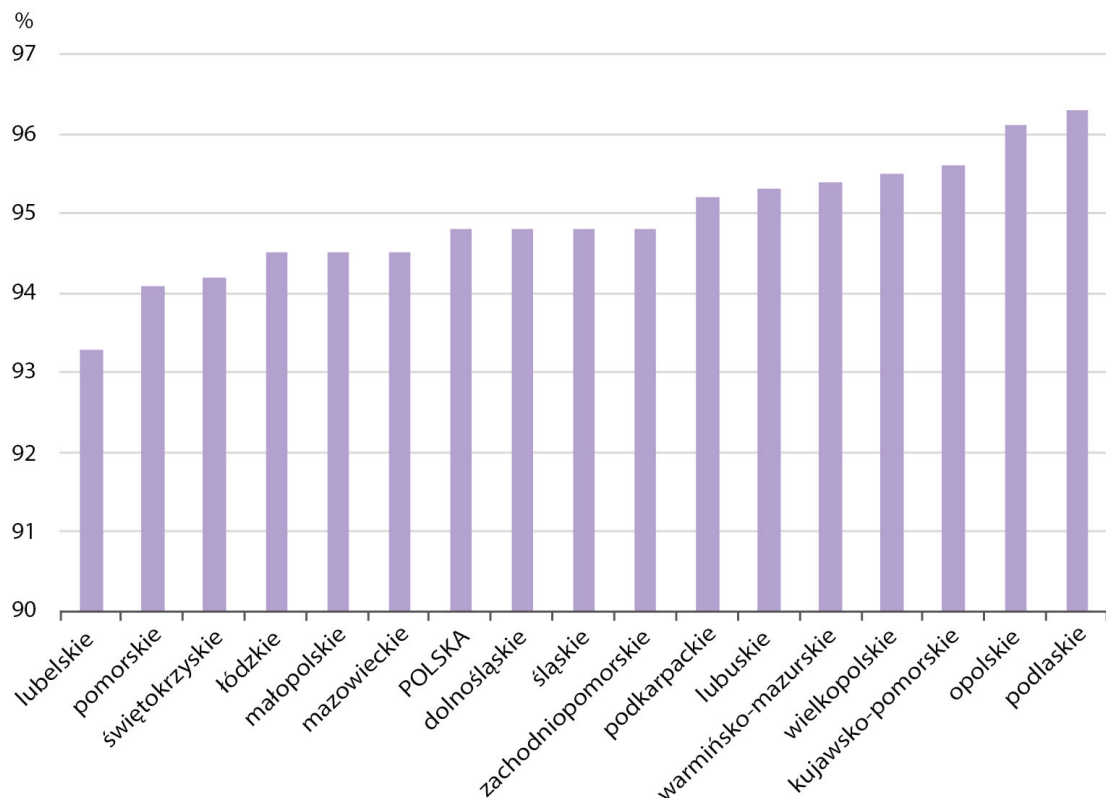
W 2017 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były korzystniejsze od uzyskanych w poprzednim roku. Poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.

Wzrost przychodów z całokształtu działalności (9,3%) był większy niż kosztów ich uzyskania (9,1%), w rezultacie poprawił się wskaźnik poziomu kosztów z 95,0% do 94,8%. W skali roku wzrósł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,0% do 5,2%), wskaźnik rentowności obrotu netto (z 4,2% do 4,4%) natomiast wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów nieznacznie się pogorszył (z 5,0% do 4,9%). Wynik finansowy netto był wyższy o 13,8% (wzrost zysku netto o 8,1% i spadek straty netto o 19,0%), przy wzroście o 16,3% kwoty obciążeń wyniku finansowego brutto. Odnotowano mniejszy udział jednostek rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów (spadek o 0,6 p. proc. do 81,0%), natomiast zwiększył się ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej (o 1,5 p. proc. do 87,4%).

Mapa 13. Wskaźnik rentowności obrotu netto w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych w 2017 r.
Map 13. Net turnover profitability rate in the surveyed non-financial enterprises in 2017

Wykres 11. Wskaźnik poziomu kosztów w 2017 r.
 Chart 11. Cost level indicator in 2017

Polepszenie wskaźnika poziomu kosztów odnotowano w 9 województwach. Było to wynikiem szybszego wzrostu **przychodów z całokształtu działalności** niż **kosztów ich uzyskania**. Największa poprawa wskaźnika wystąpiła w województwach śląskim i świętokrzyskim. Natomiast w pozostałych województwach wskaźnik pogorszył się, a najbardziej w łódzkim i podkarpackim.

Wynik finansowy brutto badanych przedsiębiorstw zwiększył się w skali roku o 14,2% do 150074,0 mln zł (zysk brutto – 168721,4 mln zł, strata brutto – 18647,3 mln zł). **Obciążenia wyniku finansowego brutto** w wysokości 23678,2 mln zł wzrosły w skali roku o 3323,6 mln zł.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 126395,9 mln zł (zysk netto – 145290,1 mln zł, strata netto – 18894,3 mln zł), wobec 111063,1 mln zł przed rokiem.

Poprawę wartości wyniku finansowego brutto i netto odnotowano w 11 województwach, w tym w 8 województwach wzrost wyniku finansowego netto był wyższy niż wyniku finansowego brutto. W województwach: podkarpackim, łódzkim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim i lubuskim wyniki finansowe brutto i netto były mniej korzystne w porównaniu z 2016 r.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów nieznacznie spadł w ciągu roku (z 5,0% do 4,9%). Pogorszenie wskaźnika obserwowano w 13 województwach, a najgłębszy spadek odnotowano w lubuskim (z 5,6% do 4,5%). W województwach podlaskim i śląskim wskaźnik poprawił się, a w mazowieckim pozostał na poziomie z roku poprzedniego. Rozpiętość wskaźnika rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w województwach wynosiła 2,9 p. proc. – najwyższy poziom odnotowały przedsiębiorstwa w lubelskim (6,7%), a najniższy – w opolskim i podlaskim (po 3,8%).

W badanych podmiotach zarówno **wskaźniki rentowności obrotu brutto** jak i **netto** wzrosły w skali roku (o 0,2 p.proc.) odpowiednio (z 5,0% do 5,2%) oraz (z 4,2% do 4,4%). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu brutto wyniosła 3,0 p. proc. (od 3,7% w podlaskim do 6,7% w lubelskim) i była mniejsza niż przed rokiem (4,3 p. proc.). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu netto wyniosła 2,5 p.proc. (wobec 3,7 p. proc. w 2016 r.) i wyznaczona była przez województwo podlaskie (3,1%) oraz lubelskie i świętokrzyskie (5,6%).

Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów oraz udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności w 2017 r. kształtował się następująco:

Województwa <i>Voivodships</i>	Udział jednostek rentownych w % <i>Share of profitable units in %</i>		Województwa <i>Voivodships</i>	Udział jednostek rentownych w % <i>Share of profitable units in %</i>	
	W liczbie jednostek ogółem <i>In the total number of units</i>	W przychodach z całokształtu działalności <i>In revenues from total activity</i>		W liczbie jednostek ogółem <i>In the total number of units</i>	W przychodach z całokształtu działalności <i>In revenues from total activity</i>
Polska	81,0	87,4			
Podlaskie	85,6	93,9	Śląskie	81,3	87,1
Podkarpackie	84,4	93,9	Opolskie	77,7	87,0
Warmińsko-mazurskie	84,0	92,4	Dolnośląskie	79,2	86,9
Lubelskie	81,1	90,8	Mazowieckie	78,8	86,3
Świętokrzyskie	83,7	90,7	Małopolskie	83,4	86,3
Pomorskie	82,0	90,6	Wielkopolskie	83,5	85,9
Kujawsko-pomorskie	81,2	89,2	Zachodniopomorskie	77,3	85,5
Łódzkie	78,1	88,1	Lubuskie	79,2	82,7

Udział podmiotów rentownych w przychodach z całokształtu działalności zwiększył się w skali roku (z 85,7% do 87,4%). Największy wzrost wystąpił w województwie podkarpackim, a najgłębszy spadek w wielkopolskim. Zmniejszył się natomiast udział podmiotów rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów gospodarczych z 81,6% do 81,0%; w największym stopniu w województwie zachodniopomorskim.

Nakłady inwestycyjne

Investment expenditures

W 2017 r. odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych ogółem badanych przedsiębiorstw w porównaniu do 2016 roku. Wzrosły nakłady zarówno na budynki i budowle jak i na zakupy¹. Zwiększyła się liczba nowo rozpoczętych inwestycji oraz ich wartość kosztorysowa.

Nakłady ogółem badanych przedsiębiorstw² w 2017 r. wyniosły 126,2 mld zł i były (w cenach stałych) o 3,4% wyższe niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 13,2%). Nakłady na zakupy wzrosły o 4,3%, natomiast na budynki i budowle – o 2,0%. Udział zakupów w nakładach ogółem wyniósł 64,3%, (przed rokiem 63,4%). Nakłady realizowało 85,5% badanych podmiotów (wobec 85,7% przed rokiem).

W większości województw odnotowano wyższy niż średnio w kraju udział zakupów w nakładach ogółem. Natomiast niższy udział zakupów w nakładach ogółem wykazały jednostki w województwach: wielkopolskim, małopolskim, mazowieckim, łódzkim, pomorskim i lubelskim.

Uzeregowanie województw pod względem dynamiki zrealizowanych nakładów w 2016 r. i 2017 r. przedstawiało się następująco:

2016		2017	
Analogiczny okres roku poprzedniego = 100 (ceny bieżące)			
Corresponding period of the previous year = 100 (current prices)			
Polska	88,5	Polska	104,4
Podlaskie	108,0	Kujawsko-pomorskie	126,8
Podkarpackie	105,2	Podlaskie	122,8
Warmińsko-mazurskie	104,8	Zachodniopomorskie	118,9
Śląskie	101,6	Podkarpackie	110,9
Dolnośląskie	98,4	Lubelskie	110,8
Łódzkie	97,8	Świętokrzyskie	109,3
Lubuskie	95,1	Mazowieckie	108,3
Wielkopolskie	91,8	Wielkopolskie	108,0
Małopolskie	91,0	Opolskie	106,0
Lubelskie	90,7	Dolnośląskie	105,5
Pomorskie	88,5	Pomorskie	104,5
Opolskie	86,7	Małopolskie	103,1
Mazowieckie	78,8	Śląskie	96,6
Świętokrzyskie	75,0	Warmińsko-mazurskie	96,2
Kujawsko-pomorskie	73,3	Łódzkie	85,9
Zachodniopomorskie	70,2	Lubuskie	79,4

¹ Maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu.

² Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych.

Największy udział w zrealizowanych nakładach w 2017 roku miały jednostki z województw: mazowieckiego, dolnośląskiego, śląskiego i wielkopolskiego – łącznie 64,7% (przed rokiem 64,0%). W kolejnych województwach: łódzkim, małopolskim, pomorskim, lubelskim, kujawsko-pomorskim, podkarpackim i zachodniopomorskim zrealizowano 29,4% nakładów (przed rokiem 30,0%). Na pozostałe województwa przypadało 5,9% (wobec 6,0% przed rokiem).

W strukturze nakładów inwestycyjnych największy udział miały nakłady jednostek przetwórstwa przemysłowego – 39,5% (39,2% w 2016 r.). Jednostki mające siedzibę na terenie województw: mazowieckiego, śląskiego, wielkopolskiego, dolnośląskiego, małopolskiego, pomorskiego, łódzkiego i podkarpackiego realizowały 78,9% nakładów związanych z przetwórstwem przemysłowym.

W 2017 r. **rozpoczęto** 212,2 tys. **inwestycji**, tj. o 2,2% więcej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,6% w 2016 r.). Około 62,4% rozpoczętych inwestycji stanowiły przyłącza energetyczne i gazowe o niewielkiej jednostkowej wartości kosztorysowej. **Łączna wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych** wyniosła 64,0 mld zł i była o 10,2% wyższa niż przed rokiem (w 2016 r. odnotowano wzrost o 17,8%). Na jednostki mające siedzibę na terenie województw: mazowieckiego, małopolskiego, wielkopolskiego, pomorskiego, śląskiego i lubelskiego przypadało 93,0% liczby nowo rozpoczętych inwestycji. Największy udział w wartości kosztorysowej rozpoczętych inwestycji przypadał na jednostki mające siedzibę na terenie województw: mazowieckiego (47,9%), wielkopolskiego (7,7%), śląskiego (7,3%), dolnośląskiego (7,0%), małopolskiego (5,3%), pomorskiego (4,9%), łódzkiego (4,5%) oraz lubelskiego (4,1%).

Wstępnie szacuje się, że **globalna produkcja rolnicza** w 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 1,4%. Wzrost ten wynikał ze zwiększenia **produkcji roślinnej** o 0,4% i **produkcji zwierzęcej** o 2,5%.

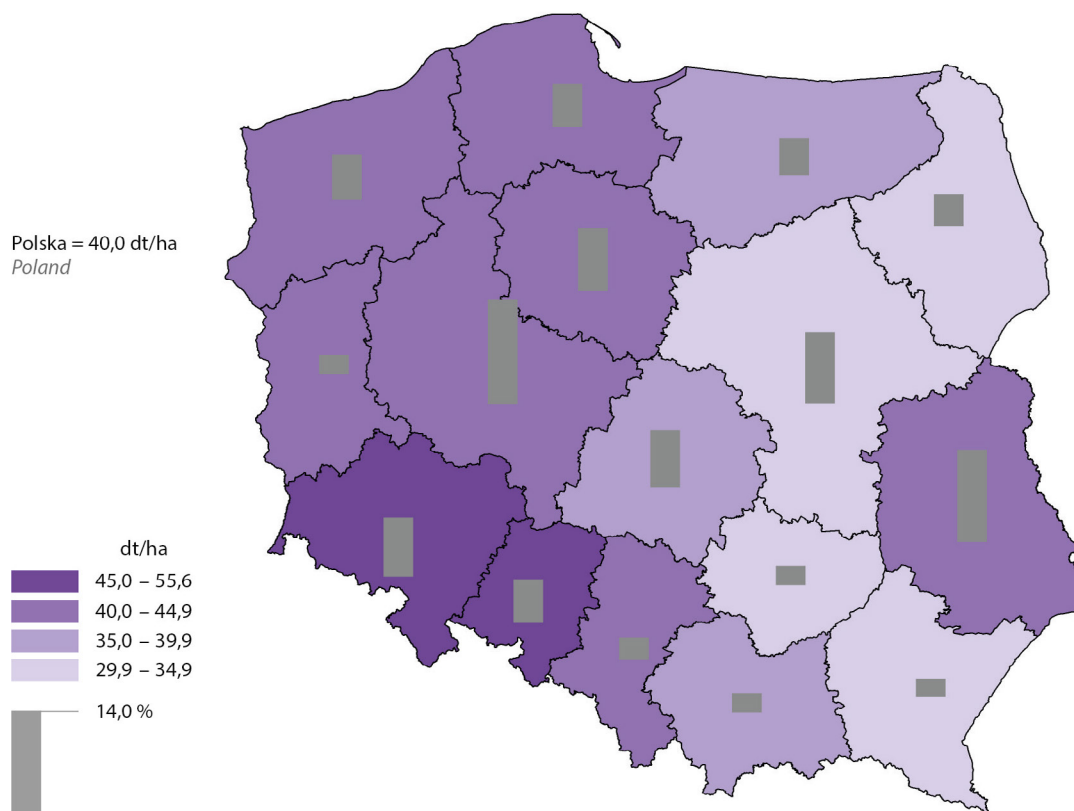
Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w grudniu 2017 r., wskazują na zwiększenie w skali roku liczebności trzody chlewnej, bydła i owiec.

Na rynku rolnym, zarówno w skupie, jak i na targowiskach, w grudniu 2017 r. przeciętne ceny zbóż były wyższe niż przed rokiem. Wzrosły również ceny skupu żywca wołowego (bydła bez cieląt), mleka oraz targowiskowe ceny prosiąt na chów i ziemniaków jadalnych późnych. W ujęciu rocznym mniej w skupie płacono za żywiec wieprzowy i ziemniaki.

Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2017 r. wyniosła 6942,5 tys. ha i była o 3,6% większa niż przed rokiem. W skali roku zwiększenie powierzchni zasiewów zbóż odnotowano w 15 województwach, od 0,3% w podlaskim do 11,9% w łódzkim. Mniejszą powierzchnię uprawy zbóż podstawowych z mieszankami notowano w warmińsko-mazurskim (o 8,6%). Podobnie jak w poprzednich latach, największą powierzchnię uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi odnotowano w województwach: wielkopolskim (13,3% krajowej uprawy), mazowieckim (12,2%) i lubelskim (11,3%), a najmniejszą w lubuskim (2,5%), śląskim (2,7%), małopolskim (2,8%) i podkarpackim (2,9%).

Według wynikowego szacunku produkcji głównych ziemiopłodów rolnych w 2017 r. oszacowano, że **plonowanie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** w 2017 r. (dane nieostateczne) wyniosło 40,0 dt z 1 ha i było o 5,8% wyższe niż przed rokiem. Wzrost plonów zbóż z 1 ha odnotowano w 15 województwach, od 0,7% w opolskim do 11,4% w łódzkim. W skali roku niższe plony zbóż z 1 ha odnotowano w dolnośląskim. W 9 województwach plony z 1 ha przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju. Najwyższe plony zbóż z 1 ha notowano w opolskim (55,6 dt) i dolnośląskim (49,1 dt), a najniższe – w podlaskim (29,9 dt), mazowieckim (30,8 dt) i świętokrzyskim (32,2 dt).

Mapa 14. Zróżnicowanie plonów oraz udział województw w zbiorach zbóż podstawowych w 2017 r.
Map 14. Diversity of yields and share of voivodships in basic grain production in 2017

Szacuje się, że przy większej powierzchni uprawy i wyższym plonowaniu **zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** w 2017 r. były o 9,5% wyższe od uzyskanych w poprzednim roku i wyniosły prawie 27,8 mln ton (dane nieostateczne). Wzrost produkcji zbóż obserwowano w 15 województwach, w granicach od 2,4% w dolnośląskim do 24,8% w łódzkim. Mniejsze w skali roku zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi odnotowano w warmińsko mazurskim (o 3,5%). Największe zbiory zbóż uzyskały województwa: wielkopolskie (14,0% krajowej produkcji zbóż), lubelskie (12,3%) i mazowieckie (9,4%). Najmniej zbóż zebrano w podkarpackim (2,5% krajowych zbiorów), lubuskim i małopolskim (po 2,6%).

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2017 r. wyniosła 914,3 tys. ha i w skali roku była wyższa o 11,1%. Wzrost powierzchni zasiewów obserwowano w 13 województwach, w granicach od 0,1% w lubuskim do 41,2% w mazowieckim. Mniejszą w skali roku powierzchnię uprawy odnotowano w opolskim (o 5,7%), śląskim (o 5,2%) i świętokrzyskim (o 2,0%). Największą powierzchnię uprawy rzepaku i rzepiku odnotowano w województwach: dolnośląskim (13,3% krajowej uprawy), wielkopolskim (11,9%) i zachodniopomorskim (11,5%), a najmniejszą – w świętokrzyskim, małopolskim i podlaskim (odpowiednio: 0,8%, 1,0% i 1,7%).

Według wstępnych wyników ocenia się, że średnie **plony rzepaku i rzepiku** (dane nieostateczne) w ujęciu rocznym były wyższe o 8,9% i ukształtowały się na poziomie 29,4 dt z 1 ha. Wzrost plonów odnotowano w 12 województwach, w granicach od 2,3% w dolnośląskim do 27,7% lubelskim. W 8 województwach plony z 1 ha przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju. Najwyższe plony z 1 ha rzepaku i rzepiku uzyskano w: podlaskim (32,9 dt), lubelskim (32,7 dt) i pomorskim (32,4 dt), a najniższe – w mazowieckim (23,3 dt) i podkarpackim (24,2 dt).

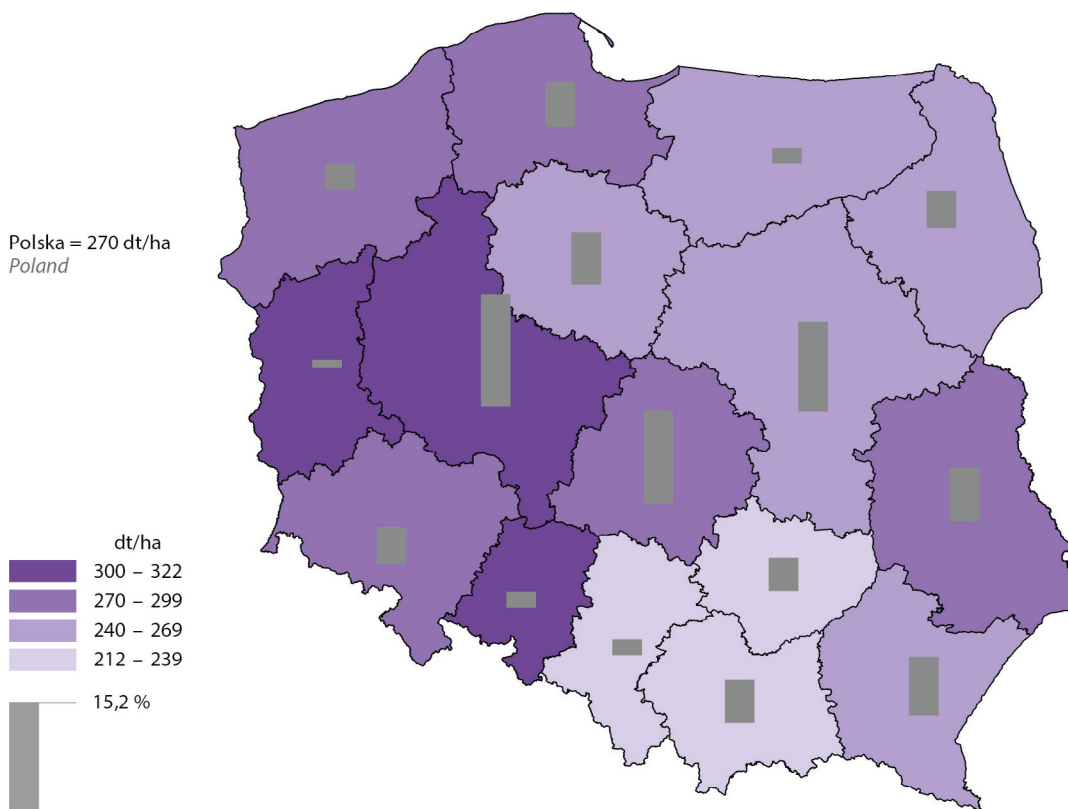
Szacuje się, że **zbiory rzepaku i rzepiku** w 2017 r. (dane nieostateczne), w wyniku wyższego plonowania niż przed rokiem i większej powierzchni uprawy były wyższe w skali roku o 21,2% i wyniosły prawie 2,7 mln ton. Wyższe zbiory rzepaku i rzepiku odnotowano w 13 województwach, w granicach od 5,1% w dolnośląskim do 64,5% w łódzkim. Spadek zbiorów rzepaku wystąpił w śląskim (o 8,4%), opolskim (o 7,4%) i lubuskim (o 3,5%). Blisko 60% krajowych zbiorów rzepaku i rzepiku uzyskały województwa: dolnośląskie (14,0% krajowej produkcji), wielkopolskie (11,5%), kujawsko-pomorskie (11,4%), lubelskie (10,2%) i zachodniopomorskie (10,1%). Najmniej rzepaku i rzepiku zebrano w świętokrzyskim (0,8% produkcji krajowej), małopolskim (1,1%) i podlaskim (1,9%).

Powierzchnia uprawy ziemniaków (bez uprawy w ogrodach przydomowych) w 2017 r. wyniosła 321,3 tys. ha i była o 6,8% większa niż przed rokiem. Wzrost powierzchni uprawy ziemniaków obserwowano w 10 województwach, w granicach od 2,1% w śląskim do 99,8% w podlaskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek powierzchni uprawy ziemniaków (od 42,7% w dolnośląskim do 4,7% w pomorskim). Największą powierzchnię uprawy ziemniaków odnotowano w województwach: wielkopolskim (13,3% krajowej uprawy), łódzkim (12,8%) i mazowieckim (12,4%), a najmniejszą w lubuskim (0,9%), opolskim (1,8%), warmińsko-mazurskim (2,3%) i śląskim (2,6%).

Szacuje się, że **plony ziemniaków** w 2017 r. (bez uprawy w ogrodach przydomowych; dane nieostateczne) wyniosły 270 dt z 1 ha i były niższe o 6,0% od uzyskanych w 2016 r. Spadek plonów ziemniaków obserwowano w 13 województwach od 25,5% w śląskim do 0,4% w lubuskim. W 8 województwach plony z 1 ha ziemniaków przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju. Najwyższe plony z 1 ha uzyskano w opolskim (322 dt) i lubuskim (317 dt), a najniższe w: śląskim (212 dt), małopolskim (220 dt) i świętokrzyskim (223 dt).

Mapa 15. Zróżnicowanie plonów oraz udział województw w zbiorach ziemniaków w 2017 r.

Map 15. Diversity of yields and share of voivodships in potato production in 2017

Ocenia się, że **zbiory ziemniaków** w 2017 r. (bez uprawy w ogrodach przydomowych; dane nieostateczne), mimo niższego plonowania ale przy wyższej niż przed rokiem powierzchni uprawy wyniosły blisko 8,7 mln ton i były o 0,4% wyższe niż w 2016 r. W skali roku większe zbiory odnotowano w 8 województwach. Największe zbiory ziemniaków uzyskały województwa: wielkopolskie (15,2% krajowej produkcji ziemniaków), łódzkie (12,9%) i mazowieckie (12,2%). Najmniej ziemniaków zebrano w lubuskim (1,1% krajowej produkcji), śląskim (2,0%), warmińsko-mazurskim i opolskim (po 2,1%).

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2017 r. wyniosła 224,6 tys. ha i była o 10,4% większa niż w 2016 r. Zwiększenie powierzchni uprawy buraków obserwowano w 13 województwach, w granicach od 1,0% w łódzkim do 77,3% w małopolskim. W skali roku spadek powierzchni uprawy wystąpił w lubuskim (2,8%) i śląskim (2,0%); w województwie podlaskim nie odnotowano powierzchni uprawy buraków. Największą powierzchnię uprawy buraków notowano: w wielkopolskim (20,0% krajowej uprawy), kujawsko-pomorskim (19,3%) i lubelskim (16,8%).

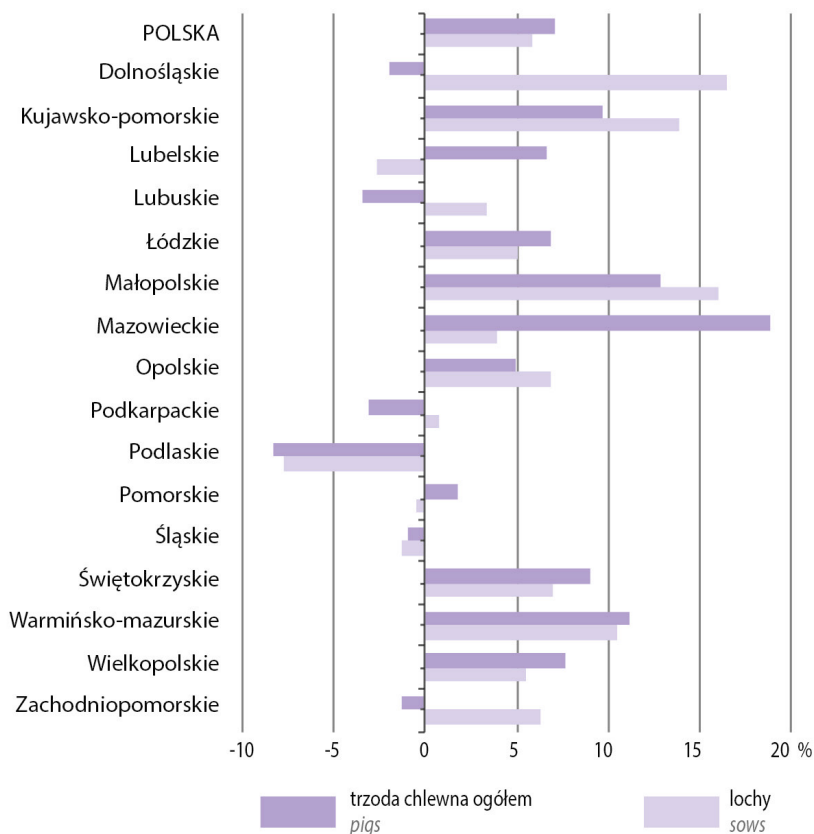
Szacuje się, że **plony buraków cukrowych** w 2017 r. (dane nieostateczne) wyniosły 626 dt z 1 ha i były mniejsze o 5,9% od uzyskanych w 2016 r. Spadek plonów wystąpił w 12 województwach, w granicach od 22,4% w świętokrzyskim do 0,3% w lubelskim. Wzrost plonów z 1 ha odnotowano w łódzkim (o 5,2%), dolnośląskim (o 3,9%) i śląskim (o 0,7%). W 8 województwach plony przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju. Najwyższe plony buraków z 1 ha uzyskano w małopolskim (668 dt) i opolskim (656 dt), a najniższe w warmińsko-mazurskim (547 dt) i świętokrzyskim (575 dt).

Ocenia się, że **zbiory buraków cukrowych** w 2017 r. (dane nieostateczne), mimo niższego plonowania, ale przy wyższej niż przed rokiem powierzchni uprawy, były większe (o 3,9%) od notowanych przed rokiem i wyniosły ponad 14,0 mln ton. Wzrost zbiorów odnotowano w 8 województwach, przy czym największy w małopolskim, w wyniku znacznego zwiększenia areалу uprawy przy słabszym plonowaniu. Podobnie jak w poprzednich okresach, największe zbiory buraków cukrowych uzyskano w województwach: wielkopolskim (20,6% krajowej produkcji), kujawsko-pomorskim (18,8%) i lubelskim (16,8%). Najmniej buraków cukrowych zebrano w lubuskim (0,6% krajowej produkcji), śląskim (0,9%), małopolskim (1,0%), warmińsko-mazurskim (1,3%) i świętokrzyskim (1,6%).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania przeprowadzonego w grudniu 2017 r., **pogłowie trzody chlewnej** liczyło 11897,6 tys. szt., wykazując w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. wzrost o 7,1%. Zwiększyła się liczebność większości grup użytkowych **trzody chlewnej**, w największym stopniu trzody na ubój (tuczników) o 11,4%, warchlaków o 10,7%, loch o 5,8%. Pogłowie prosiąt zmniejszyło się o 3,1% (wobec wzrostu przed rokiem o 8,4%).

Wykres 12. Zmiany w pogłowie trzody chlewnej w 2017 r. stan w dniu 1 grudnia; wzrost/spadek w skali roku w %

Chart 12. Changes in livestock of pigs in 2017 as of December 1; increase/decrease in a year

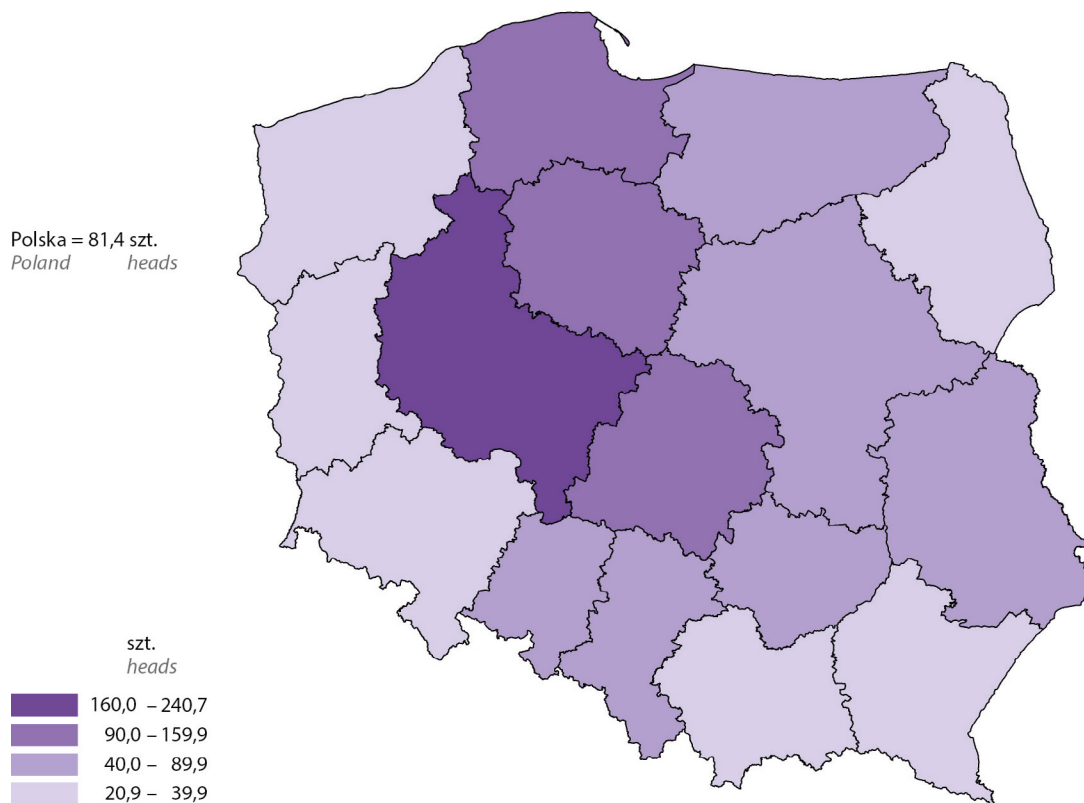

W strukturze stada trzody chlewnej ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w grudniu 2017 r. wynosił: prosięta o wadze do 20 kg – 22,7%, warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg – 29,5%, trzcina chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na ubój – 40,0%, trzcina chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na chów – 7,8% (w tym lochy na chów razem – 7,6%).

Wzrost pogłowia trzody chlewnej ogółem obserwowano w 10 województwach, w granicach od 1,8% w pomorskim do 18,9% w mazowieckim. W ujęciu rocznym najgłębszy spadek liczebności trzody wystąpił w województwie podlaskim (8,3%). Ponad 66% krajowego pogłowia trzody chlewnej znajdowała się na terenach czterech województw: wielkopolskiego (35,9%), kujawsko-pomorskiego (11,0%), łódzkiego (10,1%) i mazowieckiego (9,3%). Najmniej trzody chlewnej notowano w: lubuskim (1,2%), podkarpackim (1,4%), małopolskim i dolnośląskim (po 1,6%). W grudniu 2017 r., w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, stado loch na chów zwiększyło się do poziomu 909,0 tys. szt. (o 5,8%). Wzrost pogłowia loch odnotowano w 12 województwach w granicach od 0,7% w podkarpackim do 16,5% w dolnośląskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek, w tym najgłębszy w podlaskim (7,7%).

Mapa 16. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2017 r. stan w dniu 1 grudnia

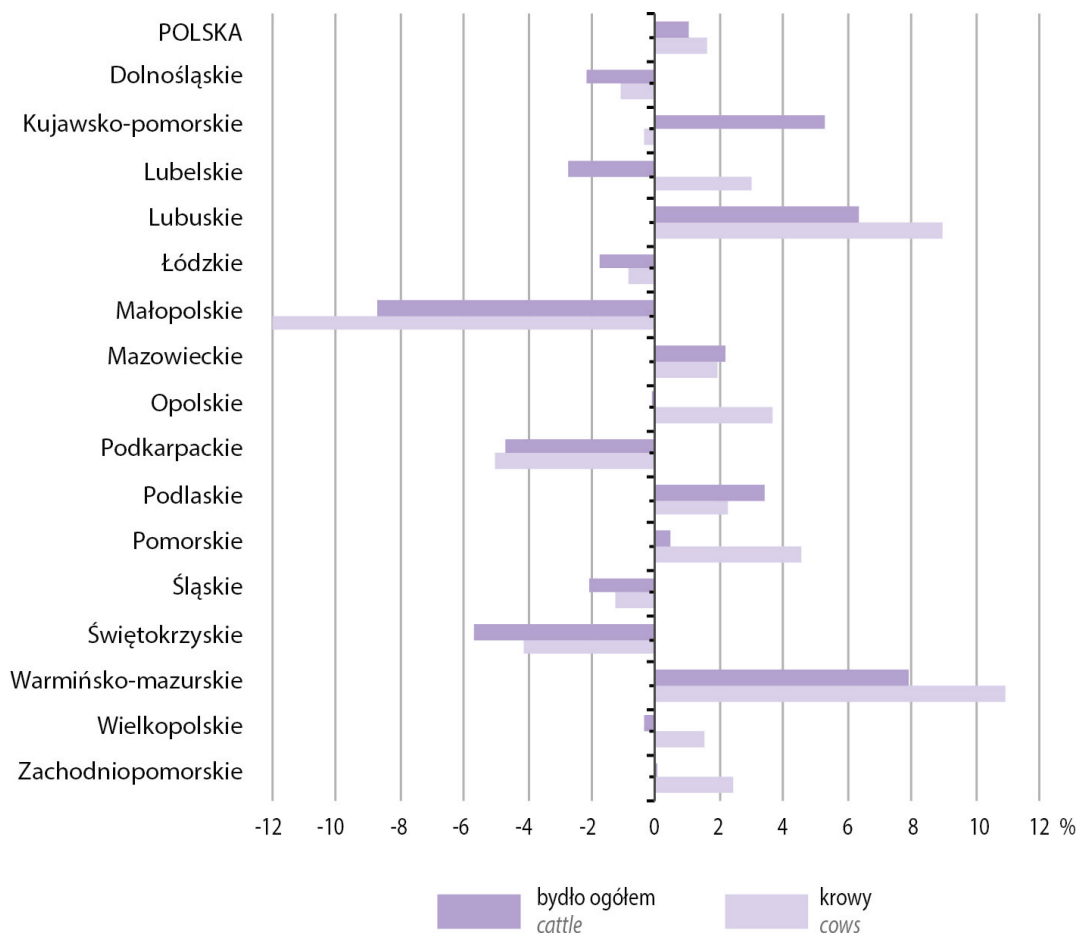
Map 16. *Stocking of pigs per 100 ha of agricultural land in 2017 as of 1 December*

Według wstępnych wyników w grudniu 2017 r. pogłowie bydła ogółem liczyło 6035,5 tys. szt., wykazując wzrost w skali roku o 1,1%. Zwiększenie liczebności stada bydła wynikało ze wzrostu pogłowia młodego bydła w wieku 1-2 lat o 1,9% i bydła dorosłego o 1,5%. Pogłowie cieląt nieznacznie zmniejszyło się (o 0,3%, wobec wzrostu przed rokiem o 6,2%). Wzrost pogłowia bydła odnotowano w 7 województwach, w granicach od 0,1% w zachodniopomorskim do 7,9% w warmińsko-mazurskim. W pozostałych województwach obserwowano spadek liczebności bydła, w tym najgłębszy w małopolskim (8,7%).

**Wykres 13. Zmiany w pogłowie bydła w 2017 r.
stan w dniu 1 grudnia; wzrost/spadek w skali roku w %**

Chart 13. Livestock of cattle in 2017
as of 1 December; increase/decrease in annual terms in %

W strukturze stada bydła ogółem udział poszczególnych grup wiekowo-użytkowych w grudniu 2017 r. wynosił: cielęta w wieku poniżej 1 roku – 28,4%, młode bydło hodowlane i rzeźne w wieku 1-2 lat – 27,6%, krowy – 38,8%, pozostałe bydło dorosłe hodowlane i rzeźne w wieku 2 lat i więcej – 5,2%.

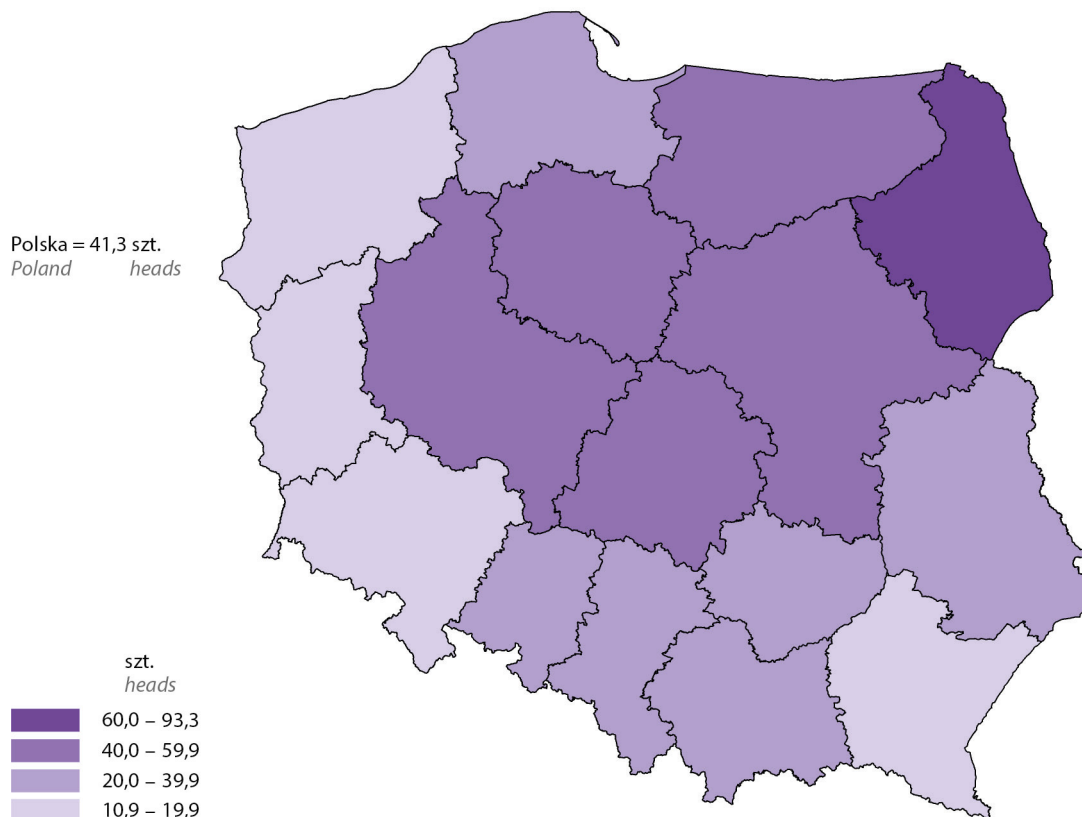
Podobnie jak w poprzednich okresach, ponad połowa krajowego pogłowia bydła ogółem znajdowała się na terenach trzech województw: mazowieckiego (18,6%), wielkopolskiego (16,6%) i podlaskiego (16,5%). Najmniej bydła notowano w: lubuskim i podkarpackim (po 1,3% pogłowia bydła w kraju), zachodniopomorskim (1,5%) i dolnośląskim (1,7%).

W skali roku liczba krów zwiększyła się do poziomu 2340,6 tys. szt. (o 1,6%). Wzrost stada krów obserwowano w 9 województwach, w granicach od 10,9% w warmińsko-mazurskim do 1,5% w wielkopolskim.

W pozostałych województwach liczebność stada krów zmniejszyła się, w tym najgłębszy spadek wystąpił w małopolskim (12,0%).

Mapa 17. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2017 r. stan w dniu 1 grudnia

Map 17. *Stocking of cattle per 100 ha of agricultural land in 2017 as of 1 December*

Według wstępnych wyników **pogłowie owiec** ogółem w grudniu 2017 r. wyniosło 267,9 tys. szt. i było wyższe o 9,7% od stanu notowanego w analogicznym okresie poprzedniego roku. W skali roku wzrost populacji owiec odnotowano w 12 województwach, od 34,8% w wielkopolskim do 1,0% w podkarpackim. W skali roku populacja owiec zmniejszyła się w: kujawsko-pomorskim (o 35,9%), warmińsko-mazurskim (o 28,4%), świętokrzyskim (o 10,4%) i mazowieckim (o 5,5%). Największym udziałem w krajowym pogłowie owiec charakteryzowały się województwa: małopolskie (31,9%), podlaskie (9,6%), wielkopolskie (8,5%) i podkarpackie (7,0%). Najmniej owiec notowano w: opolskim (1,1%), świętokrzyskim (1,6%) i zachodniopomorskim (2,1%). Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych kształtowała się od 15,1 szt. w małopolskim do 0,3 szt. w mazowieckim, przy średniej w kraju 1,8 szt. Populacja maciorek owczych w skali roku zwiększyła się o 17,6% do poziomu 166,2 tys. szt.

Według wstępnych danych w 2017 r. **skupiono** w kraju 10412,2 tys. ton **zbóż podstawowych konsumpcyjnych** i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), tj. o 1,7% więcej niż w 2016 r. W skali roku wzrost skupu zbóż odnotowano w 8 województwach, w tym największy w kujawsko-pomorskim (39,2%). W pozostałych województwach obserwowano spadek skupu w granicach od 25,3% w świętokrzyskim do 2,7% w wielkopolskim.

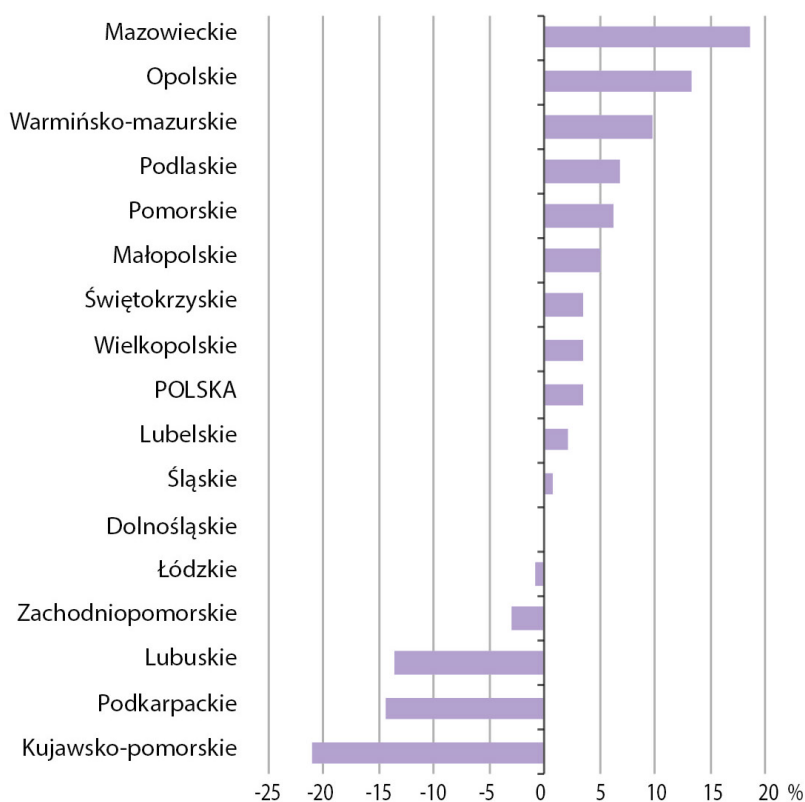
Skup ziemniaków w 2017 r. (dane nieostateczne) ukształtował się na poziomie 1819,0 tys. ton i był o 3,3% mniejszy niż przed rokiem. Spadek skupu obserwowano w 8 województwach, od 58,3% w mazowieckim do 4,2% w warmińsko-mazurskim.

W 2017 r. według wstępnych danych **skup żywca rzeźnego ogółem** (w wadze poubojowej ciepłej) wyniósł 4456,9 tys. ton i był o 3,4% większy niż przed rokiem. W porównaniu z 2016 r. więcej skupiono żywca wołowego i drobiowego, mniej natomiast żywca wieprzowego. Wzrost skupu żywca rzeźnego odnotowano w 10 województwach, w granicach od 0,7% w śląskim do 18,6% w mazowieckim. W województwie dolnośląskim skup żywca pozostał na poziomie sprzed roku. W pozostałych województwach obserwowano spadek skupu, w tym najgłębszy w kujawsko-pomorskim (21,1%).

Wykres 14. Zmiany w skupie żywca rzeźnego w 2017 r.

Chart 14. wzrost/spadek w skali roku w %

*Changes in procurement of pigs for slaughter in 2017
increase/decrease in annual terms in %*

Skup żywca wieprzowego (w wbc) w 2017 r. wyniósł 1759,2 tys. ton i w porównaniu z rokiem poprzednim był mniejszy o 2,6%. Spadek skupu obserwowano w 8 województwach, w tym najgłębszy w kujawsko-pomorskim (35,7% wobec wzrostu przed rokiem o 17,8%). W pozostałych województwach w skali roku obserwowano wzrost skupu żywca wieprzowego, w tym największy w opolskim (o 20,7%).

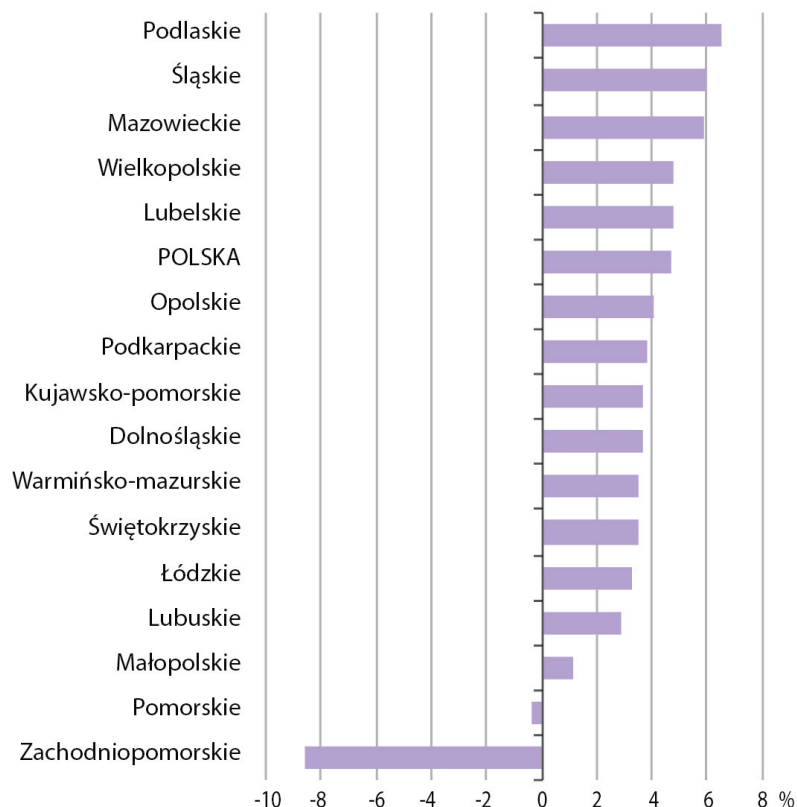
Skup żywca wołowego (w wbc) w 2017 r. był o 13,9% większy niż przed rokiem i wyniósł 488,5 tys. ton. Wzrost skupu odnotowano w 12 województwach, w granicach od 0,5% w łódzkim do 68,9% w małopolskim. W pozostałych województwach w skali roku obserwowano spadek skupu żywca wołowego, w tym najgłębszy w warmińsko-mazurskim (22,0%).

Skup żywca drobiowego (w wbc) wyniósł 2201,0 tys. ton i był większy w skali roku o 6,6%. Wzrost skupu odnotowano w 6 województwach, w granicach od 4,7% w opolskim do 22,6% w mazowieckim. W pozostałych województwach obserwowano spadek skupu żywca drobiowego, w tym najgłębszy w lubuskim i podkarpackim (po 17,9%).

Według wstępnych danych **skup mleka krowiego** w 2017 r. wyniósł 11312,9 mln l i w skali roku był większy o 4,7%. Wzrost skupu obserwowano w 14 województwach, w granicach od 1,1% w małopolskim do 6,5% w podlaskim. Spadek skupu mleka odnotowano w zachodniopomorskim (8,6%) i pomorskim (0,4%).

Wykres 15. Zmiany w skupie mleka krowiego w 2017 r. wzrost/spadek w skali roku w %

Chart 15. *Changes in procurement of cows' milk in 2017 increase/decrease in annual terms in %*

W grudniu 2017 r. na **targowiskach** za 1 dt **pszenicy** płacono średnio 80,66 zł, tj. o 8,2% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano w 14 województwach, w granicach od 41,9% w zachodniopomorskim do 0,7% w lubuskim. W skali roku mniej za pszenicę płacono w województwie dolnośląskim (o 1,0%) i kujawsko-pomorskim (o 0,7%). W 7 województwach za 1 dt pszenicy płacono więcej niż przeciętnie w kraju. Najwyższe ceny notowano na targowiskach w zachodniopomorskim (105,00 zł) i warmińsko-mazurskim (90,00 zł), a najniższe w świętokrzyskim (75,16 zł) i podlaskim (76,74 zł). W grudniu 2017 r. średnia cena skupu pszenicy za 1 dt była wyższa niż przed rokiem (o 5,4%) i wyniosła 67,31 zł. Wzrost cen odnotowano w 15 województwach, w granicach od 11,7% w małopolskim do 0,1% w pomorskim. W ujęciu rocznym mniej za pszenicę w skupie płacono w województwie kujawsko-pomorskim (o 0,4%). W 9 województwach średnie ceny skupu za 1 dt pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższe notowano w śląskim (69,59 zł) i łódzkim (69,58 zł). Najmniej za pszenicę płacono w podkarpackim (65,29 zł za 1 dt).

Według wstępnych danych w 2017 r. przeciętna cena **skupu pszenicy** wyniosła 66,44 zł za 1 dt i była o 7,1% wyższa niż w 2016 r. W skali roku wzrost cen obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 10,7% w podkarpackim do 2,8% w zachodniopomorskim. Przepiętna cena skupu pszenicy w 6 województwach była wyższa od średniej krajowej. Rozpiętość cen skupu pszenicy za 1 dt wynosiła od 70,09 zł w kujawsko-pomorskim do 62,89 zł w podkarpackim.

Za 1 dt **żyta na targowiskach** w grudniu 2017 r. płacono średnio 65,16 zł, tj. o 11,4% więcej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Więcej za żyto płacono we wszystkich 12 badanych województwach, w granicach od 19,2% w mazowieckim do 0,8% w pomorskim. W 5 województwach (spośród 13 badanych) średnie ceny żyta były wyższe od przeciętnej w kraju, w tym najwyższa w dolnośląskim (80,00 zł za 1 dt). Najmniej za 1 dt żyta płacono w: pomorskim (54,00 zł), podlaskim (57,24 zł) i świętokrzyskim (58,13 zł).

W grudniu 2017 r. średnia cena **skupu żyta** w skali roku była wyższa o 4,7% i wynosiła 56,84 zł za 1 dt. Wzrost cen odnotowano w 11 województwach (spośród 14 badanych), w granicach od 19,3% w dolnośląskim do 2,0% w zachodniopomorskim. Niższe ceny żyta obserwowano w podkarpackim (o 3,8%), podlaskim (o 2,8%) i pomorskim (o 2,0%). W 7 województwach średnie ceny skupu żyta były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższą zanotowano w śląskim (60,90 zł za 1 dt) i warmińsko-mazurskim (60,62 zł). Najmniej za 1 dt żyta w skupie płacono w małopolskim (44,00 zł) i podkarpackim (49,58 zł).

Według wstępnych danych przeciętna cena skupu żyta w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. wzrosła o 5,7% i wyniosła 54,67 zł za 1 dt, przy czym w województwach kształtowała się od 56,87 zł w dolnośląskim do 49,47 zł w małopolskim. W skali roku przeciętna cena skupu żyta wzrosła we wszystkich województwach, w granicach od 24,1% w świętokrzyskim do 1,7% w pomorskim.

W grudniu 2017 r. średnia cena **ziemniaków jadalnych** późnych na targowiskach była o 8,2% wyższa niż w grudniu 2016 r. (wobec spadku o 18,3% przed rokiem) i wynosiła 86,09 zł za 1 dt. W skali roku wzrost cen odnotowano w 15 województwach, w granicach od 18,0% w opolskim do 0,7% w kujawsko-pomorskim. Nieco mniej (o 0,1%) za ziemniaki płacono w województwie dolnośląskim. Średnie ceny ziemniaków na targowiskach w 10 województwach były wyższe od przeciętnej w kraju, w tym najwięcej za ziemniaki płacono w zachodniopomorskim (106,92 zł za 1 dt). Najmniej za 1 dt ziemniaków płacono w świętokrzyskim (69,51 zł za 1 dt).

Według wstępnych danych w 2017 r. przeciętna cena skupu ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) wyniosła 37,05 zł za 1 dt i była o 29,1% niższa niż w 2016 r. Ceny wyższe od przeciętnej krajowej obserwowano w 10 województwach, a najwyższe notowano w warmińsko-mazurskim (80,61 zł za 1 dt). Najmniej za 1 dt ziemniaków płacono w podlaskim (24,53 zł) i lubelskim (24,97 zł). W skali roku przeciętne ceny skupu ziemniaków były niższe w 12 województwach, w granicach od 57,2% w lubelskim do 4,5% w opolskim. Więcej niż przed rokiem za ziemniaki płacono w warmińsko-mazurskim (o 27,1%), małopolskim (o 23,3%), podkarpackim (o 20,7%) i śląskim (o 11,5%).

W grudniu 2017 r. średnia cena **skupu żywca rzeźnego wołowego** (bydła bez cieląt) wyniosła 6,68 zł za 1 kg i była o 7,3% wyższa niż w grudniu 2016 r. Wzrost cen obserwowano w 15 województwach, w granicach od 23,6% w lubuskim do 1,1% w opolskim. Mniej za żywca wołowego płacono w lubelskim (o 8,4%). W 11 województwach cena skupu była wyższa od średniej krajowej, najwyższą zanotowano w zachodniopomorskim (7,54 zł za 1 kg), a najniższą – w mazowieckim (6,12 zł za 1 kg).

Według wstępnych danych w 2017 r. przeciętna cena skupu żywca rzeźnego wołowego (bydła bez cieląt) wyniosła 6,35 zł za 1 kg (tj. o 7,4% więcej niż w 2016 r.), przy czym w 10 województwach cena była wyższa od średniej krajowej. Najwięcej za żywca wołowego płacono w świętokrzyskim (6,75 zł za 1 kg), a najmniej w śląskim (6,01 zł za 1 kg). W skali roku wzrost cen cen obserwowano w 15 województwach, w granicach od 15,3% w mazowieckim do 1,7% w śląskim. W województwie lubelskim cena żywca wołowego była niższa o 2,2%.

W grudniu 2017 r. średnia cena **skupu żywca rzeźnego wieprzowego** wynosiła 4,56 zł za 1 kg i była o 9,4% niższa od notowanej w grudniu 2016 r. (wobec wzrostu o 31,0% przed rokiem). W 11 województwach cena skupu była wyższa od średniej krajowej, najwyższą zanotowano w opolskim (4,89 zł za 1 kg). Najmniej za 1 kg żywca wieprzowego płacono w pomorskim (4,30 zł). W ujęciu rocznym ceny żywca wieprzowego w skupie były niższe we wszystkich województwach, w granicach od 11,1% w pomorskim do 0,2% w lubuskim.

W 2017 r., według wstępnych danych, przeciętna cena skupu żywca rzeźnego wieprzowego kształtowała się na poziomie wyższym niż przed rokiem (o 7,9%) i wynosiła 5,05 zł za 1 kg. Wzrost cen odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 15,0% w opolskim do 4,5% w świętokrzyskim. Ceny wyższe od przeciętnej w kraju za żywiec wieprzowy notowano w 10 województwach. Rozpiętość przeciętnych cen skupu za 1 kg żywca wieprzowego wynosiła od 5,60 zł w małopolskim do 4,86 zł w świętokrzyskim.

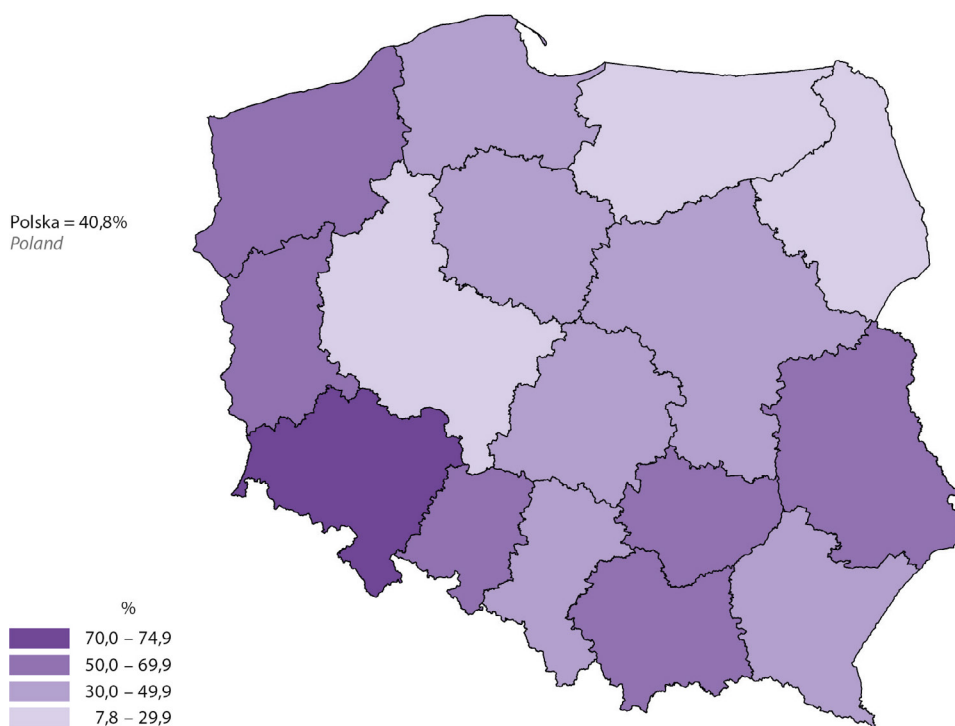
Na targowiskach w grudniu 2017 r. za **prosię na chów** płacono średnio 183,27 zł, tj. o 11,3% więcej niż w analogicznym okresie 2016 r. Wzrost cen odnotowano w 7 województwach (spośród 8 badanych), w granicach od 1,9% w lubuskim do 20,8% w śląskim. W skali roku mniej za prosię płacono w województwie wielkopolskim (o 4,7%). W 5 województwach za prosię na chów płacono więcej niż średnio w kraju, najwięcej – w śląskim (256,67 zł), a najmniej – w lubuskim (132,50 zł).

W grudniu 2017 r. w skupie średnia cena **mleka krowiego** za 1 l wyniosła 1,52 zł i była wyższa niż przed rokiem (o 12,2%). Wzrost cen skupu mleka obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 5,2% w lubelskim do 18,8% w podkarpackim. Rozpiętość cen skupu za 1 l mleka wynosiła od 1,62 zł w podlaskim do 1,36 zł w małopolskim.

Według wstępnych danych przeciętna cena skupu mleka w 2017 r. ukształtowała się na poziomie wyższym o 25,6% niż w 2016 r. i wyniosła 1,39 zł za 1 l. Wzrost cen obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 20,4% w małopolskim do 31,6% w pomorskim. Rozpiętość przeciętnych cen skupu za 1 l mleka wynosiła od 1,47 zł w podlaskim do 1,27 zł w łódzkim i małopolskim.

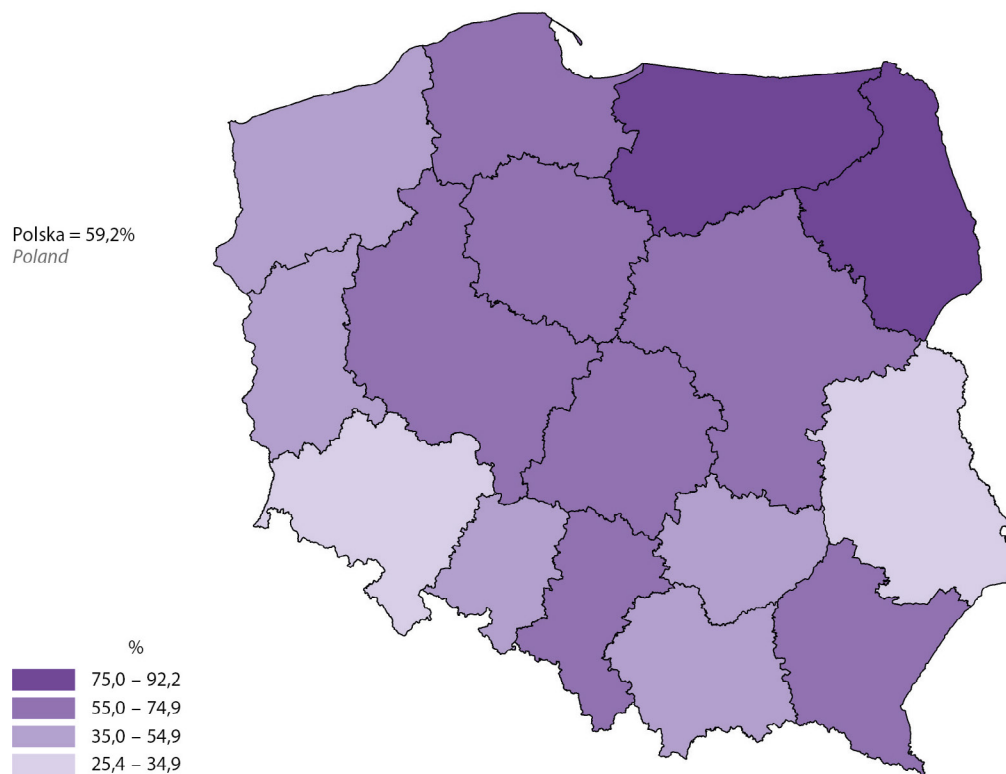
W 2016 r.¹ w strukturze **towarowej produkcji rolniczej** produkcja zwierzęca stanowiła średnio w kraju 59,2%. W 9 województwach przekraczała 50,0%, w tym w 7 jej udział był wyższy niż średnio w kraju (najwyższy w województwie podlaskim – 92,2%). Największy udział produkcji roślinnej w towarowej produkcji rolniczej odnotowano w województwie dolnośląskim – 74,6%.

Mapa 18. Udział produkcji roślinnej w towarowej produkcji rolniczej w 2016 r. (ceny stałe 2015 r.)
Map 18. Share of crop output in agricultural market output in 2016 (constant prices 2015)

¹ Dane dotyczące towarowej produkcji rolniczej za 2017 r. będą dostępne na początku 2019 r.

Mapa 19. Udział produkcji zwierzęcej w towarowej produkcji rolniczej w 2016 r. (ceny stałe 2015 r.)
Map 19. Share of animal output in agricultural market output in 2016 (constant prices 2015)

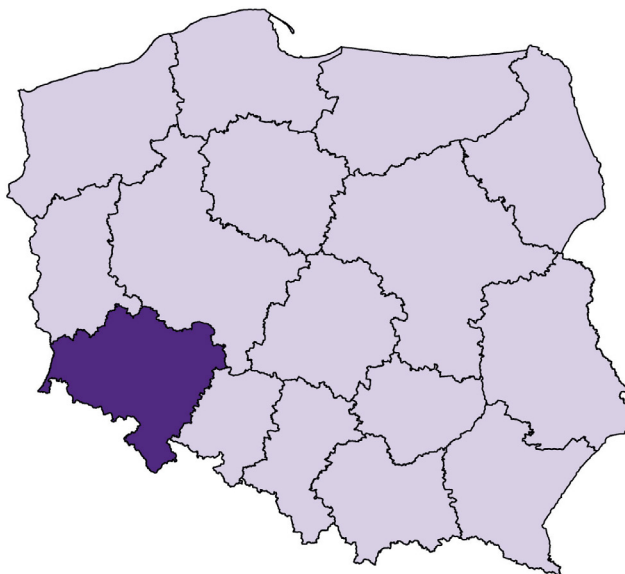

Województwa

Voivodships

Województwo dolnośląskie

Dolnośląskie voivodship

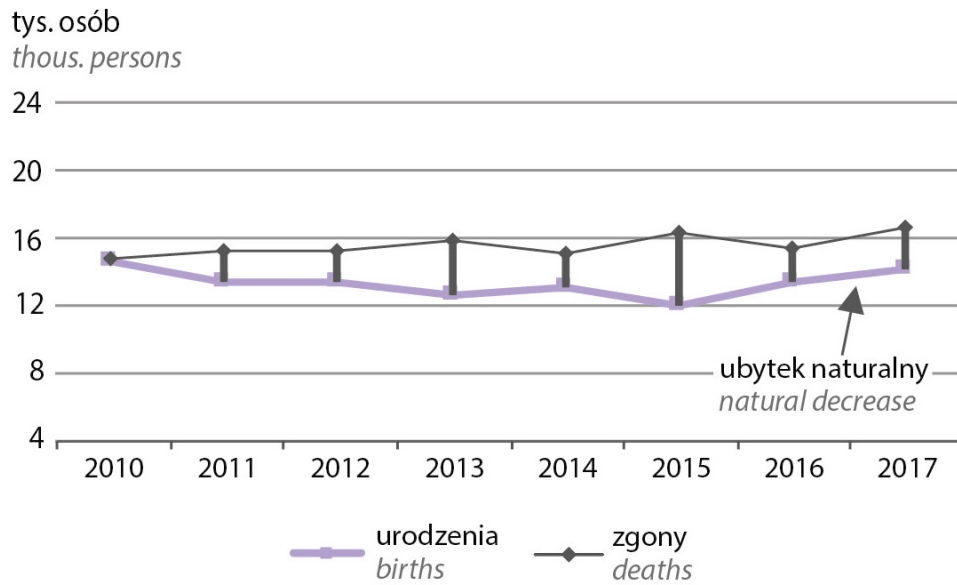

Podregiony	–	5
Powiaty	–	26
Miasta na prawach powiatu	–	4
Miasta ogółem	–	91
Gminy	–	169

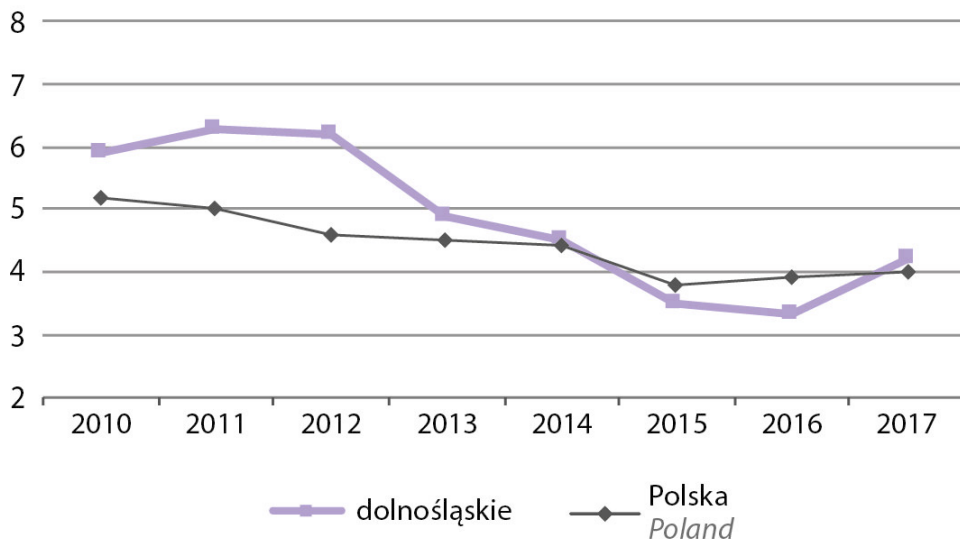
Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	19,9 tys. km ² <i>19.9 thous. km²</i>	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	2,9 mln mieszkańców <i>2.9 mln inhabitants</i>
	7 lokata <i>7th position</i>		5 lokata <i>5th position</i>
	6,4% powierzchni kraju <i>6.4% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 69,0% (2 lokata) <i>urbanization rate:</i> <i>69.0% (2nd position)</i>

Liczba **ludności** województwa dolnośląskiego w I półroczu 2017 r. zmniejszyła się o 1,4 tys. osób w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. Ubytek ludności spowodowała większa liczba zgonów niż urodzeń żywych, w wyniku czego przyrost naturalny był ujemny i wyniósł minus 2,6 tys. osób (w przeliczeniu na 1000 osób – minus 1,8, wobec minus 1,3 w roku poprzednim). Współczynnik urodzeń wzrósł w skali roku o 0,5 pkt, ale podobnie jak w roku poprzednim, nadal był niższy niż średnio w kraju (9,8‰ wobec 10,4‰). Współczynnik zgonów pogorszył się w skali roku o 0,9 pkt i ukształtował się na poziomie równym 11,5‰ (11,0‰ w kraju). Województwo dolnośląskie było jednym z pięciu, w którym odnotowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (0,8‰ wobec 0,0‰ w kraju). Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniosły 4,2 i zwiększyły się w skali roku o 0,9 pkt.

Wykres 16. Ruch naturalny ludności w 2017 r.
 Chart 16. Vital statistics of population in 2017

Wykres 17. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.
 Chart 17. Infant deaths per 1000 live births in 2017

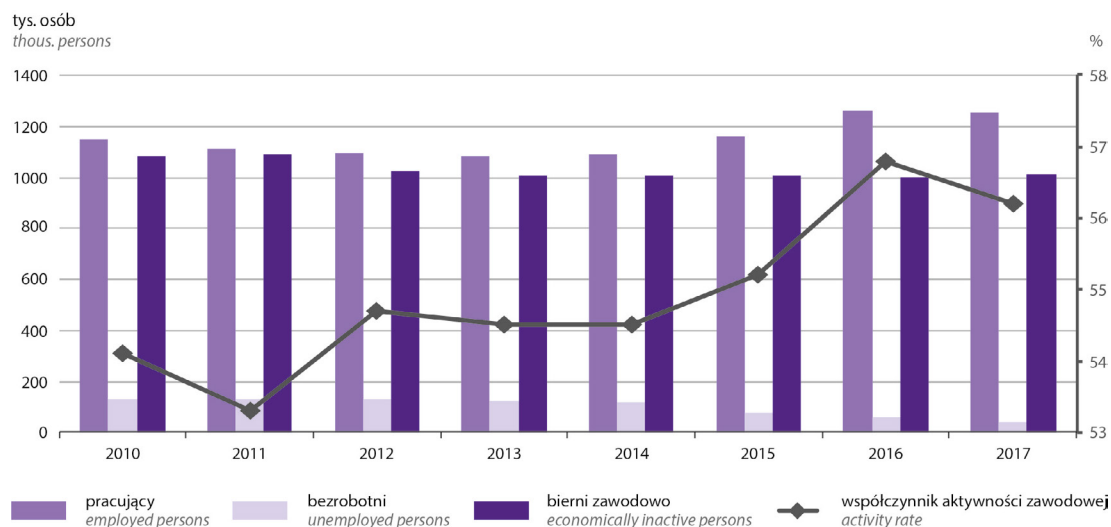
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie dolnośląskim wyniosła 1295 tys. i była o 1,5% niższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. **Współczynnik aktywności zawodowej** spadł o 0,5 p. proc. w porównaniu z IV kwartałem 2016 r., do poziomu średniej krajowej– 56,2%.

Liczba osób **pracujących** w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 0,2% do poziomu 1254 tys. Liczba pracujących mężczyzn spadła (o 0,4%), natomiast kobiet wzrosła (o 0,2%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. wyniósł 54,4% (wzrost o 0,2 p. proc.). Poprawę wskaźnika odnotowano w mieście o 1,4 p. proc. do poziomu 55,4%; na wsi odnotowano spadek o 2,4 p. proc. do poziomu 52,2% (najgłębszy spadek w kraju).

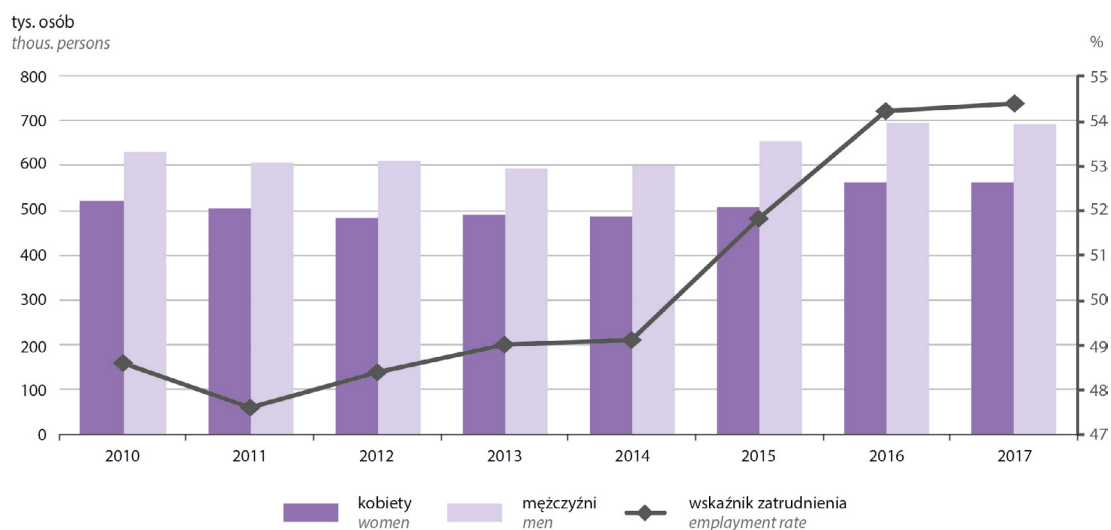
Wykres 18. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 18. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 19. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 19. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2017 r. liczba **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 42 tys. (w ujęciu rocznym spadek o 28,8%). Zmniejszyła się liczba bezrobotnych kobiet (o 29,4%) oraz mężczyzn (o 25,0%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 28,6% wszystkich bezrobotnych (wobec 25,2% w kraju) i w odniesieniu do analogicznego okresu poprzedniego roku ich udział wzrósł o 4,8 p. proc. (wobec wzrostu w kraju o 2,8 p. proc.).

W IV kwartale 2017 r. **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 3,2% (druga lokata w kraju, wobec średniej krajowej 4,5%) i była niższa niż przed rokiem (o 1,3 p. proc.). Wskaźnik ten w mieście kształtował się na poziomie 2,9% (spadek o 1,6 p. proc. w skali roku), na wsi wyniósł 4,1% (spadek o 0,3 p. proc.). Odnotowano spadek stopy bezrobocia zarówno wśród mężczyzn (o 0,8 p. proc. do poziomu 2,5%; obok podlaskiego najniższa wartość w kraju), jak i kobiet (o 1,6 p. proc. do 4,1%).

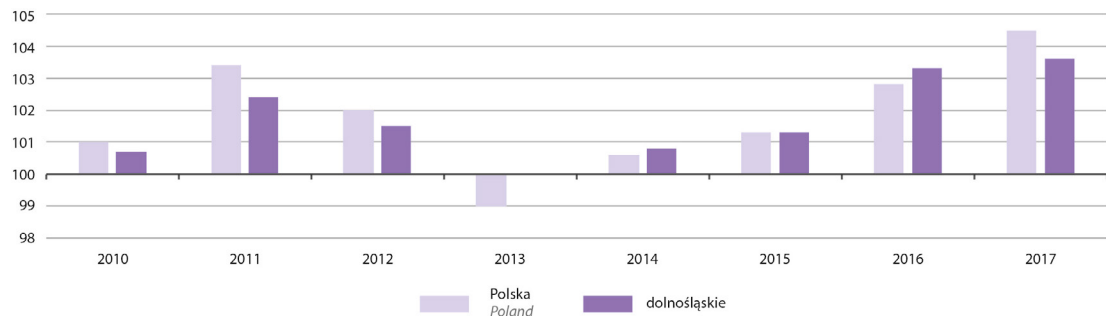
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 1009 tys. osób, co stanowiło 43,8% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. ich liczba wzrosła o 0,6%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,6%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących zmniejszyła się w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 838 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (845 – przed rokiem).

W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 478,8 tys. osób i było o 3,6% większe niż w poprzednim roku. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4661 zł (o 6,7% więcej niż 2016 r.) i stanowiło 102,9% średniego wynagrodzenia w kraju.

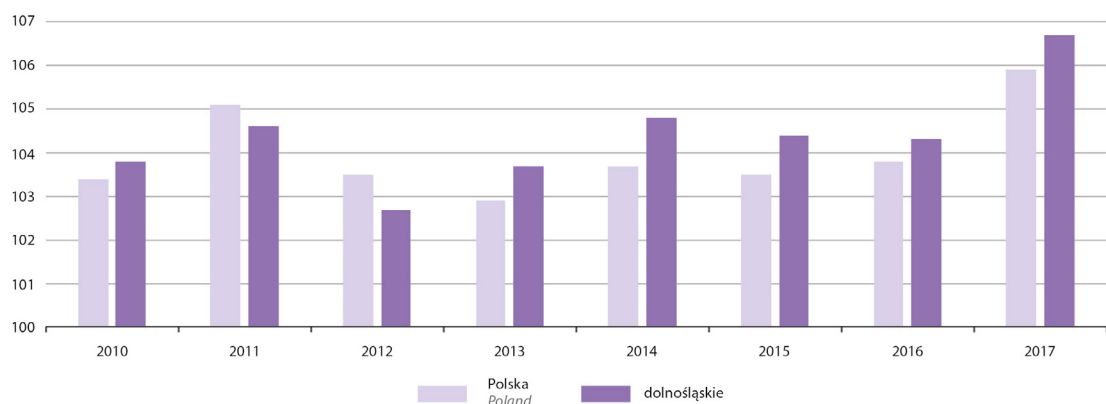
Wykres 20. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 20. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 21. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 21. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

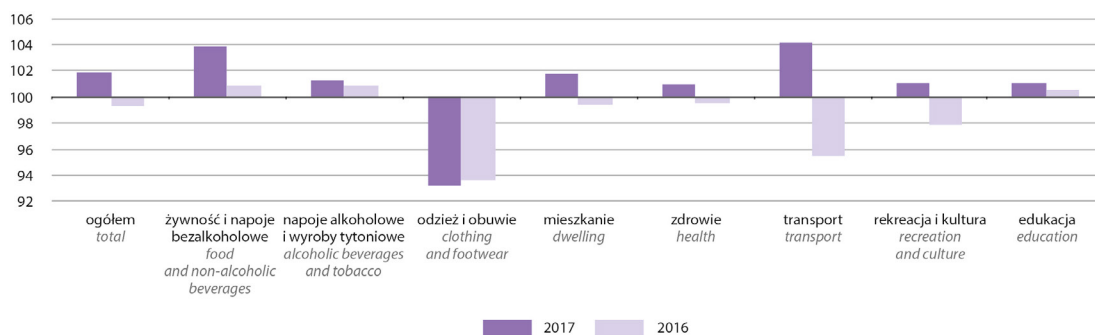

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2100 zł (o 1,8% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1280 zł (o 6,7% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie dolnośląskim był o 0,1 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 22. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 22. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, towarów i usług w zakresie transportu oraz związanych z mieszkaniem (odpowiednio o: 1,3%, 4,1% i 1,8% wobec 1,0%, 3,8% i 1,6%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 6,8% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo dolnośląskie w 2017 r. wytworzyło 8,6% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** (4 lokata) i 6,1% produkcji sprzedanej **budownictwa** (6 lokata). W skali roku odnotowano najmniejszy w kraju wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 2,4%, wobec wzrostu o 6,5% w Polsce), a wzrost produkcji sprzedanej budownictwa był blisko dwukrotnie mniejszy od średniej krajowej – odpowiednio 6,3%, wobec 11,8%.

W 2017 r. w województwie dolnośląskim oddano do użytkowania 17,1 tys. **mieszkań**, co stanowiło 9,6% mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 3,6% (w kraju wzrost o 9,3%). Najbardziej zwiększyła się liczba mieszkań spółdzielczych (o 16,8%). W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem oddano do użytkowania o 1,6% więcej niż w 2016 r. mieszkań, a w budownictwie indywidualnym wystąpił wzrost o 0,1% (po najgłębszym w Polsce spadku w roku poprzednim). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była najmniejsza w kraju (81,6 m², wobec 92,7 m²).

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa dolnośląskiego w 2017 r. były lepsze od uzyskanych rok wcześniej. Poprawiły się w większości podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zmniejszył się nieznacznie wskaźnik poziomu kosztów – z 95,0% do 94,8%. Zaobserwowano wzrost wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 5,0% do 5,2%) oraz netto (z 4,1% do 4,2%). Zmniejszył się natomiast wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,7% do 5,2%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 79,2%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 86,9% (wobec odpowiednio 79,9% i 86,5% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** w badanych przedsiębiorstwach wyniosły 14101,9 mln zł, co stanowiło 11,2% nakładów w kraju. W skali roku odnotowano wzrost nakładów o 5,5%, wobec wzrostu w kraju o 4,4%. Największy wzrost wystąpił w transporcie, gospodarce magazynowej (o 141,3%), a następnie w przemyśle (o 3,1%). Spadek odnotowano w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 13,8%), budownictwo (o 8,6%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 5,6%). Największy udział w zreali-

zowanych nakładach według sekcji PKD stanowił przemysł (49,2%, najmniej po mazowieckim). Na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia przeznaczono 47,2% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe w województwie, na środki transportu – 32,5% (najwyższy udział w kraju), a na budynki i budowlę – 18,4% (najniższy udział w kraju).

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 911,4 tys. ha (o 2,0% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 94,5% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha <i>in thous. ha</i>	2016 =100	Polska =100 <i>Poland =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2016 =100	Polska =100 ^b <i>Poland =100^b</i>	w tys. t <i>in thous. t</i>	2016 =100	Polska =100 <i>Poland =100</i>
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	448,5	103,1	6,5	49,1	99,4	122,8	2202,1	102,4	7,9
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	121,5	102,7	13,3	31,1	102,3	105,8	377,3	105,1	14,0
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	16,0	57,3	5,0	273	99,3	101,1	436,5	56,9	5,0
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	19,3	104,2	8,6	611	103,9	97,6	1175,9	108,2	8,4

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

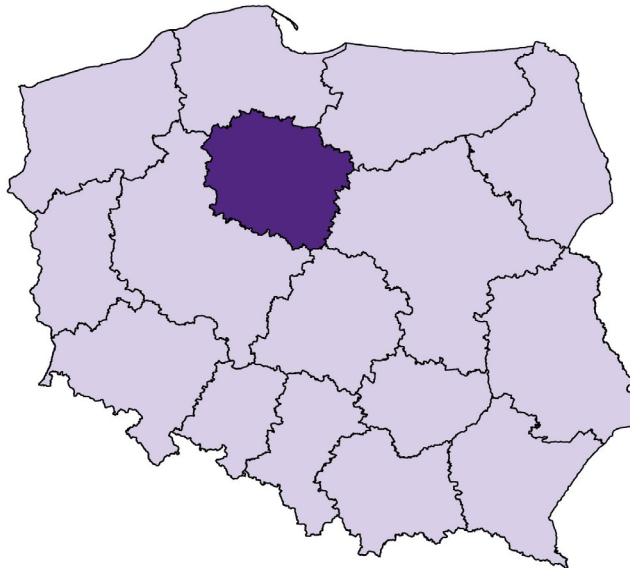
Województwo dolnośląskie w 2017 r. zajmowało 1 lokatę w kraju pod względem wielkości arealu uprawy rzepaku i rzepiku (13,3% krajowej powierzchni uprawy), w uprawie buraków cukrowych – 4 lokatę (8,6%), a w uprawie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 6 lokatę (6,5%). Zbiory rzepaku i rzepiku stanowiły 14,0% produkcji krajowej (1 lokata), buraków cukrowych – 8,4% (4 lokata), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 7,9% (5 lokata), a ziemniaków – 5,0% (9 lokata). Uzyskane zbiory były wyższe niż przed rokiem (z wyjątkiem ziemniaków). Pod względem uzyskanych plonów z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi województwo zajmowało 2 lokatę w kraju, rzepaku i rzepiku – 6, ziemniaków – 7 i buraków cukrowych – 10 lokatę.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 192,0 tys. szt. (1,6% krajowego pogłowia), bydła – 100,3 tys. szt. (1,7%), owiec – 14,8 tys. szt. (5,5%). W skali roku odnotowano spadek pogłowia trzody chlewnej i bydła odpowiednio o 2,0% i 2,2%. Natomiast populacja owiec w skali roku zwiększyła się o 20,9%. Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była najniższa w kraju i wynosiła odpowiednio: 20,9 szt. (w kraju 81,4 szt.) i 10,9 szt. (41,3 szt.), a obsada owiec wynosiła – 1,6 szt. (1,8 szt.).

W województwie dolnośląskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej i towarowej produkcji rolniczej wyniósł po 4,6%, a końcowej – 4,7%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych osiągnęła jedną z najniższych (po województwie podkarpackim, zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim) wartości w kraju (75,7% średniej krajowej).

Województwo kujawsko-pomorskie

Kujawsko-pomorskie voivodship

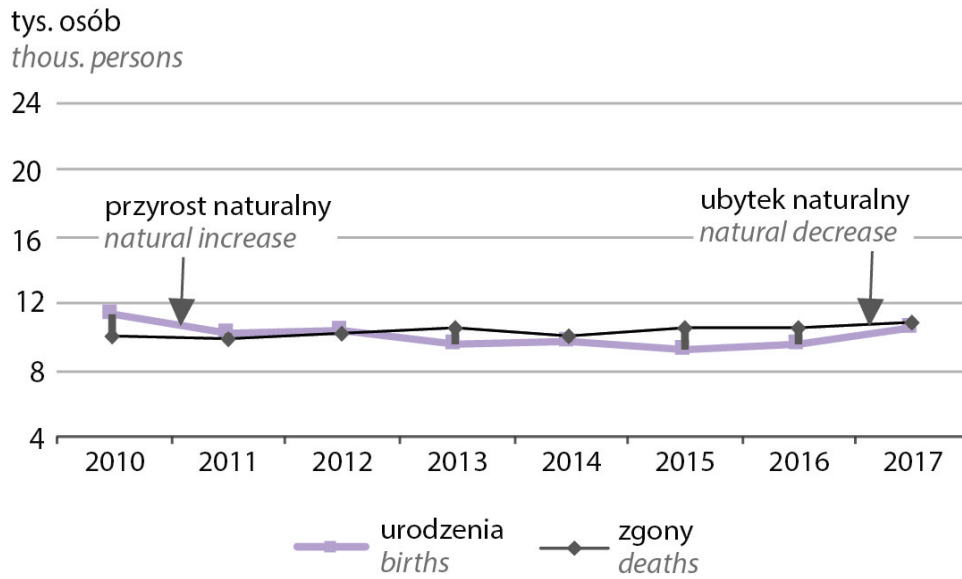

Podregiony	– 5
Powiaty	– 19
Miasta na prawach powiatu	– 4
Miasta ogółem	– 52
Gminy	– 144

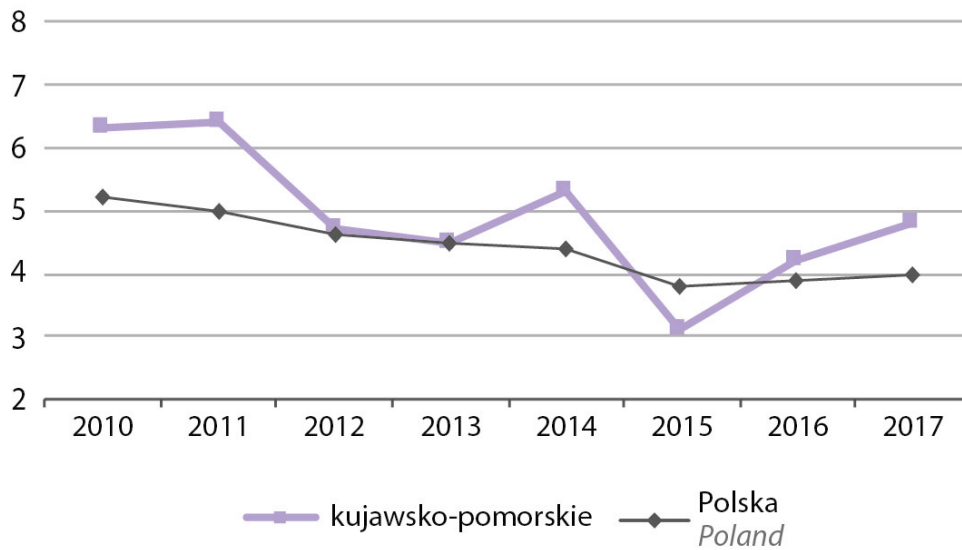
Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	18,0 tys. km ² <i>18.0 thous. km²</i>	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	2,1 mln mieszkańców <i>2.1 mln inhabitants</i>
	10 lokata <i>10th position</i>		10 lokata <i>10th position</i>
	5,7% powierzchni kraju <i>5.7% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 59,5% (2 lokata) <i>urbanization rate:</i> 59.5% (2nd position)

W województwie kujawsko-pomorskim w I półroczu 2017 r. odnotowano spadek liczby **ludności** o 1,6 tys. osób. Ubytek mieszkańców spowodowany był odpływem migracyjnym oraz większą liczbą zgonów niż urodzeń żywych. Współczynnik urodzeń żywych, wzrósł w skali roku o 0,7 pkt, ale – podobnie jak w roku poprzednim - nadal był niższy niż średnio w kraju (10,0‰ wobec 10,4‰). Pogorszył się z kolei współczynnik zgonów z 10,1‰ do 10,5‰. Ubytek naturalny był mniejszy niż rok wcześniej i wyniósł minus 0,5 tys. osób wobec minus 0,9 tys. w końcu czerwca 2016 r., co przełożyło się na poprawę współczynnika przyrostu naturalnego o 0,4 pkt do poziomu równego minus 0,5‰. Województwo odnotowało również poprawę ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, które w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło minus 0,5, wobec minus 0,8 w analogicznym okresie 2016 r. Współczynnik zgonów niemowląt ukształtował się na poziomie równym 4,8‰ (średnio w kraju 4,0‰) i pogorszył się w skali roku o 0,6 pkt.

Wykres 23. Ruch naturalny ludności w 2017 r.
 Chart 23. *Vital statistics of population in 2017*

Wykres 24. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.
 Chart 24. *Infant deaths per 1000 live births in 2017*

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 903 tys. i była o 1,0% mniejsza niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 54,3% (spadek o 0,3 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2016 r.), przy średniej dla kraju równej 56,2%.

Liczba osób **pracujących** w województwie wyniosła 859 tys. i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. wzrosła o 1,3%. Zwiększyła się zarówno liczba pracujących mężczyzn, jak i kobiet odpowiednio o 1,9% i 0,5%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. wyniósł 51,6% i był o 0,8 p. proc. wyższy niż w analogicznym okresie 2016 r., przy czym w mieście wzrósł o 2,1 p. proc. do 51,2% (największy wzrost po województwie opolskim), a na wsi zmniejszył się o 0,9 p. proc. do 52,2%.

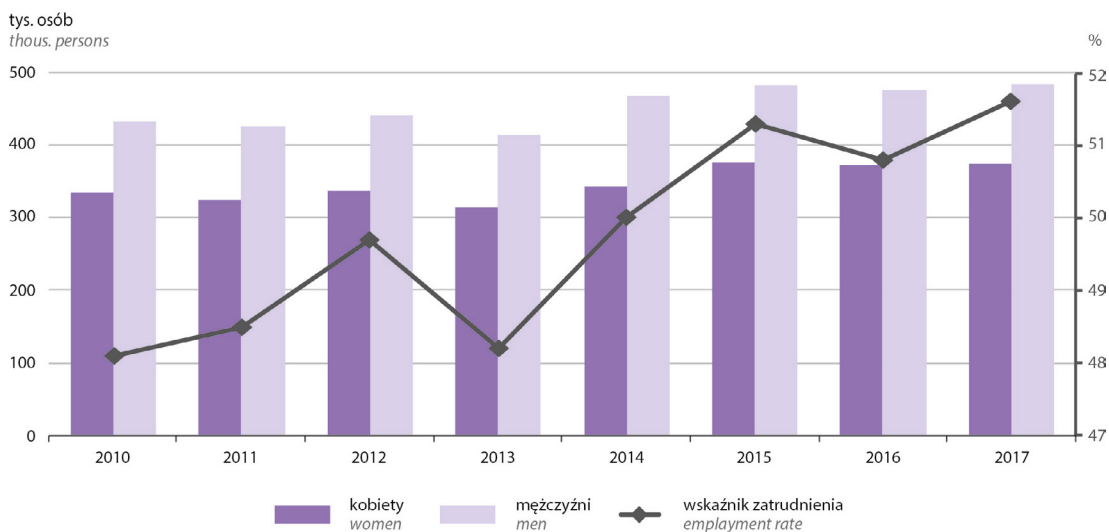
Wykres 25. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 25. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Wykres 26. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 26. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

W IV kwartale 2017 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 44 tys. i w skali roku zmniejszyła się o 31,3% (najgłębszy spadek w kraju po zachodniopomorskim). Liczba bezrobotnych mężczyzn spadła o 36,1%, a kobiet – o 25,0%. Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 22,7% wszystkich bezrobotnych (wobec 25,2% w kraju) i w odniesieniu do analogicznego okresu poprzedniego roku ich udział spadł o 0,7 p. proc.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. wyniosła 4,9% i w stosunku do analogicznego okresu 2016 r. obniżyła się o 2,1 p. proc. (najgłębszy po zachodniopomorskim spadek w kraju). Wskaźnik ten był niższy na wsi (4,8%) niż w mieście (4,9%), przy czym w skali roku na wsi spadł o 1,5 p. proc., a w mieście o 2,6 p. proc. (pierwsza lokata wśród województw). Stopa bezrobocia mężczyzn spadła o 2,5 p. proc. do 4,5% (najgłębszy po zachodniopomorskim spadek w kraju), wśród kobiet również zanotowano spadek wskaźnika – o 1,7 p. proc. do 5,3%.

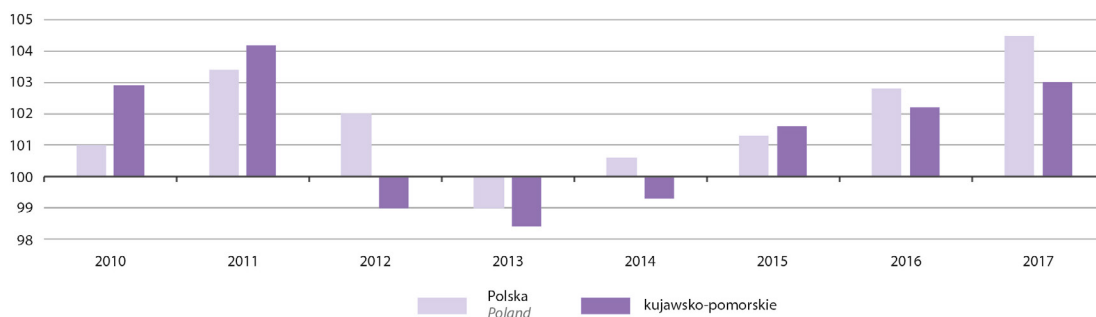
Liczba osób **biernych zawodowo** w województwie wynosiła 761 tys., co stanowiło 45,7% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. ich liczba wzrosła o 0,4%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,4%.

Relacja osób niepracujących do pracujących w skali roku uległa poprawie. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 937 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych, wobec 969 osób przed rokiem.

W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** ukształtowało się na poziomie 256,0 tys. osób, tj. o 3,0% wyższym niż w 2016 r. (najmniejszy wzrost w kraju), a **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wyniosło 3868 zł (o 7,9% więcej niż przed rokiem, druga lokata po podlaskim) i było mniejsze o 14,6% od średniego w kraju.

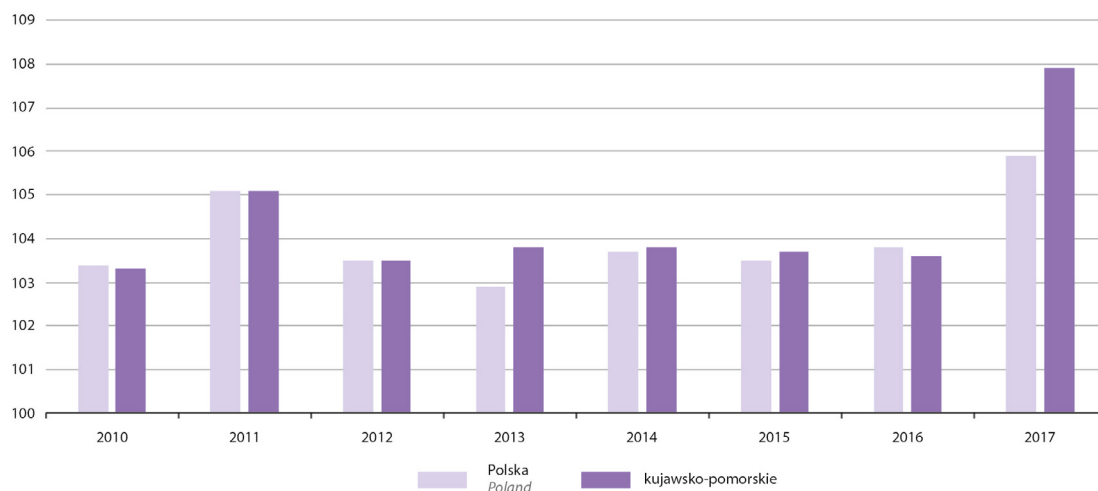
Wykres 27. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 27. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 28. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

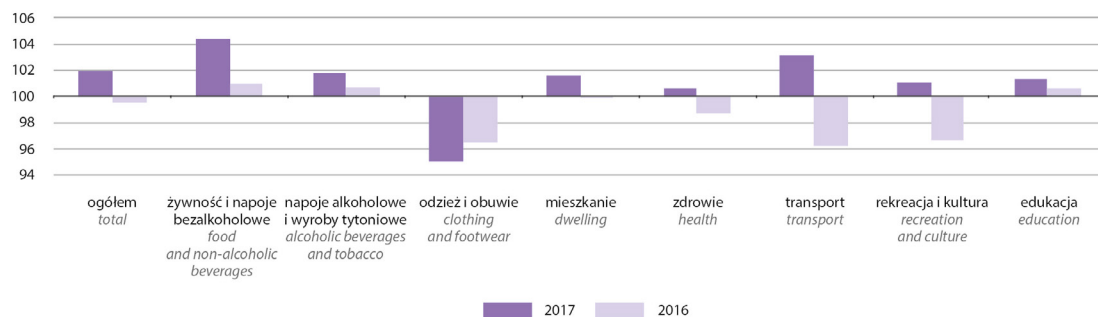

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1911 zł (o 10,6% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1209 zł (o 0,7% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim był na podobnym poziomie jak przeciętnie w kraju i wyniósł 2,0%.

Wykres 29. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 29. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m.in. napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych oraz żywności i napojów bezalkoholowych (odpowiednio o: 1,8% i 4,4% wobec 1,0% i, 4,2%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 4,9% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo kujawsko-pomorskie w 2017 r. wytworzyło 4,3% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 3,3% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost zarówno produkcja sprzedanej przemysłu (o 10,0%), jak i budownictwa (o 13,1%), w obu przypadkach wzrost był powyżej średniego w kraju (odpowiednio 6,5% i 11,8%).

W 2017 r. w województwie oddano do użytkowania 7,7 tys. **mieszkań**, co stanowiło 4,3% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2016 r. odnotowano największy w kraju wzrost liczby mieszkań o 23,4% (wobec wzrostu o 9,3% w Polsce), szczególnie mieszkań przeznaczonych

na sprzedaż lub wynajem (również największy w kraju wzrost o 37,9%). Zwiększyła się także liczba mieszkań w budownictwie indywidualnym (o 5,2%). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła, podobnie jak średnia w kraju, 92,7 m².

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego w 2017 r. były gorsze od uzyskanych rok wcześniej. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zwiększył się wskaźnik poziomu kosztów – z 94,8% do 95,6%. Zaobserwowano spadek wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 5,2% do 4,4%) oraz wskaźnika rentowności obrotu netto (z 4,6% do 3,8%). Odnotowano zmniejszenie wskaźnika rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,4% do 4,7%). Powyższe wskaźniki uplasowały przedsiębiorstwa województwa kujawsko-pomorskiego na 14 lokacie w kraju. Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem wyniósł 81,2%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 89,2% (wobec odpowiednio 81,5% i 88,5% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** badanych przedsiębiorstw województwa wyniosły 3801,2 mln zł, co stanowiło 3,0% nakładów w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano największy w Polsce wzrost nakładów o 26,8%, wobec wzrostu w kraju o 4,4%. Wzrost wystąpił w: handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 44,3%), przemyśle (o 32,0%), budownictwie (o 29,3%) oraz w obsłudze rynku nieruchomości (o 2,3%). Spadek odnotowano w transporcie, gospodarce magazynowej (o 38,4%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (80,8% ogółu nakładów w województwie). Z nakładów inwestycyjnych na środki trwałe, największe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 62,4%, a na budynki i budowlę przeznaczono 29,0% nakładów.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1059,6 tys. ha (o 3,2% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 92,4% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	545,2	102,9	7,9	43,2	110,8	108,0	2355,9	114,0	8,5
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	99,0	119,0	10,8	31,0	122,5	105,4	306,9	146,1	11,4
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	23,8	122,1	7,4	261	84,4	96,9	621,4	103,1	7,2
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	43,4	101,1	19,3	608	96,7	97,1	2642,2	97,8	18,8

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. województwo zajmowało 2 lokatę w kraju pod względem wielkości areálu uprawy buraków cukrowych, 4 – w uprawie rzepaku i rzepiku, a 5 lokatę – w uprawie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi i ziemniaków. Udział województwa w krajowej produkcji buraków cukrowych (18,8%) lokował je na 2 pozycji w kraju, rzepaku i rzepiku (11,4%) – 3 pozycji. W produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi województwo zajmowało 4 lokatę (8,5%), a ziemniaków – 5 (7,2%). Uzyskane plony z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz rzepaku i rzepiku były wyższe niż przed rokiem i wyższe niż średnie w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 1313,3 tys. szt. (11,0% krajowego pogłowia), bydła – 518,7 tys. szt. (8,6%) i owiec – 6,7 tys. szt. (2,5%). W skali roku odnotowano wzrost pogłowia trzody chlewnej (o 9,7%) i bydła (o 5,3%). Natomiast populacja owiec zmniejszyła się o 35,9% (najgłębszy spadek w kraju). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była wyższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 123,3 szt. wobec 81,4 szt. (2 lokata) i 48,7 szt. wobec 41,3 szt. (4 lokata), a obsada owiec była niższa i wynosiła 0,6 szt. wobec 1,8 szt. w kraju.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 7,7%, końcowej – 7,6% i towarowej – 7,8%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych ukształtowała się na poziomie wyższym o 7,7% niż przeciętnie w kraju.

Województwo lubelskie

Lubelskie Voivodship

Podregiony	– 4
Powiaty	– 20
Miasta na prawach powiatu	– 4
Miasta ogółem	– 46
Gminy	– 213

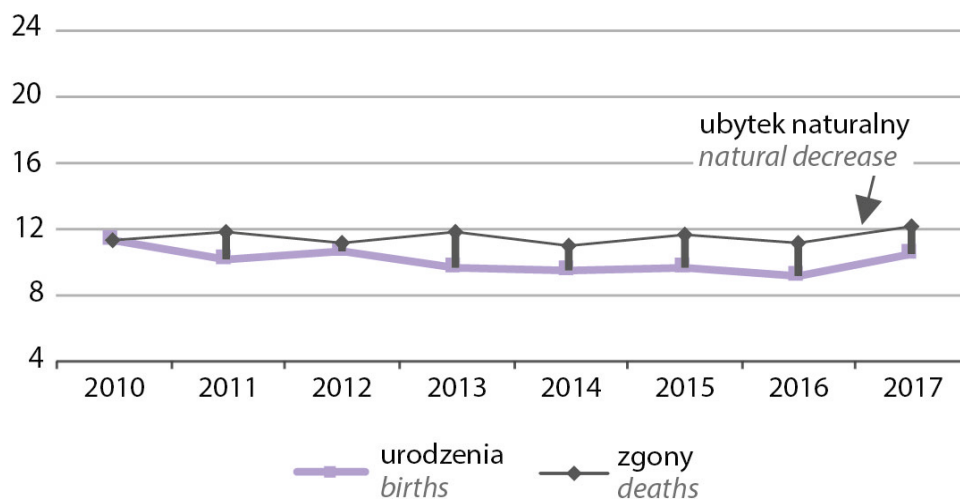
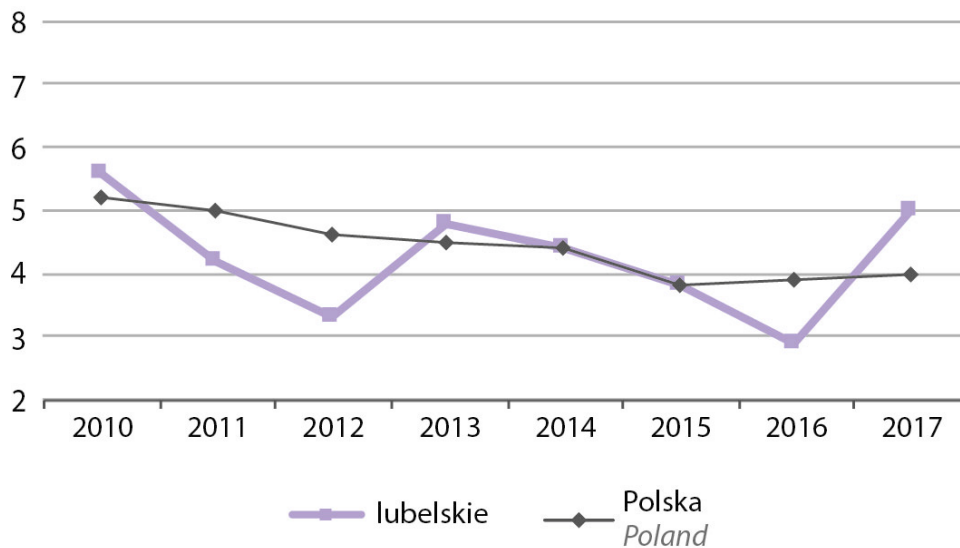
Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	21,1 tys. km ² 21.1 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	2,1 mln mieszkańców 2.1 mln inhabitants
	3 lokata 3rd position		8 lokata 8th position
	8,0% powierzchni kraju 8.0% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 46,4% (14 lokata) urbanization rate: 46.4% (14th position)

W województwie lubelskim obserwuje się utrzymanie niekorzystnych zmian demograficznych. Spadek liczby **ludności** w I półroczu 2017 r. w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. wyniósł 6,5 tys. osób. Ubytek ludności (o 0,3%) spowodowany był zarówno odpływem ludności z województwa, jak i przewagą liczby zgonów nad urodzeniami. Lubelskie odnotowało najniższy wśród województw współczynnik ogólnego salda migracji (minus 2,1‰ wobec 0,0‰ w kraju). Współczynnik urodzeń żywych poprawił się w skali roku z 8,8‰ do 9,8‰ i był to jeden z najwyższych wzrostów w kraju. Jednocześnie województwo odnotowało znaczne pogorszenie współczynnika zgonów (z 10,6‰ do 11,5‰), co w efekcie przełożyło się na ujemny przyrost naturalny, który w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł minus 1,7‰ (wobec minus 1,9‰ w analogicznym okresie 2016 r.). Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych ukształtowały się na poziomie 5,0‰ (4,0‰ w kraju).

Wykres 30. Ruch naturalny ludności w 2017 r.Chart 30. *Vital statistics of population in 2017*

tys. osób

thous. persons

Wykres 31. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r. Chart 31. *Infant deaths per 1000 live births in 2017*

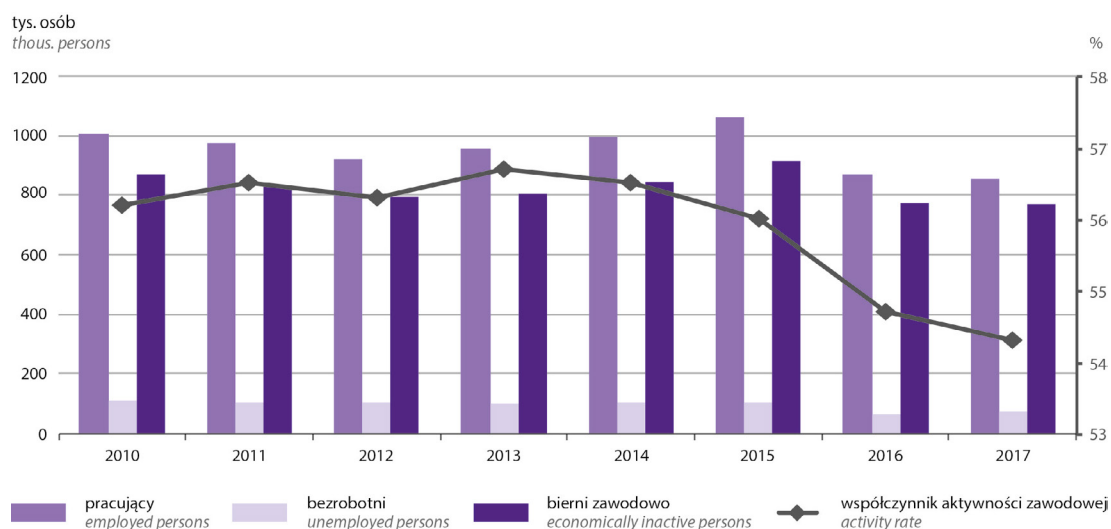
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie lubelskim wyniosła 927 tys. i była o 0,7% mniejsza niż w IV kwartale 2016 r. **Współczynnik aktywności zawodowej** osiągnął wartość 54,6% (spadek o 0,1 p. proc. w skali roku), przy średniej dla kraju na poziomie 56,2%.

Liczba osób **pracujących** wyniosła 854 tys. i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. spadła o 1,8% (najgłębszy spadek w kraju). Zmniejszyła liczba pracujących mężczyzn (o 3,5%, najgłębszy spadek w kraju), natomiast wzrosła liczba pracujących kobiet (o 0,3%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. był o 0,6 p. proc. niższy niż przed rokiem i wyniósł 50,3% (najniższa wartość wskaźnika w kraju po warmińsko-mazurskim). W miastach województwa lubelskiego odnotowano najniższy w Polsce wskaźnik zatrudnienia równy 48,8% (spadek o 1,4 p. proc. – najgłębszy w kraju), natomiast na wsi – wystąpił wzrost (o 0,1 p. proc. do 51,6%).

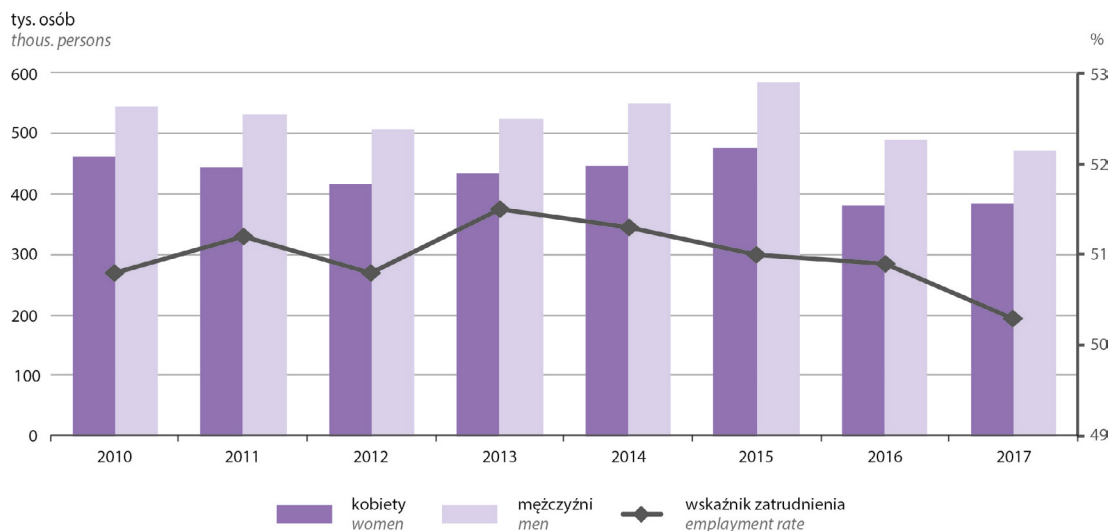
Wykres 32. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 32. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Wykres 33. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 33. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

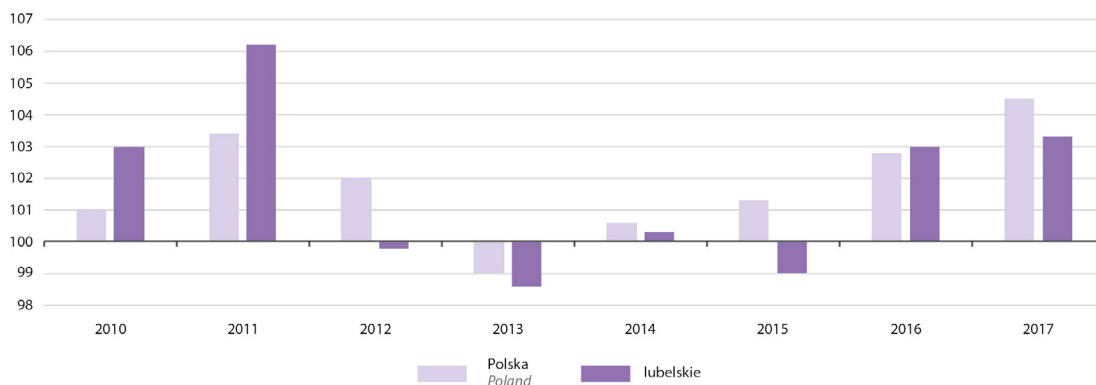
W IV kwartale 2017 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 73 tys. i w ujęciu rocznym wzrosła o 14,1% (największy wzrost w kraju). Zwiększyła się liczba bezrobotnych kobiet (o 6,9%, jedyne w skali kraju województwo ze wzrostem) i mężczyzn (o 20,0%, drugi po małopolskim wzrost w kraju). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 30,1% wszystkich bezrobotnych (wobec 25,2% w kraju) i w odniesieniu do analogicznego okresu 2016 r. ich udział wzrósł o 5,1 p. proc. (w kraju wzrost średnio o 2,8 p. proc.).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. wyniosła 7,9% i w skali roku wzrosła o 1,0 p. proc. (najwyższa wartość wskaźnika i największy wzrost w kraju.) Wskaźnik ten był wyższy na wsi (8,0%, największa wartość wskaźnika po warmińsko-mazurskim) niż w mieście (7,8%, ostatnia lokata wśród województw), przy czym w mieście wzrósł o 1,4 p. proc. (jedyne województwo w kraju w którym odnotowano wzrost wskaźnika), a na wsi o 0,8 p. proc. Odnotowano wzrost stopy bezrobocia zarówno wśród kobiet (o 0,4 p. proc. do 7,5%, jedyny wzrost w kraju), jak i wśród mężczyzn (o 1,5 p. proc. do 8,2% – największy wzrost i najwyższa wartość wskaźnika w skali kraju).

Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 770 tys. osób, co stanowiło 45,3% ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba spadła w takim samym stopniu jak liczba ludności w wieku 15 lat i więcej – o 0,6%

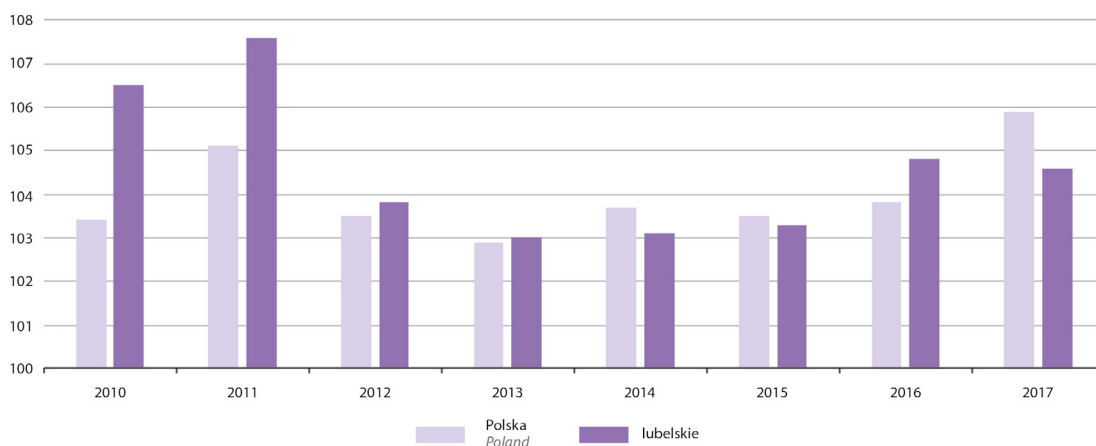
Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w województwie lubelskim zwiększyła się w skali roku (największy po małopolskim wzrost w kraju). W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 987 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (964 osoby przed rokiem; najwięcej w kraju po warmińsko-mazurskim).

Wykres 34. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)
Chart 34. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 35. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 35. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

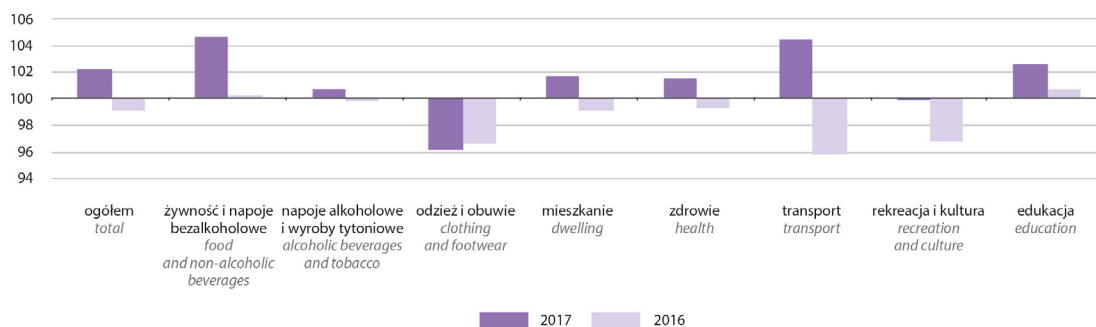
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wyniosło 189,5 tys. osób (3,3% więcej niż w roku poprzednim). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie** brutto ukształtowało się na poziomie 3883 zł (wzrost o 4,6% w skali roku, najmniejszy wzrost w kraju) i było o 14,3% niższe od średniego w kraju.

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1871 zł (o 12,5% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1201 zł (o 0,1% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie lubelskim był o 0,2 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 36. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 36. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost opłat w zakresie edukacji (2,6% wobec 1,2%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu, żywności i napojów bezalkoholowych oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem (odpowiednio o: 4,5%, 4,6%, 1,5% wobec 3,8%, 4,2%, 1,2%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 3,8%, a towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą – 0,1% (wobec odpowiednio 5,2% i wzrostu 1,4% średnio w kraju).

Województwo lubelskie w 2017 r. wytworzyło 2,6% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu i 2,4% produkcji sprzedanej budownictwa. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 5,1%, wobec wzrostu średnio w kraju o 6,5%) oraz produkcji sprzedanej budownictwa (o 23,3%, po spadku o 14,4% przed rokiem, przy wzroście o 11,8% średnio w Polsce).

W 2017 r. w województwie lubelskim oddano do użytkowania 7,4 tys. mieszkań, co stanowiło 4,1% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W skali roku odnotowano wzrost o 4,9% liczby oddanych mieszkań (w kraju wzrost o 9,3%). Zwiększenie wystąpiło w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 25,8%). Natomiast w budownictwie indywidualnym oraz spółdzielczym odnotowano spadek (odpowiednio o 3,4% i o 46,2%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 96,9 m² (przy średniej krajowej 92,7 m²).

Badane przedsiębiorstwa województwa lubelskiego w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uzyskały lepsze wyniki finansowe. Poprawiły się w większości podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano spadek wskaźnika poziomu kosztów – z 93,8% do 93,3%. Zwiększył się zarówno wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 6,2% do 6,7%), jak i netto (z 5,1% do 5,6%). Zmniejszył się natomiast wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 7,1% do 6,7%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 81,1%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 90,8% (wobec odpowiednio 79,2% i 89,2% w 2016 r.).

W 2017 r. nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw województwa lubelskiego wyniosły 3868,0 mln zł, co stanowiło 3,1% wartości krajowej. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost nakładów o 10,8%, wobec wzrostu w kraju o 4,4%. Wzrost odnotowano we wszystkich sekcjach, w tym największy w budownictwie (o 86,2%), a następnie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 47,8%), transporcie, gospodarce magazynowej (o 17,8%), w obsłudze rynku nieruchomości (o 13,6%) oraz przemyśle (o 8,1%). Największy udział w zrealizowanych nakładach według sekcji PKD osiągnął przemysł – 89,1% (najwyższy udział w kraju). Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na budynki i budowle, które stanowiły 55,1% (najwyższy udział w kraju) oraz maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia, które stanowiły 39,2% (najniższy udział w kraju).

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1445,6 tys. ha (o 2,0% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 87,8% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	784,2	105,8	11,3	43,4	106,1	108,5	3404,4	112,3	12,3
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	84,1	120,3	9,2	32,7	127,7	111,2	275,2	153,6	10,2
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	21,3	105,1	6,6	289	96,4	107,2	615,8	101,3	7,1
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	37,7	105,5	16,8	627	99,7	100,2	2365,5	105,2	16,8

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. województwo lubelskie zajmowało 3 lokatę w kraju pod względem wielkości areалу uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi i buraków cukrowych, 5 – w uprawie rzepaku i rzepiku, a 7 – ziemniaków. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi stanowiły 12,3% produkcji krajowej (2 lokata w kraju), a buraków cukrowych – 16,8% (3 pozycja), rzepaku i rzepiku – 10,2% (4 pozycja), ziemniaków – 7,1% (6 lokata). Uzyskane plony z 1 ha były wyższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 586,8 tys. szt. (4,9% krajowego pogłowia), bydła – 361,7 tys. szt. (6,0%), owiec – 18,3 tys. szt. (6,8%). W skali roku odnotowano wzrost pogłowia trzody chlewnej (o 6,6%) i owiec (o 23,5%), natomiast liczebność bydła zmniejszyła się (o 2,7%). Obsada trzody chlewnej, bydła i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: – 40,3 szt. (w kraju 81,4 szt.), 24,8 szt. (41,3 szt.) i 1,3 szt. (1,8 szt.).

W województwie lubelskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano największy w kraju wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 9,2%, końcowej – 9,1% i towarowej – 8,6%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 7,7% niższa od średniej w kraju.

Województwo lubuskie

Lubuskie voivodship

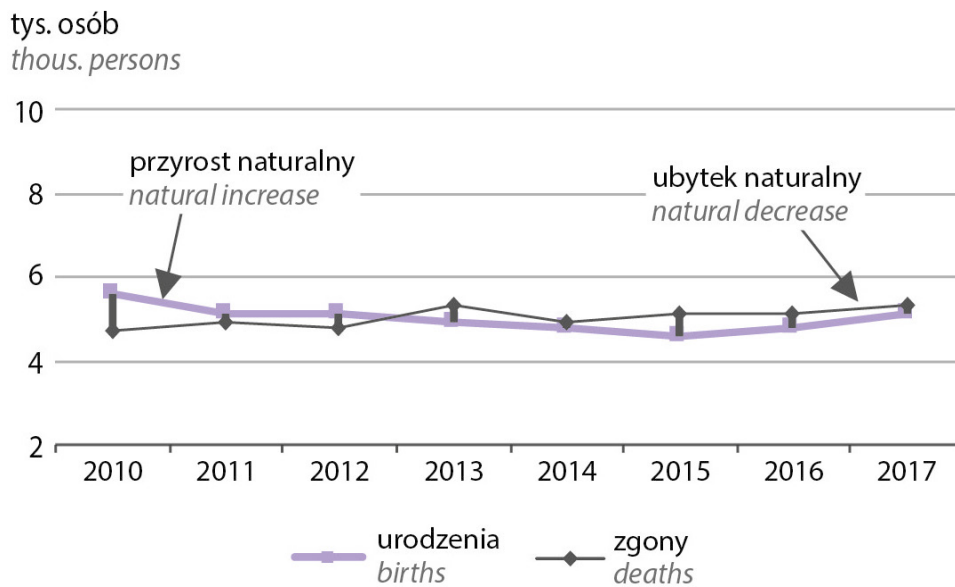

Podregiony	– 2
Powiaty	– 12
Miasta na prawach powiatu	– 2
Miasta ogółem	– 42
Gminy	– 82

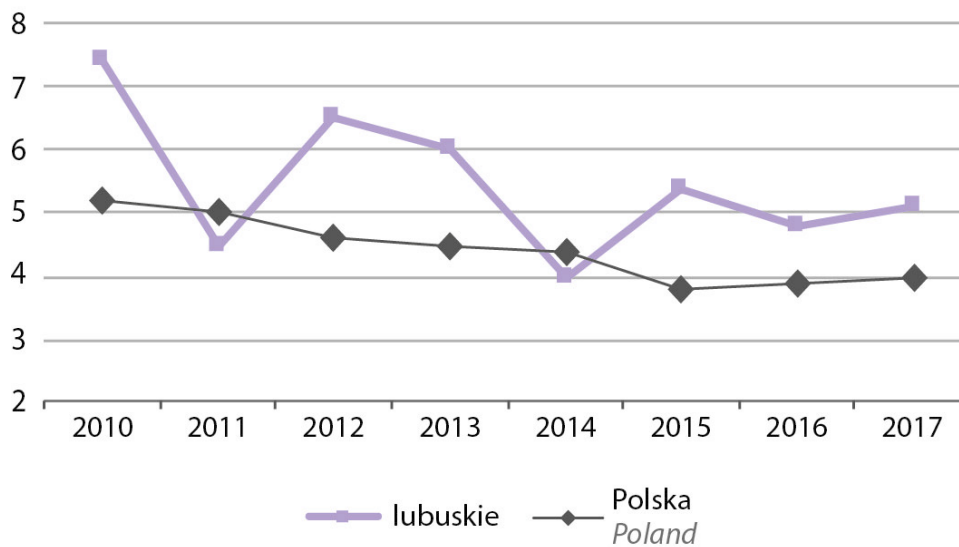
Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	14,0 tys. km ² <i>14.0 thous. km²</i>	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	1,0 mln mieszkańców <i>1.0 mln inhabitants</i>
	13 lokata <i>13th position</i>		15 lokata <i>15th position</i>
	4,5% powierzchni kraju <i>4.5% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 64,9% (4 position) <i>urbanization rate:</i> 64.9% (4th place)

W I półroczu 2017 r. liczba **ludności** województwa lubuskiego zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 0,8 tys. osób, tj. o 0,1%. Liczba urodzeń żywych była nieco niższa niż liczba zgonów, co spowodowało, że współczynnik przyrostu naturalnego nadal pozostawał ujemny i wyniósł minus 0,2‰ wobec minus 0,6‰ w okresie styczeń-czerwiec 2016 r. Poprawił się współczynnik urodzeń żywych (z 9,4‰ do 10,1‰), natomiast współczynnik zgonów – pogorszył (z 10,0‰ do 10,3‰). Ogólne saldo migracji na pobyt stały obniżyło się w skali roku z minus 0,7‰ do minus 1,2‰. W województwie odnotowano najwyższy w kraju współczynnik zgonów niemowląt, który wyniósł 5,1‰ (4,0‰ średnio w kraju).

Wykres 37. Ruch naturalny ludności w 2017 r.
 Chart 37. Vital statistics of population in 2017

Wykres 38. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.
 Chart 38. Infant deaths per 1000 live births in 2017

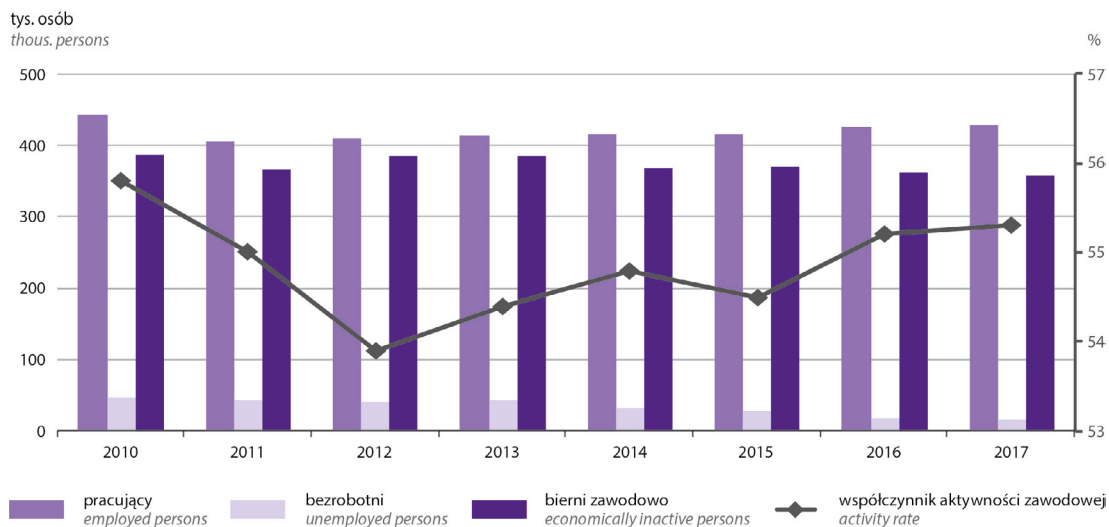
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** zmniejszyła się w skali roku o 0,2 p. proc. i wyniosła 443 tys. osób. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 55,3% (wzrost o 0,1 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2016 r.), przy średniej dla kraju 56,2%.

Liczba osób **pracujących** w IV kwartale 2016 r. wzrosła o 0,2% i wyniosła 428 tys. osób. Wzrosła zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 0,4%), jak i kobiet (o 0,5%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2016 r. wyniósł 53,4% (wzrost o 0,4 p. proc.). Poprawę wskaźnika zaobserwowano w mieście – o 1,2 p. proc. do 53,5%; na wsi wystąpił spadek o 1,0 p. proc. do 53,4%. Wskaźniki zatrudnienia mężczyzn i kobiet wzrosły odpowiednio o 0,6 i 0,5 p. proc. do poziomu 61,4% i 46,3%.

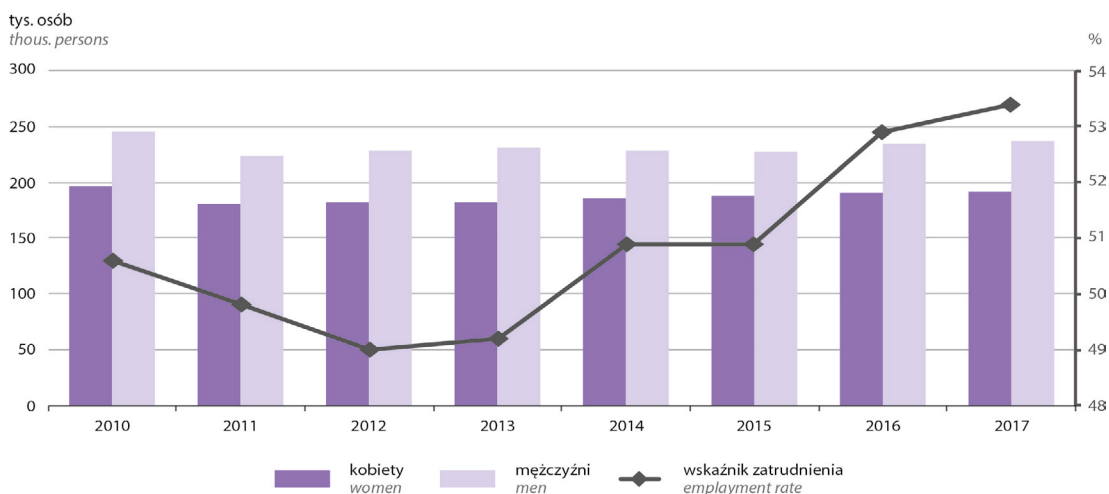
Wykres 39. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 39. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 40. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 40. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 15 tys. osób i w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku zmniejszyła się o 16,7%. Spadła zarówno liczba bezrobotnych kobiet jak i mężczyzn (odpowiednio o 25,0% i 11,1%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 33,3% wszystkich bezrobotnych (najwyższy udział w kraju obok województwa opolskiego, wobec 25,2% w kraju). W odniesieniu do IV kwartału 2016 r. ich udział wzrósł o 5,6 p. proc.

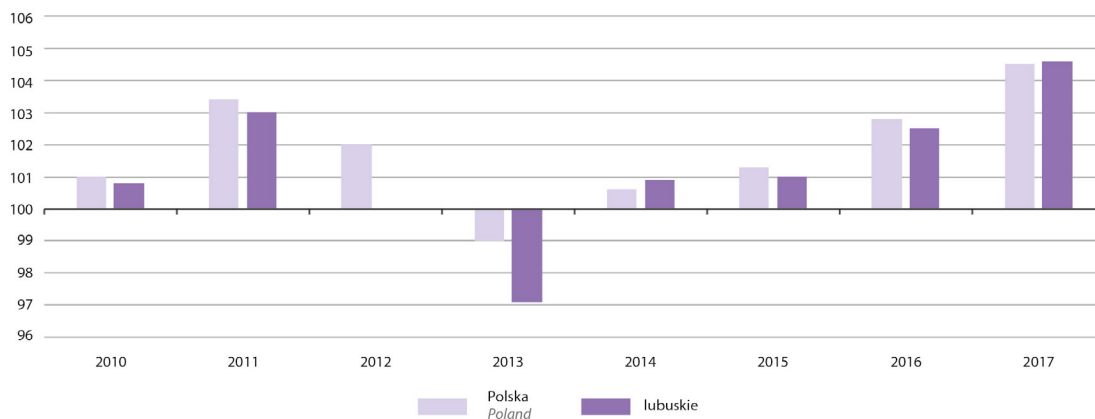
Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. wyniosła 3,4% (3 lokata). W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. obniżyła się o 0,7 p. proc. W ujęciu rocznym wskaźnik w mieście obniżył się o 1,5 p. proc. do 2,4% (najniższy wskaźnik w kraju), natomiast na wsi wzrósł o 0,1 p. proc. do 4,5%). Zmniejszenie stopy bezrobocia odnotowano zarówno wśród kobiet (o 1,0 p. proc. do 3,0%; najniższy wskaźnik w kraju), jak i wśród mężczyzn (o 0,4 p. proc. do 3,3%, najmniejszy spadek w kraju obok opolskiego).

Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 358 tys. osób, co stanowiło 44,7% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W skali roku ich liczba zmniejszyła się o 0,8%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,5%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących zmniejszyła się w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 871 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (888 osób przed rokiem).

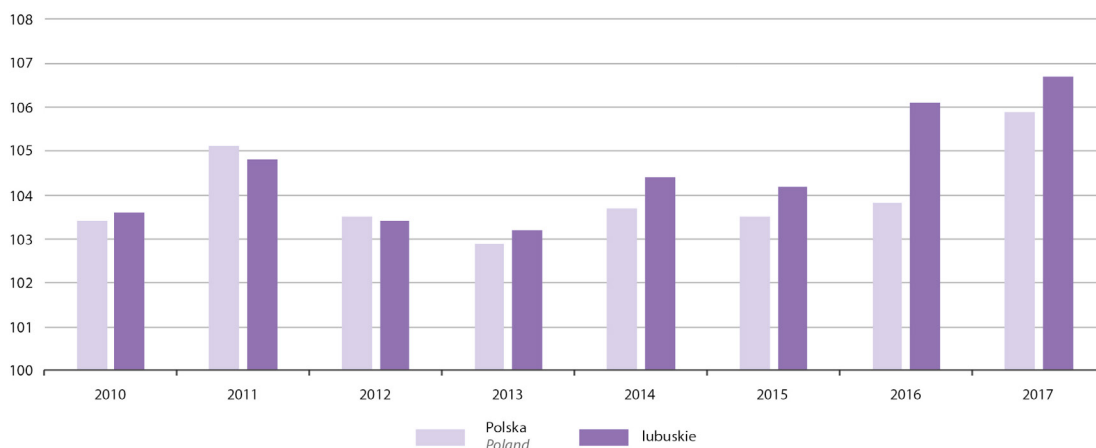
W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 125,5 tys. osób i w stosunku do 2016 r. zwiększyło się o 4,6%. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 3901 zł, wzrosło w skali roku o 6,7% i było o 13,9% mniejsze od średniego w kraju.

Wykres 41. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)
 Chart 41. *Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)*

Wykres 42. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 42. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

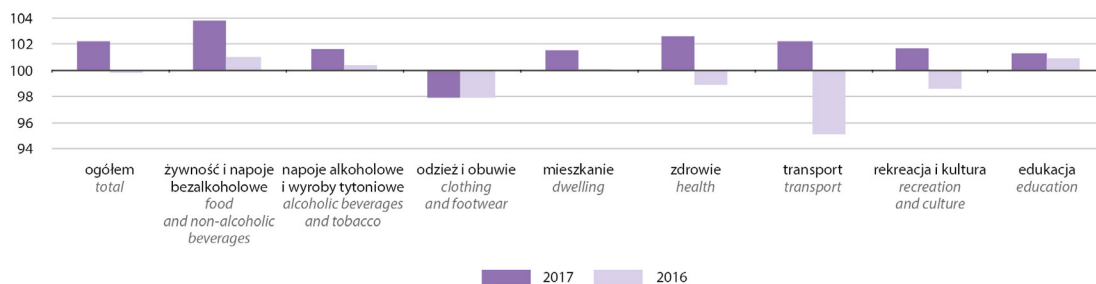

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1905 zł (o 10,9% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1340 zł (o 11,7% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie lubuskim był o 0,2 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 43. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 43. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen artykułów i usług związanych ze zdrowiem (2,6% wobec 1,2%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny m.in. napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych oraz towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury (odpowiednio o – 1,6% i 1,7% wobec 1,0% i 1,4%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 2,1% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo lubuskie w 2017 r. wytworzyło 2,6% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 1,1% (najmniej w kraju) produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 8,6%) oraz jedyny w Polsce spadek produkcji sprzedanej budownictwa (o 0,4%).

W 2017 r. w województwie lubuskim oddano do użytkowania 4,0 tys. **mieszkań** (wzrost w ujęciu rocznym o 11,6%, wobec wzrostu w kraju o 9,3%). Stanowiło to 2,2% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w Polsce. Wzrost dotyczył mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 23,7%) i budownictwa indywidualnego (o 4,2%). Spadła natomiast liczba mieszkań spółdzielczych (o 0,9%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 89,6 m² i była niższa od średniej krajowej o 3,1 m².

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa lubuskiego w 2017 r. były niższe od uzyskanych rok wcześniej. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe pogorszyły się. Wskaźnik poziomu kosztów zwiększył się (z 94,7% do 95,3%). Odnotowano spadek wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 5,3% do 4,7%) oraz netto (z 4,5% do 4,0%). Zmniejszył się również wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,6% do 4,5%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 79,2%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 82,7% (wobec odpowiednio 81,1% i 84,1% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** w badanych przedsiębiorstwach województwa lubuskiego wyniosły 1471,1 mln zł, co stanowiło 1,2% wartości krajowej. W ujęciu rocznym odnotowano najgłębszy w Polsce spadek nakładów o 20,6%, wobec wzrostu w kraju o 4,4%. Zmniejszenie nakładów wystąpiło w przemyśle (o 28,4%), obsłudze rynku nieruchomości (o 21,0%) oraz budownictwie (o 17,1%). Wzrost wystąpił w transporcie, gospodarce magazynowej (o 48,7%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 16,0%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (77,8% ogółu nakładów w województwie). W badanych przedsiębiorstwach przeważały nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia, które stanowiły 60,9% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 388,0 tys. ha (o 2,0% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 93,5% powierzchni ogólnej gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbioru i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha	2016 =100	Polska =100	z 1 ha w dt	2016 =100	Polska =100 ^b	w tys. t	2016 =100	Polska =100
	<i>in thous. ha</i>		<i>Poland =100</i>	<i>per 1 ha in dt</i>		<i>Poland =100^b</i>	<i>in thous. t</i>		<i>Poland =100</i>
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	170,6	100,5	2,5	42,0	103,7	105,0	716,4	104,1	2,6
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	33,8	100,1	3,7	26,4	96,4	89,8	89,2	96,5	3,3
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	2,9	62,5	0,9	317	99,6	117,5	91,7	62,2	1,1
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	1,4	97,2	0,6	627	89,9	100,2	88,4	87,4	0,6

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. w województwie lubuskim zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi były wyższe niż przed rokiem, a uzyskane plony z 1 ha wyższe niż przeciętne w kraju i lepsze niż przed rokiem. W skali roku w województwie znacznie ograniczono powierzchnię uprawy ziemniaków. Uzyskane plony z 1 ha były wyższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem rzepaku i rzepiku). Pod względem uzyskanych plonów z 1 ha ziemniaków województwo zajmowało 2 lokatę w kraju, a zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 7 lokatę.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowiu trzody chlewnej liczyło 147,9 tys. szt. (1,2% krajowego pogłowia), bydła – 77,6 tys. szt. (1,3%), owiec – 6,1 tys. szt. (2,3%). W skali roku odnotowano spadek pogłowia trzody chlewnej (o 3,5%), natomiast wzrosło pogłowienie bydła (o 6,4%) i owiec (o 22,7%). Obsada trzody chlewnej,

bydła i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: – 37,8 szt. (w kraju 81,4 szt.), 19,9 szt. (41,3 szt.) i 1,5 szt. (1,8 szt.).

W województwie lubuskim w 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost (w cenach stałych) globalnej i końcowej produkcji rolniczej, a spadek produkcji towarowej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,1%, a końcowej i towarowej po 2,2%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 19,9% niższa od średniej w kraju.

Województwo łódzkie

Łódzkie voivodship

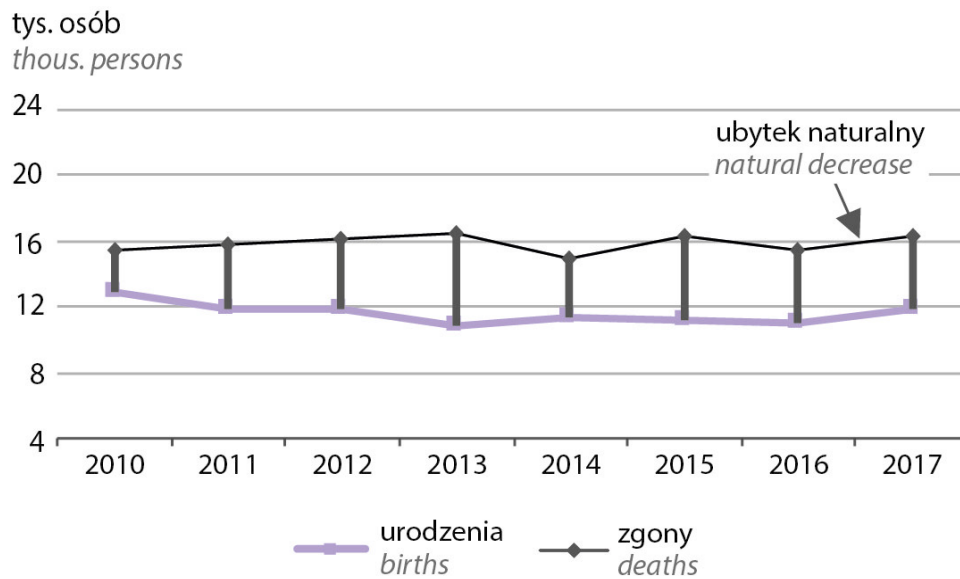

Podregiony	– 5
Powiaty	– 21
Miasta na prawach powiatu	– 3
Miasta ogółem	– 44
Gminy	– 177

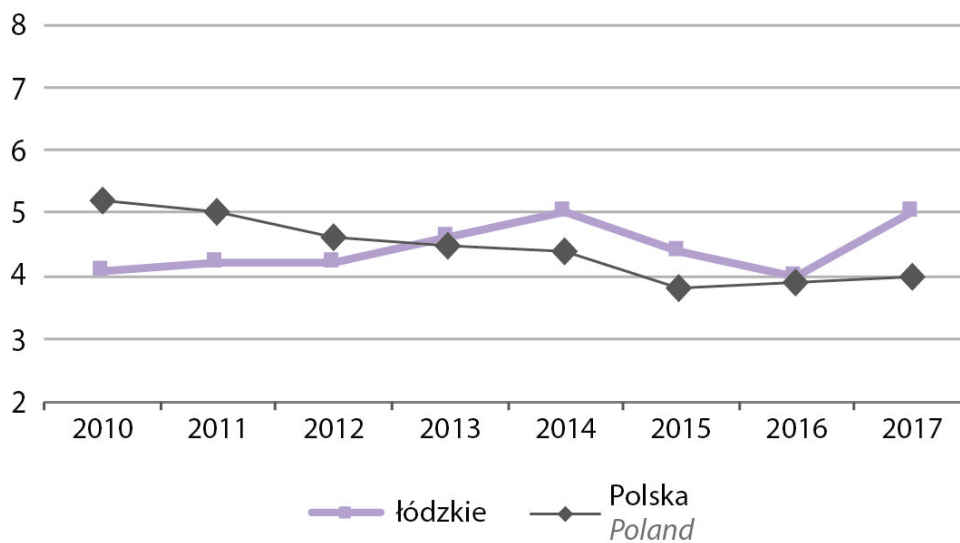
Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	18,2 tys. km ² 18.2 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	2,5 mln mieszkańców 2.5 mln inhabitants
	9 lokata 9th position		6 lokata 6th position
	5,8% powierzchni kraju 5.8% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 62,9% (7 lokata) urbanization rate: 62.9% (7th position)

W województwie łódzkim liczba **ludności** w I półroczu 2017 r. zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. o 8,5 tys. osób, tj. o 0,3%. Obserwowany od wielu lat spadek liczby ludności spowodowany był w dużej mierze ubytkiem naturalnym ludności, który wyniósł minus 4,5 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego był najniższy w kraju i ukształtował się na poziomie minus 3,7‰. Współczynnik urodzeń wzrósł w skali roku o 0,8 pkt i wyniósł 9,6‰. Współczynnik zgonów pogorszył się o 0,8 pkt do 13,2‰, co lokowało województwo na ostatnim miejscu w kraju. Na zmianę liczby mieszkańców niekorzystnie wpłynął także odpływ ludności z województwa (współczynnik salda migracji na pobyt stały wyniósł minus 0,7‰, wobec minus 0,6‰ w analogicznym okresie 2016 r.). Współczynnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych ukształtował się na poziomie równym 5,0 (4,0 średnio w kraju) i wzrósł w skali roku o 1,0 pkt.

Wykres 44. Ruch naturalny ludności w 2017 r.
 Chart 44. Vital statistics of population in 2017

Wykres 45. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.
 Chart 45. Infant deaths per 1000 live births in 2017

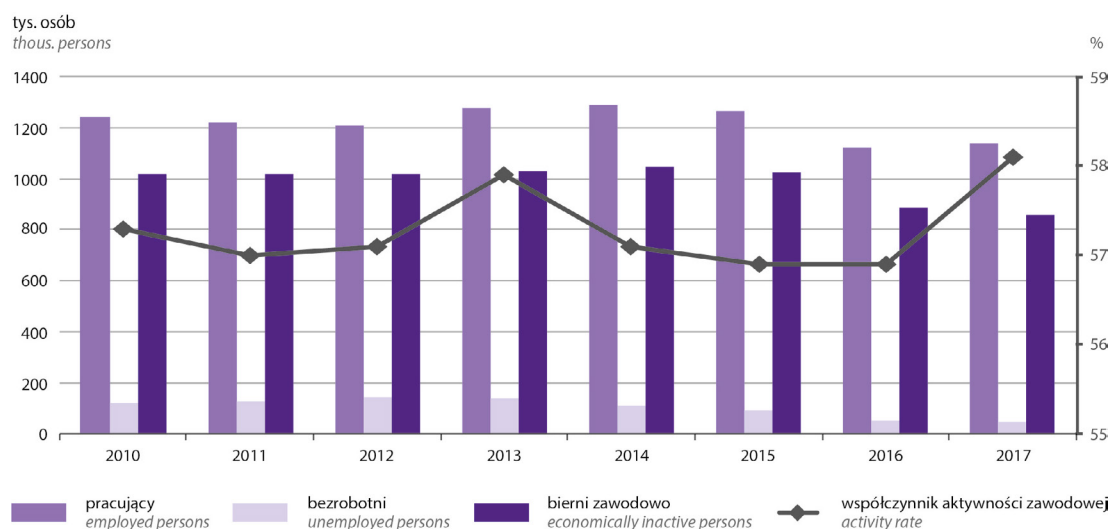
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie łódzkim wyniosła 1189 tys. i była o 1,3% wyższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. **Współczynnik aktywności zawodowej** wzrósł o 1,1 p. proc. do 58,1% przy średniej dla kraju na poziomie 56,2% (najwyższy wskaźnik w kraju po mazowieckim i największy wzrost podobnie jak w zachodniopomorskim).

Liczba osób **pracujących** w województwie łódzkim wyniosła 1141 tys. osób (7,0% ogółu pracujących w kraju) i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. wzrosła o 1,9%. Wzrosła zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 3,0%), jak i liczba pracujących kobiet (o 0,4%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. – był wyższy niż średnio w kraju – wyniósł 55,8% i był o 1,5 p. proc. wyższy niż przed rokiem. Wzrost odnotowano zarówno na wsi (o 1,8 p. proc. do 59,1%), jak i w mieście (o 1,3 p. proc. do 53,8%).

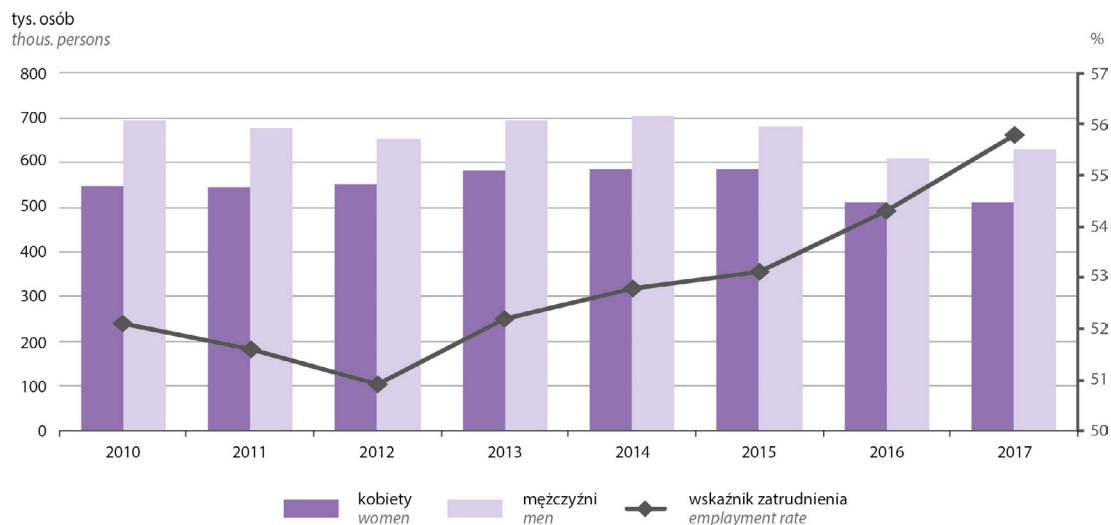
Wykres 46. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 46. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 47. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 47. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2017 r. w województwie łódzkim w ujęciu rocznym odnotowano spadek liczby **bezrobotnych** – o 11,1% do poziomu 48 tys. osób. Spadła zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio o 14,3% i 7,7%). Udział osób w wieku poniżej 25 lat wyniósł 25,0% wszystkich bezrobotnych (wobec 25,2% w Polsce), w skali roku ich udział wzrósł o 6,5 p. proc. wobec wzrostu o 2,8 p. proc. średnio w kraju.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. wyniosła 4,0% i w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku obniżyła się o 0,6 p. proc. Wskaźnik ten był niższy na wsi (3,0% – najniższa wartość po śląskim; spadek o 0,5 p. proc.) niż w mieście (4,7%; spadek o 0,6 p. proc.). Stopa bezrobocia mężczyzn wyniosła 3,7% i była niższa niż kobiet – 4,5%.

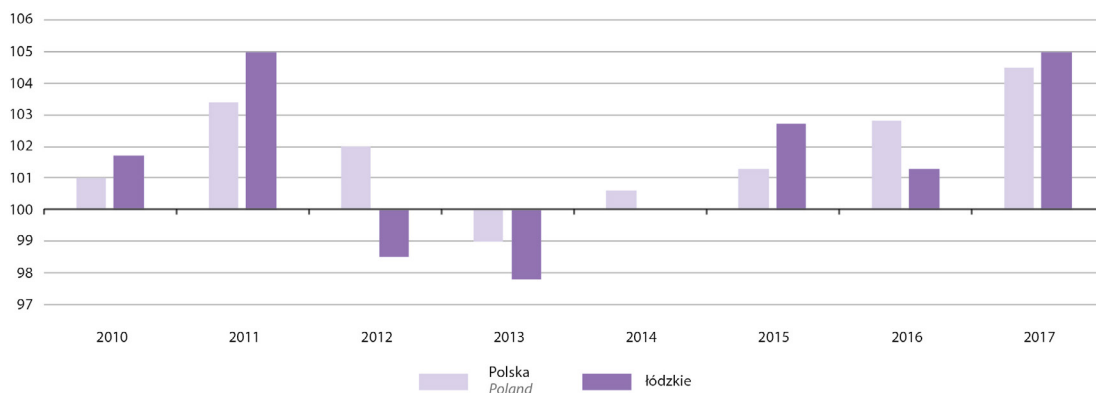
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 858 tys., co stanowiło 41,9% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat, a w skali roku ich liczba zmniejszyła się o 3,3% (najgłębszy spadek w kraju), przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,7%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących zmniejszyła się w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadają 794 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (2 lokata wśród województw po mazowieckim, 840 osób rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 343,1 tys. osób i w porównaniu z 2016 r. zwiększyło się o 5,0%. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** zwiększyło się w ujęciu rocznym o 6,1% i wyniosło 4104 zł; było o 9,4% niższe niż średnie w kraju.

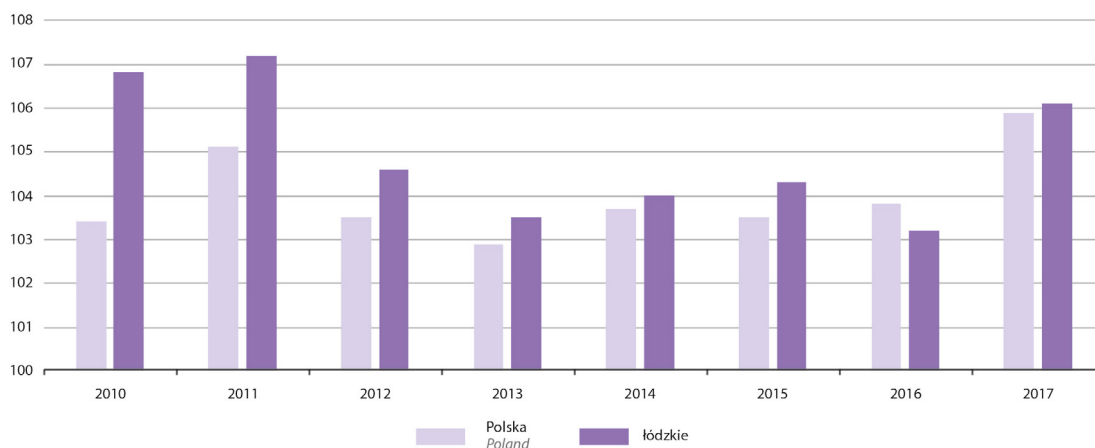
Wykres 48. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 48. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 49. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 49. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

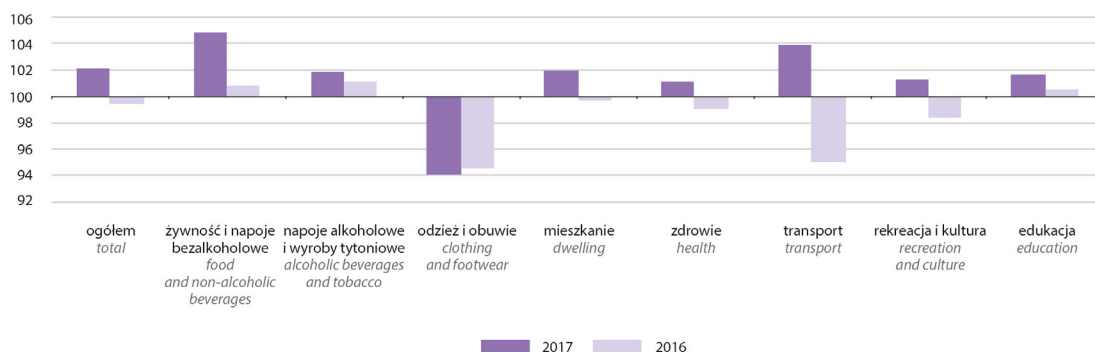

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1927 zł (o 9,9% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1187 zł (o 1,0% mniej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie łódzkim był o 0,1 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 50. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 50. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych (4,8% wobec 4,2%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również m.in. ceny napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, w zakresie edukacji oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem (odpowiednio o 1,8%, 1,7%, 19% wobec 1,0%, 1,2%, 1,6%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 5,9% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo łódzkie w 2017 r. wytworzyło 5,9% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 4,2% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost zarówno produkcji sprzedanej przemysłu (o 6,9%, po spadku przed rokiem o 0,7%), jak i produkcji sprzedanej budownictwa (o 7,2%, przed rokiem spadek o 13,4%).

W 2017 r. w województwie łódzkim oddano do użytkowania 7,5 tys. **mieszkań**, co stanowiło 4,2% mieszkań oddanych w kraju. W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 5,8% (wobec wzro-

stu w kraju o 9,3%). Znacznie wzrosła liczba mieszkań spółdzielczych (największy w kraju, ponad trzykrotny wzrost) oraz mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 24,3%). Spadek odnotowano w budownictwie indywidualnym (o 0,1%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 113,3 m² i była większa od średniej w kraju o 20,6 m².

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa łódzkiego w 2017 r. były znacznie niższe niż w 2016 r. Odnotowano pogorszenie podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Zwiększył się wskaźnik poziomu kosztów z 92,7% do 94,5%. Zmniejszył się zarówno wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 7,3% do 5,5%), jak i netto (z 6,1% do 4,5%). Pogorszył się też wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 6,6% do 5,9%). Powyższe wskaźniki były jednymi z gorszych w kraju, tym samym plasując przedsiębiorstwa województwa łódzkiego na 15 lokacie. Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 78,1%, a ich udział w przychodach z całości kształtu działalności wyniósł 88,1% (wobec odpowiednio 81,1% i 89,1% w 2016 r.).

W 2017 r. przedsiębiorstwa województwa łódzkiego zrealizowały 7,1% **nakładów inwestycyjnych** w kraju o wartości 8982,0 mln zł. W porównaniu do 2016 r. nakłady zmniejszyły się o 14,1% (w kraju wzrost o 4,4%). Spadek odnotowano w przemyśle (o 16,6%) oraz budownictwie (o 14,1%). Wzrost wystąpił w obsłudze rynku nieruchomości (o 39,3%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 22,8%) oraz nieznacznie w transporcie, gospodarce magazynowej (o 0,1%). Spośród sekcji PKD najwięcej nakładów inwestycyjnych przeznaczono na przemysł – 86,7%. Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (54,3%), a najmniejsze – na środki transportu (5,2%, najmniej udział w kraju).

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1014,5 tys. ha (o 6,5% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 87,4% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbioru i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yelds ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	600,1	111,9	8,6	35,2	111,4	88,0	2111,5	124,8	7,6
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	21,6	137,4	2,4	29,1	119,8	99,0	63,0	164,5	2,3
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	41,2	118,9	12,8	272	90,7	101,0	1121,1	107,8	12,9
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	5,9	101,0	2,6	594	105,2	94,9	350,8	106,3	2,5

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. województwo zajmowało 2 lokatę w kraju pod względem wielkości areалу uprawy ziemniaków, a 4 lokatę – uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi. Zbiory ziemniaków w 2017 r. stanowiły 12,9% produkcji krajowej (2 lokata w kraju, po wielkopolskim), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 7,6% (6 lokata). Uzyskane plony z 1 ha były wyższe niż przed rokiem, ale niższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem ziemniaków).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 1197,2 tys. szt. (10,1% krajowego pogłowia), bydła – 465,0 tys. szt. (7,7%), owiec – 14,0 tys. szt. (5,2%). W skali roku odnotowano wzrost pogłowia trzody chlewnej (o 6,9%) i owiec (o 7,9%), natomiast liczebność bydła zmniejszyła się (o 1,7%). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była wyższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 117,6 szt. (w kraju 81,4 szt.) i 45,7 szt. (41,3 szt.). Natomiast obsada owiec była niższa i wynosiła 1,4 szt. (wobec 1,8 szt.).

W województwie łódzkim w 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej i towarowej produkcji rolniczej wyniósł po 8,1%, a końcowej – 8,0%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 20,9% wyższa niż średnia w kraju (3 lokata po województwie wielkopolskim i mazowieckim).

Województwo małopolskie

Małopolskie voivodship

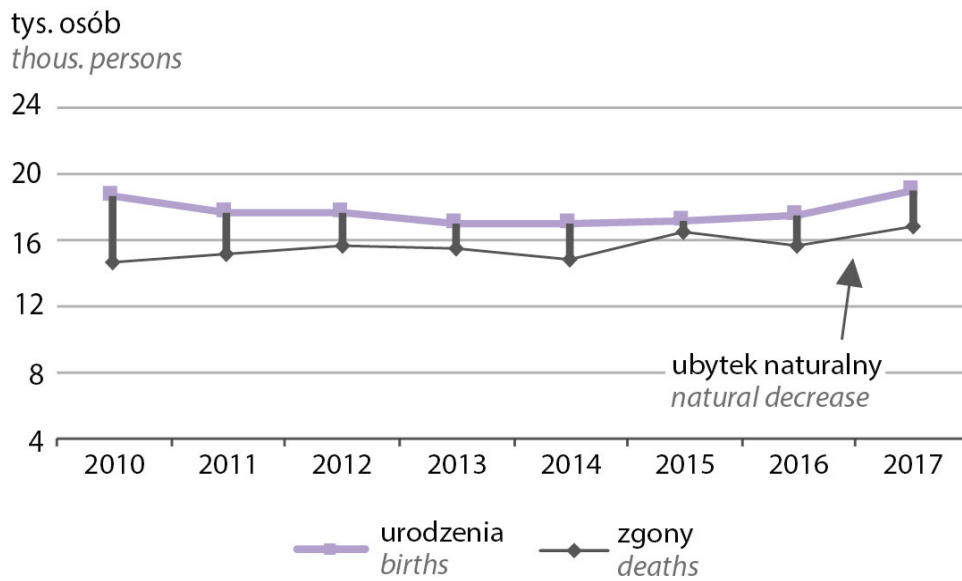

Podregiony	– 6
Powiaty	– 19
Miasta na prawach powiatu	– 3
Miasta ogółem	– 61
Gminy	– 182

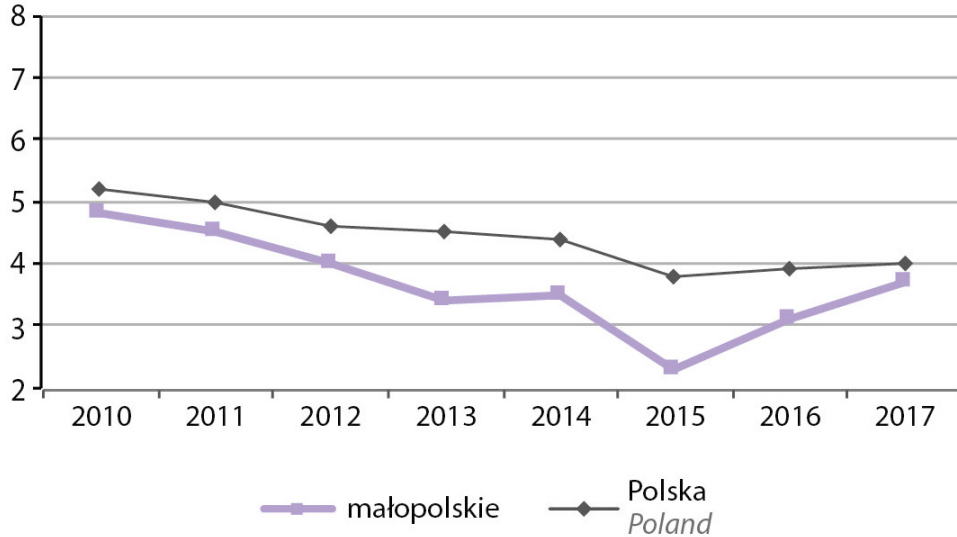
Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	15,2 tys. km ² <i>15.2 thous. km²</i>	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	3,4 mln mieszkańców <i>3.4 mln inhabitants</i>
	12 lokata <i>12th position</i>		4 lokata <i>4th position</i>
	4,9% powierzchni kraju <i>4.9% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 48,4% (13 lokata) <i>urbanization rate: 48.4% (13th position)</i>

W województwie małopolskim od wielu lat obserwuje się wzrost liczby **ludności**. Korzystne trendy demograficzne, umocniły się w skali roku i w rezultacie, liczba mieszkańców w I półroczu 2017 r. wzrosła o 9,8 tys. osób (w okresie styczeń-czerwiec 2016 r. – o 3,4 tys. osób). Dodatni przyrost rzeczywisty, mimo spadku w skali roku (o 1,0 pkt), w przeliczeniu na 1000 ludności był jednym z wyższych w kraju i wyniósł 1,2. Współczynnik ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł 1,0‰ (0,0‰ średnio w kraju). Współczynnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie 1,3‰, wobec 1,1‰ w analogicznym okresie 2016 r. Współczynnik urodzeń wzrósł o 0,9 pkt i wyniósł 11,2‰, natomiast zgonów pogorszył się o 0,7 pkt i osiągnął wartość 9,9‰. Współczynnik zgonów niemowląt wzrósł w skali roku o 0,6 pkt i wyniósł 3,7‰.

Wykres 51. Ruch naturalny ludności w 2017 r.
 Chart 51. Vital statistics of population in 2017

Wykres 52. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.
 Chart 52. Infant deaths per 1000 live births in 2017

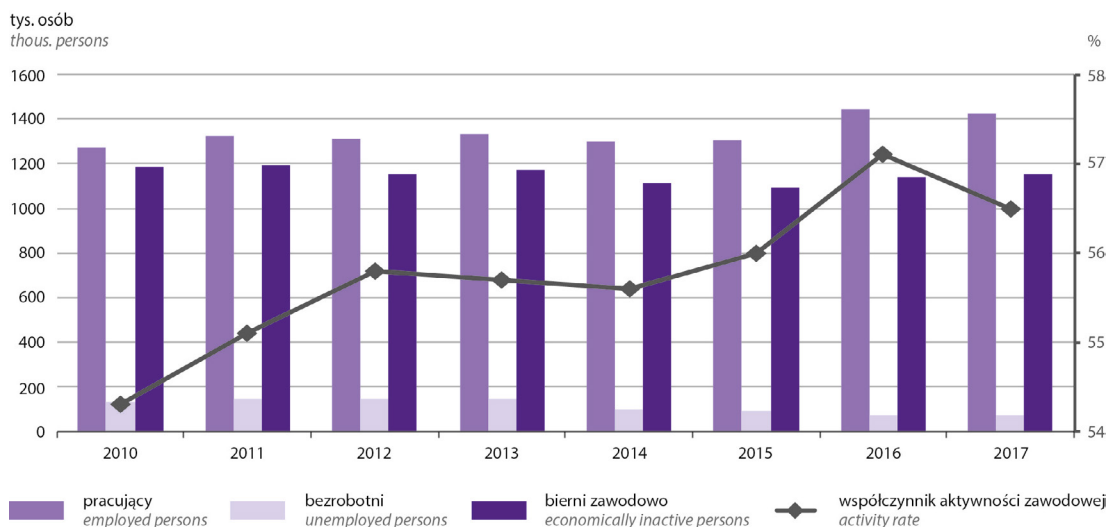
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w województwie małopolskim w IV kwartale 2017 r. wyniosła 1499 tys. i była o 1,2% mniejsza niż w roku poprzednim. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 56,5% (spadek o 0,7 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2016 r.), przy średniej dla kraju 56,2%.

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1425 tys. (8,7% pracujących w kraju) i spadła o 1,2% w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. (głębszy spadek odnotowano tylko w lubelskim i podlaskim). Liczba pracujących mężczyzn spadła o 1,5% (2 lokata po lubelskim), a kobiet o 1,1%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2016 r. wyniósł 53,7% i w skali roku spadł o 0,7 p. proc. (najgłębszy spadek w kraju). W podziale terytorialnym wskaźnik dla wsi spadł o 2,1 p. proc. (najgłębiej w kraju, po dolnośląskim) do 52,2%, natomiast dla miast wzrósł o 0,9 p. proc. do 55,3%.

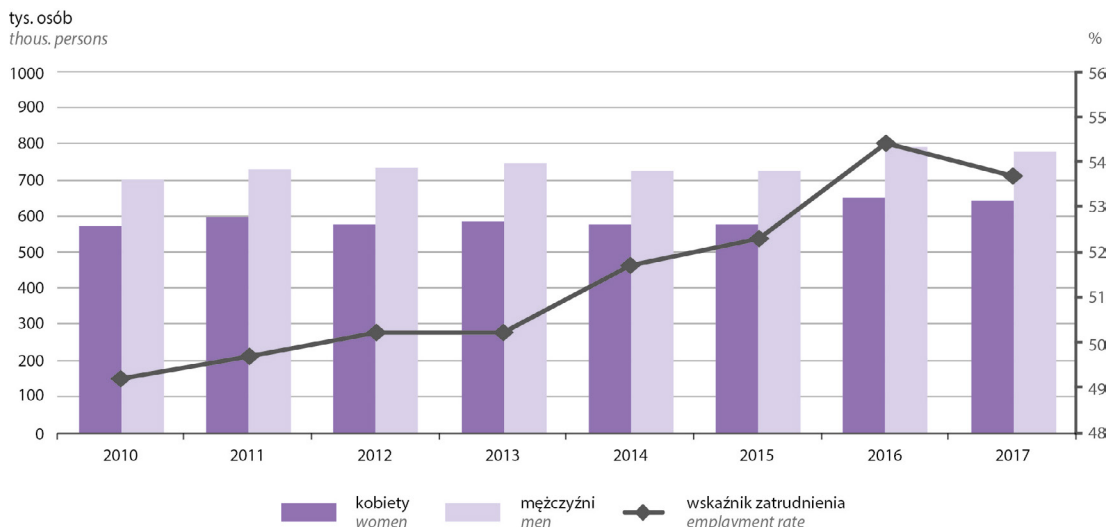
Wykres 53. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 53. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 54. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 54. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba osób **bezrobotnych** w województwie małopolskim w ujęciu rocznym wzrosła o 1,4% do 75 tys. Liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła (o 20,5%, największy wzrost w kraju); liczba bezrobotnych kobiet spadła (o 30%, najgłębszy spadek po zachodniopomorskim). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 30,7% wszystkich bezrobotnych (wzrost w ujęciu rocznym o 0,9 p. proc.).

W IV kwartale 2017 r. **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 5,0% i w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku wzrosła o 0,1 p. proc. Wskaźnik na wsi osiągnął wartość 6,4%, a w mieście 3,5%, przy czym stopa bezrobocia na wsi wzrosła o 0,9 p. proc. (największy wzrost po opolskim), a w mieście spadła o 0,7 p. proc. Odnotowano wzrost stopy bezrobocia wśród mężczyzn (o 1,1 p. proc, największy wzrost po lubelskim) do 6,4%, stopa bezrobocia kobiet spadła (o 1,2 p. proc.) do 3,2%. Województwo małopolskie było województwem o największej dysproporcji stopy bezrobocia międzypłciowej.

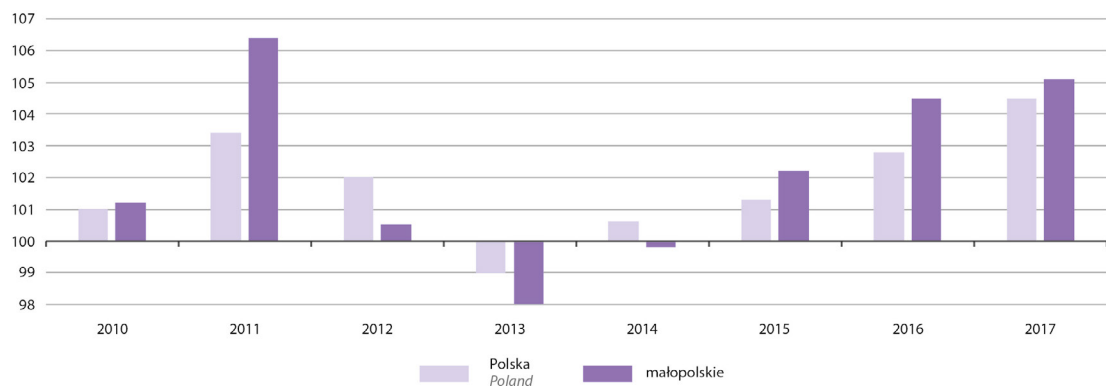
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 1155 tys. osób, co stanowiło 43,5% ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba wzrosła o 1,6% (największy wzrost podobnie jak w wielkopolskim), przy jednoczesnym braku zmiany liczby ludności powyżej 15 roku życia.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących zwiększyła się w skali roku (największy wzrost w skali kraju). W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadały 863 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (839 osób rok wcześniej).

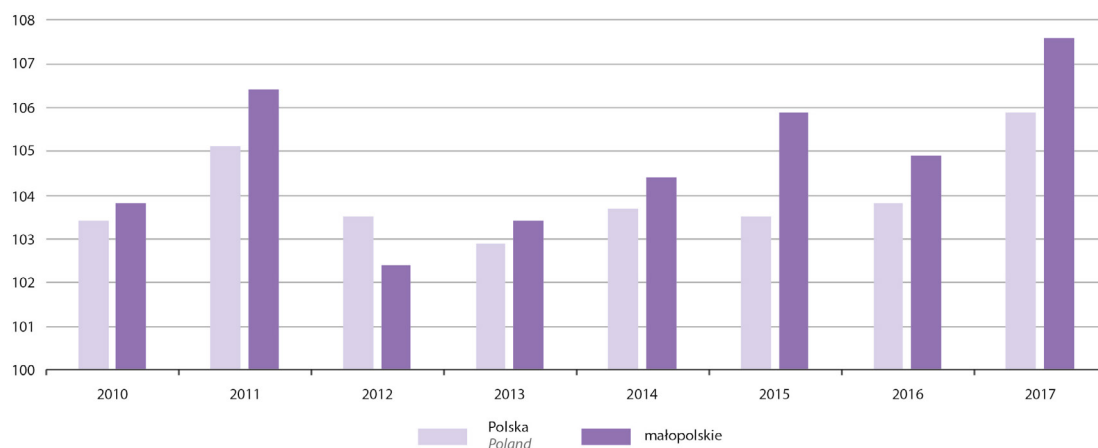
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wyniosło 483,6 tys. osób i było wyższe o 5,1% w porównaniu do 2016 r. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło w skali roku o 7,6% (trzecia lokata po podlaskim i małopolskim) i ukształtowało się na poziomie 4375 zł (o 3,4% mniej niż średnio w kraju).

Wykres 55. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 55. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

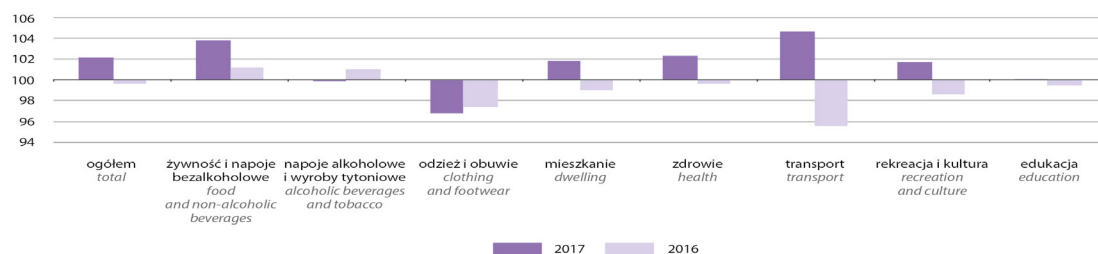
Wykres 56. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

 Chart 56. *Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)*

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2030 zł (o 5,0% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1163 zł i była najniższa w kraju (o 3,1% mniej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie małopolskim był o 0,1 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 57. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

 Chart 57. *Price index of consumer goods and services (previous year = 100)*

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m.in. artykułów i usług związanych ze zdrowiem, w zakresie transportu, a także rekreacji i kultury (odpowiednio o: 2,3%, 4,6% i 1,7%, wobec 1,2%, 3,8% i 1,4%). Obserwowano natomiast spadek cen odzieży i obuwia (3,2%) oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 0,1%).

Województwo małopolskie w 2017 r. wytworzyło 7,7% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 7,8% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 9,7%, 5 lokata, wobec wzrostu w kraju o 6,5%) oraz produkcji sprzedanej budownictwa (o 10,0%, 10 lokata, wobec wzrostu o 11,8% w kraju).

W 2017 r. w województwie małopolskim oddano do użytkowania 20,0 tys. **mieszkań**, co stanowiło 11,2% mieszkań oddanych w Polsce. W porównaniu z 2016 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania zwiększyła się o 15,0%. Najbardziej wzrosła liczba mieszkań spółdzielczych (o 51,2%, największy wzrost po łódzkim i warmińsko-mazurskim) oraz przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 26,6%). Zwiększyła się również liczba mieszkań oddanych do użytkowania przez inwestorów indywidualnych (o 3,9%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była niewiele większa niż średnia w kraju i wynosiła 93,3 m² (wobec 93,7 m² w Polsce).

Badane przedsiębiorstwa województwa małopolskiego w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uzyskały lepsze **wyniki finansowe**. Poprawiły się w większości podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano spadek wskaźnika poziomu kosztów – z 94,8% do 94,5%. Zwiększył się zarówno wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,2% do 5,5%), jak i netto (z 4,4% do 4,6%). Zmniejszył się natomiast wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,2% do 5,1%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 83,4%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 86,3% (wobec odpowiednio 84,8% i 87,5% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** w badanych przedsiębiorstwach województwa małopolskiego wyniosły 7924,1 mln zł, co stanowiło 6,3% wartości krajowej. W skali roku odnotowano zwiększenie nakładów inwestycyjnych o 3,1% (w kraju wzrost o 4,4%). Wzrost wystąpił w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 18,7%), budownictwo (o 7,3%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 3,9%) oraz przemysł (o 3,3%). Spadek odnotowano w sekcji transport, gospodarka magazynowa (o 2,0%). Według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (74,5% ogółu nakładów poniesionych w województwie). Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 50,9%, a nakłady na budynki i budowlę 39,1% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe w województwie.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 557,5 tys. ha (o 1,3% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 81,1% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	195,9	103,4	2,8	36,7	103,1	91,8	719,3	106,8	2,6
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	9,5	120,4	1,0	32,0	103,2	108,8	30,6	124,3	1,1
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	23,2	104,4	7,2	220	93,5	81,6	511,3	97,5	5,9
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	2,2	177,3	1,0	668	95,1	106,7	145,9	168,6	1,0

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. województwo małopolskie pod względem wielkości areалу uprawy ziemniaków zajmowało 6 pozycję w kraju, a udział w zbiorach ziemniaków (5,9%) lokował je na 8 pozycji. Wyższe niż przed rokiem były zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych. Uzyskane plony z 1 ha zbóż podstawowych były niższe niż przeciętne w kraju, ale wyższe niż przed rokiem. Plony z 1 ha rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych były wyższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowiu trzody chlewnej liczyło 190,5 tys. szt. (1,6% krajowego pogłowia), bydła – 162,6 tys. szt. (2,7%), owiec – 85,5 tys. szt. (31,9%, 1 lokata). W skali roku odnotowano wzrost

pogłowie trzody chlewnej (o 12,9%) i owiec (o 9,0%), natomiast pogłowie bydła zmniejszyło się (o 8,7% – najgłębszy spadek w kraju). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: – 33,7 szt. (w kraju 81,4 szt.) i 28,8 szt. (41,3 szt.). Natomiast obsada owiec była najwyższa w kraju i wynosiła 15,1 szt. (1,8 szt.).

W województwie małopolskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wysoki wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,8%, końcowej – 3,7% i towarowej – 3,4%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 4,2% niższa niż średnia w kraju.

Województwo mazowieckie

Mazowieckie voivodship

Podregiony	– 8
Powiaty	– 37
Miasta na prawach powiatu	– 5
Miasta ogółem	– 86
Gminy	– 314

Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	35,6 tys. km ² 35.6 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	5,4 mln mieszkańców 5.4 mln inhabitants
	1 lokata 1st position		1 lokata 1st position
	11,4% powierzchni kraju 11.4% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 64,3% (5 lokata) urbanization rate: 64.3% (5th position)

Mazowieckie jest województwem o największej liczbie **ludności**. Mieszka tu 14,0% ludności kraju. Liczba mieszkańców w I półroczu 2017 r. zwiększyła się w skali roku o 15,7 tys. osób, tj. o 0,3%. Istotnym czynnikiem przyrostu liczby mieszkańców był najwyższy w kraju napływ ludności do województwa. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, podobnie jak w I półroczu 2016 r., wyniósł 2,4‰. W skali roku obniżył się natomiast współczynnik przyrostu naturalnego (z 0,5‰ do 0,1‰), na co wpłynęło większe niż średnio w kraju pogorszenie się współczynnika zgonów (z 10,4‰ do 11,2‰), przy nieznacznej poprawie urodzeń żywych (z 10,9 do 11,3 w przeliczeniu na 1000 ludności). Współczynnik zgonów niemowląt był o 0,3 pkt niższy niż średnio w kraju i wyniósł 3,7‰.

Wykres 58. Ruch naturalny ludności w 2017 r.

Chart 58. Vital statistics of population in 2017

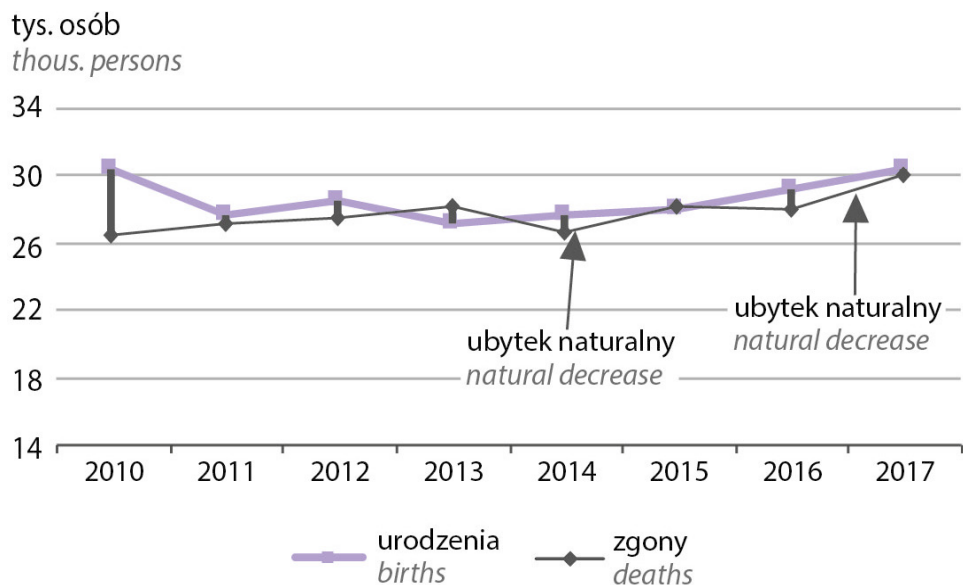
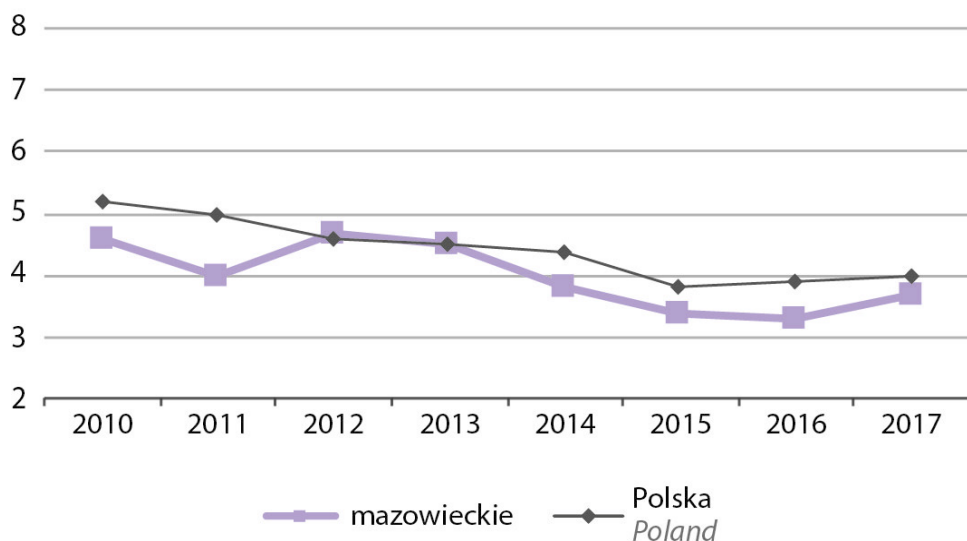
Wykres 59. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.

Chart 59. Infant deaths per 1000 live births in 2017

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w IV kwartale 2016 r. liczba **aktywnych zawodowo** w województwie mazowieckim była najwyższa w kraju i wyniosła 2588 tys. osób (co stanowiło 15,2% ogółu aktywnych zawodowo). W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano spadek liczby aktywnych zawodowo o 0,5%, wobec spadku w kraju o 0,7%. **Współczynnik aktywności zawodowej** obniżył się w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. o 0,4 p. proc. i ukształtował się na najwyższym poziomie w Polsce 59,5% (wobec 56,2% w kraju).

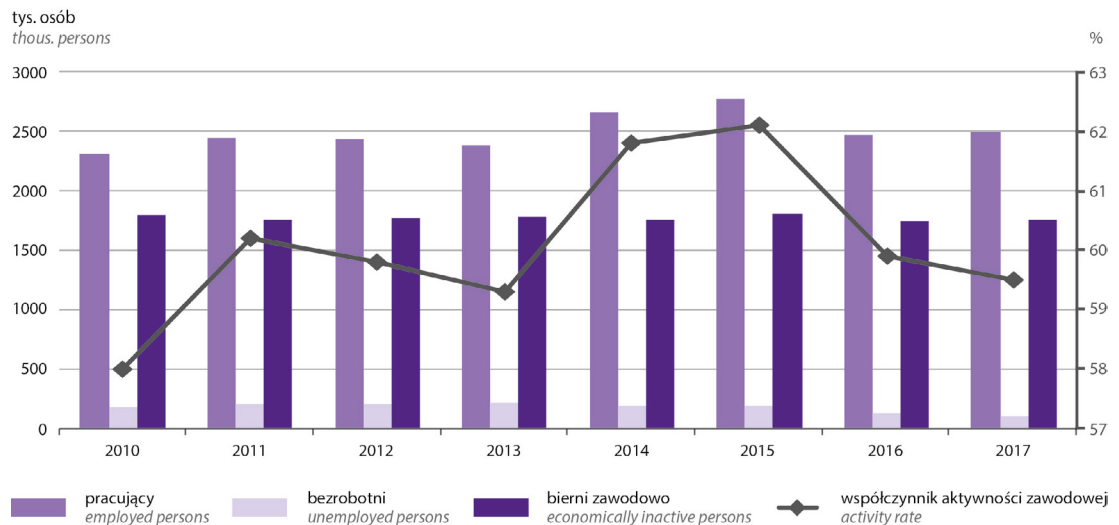
Mazowieckie to województwo o największej w kraju liczbie **pracujących** (15,2% ogółu pracujących). W IV kwartale 2017 r. liczba pracujących wzrosła w ujęciu rocznym (o 0,7%) i wyniosła 2489 tys. osób. Odnoto-

wano wzrost liczby pracujących mężczyzn (o 1,6%) i spadek liczby pracujących kobiet (o 0,3%). W województwie mazowieckim odnotowano największy udział pracujących kobiet (46,1% przy średniej dla kraju 44,6%).

Wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 0,4 p. proc. w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. i wyniósł 57,3% (największa wartość w kraju). Poprawę wskaźnika obserwowano na wsi (o 1,0 p. proc.) do 56,5% (2 lokata po województwie łódzkim), w mieście pozostał on na poziomie poprzedniego roku, tj. 57,7% (najwyższa wartość w kraju).

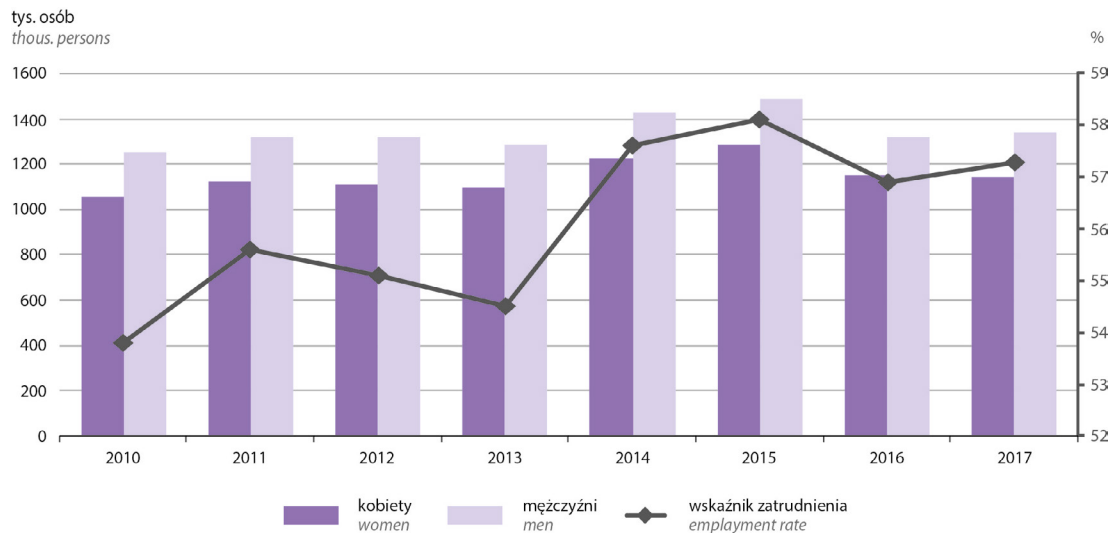
Wykres 60. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 60. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 61. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 61. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2017 r. liczba **bezrobotnych** wyniosła 100 tys. i była o 23,7% mniejsza niż przed rokiem. Spadła zarówno liczba bezrobotnych kobiet (o 24,6%), jak i mężczyzn (o 22,7%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 22,0% wszystkich bezrobotnych w województwie (najmniejszy udział w kraju po śląskim i wielkopolskim), a ich liczba wzrosła w skali roku o 37,2%.

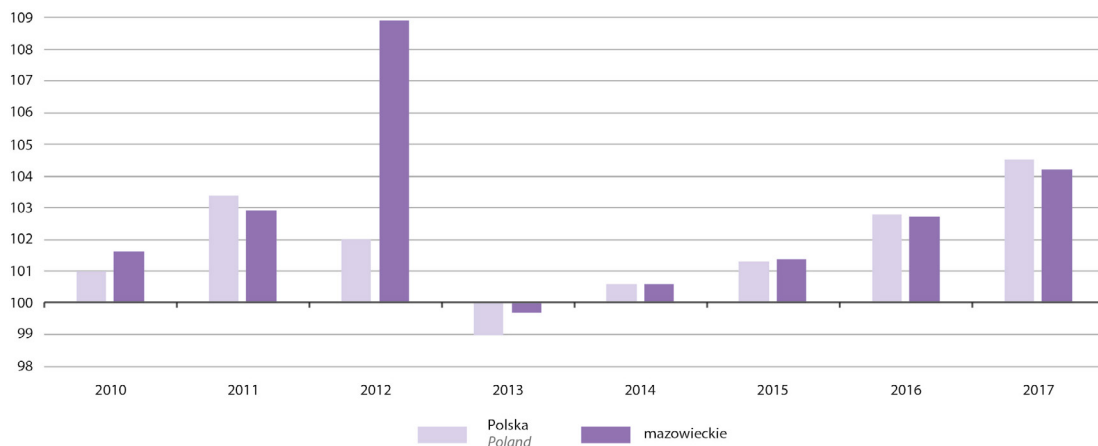
Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. wyniosła 3,9% (wobec 4,5 % w kraju) i spadła w skali roku o 1,1 p. proc. Wskaźnik ten był niższy w mieście niż na wsi (odpowiednio 3,4% i 4,5%), przy czym w obu wypadkach zmniejszył się odpowiednio o 1,1 p. proc. i o 1,5 p. proc. W województwie obserwowano również spadek stopy bezrobocia wśród kobiet o 1,2 p. proc. do 4,1% oraz mężczyzn o 1,1 p. proc. do 3,7%.

Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 1758 tys. osób, co stanowiło 40,4% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat (najniższy udział w kraju). Liczba biernych zawodowo w województwie, w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. wzrosła o 0,9%, przy niezmienionej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

Poprawiła się **relacja osób niepracujących do pracujących**. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadło 746 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (najmniej w kraju), wobec 758 osób w analogicznym okresie roku poprzedniego.

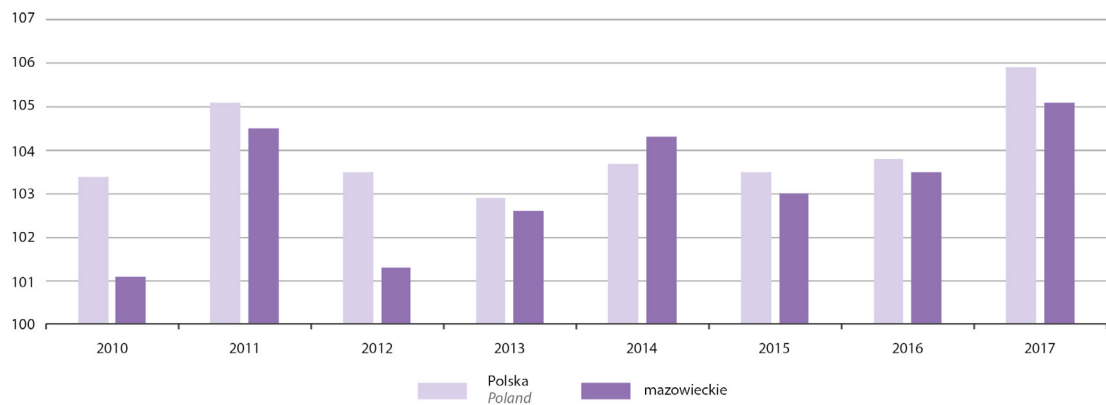
W 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 1448,0 tys. osób (najwięcej w Polsce – 24,1%) i było o 4,2% wyższe niż w roku poprzednim. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie** brutto wyniosło 5428 zł i choć wzrosło w mniejszym stopniu niż średnio w kraju (o 5,1%, wobec 5,9%), utrzymywało się na najwyższym poziomie w Polsce – 119,8% przeciętnego wynagrodzenia w kraju.

Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)
 Chart 62. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 63. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 63. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

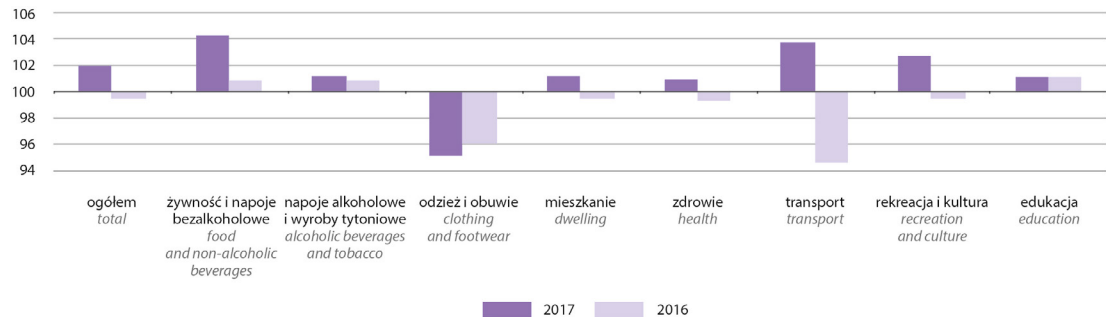

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2141 zł, przekraczając średnią krajową o 0,2%, a rolników indywidualnych – 1170 zł (o 2,5% mniej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie mazowieckim był o 0,1 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 64. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 64. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury (2,7% wobec 1,4%). Więcej niż przeciętnie podrożały napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (1,2% wobec 1,0%), natomiast ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły podobnie jak średnio w kraju o 4,2%. Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 4,9% (wobec 5,2% w kraju).

Przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie mazowieckim wytworzyły w 2017 r. 19,2% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** (1 lokata) oraz 32,4% produkcji sprzedanej **budownictwa** (1 lokata). Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w ujęciu rocznym wyniósł 8,4%, a produkcji sprzedanej budownictwa 6,5%.

W 2017 r. w województwie mazowieckim oddano do użytkowania 37,3 tys. **mieszkań**, o 3,5% więcej w skali roku (najmniejszy wzrost po podkarpackim, wobec wzrostu 9,3% w kraju). Stanowiło to 20,9% mieszkań oddanych do użytkowania w Polsce (1 lokata). W 2017 r. zwiększyła się liczba mieszkań oddanych budownictwie indywidualnym (o 17,9%); zmniejszyła – w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 1,0%) oraz w budownictwie spółdzielczym (o 37,6%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 84,7 m² (wobec 92,7m² średnio w Polsce).

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa mazowieckiego w 2017 r. były lepsze od uzyskanych w roku poprzednim. Poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano spadek wskaźnika poziomu kosztów – z 95,1% do 94,5%. Zaobserwowano wzrost wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 4,9% do 5,5%) oraz netto (z 4,1% do 4,7%). Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów pozostał na poziomie sprzed roku (4,8%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 78,8%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 86,3% (wobec odpowiednio 79,2% i 82,5% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** w badanych przedsiębiorstwach województwa mazowieckiego wyniosły 40808,1 mln zł, co stanowiło 32,3% wartości krajowej (1 lokata). W skali roku odnotowano zwiększenie nakładów inwestycyjnych o 8,3% (w kraju wzrost o 4,4%). Wzrost odnotowano w: transporcie, gospodarce magazynowej (o 36,0%), budownictwie (o 11,8%), oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 10,6%). Spadek wystąpił w sekcjach obsługa rynku nieruchomości (o 0,9%) oraz przemysł (o 0,4%). W strukturze nakładów województwa według sekcji PKD udział przemysłu wyniósł 40,0% – najmniej w kraju, natomiast transportu i gospodarki magazynowej 23,8% – najwięcej w kraju. Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 42,4%, na budynki i budowlę 39,9%, a na środki transportu 17,4%.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1929,5 tys. ha (o 1,5% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 85,9% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	845,0	104,6	12,2	30,8	104,8	77,0	2602,7	109,5	9,4
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	46,1	141,2	5,0	23,3	107,4	79,3	107,6	151,5	4,0
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	39,8	113,8	12,4	266	91,8	98,5	1057,0	104,5	12,2
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	17,3	137,4	7,7	647	94,1	103,4	1120,7	129,2	8,0

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. województwo mazowieckie zajmowało 2 lokatę w kraju pod względem wielkości areali uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, a 3 – w uprawie ziemniaków. Udział województwa w krajowej produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi stanowił 9,4% (3 pozycja), ziemniaków – 12,2% (3), buraków cukrowych – 8,0% (5) oraz rzepaku i rzepiku – 4,0% (9 pozycja w kraju). Uzyskane plony z 1 ha były niższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem buraków cukrowych).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 1110,9 tys. szt. (9,3% krajowego pogłowia), bydła – 1122,2 tys. szt. (18,6%, 1 lokata), owiec – 6,1 tys. szt. (2,3%). W skali roku odnotowano wzrost pogło-

wia trzody chlewnej (o 18,9%) i bydła (o 2,2%), obserwowano natomiast spadek liczebności owiec (o 5,5%). Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła – 57,3 szt., a owiec – najniższa (0,3 szt.), wobec odpowiednio: 81,4 szt. i 1,8 szt. w kraju. Obsada bydła (2 lokata po województwie podlaskim) wyniosła 57,8 szt. (wobec 41,3 szt. w kraju).

W województwie mazowieckim w 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej i towarowej produkcji rolniczej wyniósł po 16,6%, a końcowej – 17,2%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 30,0% wyższa od średniej w kraju (2 lokata po województwie wielkopolskim).

Województwo opolskie

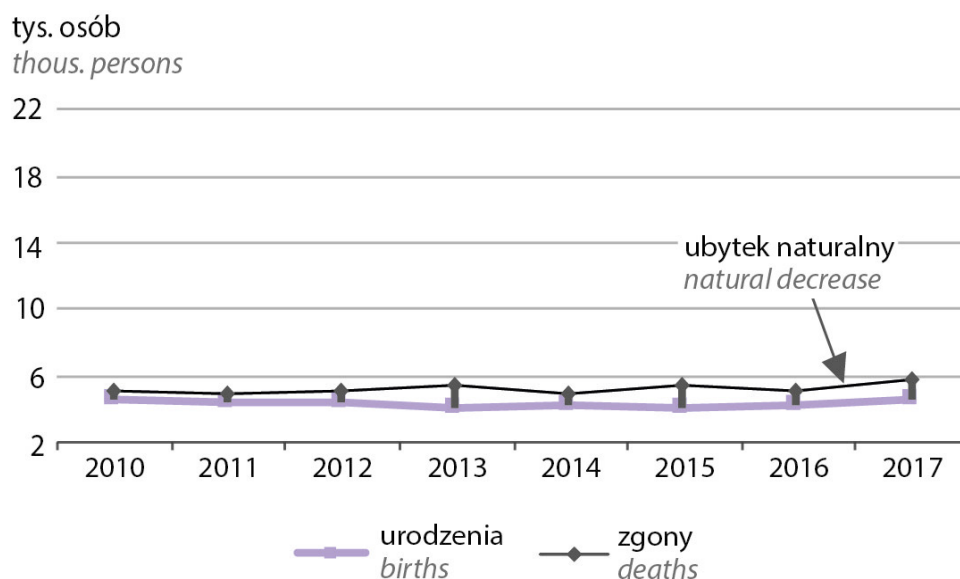
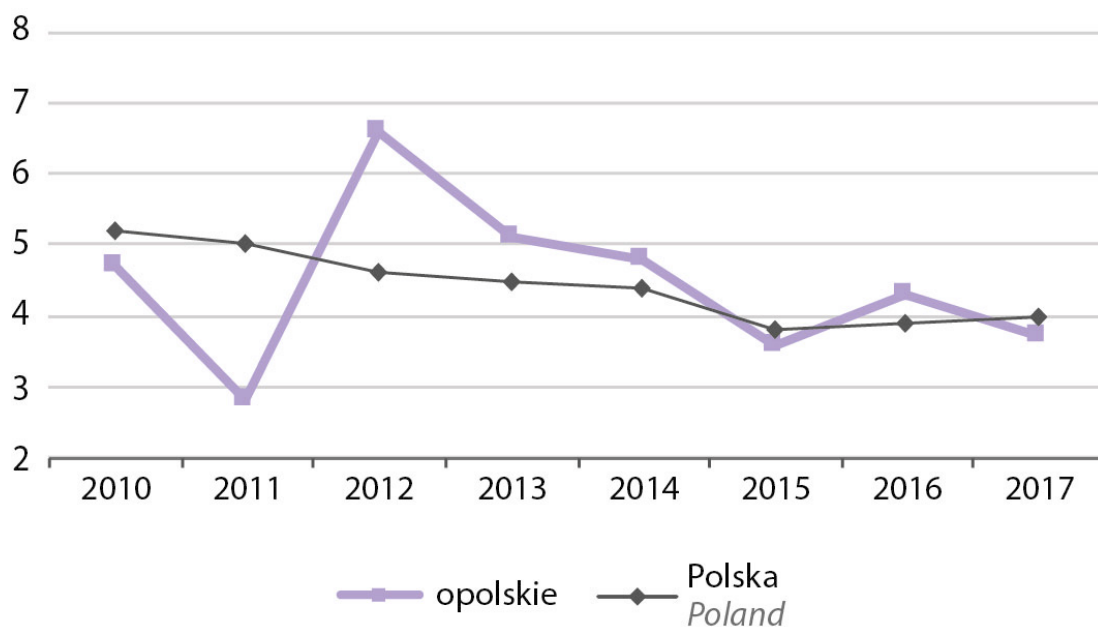
Opolskie voivodship

Podregiony	– 2
Powiaty	– 11
Miasta na prawach powiatu	– 1
Miasta ogółem	– 35
Gminy	– 71

Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	9,4 tys. km ² 9.4 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	1,0 mln mieszkańców 1.0 mln inhabitants
	16 lokata 16th position		16 lokata 16th position
	3,0% powierzchni kraju 3.0% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 51,9% (12 lokata) urbanization rate: 51.9% (12th position)

W województwie opolskim w I półroczu 2017 r. liczba **ludności** spadła w skali roku o 3,3 tys. osób tj. o 0,3%. Na niekorzystne trendy demograficzne wpłynął ubytek naturalny oraz odpływ ludności z województwa. Liczba urodzeń żywych na 1000 mieszkańców była (po województwie świętokrzyskim) najniższa w kraju i wyniosła 9,2. Liczba zgonów na 1000 osób wyniosła 11,8 i wzrosła najbardziej w kraju tj. o 1,7 pkt. Pogorszył się współczynnik przyrostu naturalnego z minus 1,8‰ do minus 2,6‰ w końcu czerwca 2017 r. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniosło minus 1,1‰ i w stosunku do okresu styczeń-czerwiec 2016 r. opolskie odnotowano poprawę o 0,2 pkt. Współczynnik zgonów niemowląt był o 0,3 pkt niższy niż średnio w kraju i wyniósł 3,7‰.

Wykres 65. Ruch naturalny ludności w 2017 r.Chart 65. *Vital statistics of population in 2017***Wykres 66. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.**Chart 66. *Infant deaths per 1000 live births in 2017*

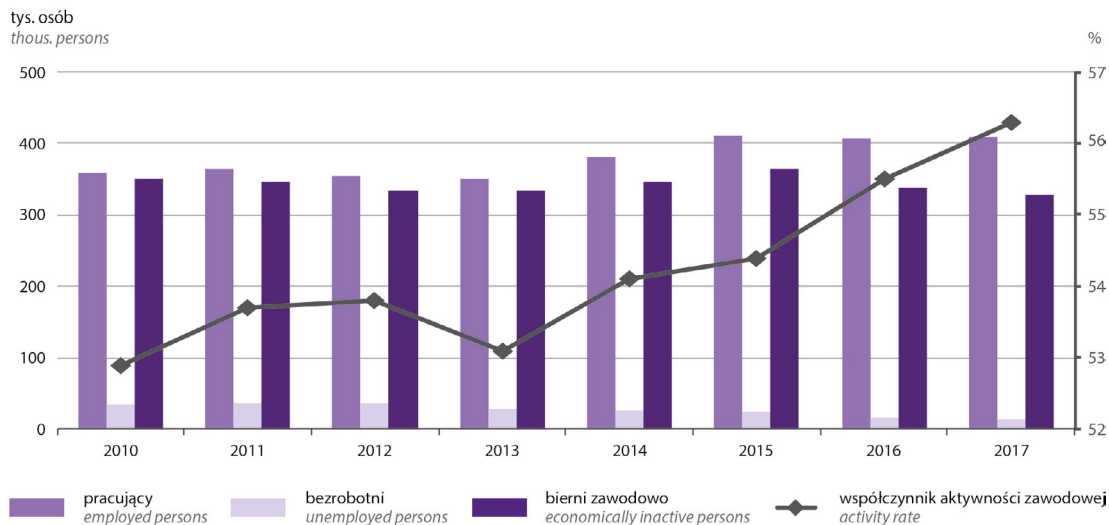
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie opolskim wyniosła 424 tys. osób i była najmniejsza w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano (wzrost o 0,2% wobec spadku w Polsce o 0,7%). **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 56,3% (wzrost o 0,8 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2016 r.).

Liczba osób **pracujących** w województwie opolskim wyniosła 409 tys. (2,5% pracujących w Polsce, najmniej w kraju) i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. wzrosła o 1,0%. Wzrosła liczba pracujących kobiet (o 0,6%) i mężczyzn (o 1,3%). Udział pracujących kobiet był najniższy w kraju (42,5%, podobnie jak w wielkopolskim).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. wyniósł 54,3% i był o 1,2 p. proc. wyższy niż rok wcześniej. Wzrost wskaźnika w mieście był najwyższy w kraju i osiągnął wartość 2,6 p. proc. (do 56,1%, 2 lokata po województwie mazowieckim), na wsi spadł on o 0,5 p. proc. do 52,3%.

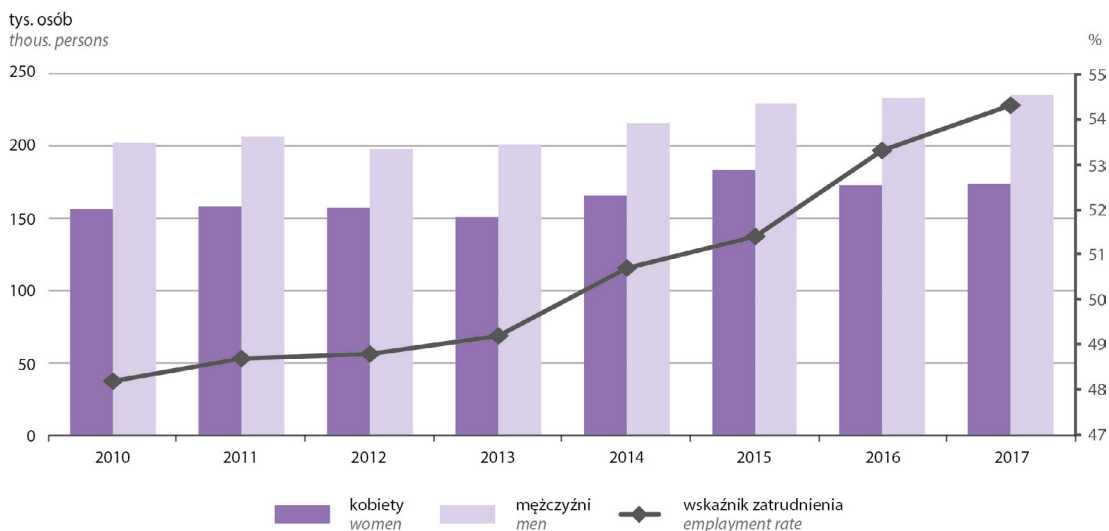
Wykres 67. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 67. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Wykres 68. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 68. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

W IV kwartale 2017 r. liczba osób **bezrobotnych** wyniosła 15 tys. osób i w stosunku do roku poprzedniego była mniejsza o 11,8%. Zmniejszyła się zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 12,5% i 11,1%). Odnotowano wzrost udziału osób w wieku poniżej 25 lat o 3,9 p. proc. do 33,3% wszystkich bezrobotnych w województwie (największy udział w kraju podobnie jak w lubuskim).

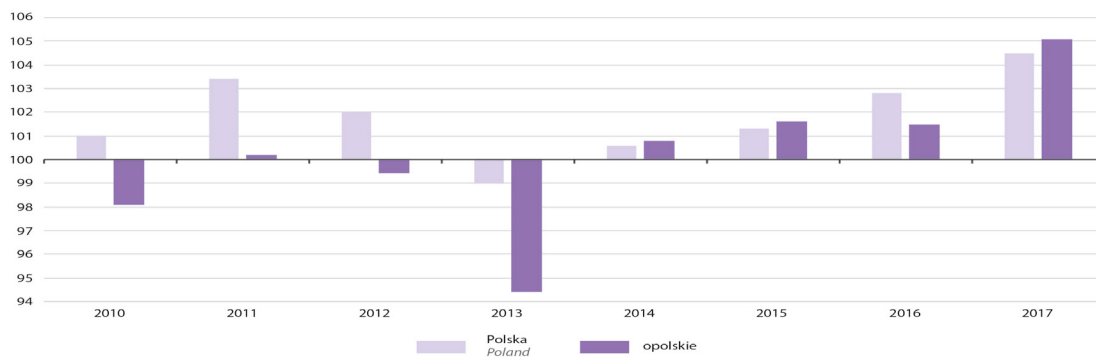
Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zmniejszyła się o 0,5 p. proc. do poziomu 3,5%. Wskaźnik ten był niższy w mieście (2,6%, druga lokata po lubuskim, podobnie jak zachodniopomorskie) niż na wsi (5,2%), przy czym w mieście spadł o 2,3 p. proc. (najgłębszy spadek w kraju po kujawsko-pomorskim), a na wsi wzrósł o 2,2 p. proc. (najwyższy wzrost w kraju). Odnotowano obniżenie stopy bezrobocia kobiet (o 0,5 p. proc. do 4,4%) i mężczyzn (o 0,4 p. proc. do 2,9%).

Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 328 tys. osób, co stanowiło 43,6% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W skali roku ich liczba spadła o 3,2% (najgłębszy spadek po województwie łódzkim), przy spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 1,2% (najgłębszy spadek w kraju).

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących zmniejszyła się w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 839 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (879 osób rok wcześniej).

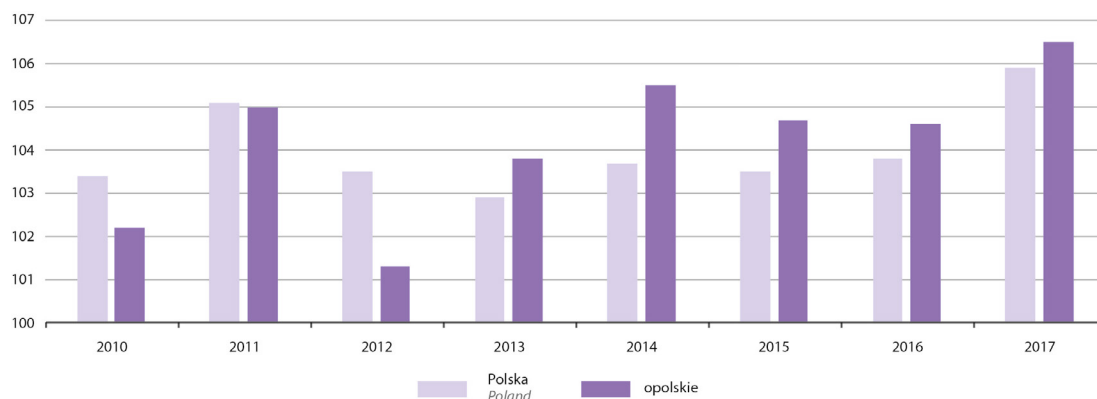
W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 99,3 tys. osób i było o 5,1% wyższe niż w 2016 r. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło o 6,5% i ukształtowało się na poziomie 4125 zł, co stanowiło 91,0% średniej krajowej.

Wykres 69. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)
Chart 69. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 70. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 70. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

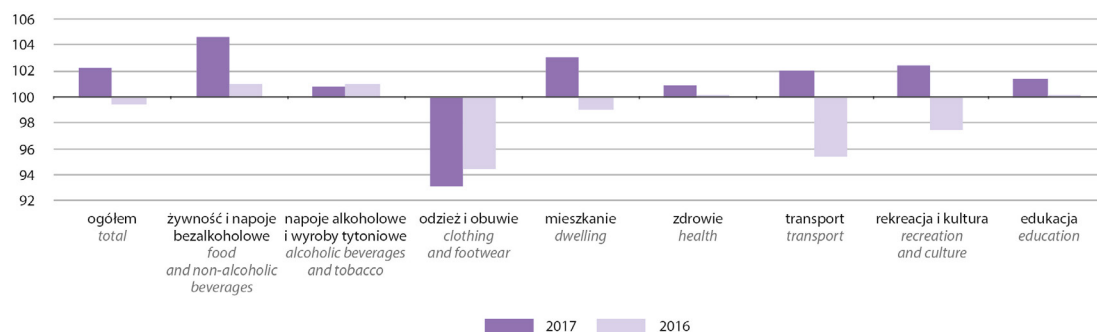

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1255 zł (o 5,8% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1252 zł (o 4,3% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie opolskim był o 0,2 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 71. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 71. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen towarów i usług w zakresie mieszkania (3,1% wobec 1,6%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny m.in. towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą oraz żywności i napojów bezalkoholowych (odpowiednio o -2,4% i 4,6% wobec 1,4% i 4,2%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 6,9% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo opolskie w 2017 r. wytworzyło 2,0% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** (najmniej w kraju po podlaskim i świętokrzyskim) i 1,9% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 9,1%, wobec 6,5% w kraju) oraz produkcji sprzedanej budownictwa (13,8%, wobec wzrostu 11,8%).

W 2017 r. w województwie opolskim oddano do użytkowania 2,0 tys. **mieszkań** (najmniej w kraju). W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 13,2% (wobec wzrostu w kraju o 9,3%). Zwiększyła się liczba mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 35,5%, największy wzrost po kujawsko-pomorskim) oraz w budownictwie indywidualnym (o 6,3%). Przeciętna powierzchnia użyt-

kowa 1 mieszkania wyniosła 114,9 m² (2 lokata po świętokrzyskim) i była o 22,2 m² większa niż przeciętnie w kraju.

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa opolskiego w 2017 r. były nieco mniej korzystne od uzyskanych rok wcześniej. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe pogorszyły się. Wskaźnik poziomu kosztów zwiększył się (z 96,0% do 96,1%). Odnotowano spadek wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 4,0% do 3,9%), natomiast wskaźnik netto pozostał na poziomie sprzed roku (3,2%). Zmniejszył się również wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,2% do 3,8%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 77,7%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 87,0% (wobec odpowiednio 80,4% i 87,4% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** poniesione w przedsiębiorstwach województwa opolskiego wyniosły 1483,3 mln zł, co stanowiło 1,2% wartości krajowej. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych o 6,0% (w kraju wzrost o 4,4%). Wzrost wystąpił w: transporcie, gospodarce magazynowej (o 71,2%), przemyśle (o 3,9%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,8%). Spadek odnotowano w budownictwie (o 26,9%) oraz w obsłudze rynku nieruchomości (o 18,5%). Według sekcji PKD nakłady na przemysł stanowiły 82,0% nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie. Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 53,7%, a na budynki i budowlę 32,6% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 501,6 tys. ha (o 1,3% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 94,7% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	288,6	102,6	4,2	55,6	100,7	139,0	1604,4	103,3	5,8
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	71,2	94,3	7,8	31,4	98,4	106,8	223,4	92,6	8,3
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	5,8	62,8	1,8	322	90,0	119,4	185,9	56,5	2,1
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	15,0	102,6	6,7	656	92,9	104,8	983,0	95,3	7,0

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

Udział województwa w 2017 r. w krajowych zbiorach buraków cukrowych wyniósł 7,0% (6 lokata w kraju), rzepaku i rzepiku – 8,3% (7 lokata), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 5,8% (9 lokata), ziemniaków – 2,1% (13 lokata). Województwo opolskie w 2017r. uzyskało najwyższe w kraju plony z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (55,6 dt) i ziemniaków (322 dt). Plony z 1 ha buraków cukrowych (656 dt) plasowały województwo na 2 pozycji, a rzepaku i rzepiku (31,4 dt) – na 5. Uzyskane plony z 1 ha były niższe niż przed rokiem (z wyjątkiem zbóż podstawowych).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 410,3 tys. szt. (3,5% krajowego pogłowia), bydła – 122,9 tys. szt. (2,0%), owiec – 2,9 tys. szt. (1,1%). W skali roku wystąpił wzrost pogłowia trzody chlewnej (o 4,9%) i owiec (34,4%), natomiast liczebność bydła nieznacznie zmniejszyła się (o 0,1%). Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była nieco wyższa niż średnio w kraju i wynosiła 81,6 szt. (w kraju 81,4 szt.). Natomiast obsada bydła i owiec była znacznie niższa i wynosiła odpowiednio 24,4 szt. (41,3 szt.) i 0,6 szt. (1,8 szt.).

W województwie opolskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,1%, końcowej – 2,8%, a towarowej – 3,0%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 19,1% niższa od średniej w kraju.

Województwo podkarpackie

Podkarpackie voivodship

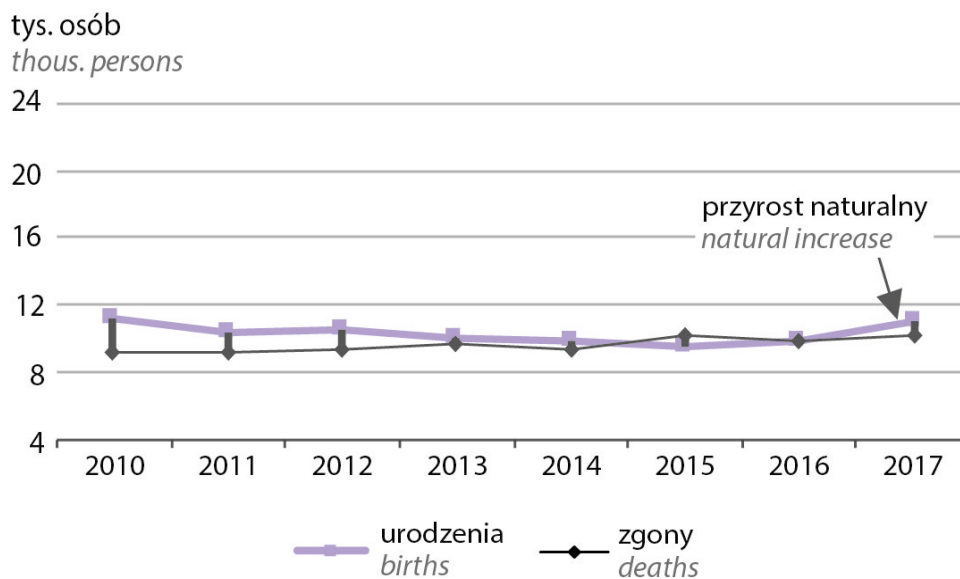
Podregiony	– 4
Powiaty	– 21
Miasta na prawach powiatu	– 4
Miasta ogółem	– 51
Gminy	– 160

Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	17,8 tys. km ² <i>17.8 thous. km²</i>	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	2,1 mln mieszkańców <i>2.1 mln inhabitants</i>
	11 lokata <i>11th position</i>		9 lokata <i>9th position</i>
	5,7% powierzchni kraju <i>5.7% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 41,2% (16 lokata) <i>urbanization rate:</i> 41.2% (16th position)

W I półroczu 2017 r. liczba **ludności** województwa podkarpackiego nieznacznie wzrosła (o 0,9 tys. osób) w stosunku do analogicznego okresu 2016 r. Województwo odnotowało największy w kraju wzrost współczynnika urodzeń żywych (o 1,2 pkt), który ukształtował się na poziomie równym średniej w kraju i wyniósł 10,4‰. Współczynnik zgonów, pomimo pogorszenia w skali roku o 0,4 pkt, był najniższy w kraju (9,6‰ wobec 11,0‰). Relatywnie korzystne współczynniki wpłynęły na poprawę przyrostu naturalnego, który w przeliczeniu na 1000 ludności wzrósł z 0,0 do 0,8. Nieznacznie poprawił się współczynnik ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (minus 0,7‰ wobec minus 0,8‰ w okresie styczeń–czerwiec 2016 r.). Współczynnik zgonów niemowląt był najniższy w kraju i wyniósł 2,8‰.

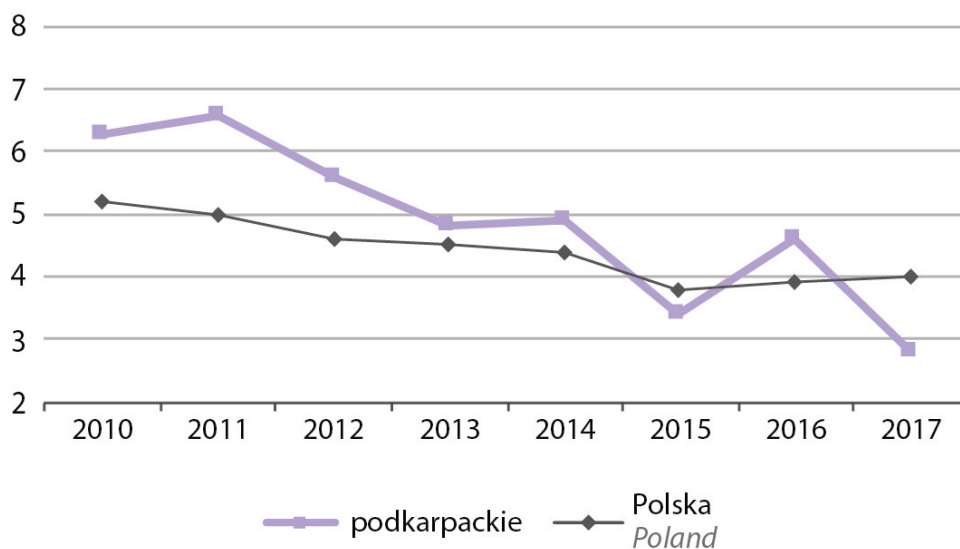
Wykres 72. Ruch naturalny ludności w 2017 r.

Chart 72. Vital statistics of population in 2017

Wykres 73. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.

Chart 73. Infant deaths per 1000 live births in 2017

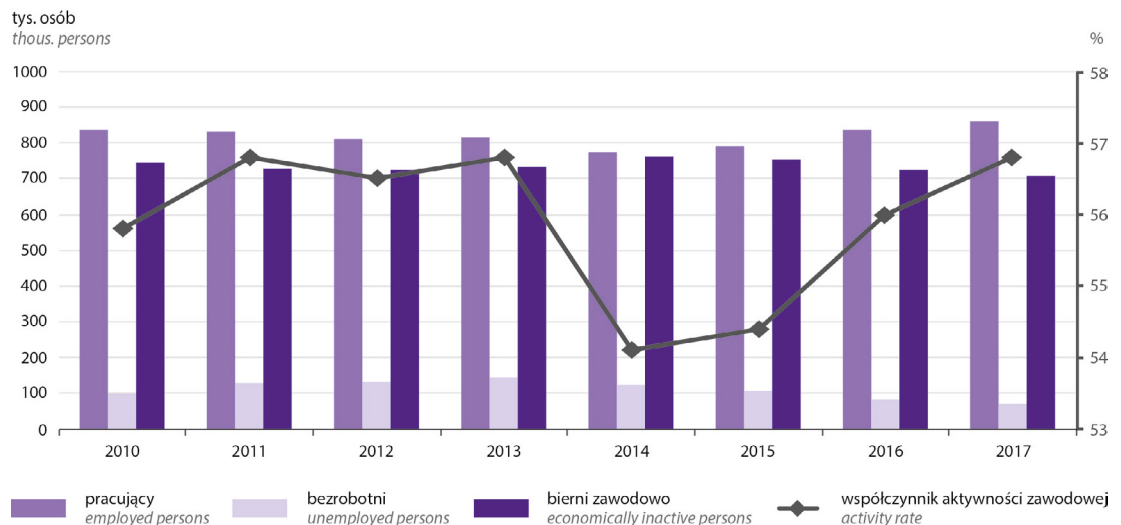
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w województwie podkarpackim w IV kwartale 2017 r. wyniosła 930 tys. i była o 1,1% większa niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 56,8% (wzrost o 0,8 p. proc.), przy średniej dla Polski – 56,2%.

Liczba osób **pracujących** w województwie wyniosła 862 tys. (5,3% pracujących w kraju) i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. zwiększyła się o 3,0%. W skali roku liczba pracujących kobiet wzrosła o 4,6%, a mężczyzn – o 1,7%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. wyniósł 52,6%. Był o 1,7 p. proc. większy niż w roku poprzednim (najwyższy wzrost w kraju po zachodniopomorskim). Poprawa wskaźnika wystąpiła zarówno na wsi o 2,7 p. proc. (najwyższy po zachodniopomorskim wzrost w kraju) do 52,7%, jak i w mieście o 0,1 p. proc. do 52,6%.

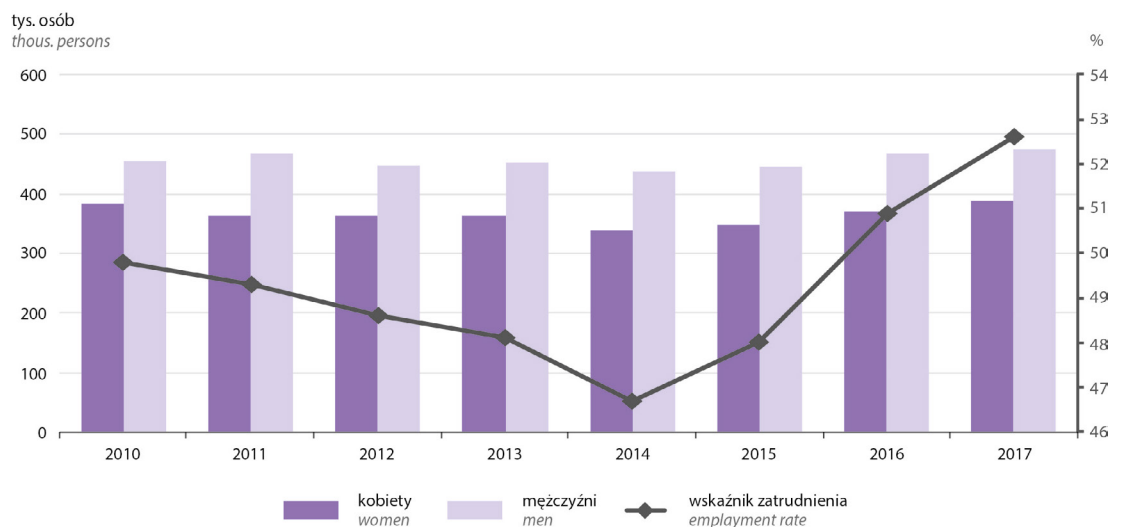
Wykres 74. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 74. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 75. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 75. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2017 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 68 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 18,1%. Liczba bezrobotnych kobiet spadła o 20,0%, a mężczyzn o 16,7%. Udział osób w wieku poniżej 25 lat wyniósł 29,4% wszystkich bezrobotnych (wobec 25,2% w kraju), a w skali roku spadł o 0,7 p. proc. (wobec przeciętnego wzrostu w kraju o 2,8 p. proc.).

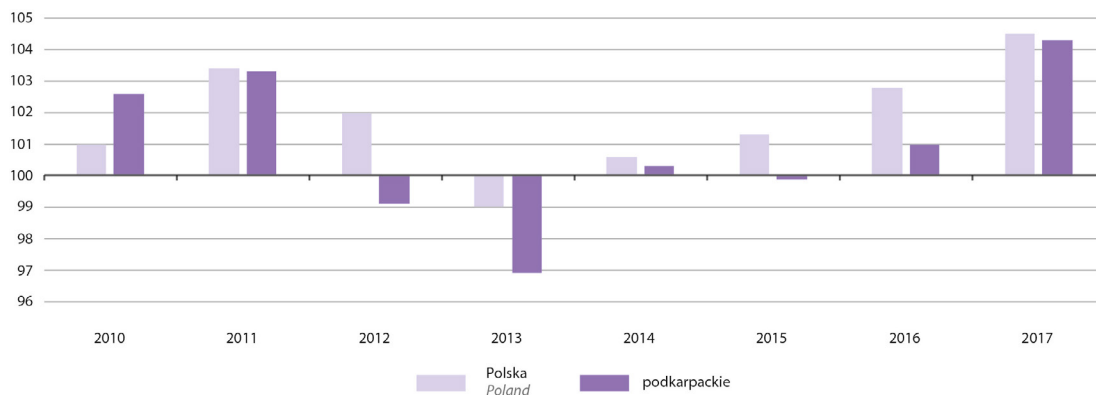
Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. wyniosła 7,3% i spadła o 1,7 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2016 r. Wskaźnik ten był wyższy na wsi (7,7%) niż w mieście (6,6%), przy czym na wsi w skali roku zmniejszył się o 2,8 p. proc., a w mieście o 0,3 p. proc. Stopa bezrobocia kobiet wyniosła 6,7% (spadek o 1,9 p. proc., najgłębszy spadek po województwie zachodniopomorskim), wskaźnik wśród mężczyzn wyniósł 7,8%, (największa wartość wskaźnika po lubelskim, spadek o 1,5 p. proc.).

Liczba osób **biernych zawodowo** w województwie wynosiła 708 tys., co stanowiło 43,2% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. ich liczba zmniejszyła się o 2,1%, przy spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,3%.

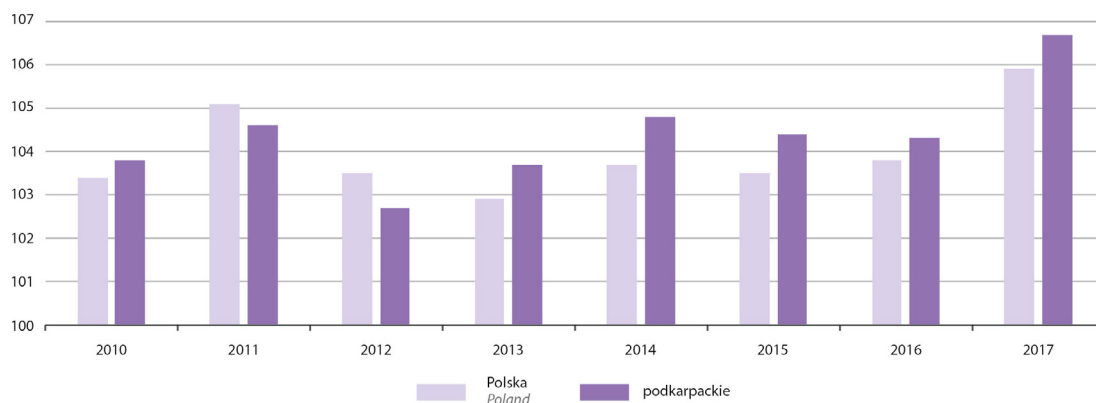
Relacja osób niepracujących do pracujących poprawiła się w skali roku (2 lokata po zachodniopomorskim). W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 900 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych, wobec 963 osób rok wcześniej.

W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 235,8 tys. osób i było o 4,3% większe niż w 2016 r. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło w skali roku o 5,5% i ukształtowało się na poziomie 3750 zł; stanowiło 82,8% średniego wynagrodzenia w kraju, najmniej po województwie warmińsko-mazurskim.

Wykres 76. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)
 Chart 76. *Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)*

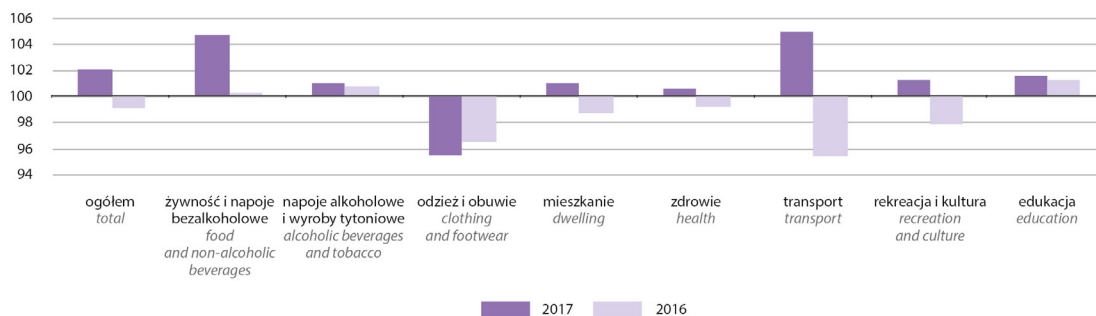
Wykres 77. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

 Chart 77. *Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)*

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie była najniższa w kraju i wyniosła 1812 zł (o 15,3% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1177 zł (o 1,9% mniej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie podkarpackim był o 0,1 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 78. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

 Chart 78. *Price index of consumer goods and services (previous year = 100)*

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen towarów i usług w zakresie transportu (5,0% wobec 3,8%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz związanych z edukacją (odpowiednio o 4,7% i 1,6% wobec 4,2% i 1,2%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 4,5% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo podkarpackie w 2017 r. wytworzyło 3,3% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 3,2% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 10,5%, wobec wzrostu 6,5% średnio w kraju) i jeden z większych wzrostów produkcji sprzedanej budownictwa (o 24,3%, po głębokim spadku o 23,8% w roku poprzednim, wobec wzrostu o 11,8% średnio w kraju).

W 2017 r. w województwie oddano do użytkowania 8,1 tys. **mieszkań**, co stanowiło 4,6% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost (o 3,3%) iczby mieszkań oddanych do użytkowania, szczególnie w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 13,8%), a także w budownictwie indywidualnym (o 1,2%). Spadła natomiast liczba mieszkań budownictwa spółdzielczego (o 31,9%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 106,5 m² (wobec 92,7 m² w kraju).

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa podkarpackiego w 2017 r. były znacznie gorsze od notowanych w roku poprzednim. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe pogorszyły się. Zaobserwowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów (z 93,4% do 95,2%). Spadł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 6,6% do 4,8%) oraz netto (z 6,2% do 4,3%). Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zmniejszył się (z 4,6% do 4,4%). Powyższe wskaźniki były najgorsze w kraju umieszczając przedsiębiorstwa województwa podkarpackiego na 16 lokacie. Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 84,4%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 93,9% (wobec 84,5% i 76,4% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** badanych przedsiębiorstw województwa wyniosły 3479,5 mln zł, co stanowiło 2,8% nakładów w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost nakładów o 10,9% (wobec wzrostu w kraju o 4,4%). Wzrost wystąpił we wszystkich sekcjach: transport, gospodarka magazynowa (o 75,3%), budownictwo (o 34,9%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 23,0%), przemysł (o 9,4%) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 5,8%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (81,8% ogółu nakładów w województwie). Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 67,1% – najwięcej w kraju.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 555,3 tys. ha (o 3,2% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 81,2% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbioru i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	199,5	103,7	2,9	34,9	106,7	87,3	697,3	110,8	2,5
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	22,5	114,1	2,5	24,2	97,2	82,3	54,6	111,2	2,0
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	26,2	117,4	8,2	265	105,0	98,3	693,9	123,2	8,0
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	4,4	120,7	2,0	621	78,9	99,2	274,7	95,2	2,0

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. w województwie podkarpackim w skali roku odnotowano wzrost zbiorów głównych ziemiopłodów rolnych, głównie w wyniku zwiększonej powierzchni ich uprawy. Pod względem wielkości arealu uprawy ziemniaków oraz ich zbiorów w 2017 r. województwo zajmowało 4 lokatę w kraju. W porównaniu z 2016 r. uzyskane plony z 1 ha zbóż podstawowych i ziemniaków były wyższe niż przed rokiem, ale niższe niż przeciętne w kraju.

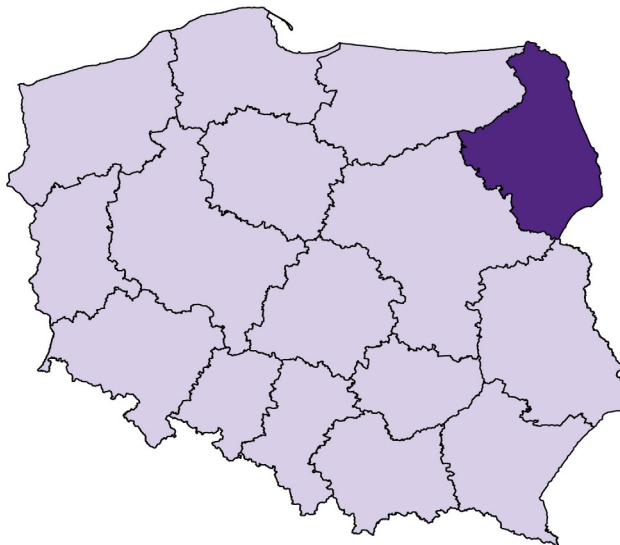
Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 161,7 tys. szt. (1,4% krajowego pogłowia), bydła – 80,4 tys. szt. (1,3%), owiec – 18,9 tys. szt. (7,0%, 4 lokata w kraju). W skali roku wystąpił spadek pogłowia trzody chlewnej (o 3,1%) i stada bydła (o 4,7%), natomiast odnotowano niewielki wzrost populacji owiec

(o 1,0%). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio 28,4 szt. (w kraju 81,4 szt.) i 14,2 szt. (41,3 szt.), natomiast owiec była wyższa (3,3 szt. wobec 1,8 szt.) i lokowała województwo na 3 pozycji w kraju.

W województwie podkarpackim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,4%, końcowej – 2,1% i towarowej – 1,9%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych ukształtowała się na najniższym poziomie w kraju (52,9% średniej krajowej).

Województwo podlaskie

Podlaskie voivodship

Podregiony	–	3
Powiaty	–	14
Miasta na prawach powiatu	–	3
Miasta ogółem	–	40
Gminy	–	118

Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	20,2 tys. km ² 20.2 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	1,2 mln mieszkańców 1.2 mln inhabitants
	6 lokata 6th position		14 lokata 14th position
	6,5% powierzchni kraju 6.5% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 60,6% (16 lokata) <i>urbanization rate:</i> 60.6% (8th position)

W I półroczu 2017 r. liczba **ludności** województwa podlaskiego zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 2,4 tys. osób, tj. o 0,2%. Duży wpływ na niekorzystne trendy demograficzne ma odpływ ludności z województwa. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ukształtował się na poziomie równym minus 1,5‰ (pogorszenie w skali roku o 0,5 pkt). Na ujemny współczynnik przyrostu rzeczywistego (minus 1,2‰ wobec minus 2,0‰ w końcu czerwca 2016 r.), wpłynął także ubytek naturalny ludności. W okresie styczeń–czerwiec 2017 r. przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł minus 0,9 (wobec minus 1,1 w roku poprzednim). Podobnie jak w całym kraju, również w województwie podlaskim poprawił się współczynnik urodzeń żywych (o 0,9 pkt do 10,2‰), natomiast pogorszył się współczynnik zgonów (o 0,8 pkt i wyniósł 11,1‰). Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniosła 4,6 i nadal była wyższa niż średnio w kraju (o 0,6 pkt).

Wykres 79. Ruch naturalny ludności w 2017 r.

Chart 79. Vital statistics of population in 2017

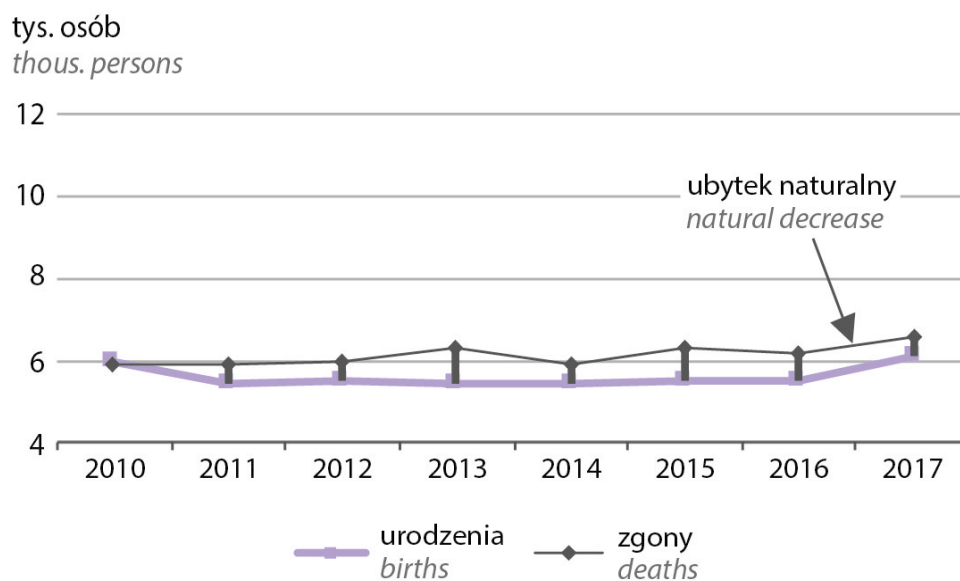
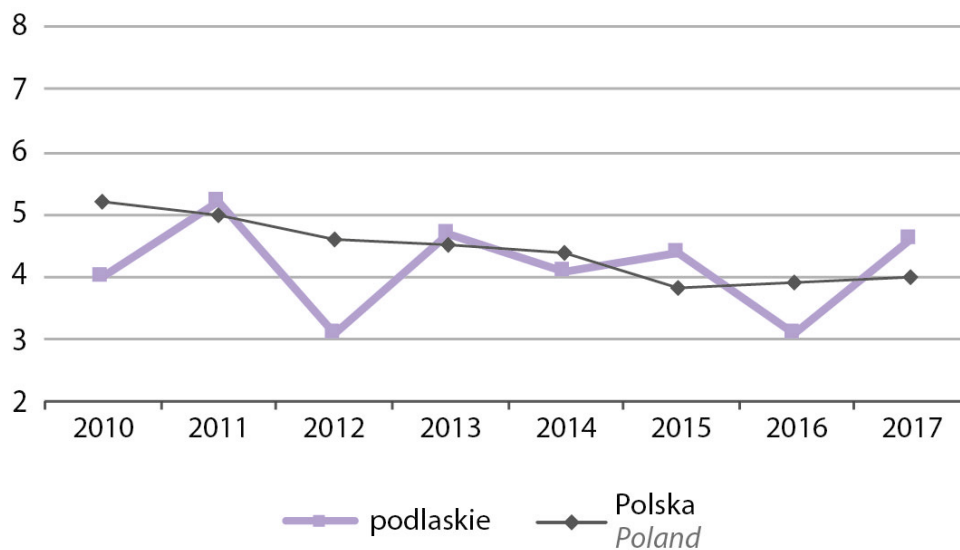

Wykres 80. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.

Chart 80. Infant deaths per 1000 live births in 2017

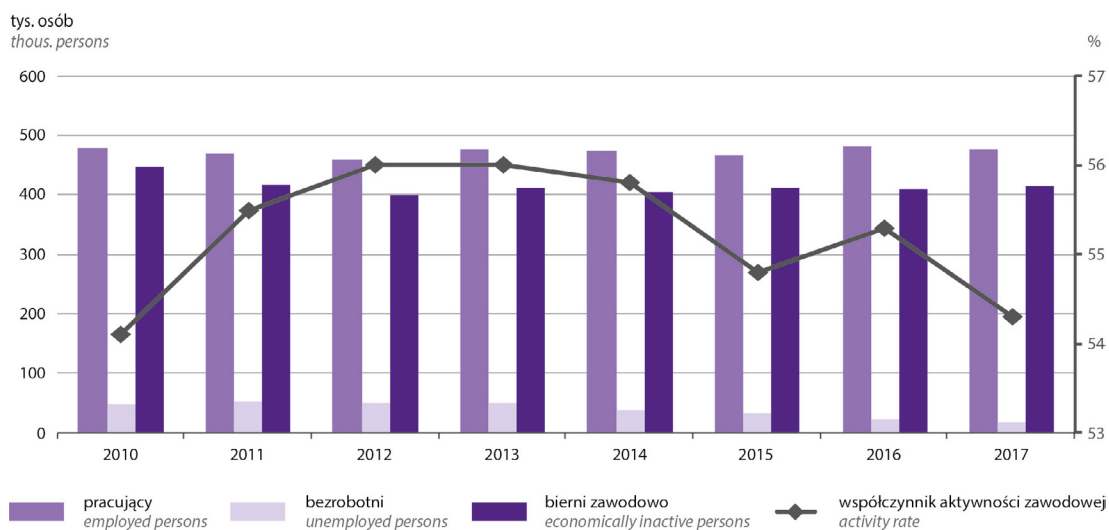
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie podlaskim wyniosła 494 tys. i była o 2,6% mniejsza niż przed rokiem (najgłębszy spadek w kraju). **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 54,3% i w odniesieniu do IV kwartału 2016 r. spadł najgłębiej w kraju (o 1,0 p. proc.).

Liczba osób **pracujących** wyniosła 476 tys. (2,9% pracujących w kraju) i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. spadła o 1,4%. Zmniejszyła się liczba pracujących kobiet (o 1,9%) i mężczyzn (o 1,1%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. wyniósł 52,3% i był o 0,4 p. proc. niższy niż przed rokiem. Spadek wskaźnika obserwowano na wsi o 0,7 p. proc. do poziomu 49,4% (najmniej w kraju po warmińsko-mazurskim), natomiast w mieście odnotowano wzrost o 0,1 p. proc. do 54,4%.

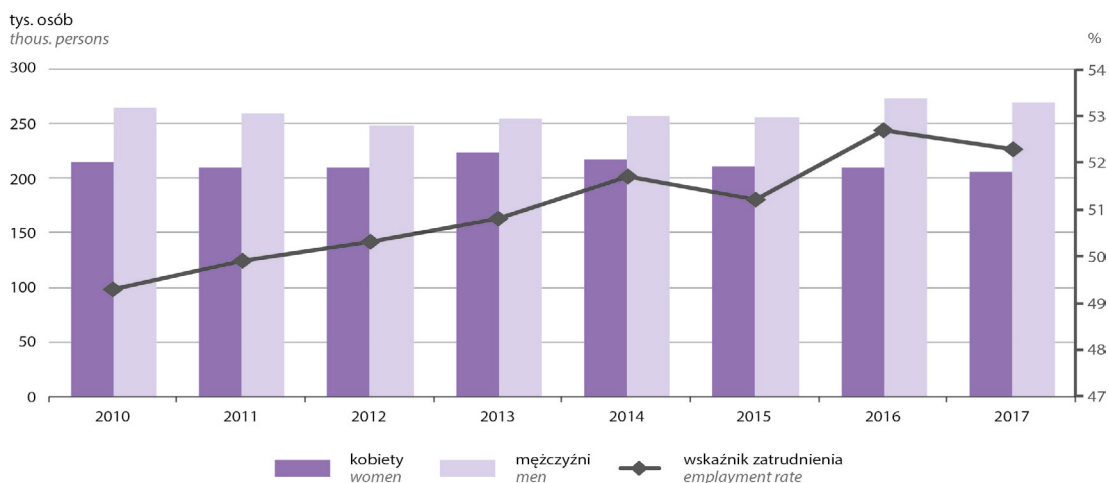
Wykres 81. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 81. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Wykres 82. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 82. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

W IV kwartale 2017 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 18 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 25,0%. Spadła zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn (o 46,2%, najgłębszy po zachodniopomorskim spadek w kraju), jak i kobiet (o 9,1%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 27,8% wszystkich bezrobotnych (wobec 25,2% w kraju) i w odniesieniu do analogicznego okresu 2016 r. ich udział wzrósł o 6,9 p. proc.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. wyniosła 3,6% i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. spadła o 1,1 p. proc. W miesiącu ukształtowała się na poziomie 3,3% (spadek o 1,8 p. proc.), a na wsi wyniosła 4,3% (wzrost o 0,1 p. proc.). W ujęciu rocznym bardziej obniżyła się stopa bezrobocia mężczyzn (o 2,0 p. proc. do poziomu 2,5%, taki sam poziom odnotowano w dolnośląskim i była to najniższa wartość wskaźnika w kraju) niż kobiet (o 0,4 p. proc. do poziomu 4,6%).

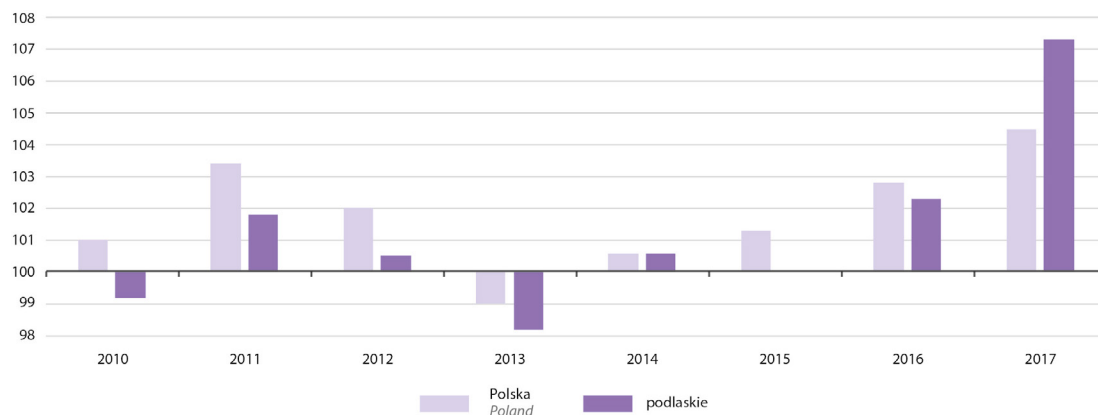
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 416 tys. osób, co stanowiło 45,7% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. ich liczba wzrosła o 1,5%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,8%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących wzrosła w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 912 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (899 osób rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 107,4 tys. osób i w skali roku wzrosło o 7,3% (największy wzrost w kraju). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 3901 zł i mimo największego wzrostu w Polsce skali roku (o 8,0%) stanowiło 86,1% średniej krajowej.

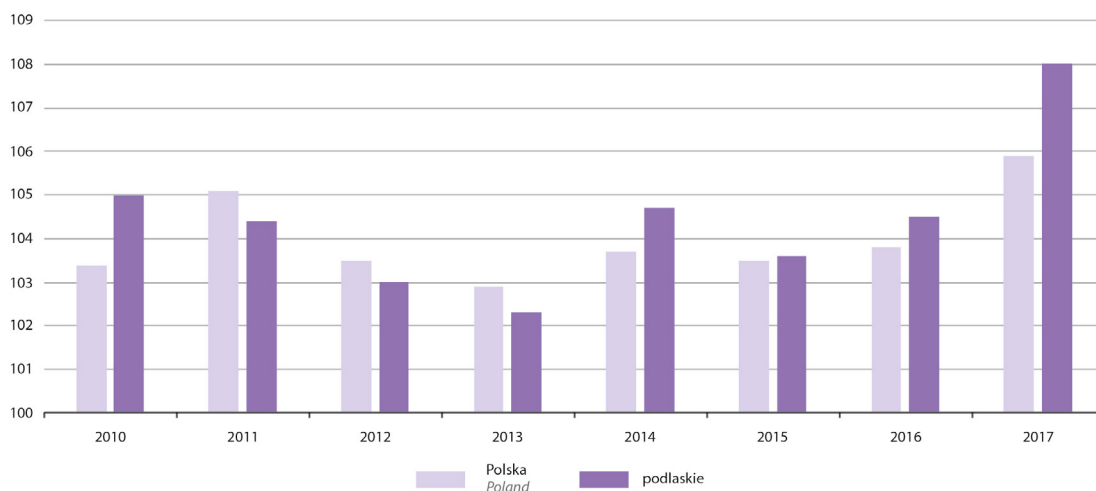
Wykres 83. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 83. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 84. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 84. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

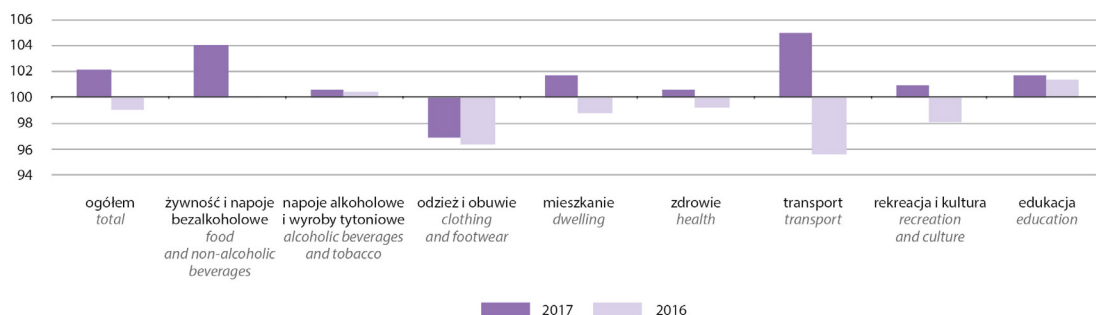

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1890 zł (o 11,6% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1180 zł (o 1,7% mniej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie podlaskim był o 0,1 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 85. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 85. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu oraz edukacji (odpowiednio o – 5,0% i 1,7% wobec 3,8% i 1,2%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 3,1% (wobec 5,2% w kraju).

W 2017 r. przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa wytworzyły 1,9% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** (najmniej w kraju) i 3,2% produkcji sprzedanej **budownictwa** (10 lokata). W skali roku odnotowano największy w kraju po świętokrzyskim wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 14,5%) i największy w kraju po warmińsko-mazurskim wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (o 34,7%).

W 2017 r. liczba **mieszkań** oddanych do użytkowania województwa podlaskiego wyniosła 5,0 tys., co stanowiło 2,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań (o 6,9%). Zwiększyła się liczba mieszkań w budownictwie przeznaczono-

nym na sprzedaż lub wynajem (o 16,8%) oraz indywidualnym (o 4,2%). Znacznie spadła liczba mieszkań w budownictwie spółdzielczym. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w podlaskim wynosiła 102,8 m² i była wyższa od średniej w kraju o 10,1 m².

Badane przedsiębiorstwa województwa podlaskiego w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uzyskały lepsze **wyniki finansowe**. Poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano spadek wskaźnika poziomu kosztów (z 97,0% do 96,3%). Zwiększył się wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 3,0% do 3,7%) i netto (z 2,5% do 3,1%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 2,8% do 3,8%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 85,6%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 93,9% (wobec odpowiednio 83,0% i 88,4% w 2016 r.).

Nakłady inwestycyjne w badanych przedsiębiorstwach województwa podlaskiego w 2017 r. wyniosły 1755,3 mln zł, co stanowiło 1,4% nakładów w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost nakładów o 22,8% (w kraju wzrost o 4,4%). Wzrost wystąpił w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 108,0%), przemysł (o 27,6%), budownictwo (o 21,1%) oraz transport, gospodarka magazynowa (o 16,0%). Spadek nakładów odnotowano w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 8,9%). Według sekcji PKD, udział nakładów na przemysł stanowił 83,8% nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie. W badanych przedsiębiorstwach przeważały nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia, które stanowiły 61,6% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1059,0 tys. ha (o 2,6% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 83,8% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	400,6	100,3	5,8	29,9	107,6	74,8	1197,1	107,7	4,3
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	15,5	113,7	1,7	32,9	127,5	111,9	51,1	145,4	1,9
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	16,7	199,8	5,2	260	117,5	96,5	434,1	234,7	5,0

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. w województwie podlaskim w skali roku odnotowano wzrost zbiorów głównych ziemiopłodów rolnych w wyniku zwiększonej powierzchni uprawy i znacznie wyższych uzyskanych plonów z 1 ha. Województwo podlaskie w 2017 r. zajmowało 7 lokatę w kraju pod względem areatu uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi stanowiły 4,3% produkcji krajowej, rzepaku i rzepiku – 1,9%, a ziemniaków – 5,0%. Uzyskane plony z 1 ha były wyższe niż przed rokiem, ale niższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem rzepaku i rzepiku).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowia trzody chlewnej liczyło 294,1 tys. szt. (2,5% krajowego pogłowia), bydła

– 992,8 tys. szt. (16,5%, 3 lokata), owiec – 25,7 tys. szt. (9,6%, 2 lokata). W skali roku wystąpił spadek pogłowia trzody chlewnej (o 8,3%; najgłębszy spadek w kraju), natomiast wzrosło pogłowie bydła (o 3,4%) i owiec (o 30,2%). Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła 27,6 szt. (w kraju 81,4 szt.). Natomiast obsada bydła była najwyższa w kraju (93,3 szt., wobec 41,3 szt. średnio w kraju), a obsada owiec (2,4 szt., wobec 1,8 szt.) lokowała województwo na 4 miejscu.

W województwie podlaskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 6,2%, końcowej – 5,8% i towarowej – 5,9%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 23,2% niższa od średniej w kraju.

Województwo pomorskie

Pomorskie voivodship

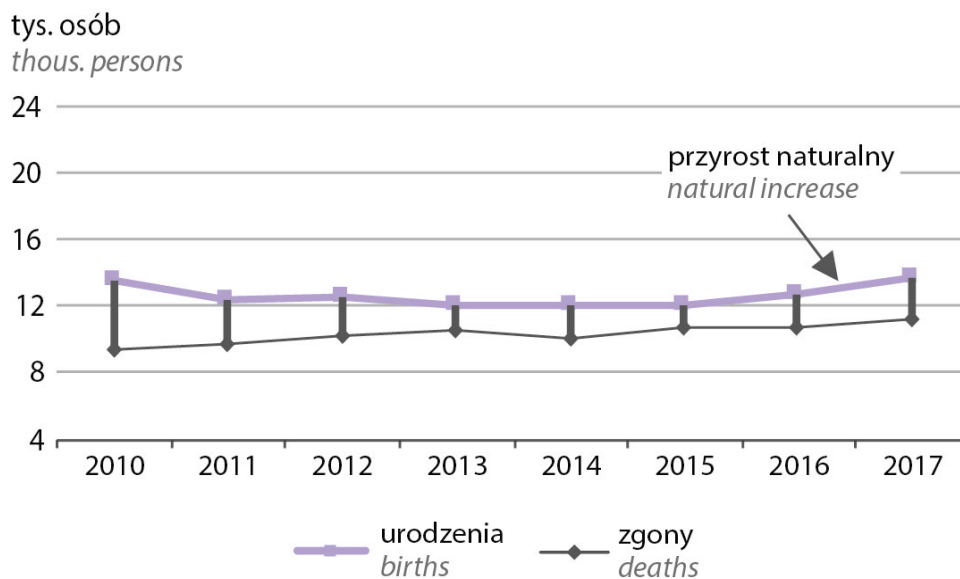
Podregiony	– 5
Powiaty	– 16
Miasta na prawach powiatu	– 4
Miasta ogółem	– 42
Gminy	– 123

Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	18,3 tys. km ² 18.3 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	2,3 mln mieszkańców 2.3 mln inhabitants
	8 lokata 8th position		7 lokata 7th position
	5,9% powierzchni kraju 5.9% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 64,2% (6 lokata) urbanization rate: 64.2% (6th position)

W województwie pomorskim od wielu lat notuje się wzrost liczby **ludności**, który w I półroczu 2017 r. wyniósł 8,3 tys. osób w skali roku. Współczynnik przyrostu rzeczywistego ukształtował się na poziomie równym 1,8‰ (3,3‰ w analogicznym okresie 2016 r.). Województwo pomorskie odnotowało poprawę współczynnika przyrostu naturalnego (o 0,5 pkt), który w końcu czerwca 2017 r. wyniósł 2,2‰. Współczynnik urodzeń żywych wzrósł w skali roku i wyniósł 11,8‰, a zgonów – pogorszył się z 9,3‰ do 9,7‰. Współczynnik ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł 1,4‰ (spadek o 0,2 pkt w skali roku). Współczynnik zgonów niemowląt był o 0,2 pkt niższy niż średnio w kraju i wyniósł 3,8‰.

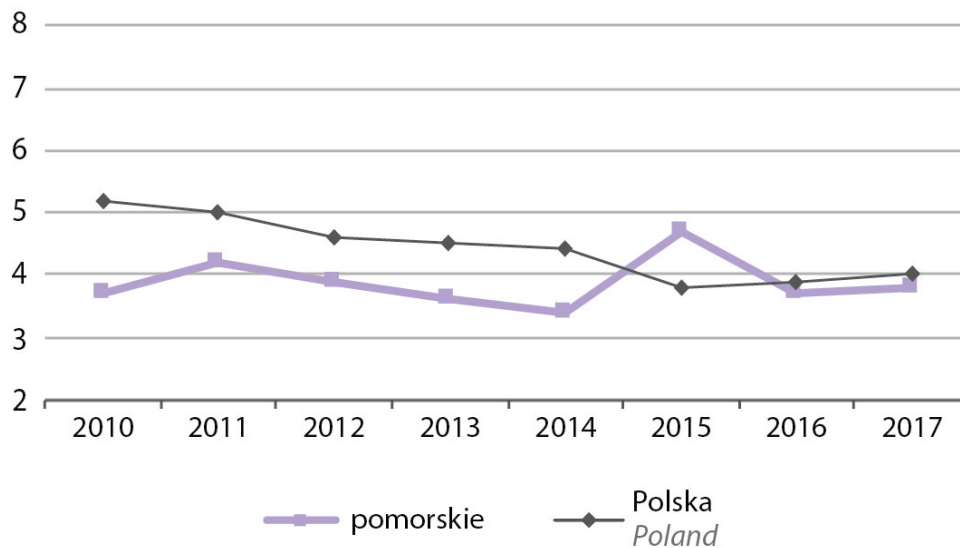
Wykres 86. Ruch naturalny ludności w 2017 r.

Chart 86. Vital statistics of population in 2017

Wykres 87. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.

Chart 87. Infant deaths per 1000 live births in 2017

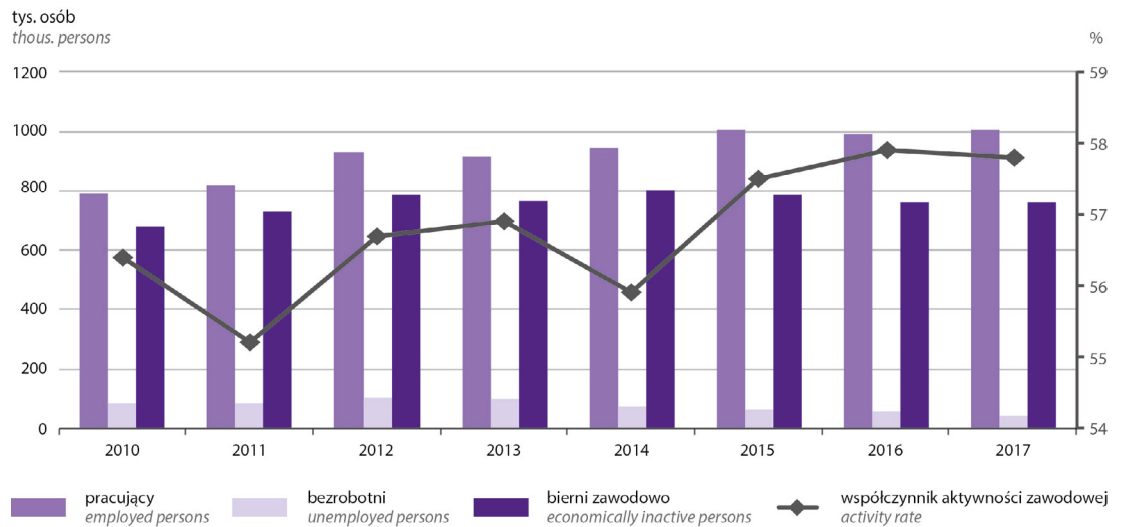
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie pomorskim wyniosła 1046 tys. i była o 0,2% mniejsza niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** osiągnął wartość 57,8% (3 lokata po mazowieckim i łódzkim) i spadł o 0,1 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2016 r.

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1004 tys. (6,1% pracujących w kraju) i wzrosła o 1,5% w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. Liczba pracujących kobiet wzrosła o 2,5%, a mężczyzn – o 0,5%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. wyniósł 55,5% (3 lokata w kraju) i był o 0,8 p. proc. wyższy niż w roku poprzednim. Wzrost wskaźnika wystąpił na wsi (o 2,2 p. proc. – najwyższy wzrost w kraju po zachodniopomorskim i podkarpackim – do 55,5%), w mieście odnotowano spadek (o 0,1 p. proc. do 55,4%).

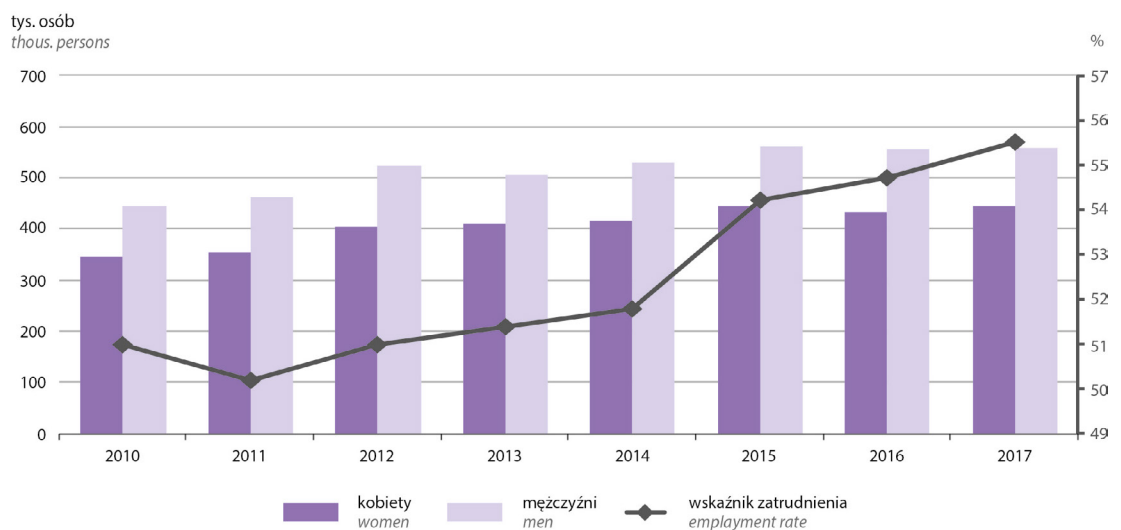
Wykres 88. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 88. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 89. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 89. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba osób **bezrobotnych** w województwie pomorskim ukształtowała się na poziomie 42 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 28,8%. Odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych mężczyzn o 36,4%, jak i bezrobotnych kobiet o 19,2%. Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 28,6% wszystkich bezrobotnych, wobec średniej krajowej 25,2%. W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek tej grupy spadł o 1,9 p. proc.

W IV kwartale 2017 r. **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 4,0% i w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zmniejszyła się o 1,6 p. proc. Wskaźnik ten był niższy na wsi (3,8%) niż w mieście (4,1%), przy czym na wsi obniżył się o 3,1 p. proc., a w mieście o 0,9 p. proc. Wśród mężczyzn stopa bezrobocia spadła o 2,0 p. proc. do 3,6%, natomiast wśród kobiet o 1,2 p. proc. do 4,5%.

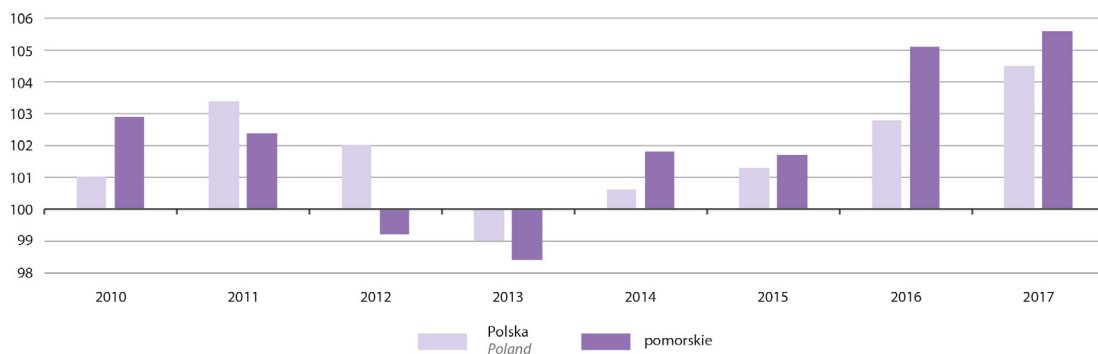
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 763 tys. osób, co stanowiło 42,2% ludności w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba wzrosła o 0,3%, przy utrzymującej się liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących zmniejszyła się w skali roku plasując województwo na 3 lokacie po mazowieckim i łódzkim. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadały 802 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (829 osób rok wcześniej).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wynosiło 318,8 tys. osób i było wyższe niż przed rokiem o 5,6%, a **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4620 zł (o 2,0% wyższe niż średnio w kraju) i w porównaniu z 2016 r. wzrosło o 6,0%.

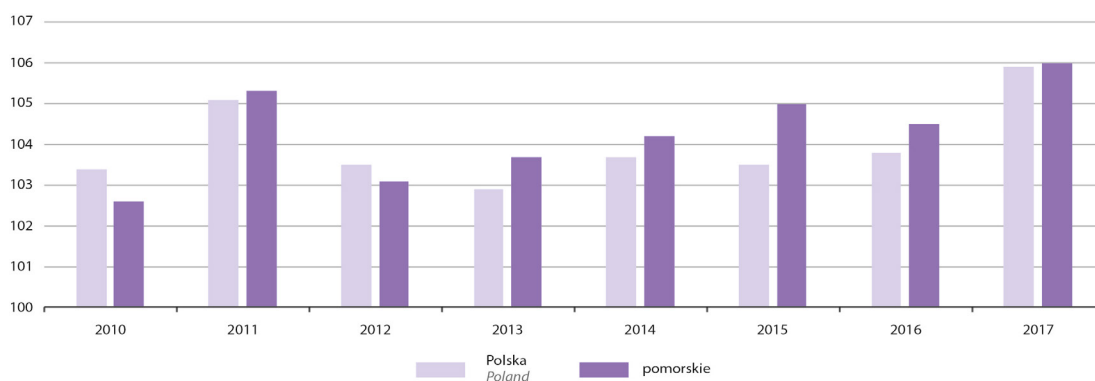
Wykres 90. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 90. *Indices of average empliment in business enterprise sector (previous year = 100)*

Wykres 91. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 91. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

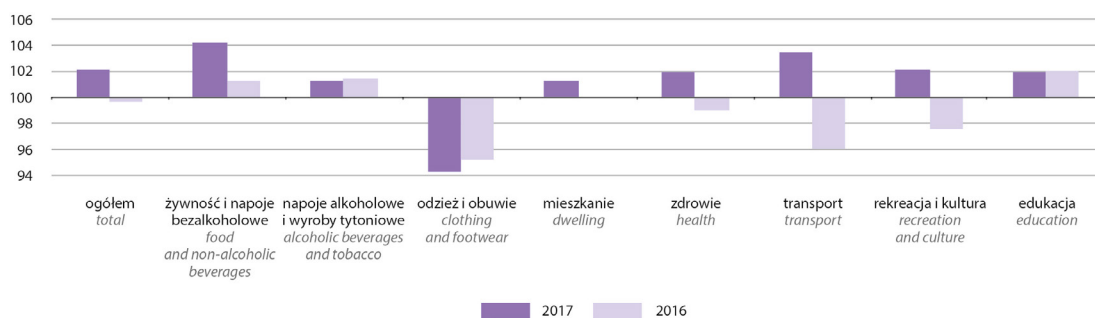

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2044 zł (o 4,4% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1211 zł (o 0,9% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie pomorskim był o 0,1 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 92. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 92. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m.in. artykułów i usług związanych ze zdrowiem oraz z edukacją (po 1,9% wobec po 1,2%), a także towarów i usług związanych z rekreacją i (odpowiednio o –2,1% wobec 1,4%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 5,7% (wobec 5,2% w kraju).

W 2017 r. przedsiębiorstwa województwa pomorskiego wytworzyły po 6,3% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i produkcji sprzedanej **budownictwa**. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost zarówno produkcji sprzedanej przemysłu (o 5,6% wobec wzrostu o 6,5% w kraju), jak i produkcji sprzedanej budownictwa (o 14,2% wobec wzrostu o 11,8% w Polsce).

W 2017 r. w województwie pomorskim oddano do użytkowania 15,8 tys. **mieszkań**, co stanowiło 8,9% mieszkań w kraju. W porównaniu z 2016 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania zwiększyła się o 20,3% (największy wzrost po kujawsko-pomorskim), szczególnie w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 25,5%), a następnie w budownictwie indywidualnym (o 14,1%). Spadek wystąpił w budownictwie spółdzielczym (o 28,0%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 82,5 m² (wobec 92,7 m² w kraju).

Badane przedsiębiorstwa województwa pomorskiego w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uzyskały korzystniejsze **wyniki finansowe**. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w większości poprawiły się. Odnotowano zmniejszenie się wskaźnika poziomu kosztów (z 95,0% do 94,1%). Wzrósł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,0% do 5,9%) oraz netto (z 4,2% do 5,0%). Natomiast nieznacznie pogorszył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,1% do 4,9%). Powyższe wskaźniki uplasowały przedsiębiorstwa województwa pomorskiego na wysokiej, 3 lokacie w kraju. Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 82,0%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 90,6% i w obu przypadkach był najniższy w kraju (wobec odpowiednio 81,8% i 88,3% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** w badanych przedsiębiorstwach województwa pomorskiego wyniosły 6413,1 mln zł, tj. 5,1% wartości krajowej. W skali roku nakłady zwiększyły się o 4,5% (w kraju wzrost o 4,4%). Wzrost odnotowano w przemyśle (o 19,7%), budownictwie (o 12,6%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 7,7%). Spadek nakładów odnotowano w sekcjach: transport, gospodarka magazynowa (o 68,2%) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 24,1%). Według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł, które stanowiły 70,6% nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie. Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 48,6%, a na budynki i budowlę 40,1% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 734,5 tys. ha (o 2,7% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 87,1% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha	2016 =100	Polska =100	z 1 ha w dt	2016 =100	Polska =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100
	in thous. ha		Poland =100	per 1 ha in dt		Poland =100 ^b			Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	380,2	102,4	5,5	43,2	108,8	108,0	1640,6	111,3	5,9
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	80,2	123,7	8,8	32,4	114,5	110,2	259,5	141,6	9,6
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	18,2	95,3	5,7	291	95,7	107,9	528,2	91,2	6,1
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	10,3	110,8	4,6	601	80,9	96,0	617,7	89,6	4,4

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. województwo pomorskie w krajowej produkcji rzepaku i rzepiku zajmowało 6 lokatę, w produkcji ziemniaków – 7, a zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi i buraków cukrowych – 8 lokatę. Uzyskane plony z 1 ha, z wyjątkiem buraków cukrowych, były wyższe niż przeciętne w kraju. Plony z 1 ha rzepaku i rzepiku (32,4 dt) plasowały województwo na 3 pozycji w kraju, ziemniaków (291 dt) – 4 pozycji, zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 6 pozycji.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowiu trzody chlewnej liczyło 759,4 tys. szt. (6,4% krajowego pogłowia; 5 lokata), bydła – 210,2 tys. szt. (3,5%), owiec – 15,7 tys. szt. (5,8%, 6 lokata). W skali roku obserwowano

wzrost pogłowia trzody chlewnej (o 1,8%), bydła (o 0,4%) i owiec (o 11,5%). Obsada trzody chlewnej i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była wyższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 101,5 szt. (w kraju 81,4 szt.) i 2,1 szt. (1,8 szt.), natomiast bydła – niższa (28,1 szt., wobec 41,3 szt. średnio w kraju).

W województwie pomorskim w 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 4,3%, końcowej – 4,4% i towarowej – 4,6%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 12,1% niższa niż średnia w kraju.

Województwo śląskie

Śląskie voivodship

Podregiony	– 8
Powiaty	– 17
Miasta na prawach powiatu	– 19
Miasta ogółem	– 71
Gminy	– 167

Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	12,3 tys. km ² <i>12.3 thous. km²</i>	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	4,6 mln mieszkańców <i>4.6 mln inhabitants</i>
	14 lokata <i>14th position</i>		2 lokata <i>2nd position</i>
	3,9% powierzchni kraju <i>3.9% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: <i>77,0% (1 lokata)</i> <i>urbanization rate:</i> <i>77.0% (1st position)</i>

Śląskie pod względem liczby **ludności** jest drugim, po mazowieckim, województwem w kraju (11,0% ludności kraju). W I półroczu 2017 r. liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się w skali roku o 11,8 tys. osób. (tj. o 0,3%). Zarejestrowano 22,6 tys. urodzeń żywych, tj. o 1,8 tys. więcej niż w I półroczu 2016 r.; współczynnik urodzeń wzrósł o 0,8 pkt do 9,9‰. Zmarło 27,0 tys. osób, co oznacza wzrost w skali roku o 2,2 tys. osób; współczynnik zgonów wyniósł 11,9‰ wobec 10,9‰ w analogicznym okresie 2016 r. W I półroczu 2017 r. odnotowano, podobnie jak w roku poprzednim, ubytek naturalny ludności (różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów) w wysokości 4,5 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie minus 2,0‰. Wzrosła umieralność dzieci w wieku poniżej 1 roku życia, a współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych był wyższy niż przeciętnie i wyniósł 4,2‰.

Wykres 93. Ruch naturalny ludności w 2017 r.

Chart 93. Vital statistics of population in 2017

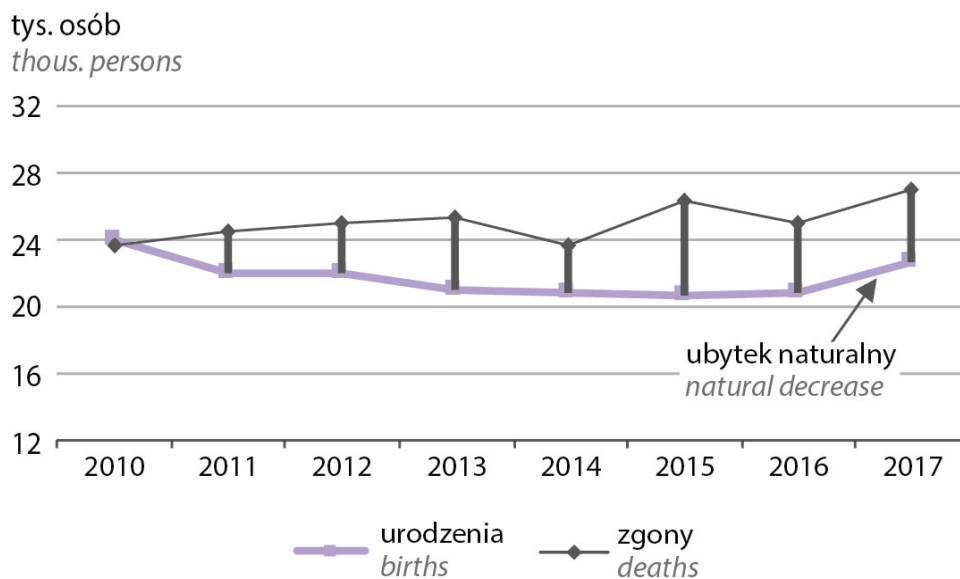
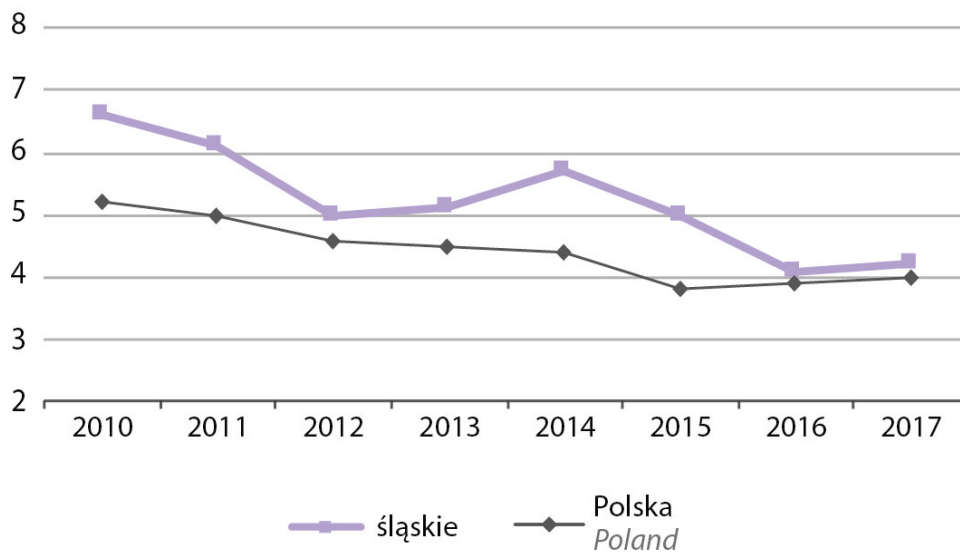

Wykres 94. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.

Chart 94. Infant deaths per 1000 live births in 2017

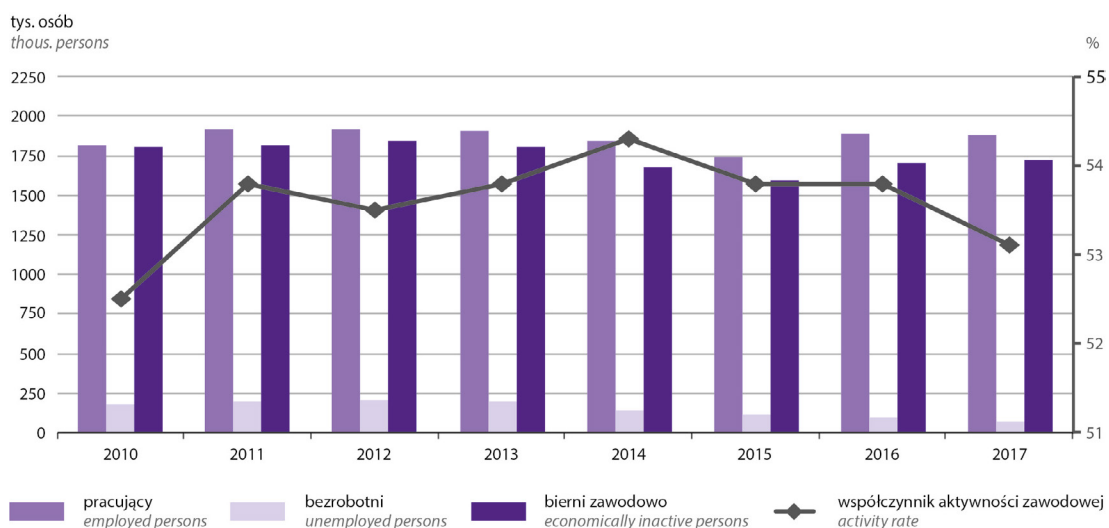
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie śląskim wyniosła 1949 tys. i była o 2,1% mniejsza niż przed rokiem. Współczynnik aktywności zawodowej spadł o 0,7 p. proc do poziomu 53,1% (14 lokata – najmniejsza wartość wskaźnika po warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim).

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1880 tys. (11,5% pracujących w kraju) i spadła o 0,7% w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. Zmniejszyła się zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 0,6%), jak i liczba pracujących kobiet (o 0,1%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. pozostał na poziomie roku ubiegłego, tj. 51,2%. Na wsi odnotowano wzrost wskaźnika (o 2,2 p. proc. do 53,4%), w mieście spadek (o 0,6 p. proc. do 50,6%).

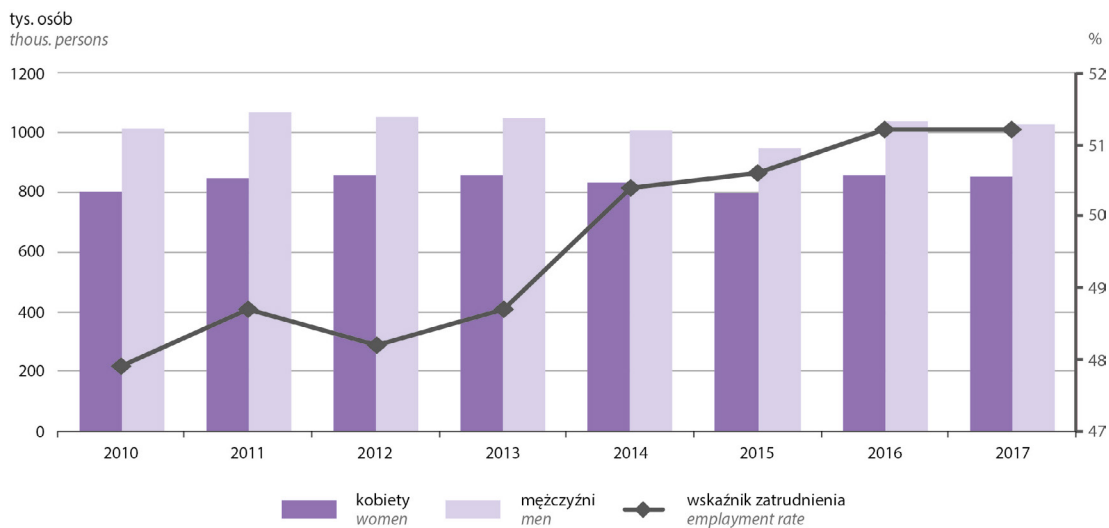
Wykres 95. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 95. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Wykres 96. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 96. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

Liczba osób **bezrobotnych** w województwie śląskim ukształtowała się na poziomie 68 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 29,9%. W większym stopniu spadła liczba bezrobotnych mężczyzn (o 37,0%, najgłębszy po zachodniopomorskim i podlaskim spadek w kraju) niż kobiet (o 20,9%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 13,2% wszystkich bezrobotnych (najmniejszy udział wśród województw, wobec 25,2% w kraju) i w odniesieniu do IV kwartału 2016 r. ich udział spadł najgłębiej w Polsce (o 9,4 p. proc.).

W IV kwartale 2017 r. **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 3,5% i w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. zmniejszyła się o 1,4 p. proc. Wskaźnik ten był wyższy w mieście (3,9%) niż na wsi (2,2%), przy czym stopa bezrobocia w mieście spadła o 1,1 p. proc., a na wsi o 2,2 p. proc. Odnotowano obniżenie stopy bezrobocia zarówno wśród kobiet (o 1,0 p. proc. do 3,8%), jak i mężczyzn (o 1,8 p. proc. do 3,2%).

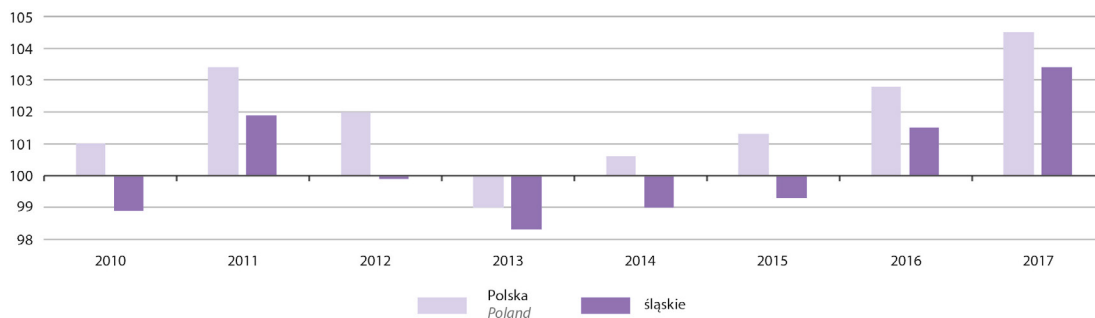
Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 1721 tys. osób, co stanowiło 46,9% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat (najwyższy udział w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba wzrosła o 0,8%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,8%.

Relacja osób niepracujących do pracujących nieznacznie poprawiła się w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadały 952 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne, wobec 953 osób rok wcześniej.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wyniosło 756,9 tys. osób i było większe niż przed rokiem o 3,4%, a **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4591 zł (o 5,0% więcej niż w roku poprzednim) i stanowiło 101,3% średniej krajowej.

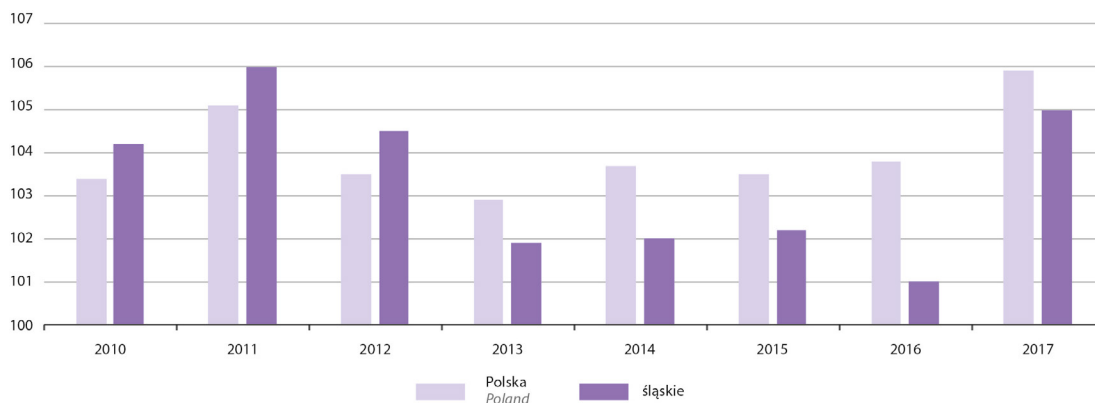
Wykres 97. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 97. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 98. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

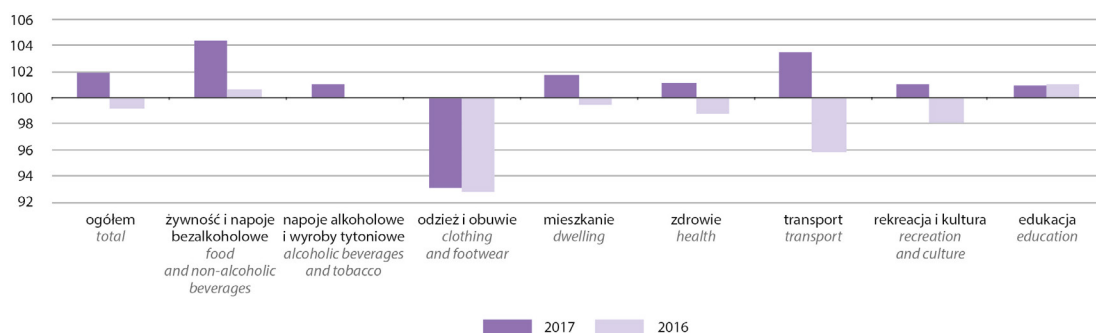
Chart 98. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie śląskim wyniosła 2533 zł i była najwyższa w Polsce, przekraczając średnią krajową o 18,5%. Emerytura i renta brutto rolników indywidualnych również była najwyższa w kraju – wynosiła 1391 zł (o 15,9% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie śląskim był o 0,1 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 99. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)
 Chart 99. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem (odpowiednio o 4,4% i 1,7% wobec 4,2% i 1,6%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 6,9% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo śląskie w 2017 r. wytworzyło 16,6% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 12,4% produkcji sprzedanej **budownictwa** (w obu przypadkach 2 lokata w kraju). W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu o 4,5% i największy w Polsce po warmińsko-mazurskim i podlaskim wzrost produkcji sprzedanej budownictwa o 27,9%, wobec odpowiednio wzrostu o 6,5% i o 11,8% średnich krajowych.

W 2017 r. w województwie śląskim oddano do użytkowania 12,2 tys. **mieszkań**, co stanowiło 6,9% mieszkań w kraju. W porównaniu z 2016 r. wystąpił wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania o 11,0% (w kraju wzrost o 9,3%). Zwiększyła się liczba oddanych mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 8,9%) oraz indywidualnych (o 8,0%), natomiast w spadła liczba mieszkań spółdzielczych (o 4,0%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była jedną z największych w kraju i wyniosła 112,6 m² (wobec 92,7 m² w Polsce).

Badane przedsiębiorstwa województwa śląskiego w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim uzyskały znacznie lepsze **wyniki finansowe**. Bardziej korzystne były wszystkie podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zmniejszył się wskaźnik poziomu kosztów (z 96,1% do 94,8%). Wzrósł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 3,9% do 5,2%), netto (z 3,2% do 4,4%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,0% do 4,6%). Powyższe wskaźniki uplasowały przedsiębiorstwa województwa śląskiego na 1 lokacie w kraju obok województwa świętokrzyskiego. Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 81,3%, a ich udział w przychodach z całości działalności wyniósł 87,1% (wobec odpowiednio 81,1% i 81,2% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** w badanych przedsiębiorstwach województwa śląskiego wyniosły 14160,6 mln zł, co stanowiło 11,2% wartości krajowej (2 lokata w kraju obok województwa dolnośląskiego). W skali roku odnotowano spadek nakładów o 3,4% (w kraju wzrost o 4,4%). Spadek wystąpił w sekcjach obsługa rynku nieruchomości (o 21,8%) oraz przemysł (o 7,2%). Wzrost nakładów odnotowano w transporcie, gospodarce magazynowej (o 53,3%), budownictwie (o 6,5%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 3,5%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady

na przemysł (79,4% ogółu nakładów poniesionych w województwie). Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 59,3%, a na budynki i budowlę przeznaczono 30,7% nakładów.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 365,0 tys. ha (o 0,6% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 86,8% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha <i>in thous. ha</i>	2016 =100	Polska =100 <i>Poland =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2016 =100	Polska =100 ^b <i>Poland =100^b</i>	w tys. t <i>in thous. t</i>	2016 =100	Polska =100 <i>Poland =100</i>
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	190,2	106,7	2,7	41,2	103,0	103,0	783,6	109,8	2,8
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	19,9	94,8	2,2	29,2	96,4	99,3	58,2	91,6	2,2
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	8,2	102,1	2,6	212	74,5	78,6	174,8	76,0	2,0
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	2,0	98,0	0,9	640	100,7	102,2	125,3	98,7	0,9

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. udział województwa śląskiego w krajowej produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniósł 2,8%, rzepaku i rzepiku (2,2%), ziemniaków – 2,0%. Zbiory ziemniaków, mimo zwiększenia powierzchni uprawy, ale przy znacznie mniejszym niż przed rokiem plonowaniu, były w skali roku znacznie niższe. Uzyskane plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz buraków cukrowych z 1 ha były lepsze niż przed rokiem i wyższe niż przeciętne w kraju. Plony z 1 ha buraków cukrowych (640 dt) plasowały województwo na 5 pozycji w kraju, a zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (41,2 dt) oraz rzepaku i rzepiku na 9 pozycji.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 241,2 tys. szt. (2,0% krajowego pogłowia), bydła – 120,1 tys. szt. (2,0%), owiec – 13,4 tys. szt. (5,0%). W skali roku odnotowano spadek pogłowia trzody chlewnej (o 1,0%) i bydła (o 2,1%), natomiast populacja owiec wzrosła (o 6,0%). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 64,9 szt. (w kraju 81,4 szt.) i 32,3 szt. (41,3 szt.), natomiast owiec – wyższa (3,6 szt. wobec 1,8 szt.) i lokowała województwo na 2 pozycji w kraju.

W województwie śląskim w 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wysoki wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,9%, a końcowej i towarowej – po 3,0%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 17,9% wyższa niż średnia w kraju.

Województwo świętokrzyskie

Świętokrzyskie voivodship

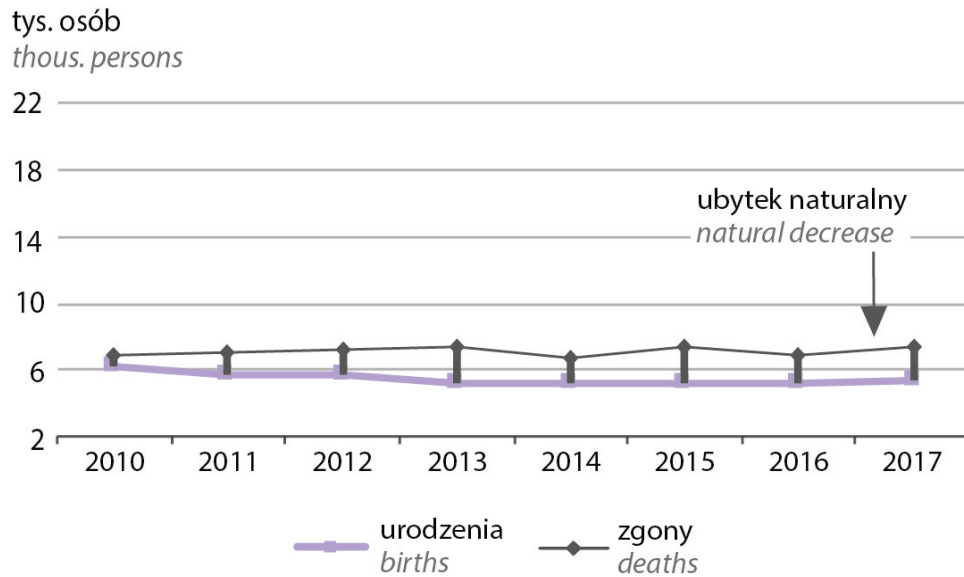

Podregiony	– 2
Powiaty	– 13
Miasta na prawach powiatu	– 1
Miasta ogółem	– 32
Gminy	– 102

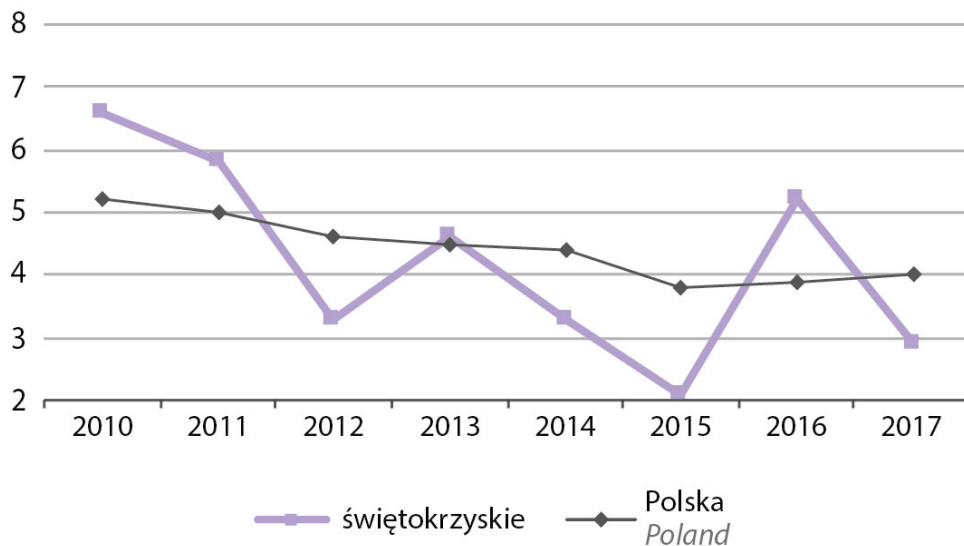
Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	11,7 tys. km ² 11.7 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	1,3 mln mieszkańców 1.3 mln inhabitants
	15 lokata 15th position		13 lokata 13th position
	3,7% powierzchni kraju 3.7% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 44,6% (15 lokata) urbanization rate: 44.6% (15th position)

W województwie świętokrzyskim, w I półroczu 2017 r., tak jak w latach poprzednich, notuje się ubytek liczby **ludności**, który w analizowanym okresie wyniósł 4,8 tys. osób (spadek o 0,4%). Na niekorzystne zmiany demograficzne wpłynął ubytek naturalny ludności oraz, w mniejszym stopniu, migracyjny. Najśłabszy w kraju (po województwie łódzkim) współczynnik przyrostu naturalnego obniżył się w skali roku o 0,4 pkt i w końcu czerwca wyniósł minus 3,3‰. Pod względem ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, województwo zajmuje 14 lokatę wśród województw, a w przeliczeniu na 1000 ludności współczynnik ukształtował się na poziomie minus 1,8‰ (wobec minus 1,4‰ w roku poprzednim). Świętokrzyskie zajmuje ostatnią pozycję w kraju pod względem liczby urodzeń żywych oraz liczby zgonów (po łódzkim), które w przeliczeniu na 1000 ludności wynoszą odpowiednio 8,7 wobec 8,2 w roku poprzednim oraz 12,0 wobec 11,1. Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych spadła z 5,2 do 2,9 i była niższa niż przeciętnie o 1,1 pkt.

Wykres 100. Ruch naturalny ludności w 2017 r.
 Chart 100. Vital statistics of population in 2017

Wykres 101. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.
 Chart 92. Infant deaths per 1000 live births in 2017

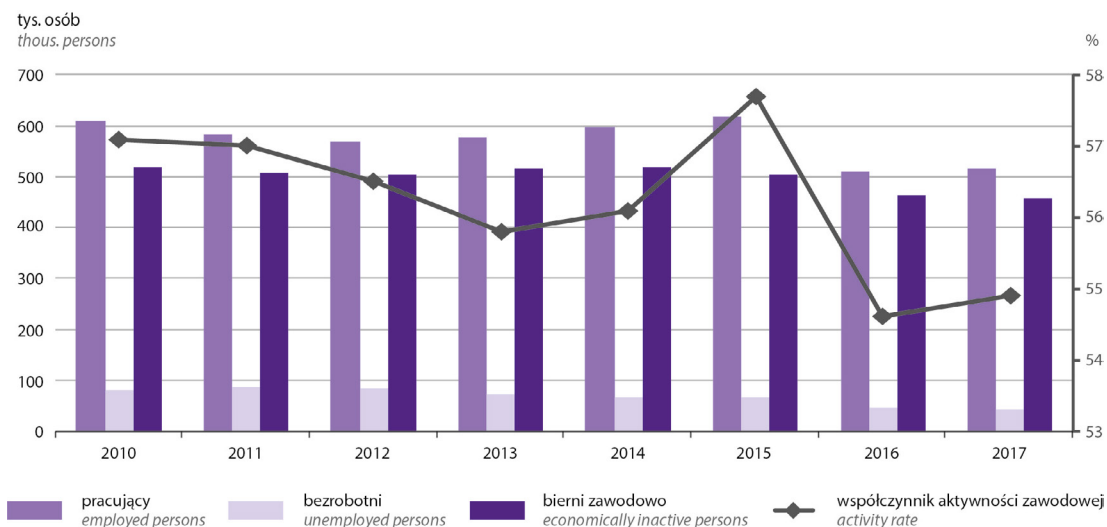

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w województwie świętokrzyskim w IV kwartale 2017 r. nie uległa zmianie w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku i wyniosła 557 tys. osób. **Współczynnik aktywności zawodowej** wzrósł o 0,3 p. proc. i wyniósł 54,9%, wobec 56,2% w kraju. Na wsi wskaźnik wyniósł 56,3% (wzrost o 0,4%), w mieście osiągnął wartość 53,4% (wzrost o 0,3 p. proc.).

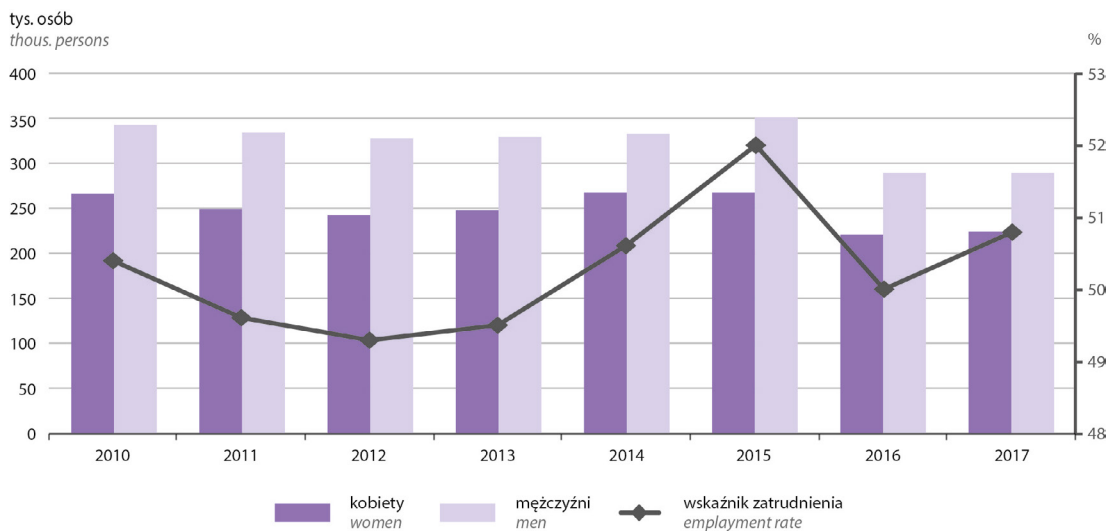
Liczba osób **pracujących** wyniosła 515 tys. osób i w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. wzrosła o 0,8%. Wzrosła zarówno liczba pracujących kobiet (o 1,4%), jak i mężczyzn (o 0,3%). Udział kobiet w liczbie pracujących ogółem wyniósł 43,7%.

Wskaźnik zatrudnienia wzrósł w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. (o 0,8 p. proc.) i wyniósł 50,8%. Wzrost odnotowano zarówno w miastach (o 0,9 p. proc. do 49,3%, najniższa wartość wskaźnika po lubelskim), jak i na wsi (o 0,8 p. proc. do 52,1%).

Wykres 102. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
 Chart 102. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Wykres 103. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
 Chart 103. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

W IV kwartale 2017 r. liczba osób **bezrobotnych** województwa ukształtowała się na poziomie 42 tys. i była o 8,7% mniejsza niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Spadła zarówno liczba bezrobotnych kobiet (o 9,5%), jaki i mężczyzn (o 8,0%). Odsetek osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat wyniósł 23,8% i w skali roku wzrósł o 4,2 p. proc. (wobec wzrostu o 2,8 p. proc. w kraju).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. spadła o 0,8 p. proc. do 7,5% (najwyższa po lubelskim wartość w kraju). W miastach świętokrzyskiego odnotowano stopę bezrobocia na poziomie 7,6% (wyższą wartość miało tylko lubelskie); na wsi wyniosła ona 7,5%. W obu przypadkach stopa była niższa niż przed rokiem, odpowiednio o 1,2 p. proc. i o 0,3 p. proc. Świętokrzyskie odnotowało także spadek stopy bezrobocia wśród mężczyzn o 0,6 p. proc. do 7,3% oraz kobiet o 0,9 p. proc. do 7,8% (najwyższa po warmińsko-mazurskim wartość w kraju).

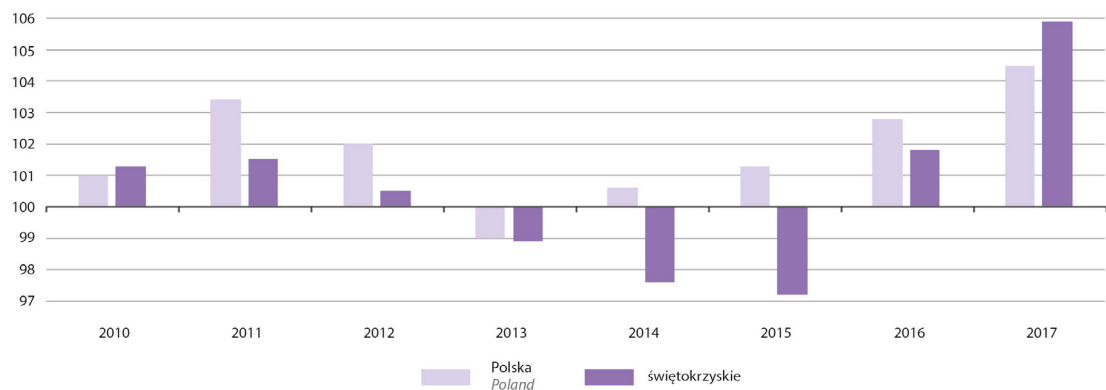
Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 457 tys. osób, co stanowiło 45,1% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. liczba biernych zawodowo w województwie zmniejszyła się o 1,5%, przy spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,7%.

Poprawie uległa **relacja osób niepracujących do pracujących**. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 969 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych, wobec 998 osób w analogicznym okresie roku poprzedniego.

W sektorze przedsiębiorstw **przeciętne zatrudnienie** w 2017 r. wyniosło 118,4 tys. osób i było o 5,9% wyższe niż w roku poprzednim (największy wzrost w kraju po podlaskim). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło o 6,8% i ukształtowało się na poziomie 3821 zł (o 15,7% poniżej przeciętnego wynagrodzenia w kraju).

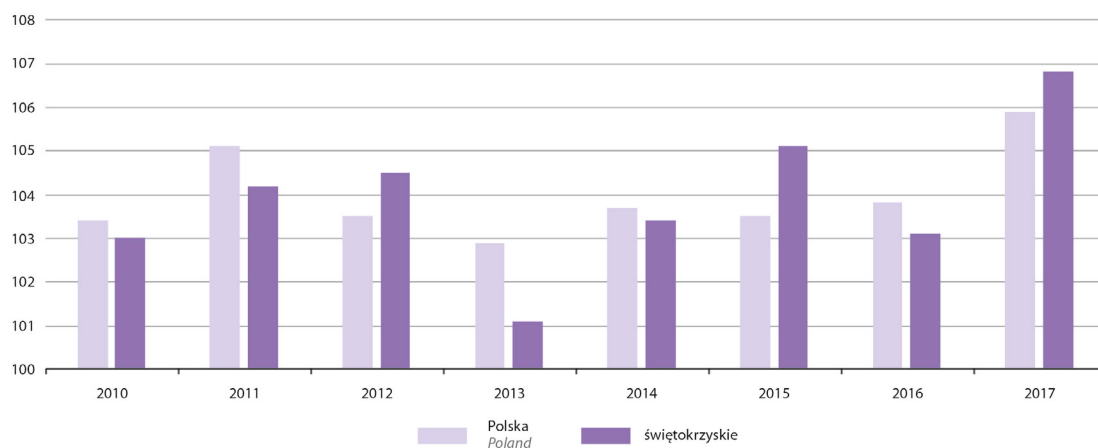
Wykres 104. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 104. Indices of average emplyment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 105. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 105. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

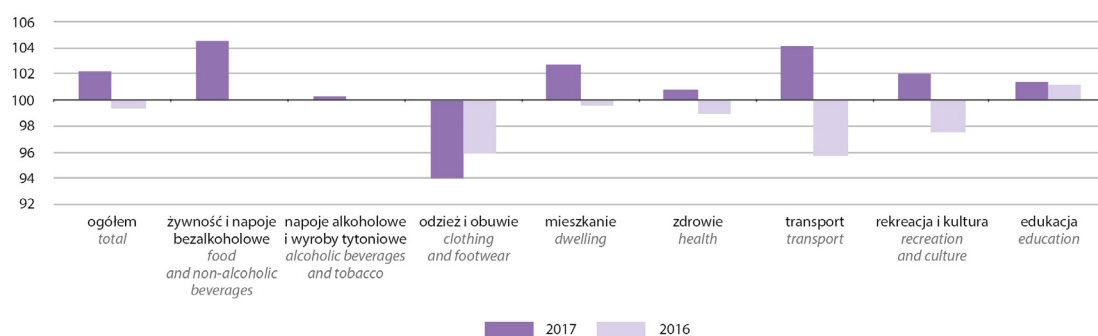

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1866 zł (o 12,7% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1180 zł (o 1,7% mniej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie świętokrzyskim był o 0,2 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 106. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 106. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m. in. towarów i usług związanych z mieszkaniem, w zakresie rekreacji i kultury, transportu oraz żywności i napojów bezalkoholowych (odpowiednio o: 2,7%, 2,0%, 4,1% i 4,5% wobec 1,6%, 1,4%, 3,8% i 4,2%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 6,0% (wobec 5,2% w kraju).

W 2017 r. przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego wytworzyły 2,5% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz 1,9% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano największy wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 14,5%, wobec wzrostu o 6,5% średnio w Polsce) oraz najmniejszy produkcji sprzedanej budownictwa (o 0,7,0%, wobec wzrostu o 11,8% średnio w kraju).

W 2017 r. liczba oddanych do użytkowania **mieszkań** w województwie świętokrzyskim wyniosła 3,2 tys. i w skali roku wzrosła o 4,3%. Stanowiło to 1,8% mieszkań oddanych ogółem w Polsce (najmniej po opol-

skim). Zwiększenie liczby mieszkań oddanych odnotowano w budownictwie indywidualnym (o 11,7%, największy wzrost po mazowieckim i pomorskim). W budownictwie spółdzielczym oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem wystąpił spadek. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 120,6 m² i była największa w Polsce – 92,7 m².

Badane przedsiębiorstwa województwa świętokrzyskiego w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim uzyskały znacznie lepsze **wyniki finansowe**. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w większości poprawiły się. Przedsiębiorstwa odnotowały spadek wskaźnika poziomu kosztów (z 95,5% do 94,2%). Wzrósł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 4,5% do 5,8%) i netto (z 4,0% do 5,6%). Pogorszył się jedynie wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów (z 4,6% do 4,3%). Powyższe wskaźniki uplasowały przedsiębiorstwa województwa świętokrzyskiego na 1 lokacie w kraju obok województwa śląskiego. Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 83,7%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 90,7% (wobec odpowiednio 81,6% i 85,1% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** w badanych przedsiębiorstwach wyniosły 1211,6 mln zł, co stanowiło 1,0% nakładów w kraju (najniższy udział w kraju). W porównaniu do 2016 r. odnotowano wzrost nakładów o 9,3%, wobec wzrostu w kraju o 4,4%. Odnotowano wzrost nakładów w przemyśle (o 19,2%), a w pozostałych sekcjach wystąpił spadek: w budownictwie (o 87,6%), transporcie, gospodarce magazynowej (o 71,7%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 8,0%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (73,9% ogółu nakładów poniesionych w województwie). Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 60,4%, a na budynki i budowlę 32,2% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wyniosła 481,1 tys. ha (o 0,3% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 85,2% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbioru i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha	2016 =100	Polska =100	z 1 ha w dt	2016 =100	Polska =100 ^b	w tys. t	2016 =100	Polska =100
	<i>in thous. ha</i>		<i>Poland =100</i>	<i>per 1 ha in dt</i>		<i>Poland =100^b</i>	<i>in thous. t</i>		<i>Poland =100</i>
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	232,3	106,0	3,3	32,2	108,1	80,5	748,7	114,6	2,7
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	7,5	98,0	0,8	30,0	119,0	102,0	22,5	116,5	0,8
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	17,5	128,4	5,4	223	86,5	82,7	389,6	111,1	4,5
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	3,9	109,9	1,7	575	77,6	91,9	226,0	85,3	1,6

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

Udział województwa świętokrzyskiego w 2017 r. w krajowej powierzchni uprawy ziemniaków wyniósł 5,4% (9 lokata), buraków cukrowych – 1,7% (11 lokata), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 3,3% (12 lokata) oraz rzepaku i rzepiku – 0,8% (16 lokata). Uzyskane plony z 1 ha rzepaku i rzepiku były lepsze niż przed rokiem i wyższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 228,4 tys. szt. (1,9% krajowego pogłowia), bydła – 157,0 tys. szt. (2,6%), owiec – 4,2 tys. szt. (1,6%). W skali roku pogłowie trzody chlewnej wzrosło (o 9,0%), natomiast spadła liczebność stada bydła (o 5,7%) i owiec (o 10,4%). Obsada trzody chlewnej, bydła i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 47,0 szt., 32,3 szt. i 0,9 szt. (wobec w kraju odpowiednio: 81,4 szt., 41,3 szt. i 1,8 szt.).

W województwie świętokrzyskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wysoki wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej i towarowej produkcji rolniczej wyniósł po 3,7%, a końcowej – 3,8%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 12,7% wyższa niż średnia w kraju.

Województwo warmińsko-mazurskie

Warmińsko-mazurskie voivodship

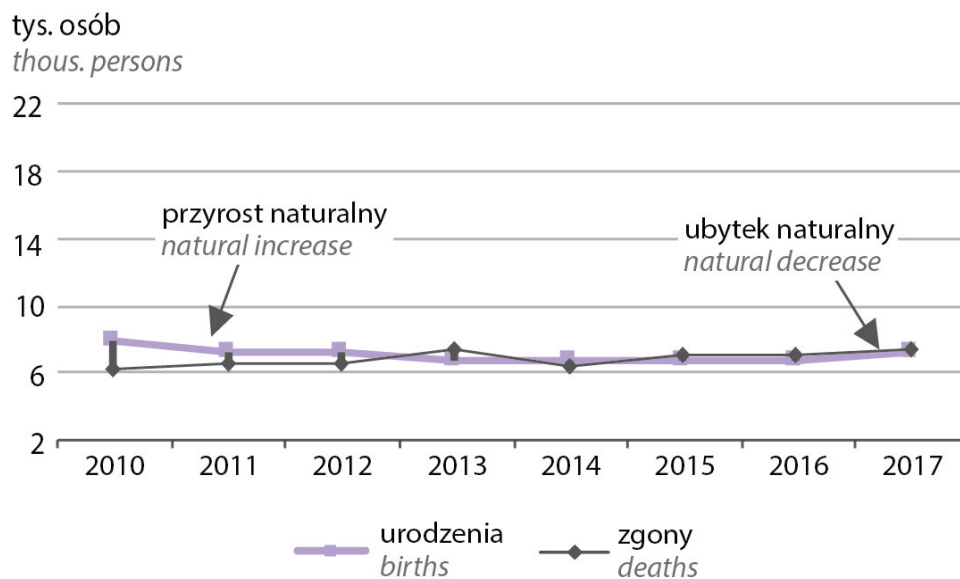
Podregiony	– 3
Powiaty	– 19
Miasta na prawach powiatu	– 2
Miasta ogółem	– 42
Gminy	– 116

Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	24,2 tys. km ² 24.2 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	1,4 mln mieszkańców 1.4 mln inhabitants
	4 lokata 4th position		12 lokata 12th position
	7,7% powierzchni kraju 7.7% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 59,0% (10 lokata) urbanization rate: 59.0% (10th position)

W województwie warmińsko-mazurskim, tak jak w latach poprzednich (według stanu w końcu czerwca), notuje się ubytek liczby **ludności**, przy czym spadek liczby mieszkańców był nieco mniejszy niż w roku poprzednim i wyniósł 3,0 tys. osób. Współczynnik przyrostu rzeczywistego poprawił się o 1,5 pkt i wyniósł minus 1,1‰. Ogólne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ukształtowało się na poziomie minus 1,9‰ (wzrost o 0,1 pkt) i był to nadal najniższy (po województwie lubelskim – minus 2,1‰) współczynnik w kraju. Wzrost liczby urodzeń żywych (przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów) wpłynął na nieznaczną poprawę współczynnika przyrostu naturalnego z minus 0,6‰ do minus 0,3‰. Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych była wyższa niż średnio w kraju (4,3‰, wobec 4,0‰).

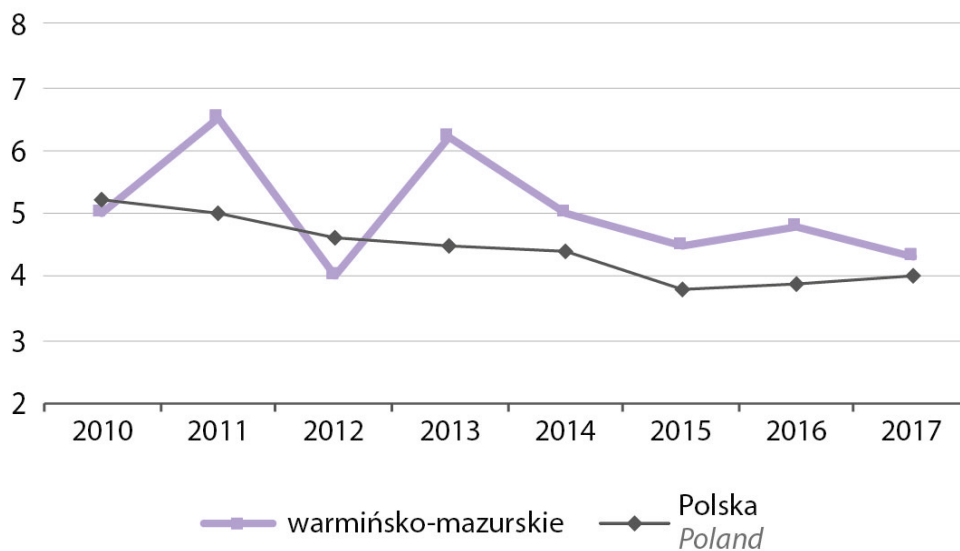
Wykres 107. Ruch naturalny ludności w 2017 r.

Chart 107. Vital statistics of population in 2017

Wykres 108. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.

Chart 108. Infant deaths per 1000 live births in 2017

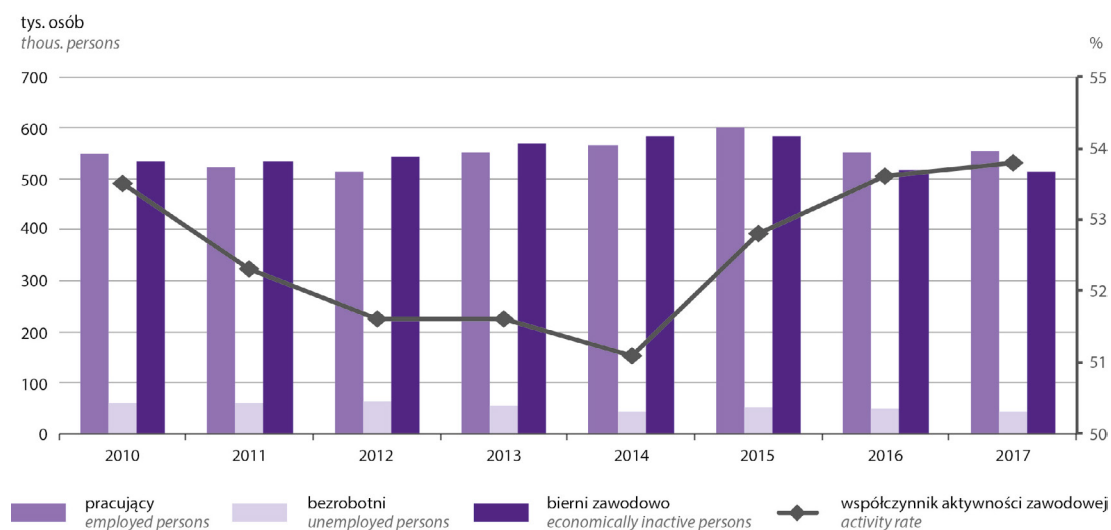
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 597 tys. i była o 0,3% mniejsza niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** był wyższy niż przed rokiem o 0,2 p. proc. i ukształtował się na poziomie 53,8% (15 lokata), przy średniej krajowej na poziomie 56,2%.

Liczba osób **pracujących** wyniosła 554 tys. (3,4% pracujących w kraju) i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. wzrosła o 0,7%. Wzrosła zarówno liczba pracujących mężczyzn o 0,6%, jak i kobiet – o 0,8%.

Wskaźnik zatrudnienia wzrósł w skali roku o 0,7 p. proc i w IV kwartale 2017 r. wyniósł 49,9% (najniższa wartość w kraju). W podziale na miasto i wieś odnotowano wzrost o 0,5 p. proc. odpowiednio do 51,8% i 47,0% (najniższa wartość w Polsce).

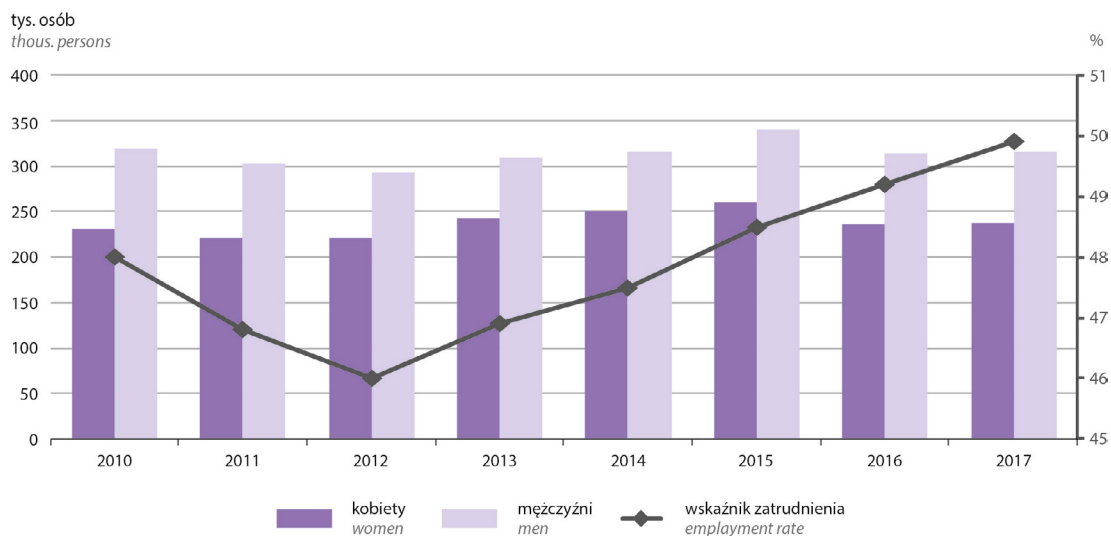
Wykres 109. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 109. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 110. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 110. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba osób **bezrobotnych** w IV kwartale 2017 r. ukształtowała się na poziomie 42 tys. i w ujęciu rocznym była mniejsza o 14,3%. Bezrobocie wśród kobiet spadło o 4,5%, a mężczyzn o 18,5%. Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 23,8% wszystkich bezrobotnych (wobec 25,2% w kraju), w skali roku odnotowano spadek o 7,5 p. proc.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2017 r. w warmińsko-mazurskim spadła o 1,2 p. proc. i wyniosła 7,0%. Spadła zarówno stopa bezrobocia mężczyzn (o 1,4 p. proc. do 5,6%), jak i kobiet (o 0,4 p. proc. do 8,1% – najwyższa wartość w kraju). Warmińsko-mazurskie było województwem o najwyższej stopie bezrobocia na wsi (9,2%, spadek o 0,5 p. proc.), w mieście poziom stopy bezrobocia spadł o 1,3 p. proc. do 5,6%.

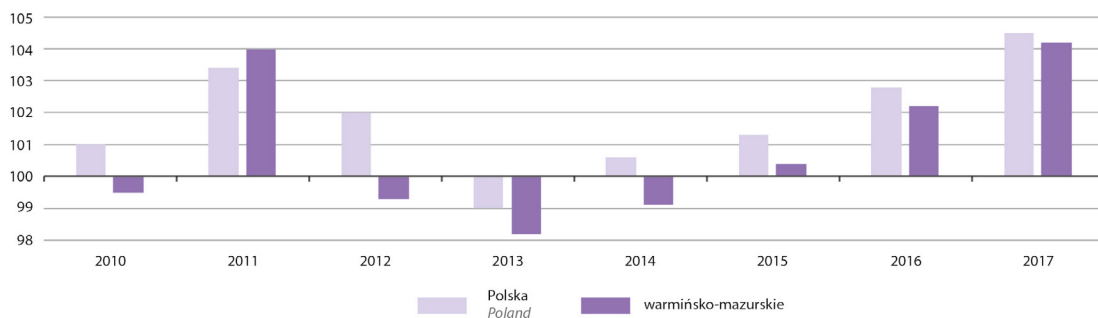
Liczba **biernych zawodowo** w województwie obniżyła się w skali roku o 0,8% i wyniosła 514 tys. osób. Przy odnotowanym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,6%, udział biernych zawodowo zmniejszył się w skali roku o 0,1 p. proc. i stanowił 46,3% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat (największy po śląskim udział biernych zawodowo w kraju).

Relacja osób niepracujących do pracujących, mimo że w skali roku polepszyła się, była nadal najmniej korzystna w kraju. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadały 1004 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (1031 osób rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** ukształtowało się na poziomie 144,5 tys. osób, tj. o 4,2% wyższym niż w 2016 r. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wyniosło 3681 zł. Mimo drugiego w kraju wzrostu (po podlaskim) i znacznego powyżej średniej w kraju (o 7,9%, wobec 5,9%) było najniższe w Polsce (81,2% średniej krajowej).

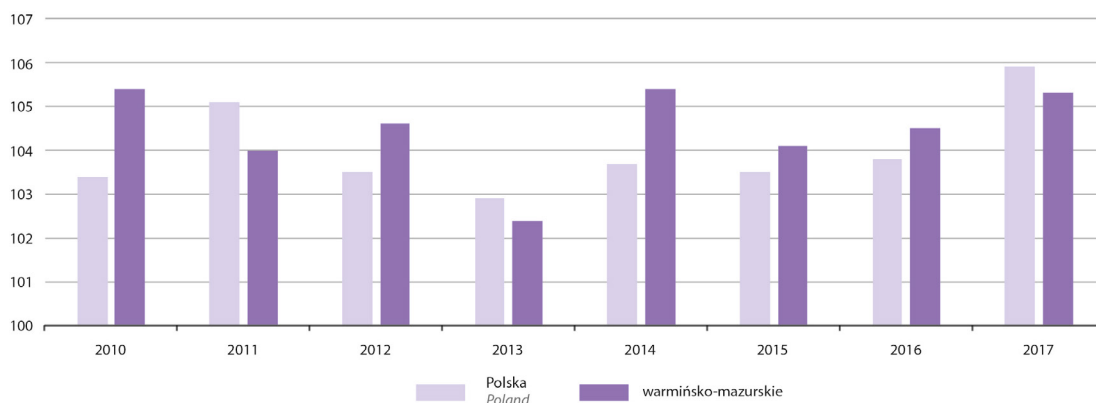
Wykres 111. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 111. *Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)*

Wykres 112. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 112. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

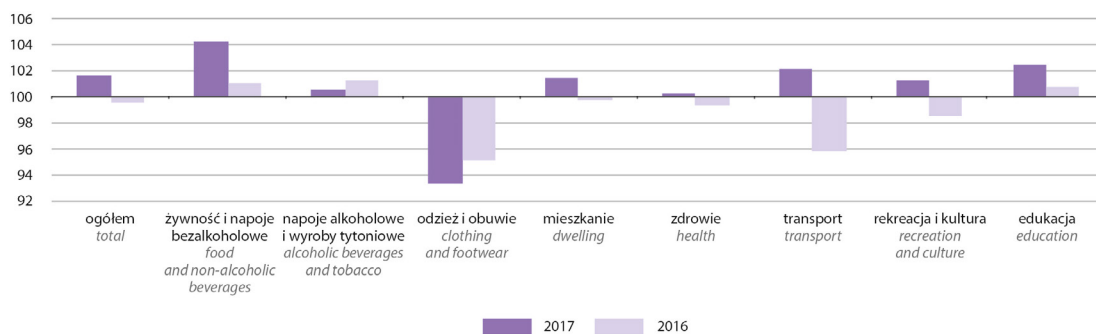

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1880 zł (o 12,0% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1218 zł (o 1,5% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie warmińsko-mazurskim był o 0,4 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 113. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 113. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły opłaty związane z edukacją (2,4% wobec 1,2%), natomiast ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły podobnie jak średnio w kraju – o 4,2%. Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 6,6% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo warmińsko-mazurskie w 2017 r. wytworzyło 2,5% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 1,7% produkcji sprzedanej **budownictwa** (odpowiednio 13 i 15 lokata w kraju). Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu ukształtował się na poziomie wyższym od uzyskanego średnio w Polsce (7,7%, wobec 6,5%), natomiast budownictwa był największy w kraju (34,7%, po najgłębszym spadku w roku poprzednim o 30,7%).

W 2017 r. w województwie oddano do użytkowania 4,8 tys. **mieszkań**, co stanowiło 2,7% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania (o 4,7%, wobec wzrostu o 9,3% średnio w kraju). Zwiększenie wystąpiło w budownictwie spółdzielczym (największy w kraju wzrost po łódzkim) oraz przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, natomiast zmniejszyła się liczba mieszkań oddanych w budownictwie indywidualnym

(najgłębszy w Polsce spadek). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkownika wyniosła 89,0 m² (wobec 92,7 m² w kraju).

Badane przedsiębiorstwa województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. odnotowały polepszenie **wyników finansowych**. W większości poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano spadek wskaźnika poziomu kosztów z 95,8% do 95,4%. Wzrost wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 4,2% do 4,6%) oraz netto (z 3,6% do 3,9%). Pogorszył się natomiast wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,7% do 4,3%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 84,0%, a ich udział w przychodach z całości kształtu działalności wyniósł 92,4% (wobec odpowiednio 83,1% i 90,1% w 2016 r.).

Nakłady inwestycyjne w badanych przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 r. wyniosły 1438,6 mln zł, co stanowiło 1,1% nakładów w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano spadek nakładów o 3,8% (w kraju wzrost o 4,4%). Odnotowano spadek nakładów w przemyśle (o 7,0%), a w pozostałych sekcjach wystąpił wzrost: w budownictwie (o 103,8%), transporcie, gospodarce magazynowej (o 92,1%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,9%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (86,3% ogółu nakładów w województwie). Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 61,9%, a na budynki i budowlę przeznaczono – 29,4%.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 920,4 tys. ha (o 9,3% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 87,4% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	354,5	91,4	5,1	39,3	105,6	98,3	1391,8	96,5	5,0
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	67,8	121,3	7,4	28,2	122,1	95,9	191,0	148,1	7,1
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	7,3	87,8	2,3	247	95,0	91,8	180,8	83,5	2,1
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	3,3	119,2	1,5	547	91,3	87,4	180,9	108,9	1,3

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. w województwie warmińsko-mazurskim zbiory rzepaku i rzepiku, przy znacznym zwiększeniu powierzchni uprawy i przy dużo wyższym plonowaniu, wzrosły w skali roku o 48,1%. Udział województwa w 2017 r. w krajowych zbiorach rzepaku i rzepiku stanowił 7,1% (8 lokata), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 5,0% (10 lokata), buraków cukrowych – 1,3% (12 lokata), ziemniaków – 2,1% (14 lokata). Uzyskane plony z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz rzepaku i rzepiku były wyższe niż przed rokiem, ale słabsze niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 519,3 tys. szt. (4,4% krajowego pogłowia), bydła – 452,2 tys. szt. (7,5%), owiec – 7,3 tys. szt. (2,7%). W skali roku odnotowano wzrost pogłowia trzody chlewnej (o 11,2%), bydła (o 7,9%), natomiast populacja owiec zmniejszyła się (o 28,4%). Obsada trzody chlewnej i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio 55,1 szt. (w kraju 81,4 szt.) i 0,8 szt. (1,8 szt.), natomiast bydła była wyższa (47,9 szt. wobec 41,3 szt.) i lokowała województwo na 5 pozycji w kraju.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 5,1%, końcowej – 4,9%, a towarowej – 5,0%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych ukształtowała się na jednym z najniższych poziomów w kraju (po województwie podkarpackim i zachodniopomorskim) – 69,9% średniej krajowej.

Województwo wielkopolskie

Wielkopolskie voivodship

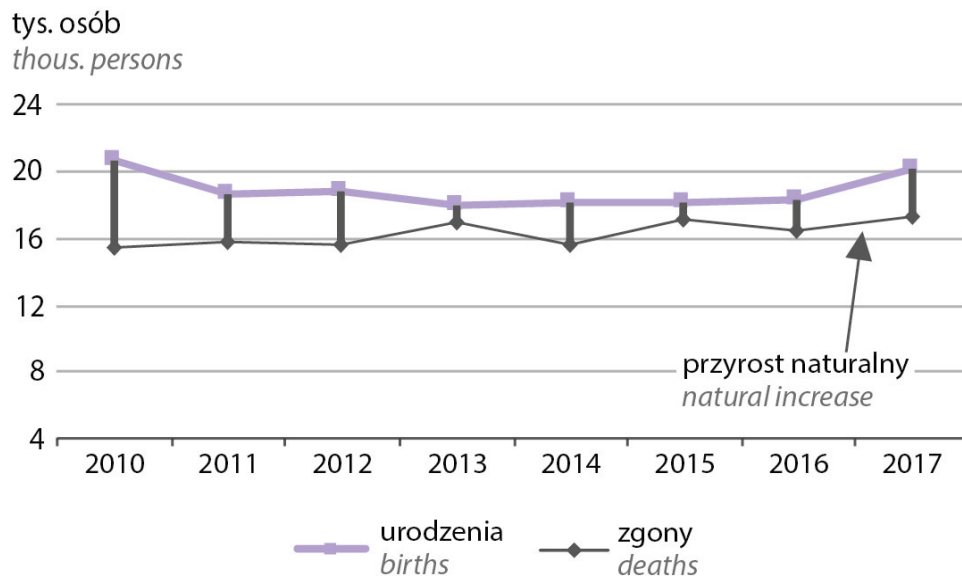

Podregiony	– 6
Powiaty	– 31
Miasta na prawach powiatu	– 4
Miasta ogółem	– 112
Gminy	– 226

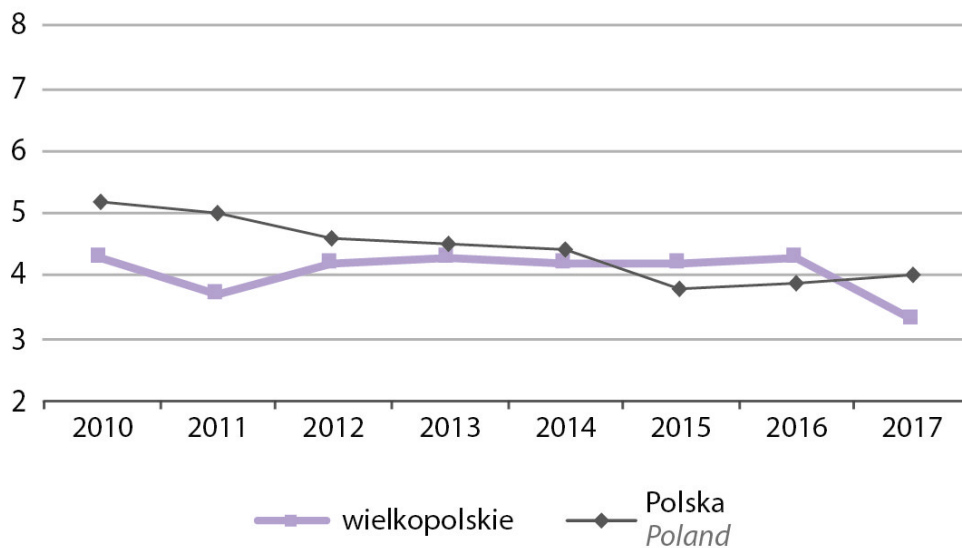
Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	29,8 tys. km ² 29.8 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	3,5 mln mieszkańców 3.5 mln inhabitants
	2 lokata 2nd position		3 lokata 3rd position
	9,5% powierzchni kraju 9.5% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 54,7% (11 lokata) urbanization rate: 54.7% (11th position)

Liczba **ludności** województwa wielkopolskiego systematycznie wzrasta. W I półroczu 2017 r. w stosunku do analogicznego okresu 2016 r. liczba mieszkańców zwiększyła się o 7,2 tys. osób (o 0,2%), na co istotny wpływ miała nadwyżka urodzeń żywych nad zgonami i w rezultacie dodatni przyrost naturalny. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 11,6‰ (2 miejsce w kraju), a współczynnik zgonów – 9,9‰ (3 lokata). W rezultacie, współczynnik przyrostu naturalnego (wzrost 1,1‰ do 1,6‰) był (po województwie pomorskim) najwyższy. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności nie zmieniło się w skali roku i wyniosło 0,3. Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych była niższa niż średnio w kraju o 0,7 pkt i wyniosła 3,3.

Wykres 114. Ruch naturalny ludności w 2017 r.
 Chart 114. Vital statistics of population in 2017

Wykres 115. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.
 Chart 115. Infant deaths per 1000 live births in 2017

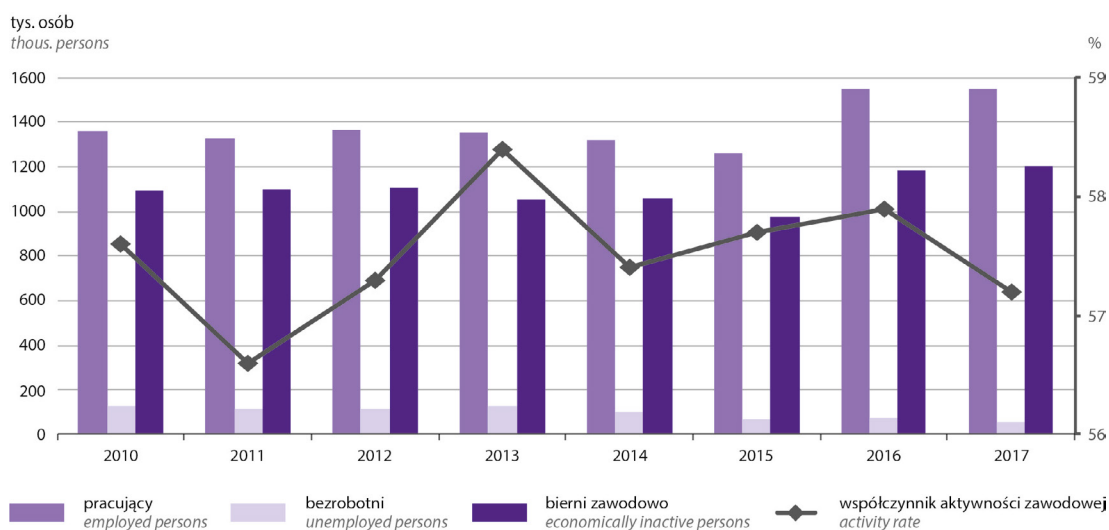
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 1604 tys. i była o 1,4% niższa niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** wyniósł 57,2% i w odniesieniu do IV kwartału 2016 r. obniżył się o 0,7 p. proc.

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1549 tys. (9,4% pracujących w kraju) i spadła o 0,1% w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. Zmniejszyła się liczba pracujących kobiet (o 2,1%, najgłębszy spadek wśród województw), a mężczyzn wzrosła (o 1,3%). Udział kobiet w liczbie pracujących ogółem wyniósł 42,5%. Była to najniższa wartość w kraju, podobnie jak w opolskim.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. nie uległ zmianie i wyniósł 55,2%. Również w podziale na miasto i wieś nie odnotowano zmiany wskaźnika – w mieście miał on wartość 56,0%, na wsi 54,3%.

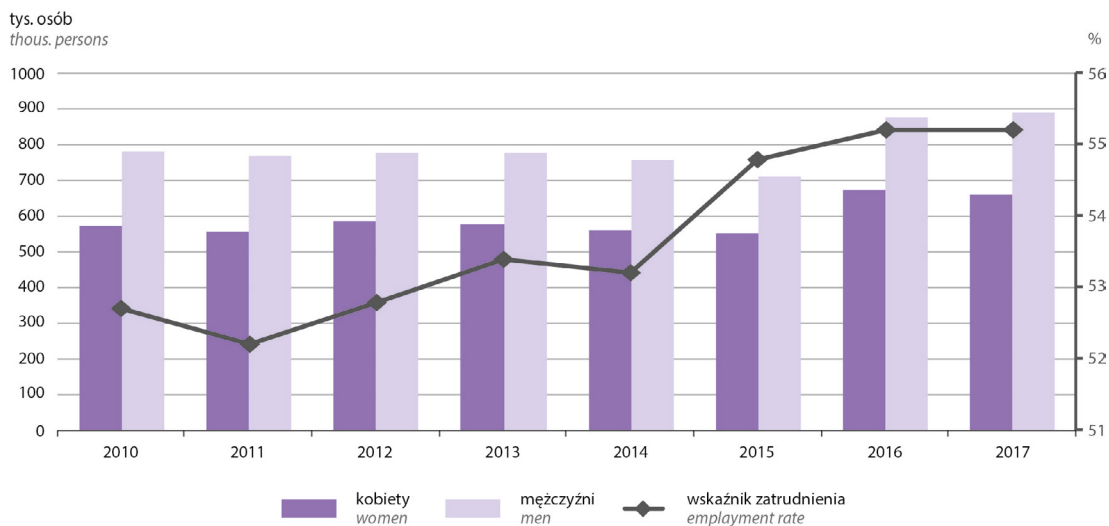
Wykres 116. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 116. Economic activity of population in the fourth quarter

Wykres 117. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 117. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2017 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 56 tys. i w skali roku spadła o 25,3%. Odnotowano spadek zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn (o 32,6%), jak i bezrobotnych kobiet (o 17,2%). Udział osób w wieku poniżej 25 lat wzrósł o 6,3 p. proc. (przy średnim wzroście dla kraju o 2,8 p. proc.) i wyniósł 19,6% wszystkich bezrobotnych (najniższy udział po śląskim).

W IV kwartale 2017 r. w województwie wielkopolskim **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 3,5%. W skali roku odnotowano spadek wskaźnika o 1,1 p. proc. Stopa bezrobocia była niższa w mieście (3,1%) niż na wsi (3,9%), przy czym zarówno na wsi, jak w mieście odnotowano spadek wskaźnika – odpowiednio o 1,1 p. proc. i 1,2 p. proc. Na skutek obniżenia stopy bezrobocia wśród mężczyzn o 1,6 p. proc. do 3,4% i wśród kobiet o 0,6 p. proc. do 3,5% województwo wielkopolskie odnotowało najmniejszą dysproporcję międzyplciową stopy bezrobocia w kraju.

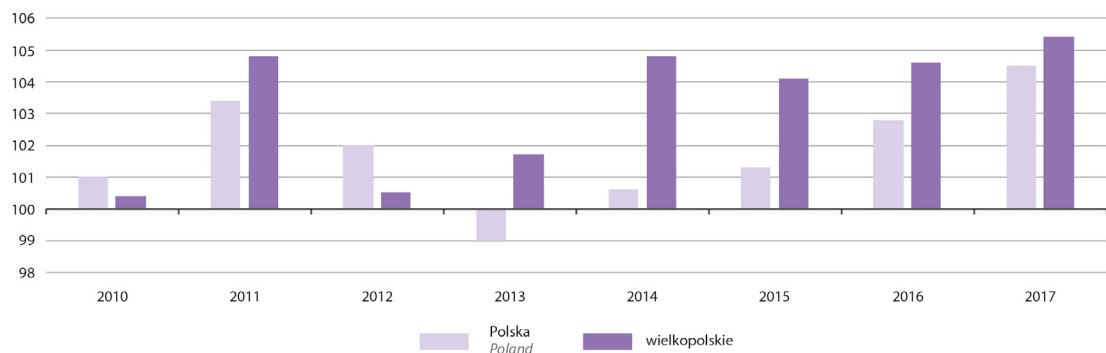
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 1202 tys. osób, co stanowiło 42,8% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat i w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku ich liczba zwiększyła się o 1,6% (najwyższy wzrost w kraju obok małopolskiego), przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,1%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących nieznacznie wzrosła w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 812 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (811 osób rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 730,3 tys. osób (tj. 12,1% zatrudnionych w Polsce) i było o 5,4% większe porównaniu z 2016 r. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4148 zł (wzrost o 7,2% w skali roku) i było o 8,4% niższe od średniego wynagrodzenia w kraju.

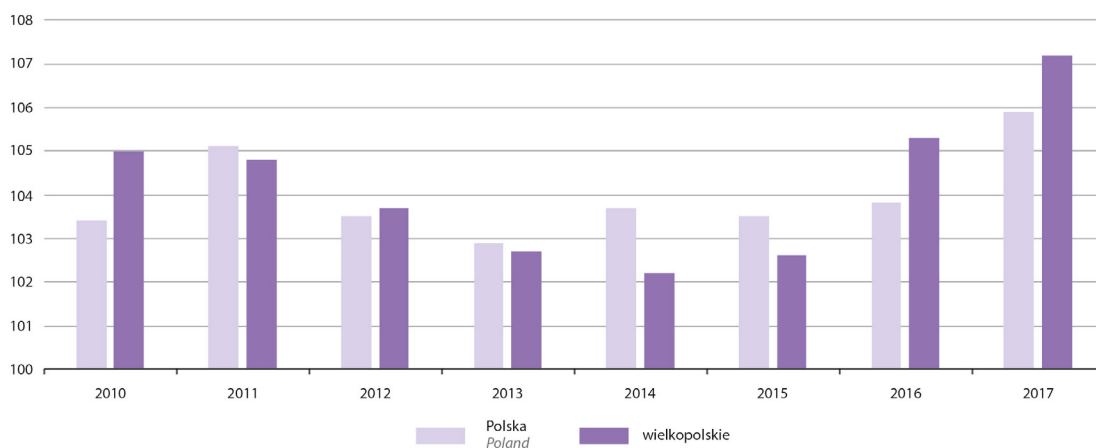
Wykres 118. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 118. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 119. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 119. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

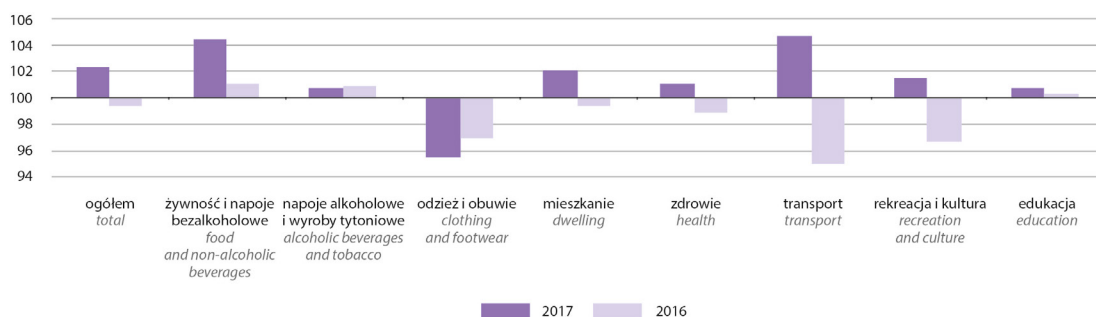

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1992 zł (o 6,8% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1181 zł (o 1,6% mniej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie wielkopolskim był o 0,3 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 120. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 120. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu, związanych z mieszkaniem oraz żywności i napojów bezalkoholowych (odpowiednio o – 4,7%, 2,1%, i 4,4% wobec 3,8%, 1,6%, i 4,2%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 4,5% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo wielkopolskie w 2017 r. wytworzyło 12,4% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 9,7% produkcji sprzedanej **budownictwa**, co lokowało je w obu przypadkach na 3 pozycji w kraju. W skali roku odnotowano wzrost zarówno produkcji sprzedanej przemysłu (o 7,8%), jak i produkcji sprzedanej budownictwa (o 7,5%).

W 2017 r. w województwie wielkopolskim oddano do użytkowania 18,9 tys. **mieszkań**, co stanowiło 10,6% mieszkań w kraju. W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 15,1% (wobec wzrostu w kraju o 9,3%). Wzrosła liczba mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 33,1%, największy wzrost w kraju po kujawsko-pomorskim i opolskim) oraz w budownictwie indywidualnym (o 3,7%).

W budownictwie spółdzielczym wystąpił spadek. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była nieco wyższa niż średnio w kraju (93,3 m², wobec 92,7 m²).

Badane przedsiębiorstwa województwa wielkopolskiego w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uzyskały gorsze **wyniki finansowe**. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów z 94,9% do 95,5%. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 5,1% do 4,5%), netto (z 4,3% do 3,8%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,2% do 4,9%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 83,5%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 85,9% (wobec odpowiednio 84,8% i 94,3% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** w przedsiębiorstwach województwa wielkopolskiego wyniosły 12744,9 mln zł co stanowiło 10,1% wartości krajowej. W skali roku odnotowano wzrost nakładów o 8,0% (wobec wzrostu w kraju o 4,4%). Spadek wystąpił w sekcjach: transport, gospodarka magazynowa (o 348,9%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 23,7%), obsługa rynku nieruchomości (o 13,1%) oraz budownictwo (o 3,7%). Zmniejszyły się natomiast nakłady w przemyśle (o 7,7%). Według sekcji PKD największy udział w nakładach inwestycyjnych miał przemysł (58,4%) oraz handel i naprawa pojazdów samochodowych (25,2%, najwyższy udział w kraju). Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 55,4%, a na budynki i budowle – 36,3% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1763,6 tys. ha (o 4,7% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 91,6% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbiory i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha in thous. ha	2016 =100	Polska =100 Poland =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2016 =100	Polska =100 ^b Poland =100 ^b	w tys. t in thous. t	2016 =100	Polska =100 Poland =100
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	923,8	104,9	13,3	41,9	107,4	104,8	3872,6	112,7	14,0
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	109,2	105,0	11,9	28,3	103,7	96,3	309,3	109,2	11,5
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	42,7	130,0	13,3	308	104,8	114,4	1318,0	136,2	15,2
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	45,0	114,5	20,0	644	92,0	102,9	2897,2	105,3	20,6

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

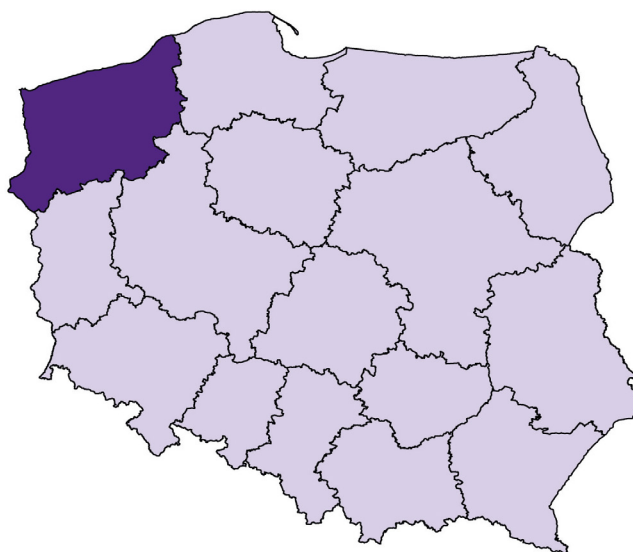
W 2017 r. w województwie wielkopolskim odnotowano największą w kraju powierzchnię uprawy: zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (13,3% krajowej uprawy), ziemniaków (13,3%) oraz buraków cukrowych (20,0%). Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku (11,9%) lokowała województwo na 2 pozycji w kraju. W 2017 r. udział w krajowych zbiorach buraków cukrowych (20,6%), ziemniaków (15,2%) oraz zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (14,0%) lokował województwo na 1 pozycji w kraju, a rzepaku i rzepiku (11,5%) – na 2 pozycji. Uzyskane plony z 1 ha były lepsze niż przed rokiem (z wyjątkiem buraków cukrowych) i wyższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem rzepaku i rzepiku).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 4265,5 tys. szt. (35,9% krajowego pogłowia, 1 lokata w kraju), bydła – 999,3 tys. szt. (16,6%, 2 lokata), owiec – 22,9 tys. szt. (8,5%, 3 lokata). W skali roku odnotowano wzrost pogłowia trzody chlewnej (o 7,7%) i owiec (o 34,8%; największy wzrost w kraju), natomiast liczebność stada bydła nieznacznie się zmniejszyła (o 0,4%). Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była najwyższa w kraju i wynosiła 240,7 szt. (w kraju 81,4 szt.), a obsada bydła (56,4 szt., wobec 41,3 szt.) lokowała województwo na 3 miejscu. Obsada owiec wyniosła 1,3 szt., wobec 1,8 szt. średnio w kraju (9 lokata).

W województwie wielkopolskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 16,7%, końcowej – 17,2% i towarowej – 17,9%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była najwyższa w kraju (o 47,7% wyższa od średniej w kraju).

Województwo zachodniopomorskie

Zachodniopomorskie voivodship

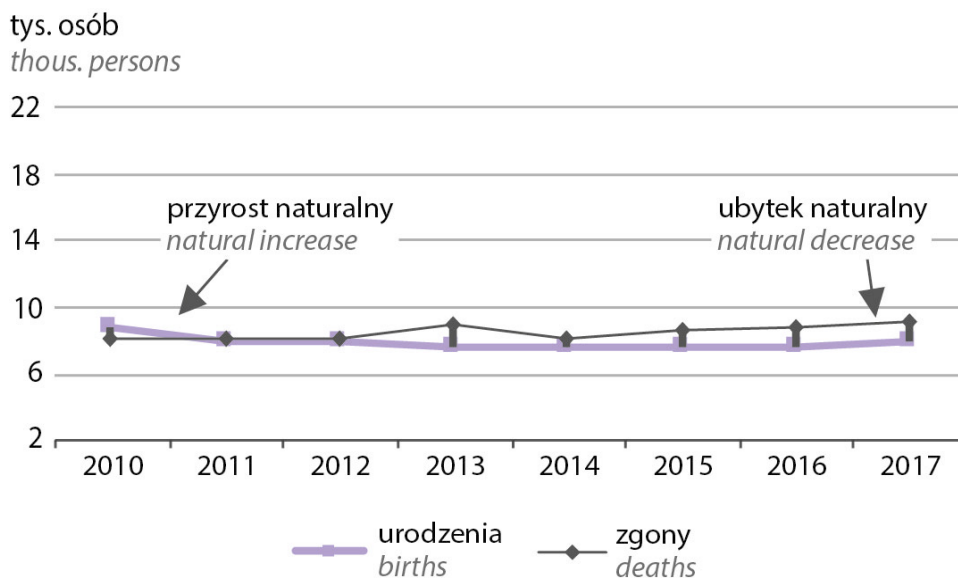
Podregiony	– 4
Powiaty	– 18
Miasta na prawach powiatu	– 3
Miasta ogółem	– 65
Gminy	– 114

Powierzchnia (stan w dniu 31.XII.2017 r.) <i>Area</i> (as of 31.XII.2017)	22,9 tys. km ² 22.9 thous. km ²	Ludność (stan w dniu 31.XII.2016 r.) <i>Population</i> (as of 31.XII.2016)	1,7 mln mieszkańców 1.7 mln inhabitants
	5 lokata 5th position		11 lokata 11th position
	7,3% powierzchni kraju 7.3% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 68,5% (3 lokata) urbanization rate: 68.5% (3rd position)

Liczba **ludności** województwa zachodniopomorskiego w I półroczu 2017 r. była niższa niż w analogicznym okresie 2016 r. o 2,3 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego pozostał na poziomie roku poprzedniego i wyniósł minus 1,3‰. Na ubytek naturalny ludności wpłynęła większa liczba zgonów niż urodzeń. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba urodzeń żywych wyniosła 9,4, a zgonów 10,8 (w analogicznym okresie 2016 r. odpowiednio: 9,0 i 10,3). Współczynnik ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ukształtował się na poziomie minus 0,5‰ (minus 0,6‰ rok wcześniej i 0,0‰ średnio w kraju). Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych była o 1,0 pkt niższa niż w końcu czerwca 2016 r. i ukształtowała się na poziomie równym 4,6.

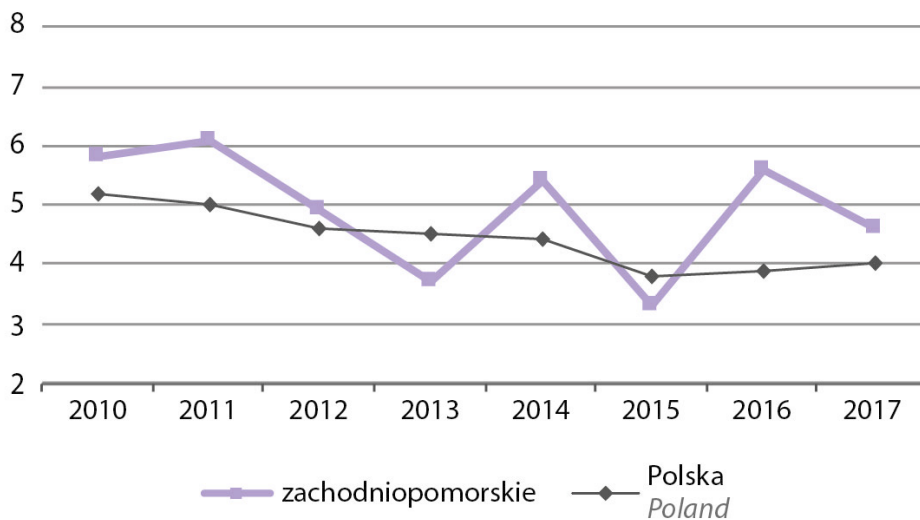
Wykres 121. Ruch naturalny ludności w 2017 r.

Chart 121. Vital statistics of population in 2017

Wykres 122. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r.

Chart 122. Infant deaths per 1000 live births in 2017

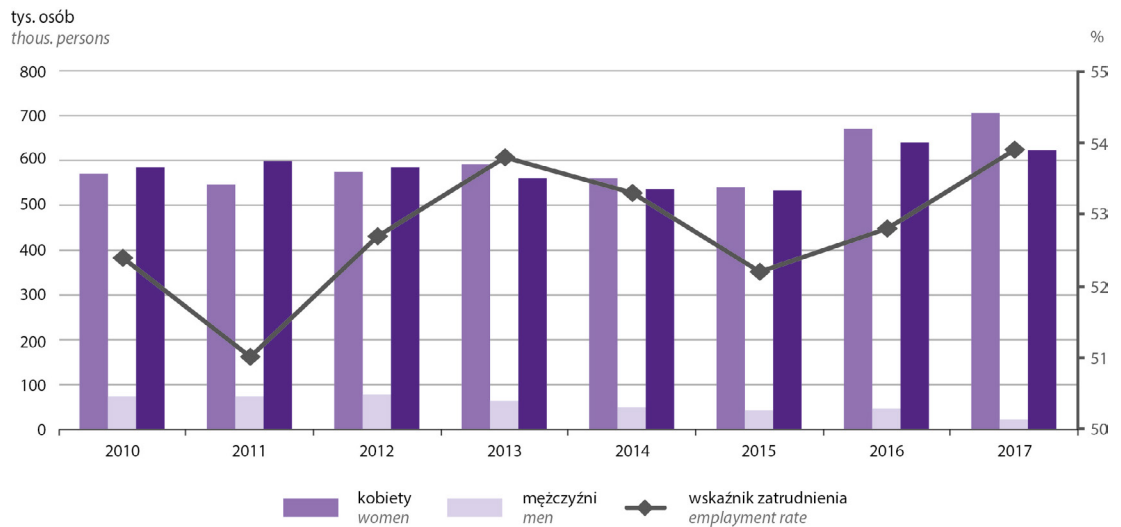
Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2017 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 727 tys. osób i wzrosła w skali roku o 1,5% (najbardziej w kraju). **Współczynnik aktywności zawodowej** w odniesieniu do IV kwartału 2016 r. zwiększył się o 1,1 p. proc. i osiągnął wartość 53,9% (największy wzrost wśród województw podobnie jak w łódzkim).

Liczba osób **pracujących** wyniosła 705 tys. i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. wzrosła najbardziej w kraju – o 5,1%. Również w podziale na płeć zachodniopomorskie odnotowało największy wzrost liczby pracujących – kobiet o 5,3%, mężczyzn – o 4,9%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2017 r. wyniósł 52,2% i był o 2,8 p. proc. wyższy niż przed rokiem (1 lokata). Na wsi, po największym w skali kraju wzroście – o 5,1 p. proc. – osiągnął on poziom 51,5%; w mieście również odnotowano wzrost (o 1,7 p. proc. do 52,6%).

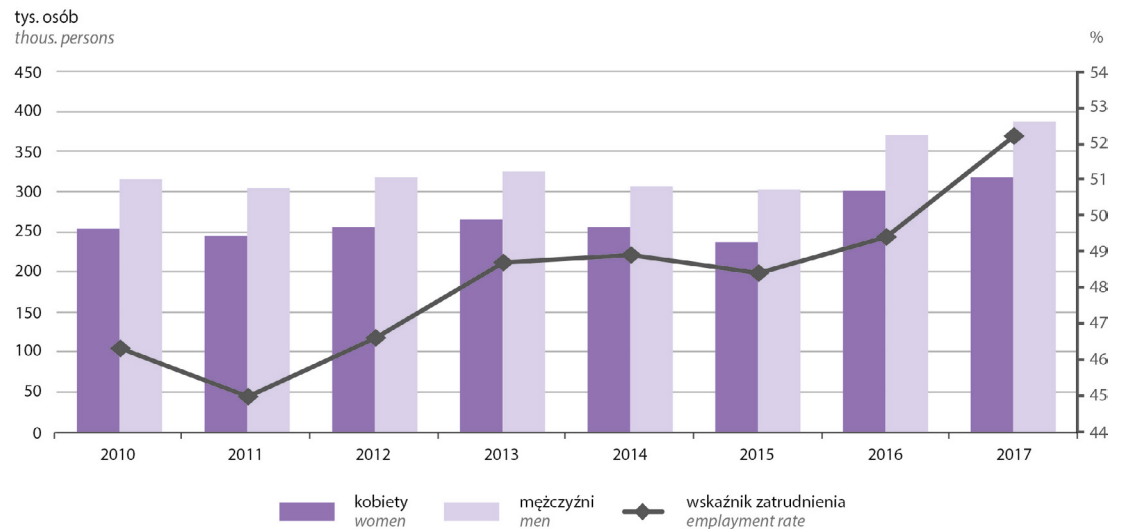
Wykres 123. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 123. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Wykres 124. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 124. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

Liczba **bezrobotnych** w IV kwartale 2017 r. ukształtowała się na poziomie 21 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 53,3% (najgłębszy spadek w kraju). Również w podziale na płeć spadek liczby bezrobotnych był najgłębszy – wśród kobiet o 56,5%, mężczyzn – o 50,0%. Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 28,6% wszystkich bezrobotnych (wobec 25,2% w kraju), w skali roku ich udział wzrósł o 6,3 p. proc. (średnio w kraju o 2,8 p. proc.).

W IV kwartale 2017 r. w zachodniopomorskim odnotowało najniższą w kraju **stopę bezrobocia** według BAEL – 2,9%, która w skali roku zmniejszyła się o 3,4 p. proc. (najgłębszy spadek). Wskaźnik ten był niższy w mieście (2,6%, spadek o 2,2 p. proc.) niż na wsi (3,5%, najgłębszy spadek w kraju o 6,1 p. proc.). Największą wśród województw poprawę stopy bezrobocia odnotowano również w podziale na płeć; wśród kobiet spadek o 4,0 p. proc. do 3,1%, wśród mężczyzn o 2,8 p. proc. do 2,8%.

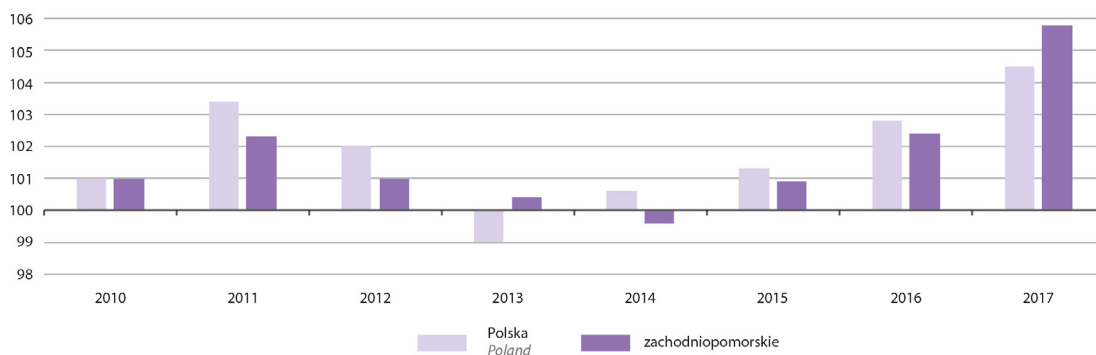
Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 624 tys. osób, co stanowiło 46,2% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmniejszyła się o 2,7%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,5%.

Relacja osób niepracujących do pracujących w województwie zachodniopomorskim poprawiła się w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 915 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (1022 osoby rok wcześniej).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wyniosło 181,2 tys. osób i było o 5,8% większe niż w roku poprzednim (trzeci wzrost po podlaskim i świętokrzyskim). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie** brutto ukształtowało się na poziomie 4174 zł (zwiększenie o 5,8% w skali roku) i było o 7,9% niższe od średniej krajowej.

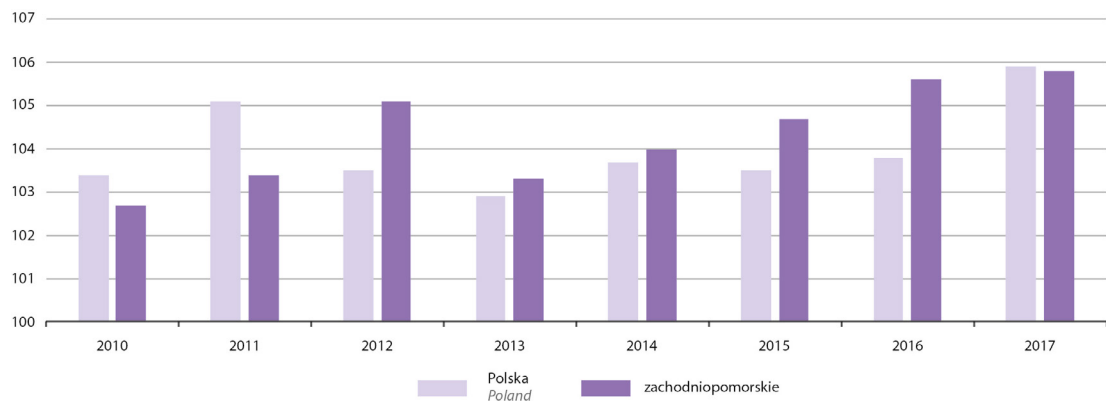
Wykres 125. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 125. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year = 100)

Wykres 126. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 126. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year = 100)

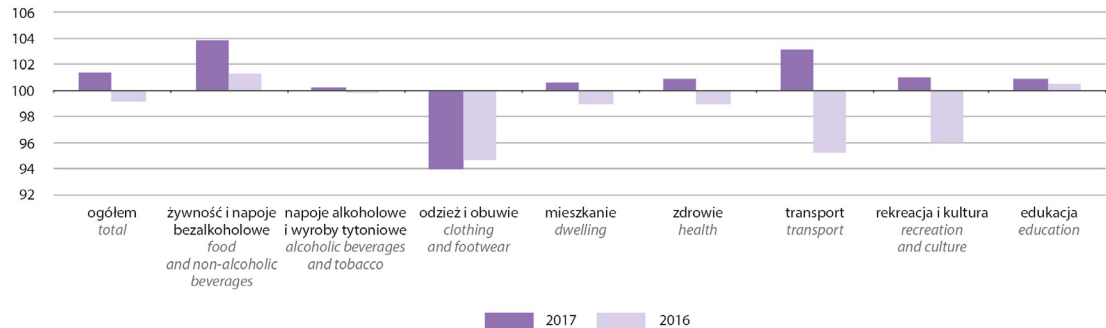

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1995 zł (o 6,7% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1269 zł (o 5,7% więcej od średniej krajowej).

W 2017 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie zachodniopomorskim był najniższy w kraju i wyniósł 1,4% (wobec 2,0%).

Wykres 127. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 127. Price index of consumer goods and services (previous year = 100)

Obserwowany w województwie wzrost cen poszczególnych grup towarów i usług był niższy niż średnio w kraju. Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 6,0% (wobec 5,2% w kraju).

Województwo zachodniopomorskie w 2017 r. wytworzyło 2,9% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 2,4% produkcji sprzedanej **budownictwa** (odpowiednio 10 i 12 lokata). W skali roku odnotowano wzrost zarówno produkcji sprzedanej przemysłu (o 7,7%), jak i produkcji sprzedanej budownictwa (o 11,0%).

W 2017 r. w województwie zachodniopomorskim oddano do użytkowania 7,5 tys. **mieszkań**, co stanowiło 4,2% mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost o 7,7% (w kraju wzrost o 9,3%). Najwięcej wzrosła liczba oddanych mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 31,3%). Zwiększyła się również liczba mieszkań spółdzielczych (o 13,4%), natomiast zmniejszyła się liczba oddanych mieszkań indywidualnych (o 0,7%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 83,5 m² (przy średniej krajowej 92,7 m²).

Badane przedsiębiorstwa województwa zachodniopomorskiego w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uzyskały nieco gorsze **wyniki finansowe**. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe osłabiły się. Wzrost wskaźnik poziomu kosztów – z 94,5% do 94,8%. Zmniejszył się wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,5% do 5,2%), netto (z 4,7 do 4,5%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,5% do 5,1%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 77,3%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 85,5% (wobec odpowiednio 81,3% i 88,9% w 2016 r.).

W 2017 r. **nakłady inwestycyjne** badanych przedsiębiorstw województwa zachodniopomorskiego wyniosły 2543,2 mln zł, co stanowiło 2,0% wartości krajowej. W skali roku odnotowano wzrost nakładów – o 18,9% (w kraju wzrost o 4,4%) Wzrost wystąpił we wszystkich sekcjach: transport, gospodarka magazynowa (o 41,5%), budownictwo (o 26,8%), przemysł (o 21,4%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 14,6%) oraz obsługą rynku nieruchomości (o 5,9%). Według sekcji PKD największy udział w nakładach inwestycyjnych miał przemysł (75,6%). Na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia przeznaczono 55,4% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe, a na budynki i budowle – 34,9%.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2017 r. (stan w czerwcu) wynosiła 802,6 tys. ha (o 4,3% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 92,8% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2017 r., powierzchnia zasiewów, zbioru i plony wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony ^a Yields ^a			Zbiory ^a Production ^a		
	w tys. ha	2016 =100	Polska =100	z 1 ha w dt	2016 =100	Polska =100 ^b	w tys. t	2016 =100	Polska =100
	<i>in thous. ha</i>	<i>=100</i>	<i>Poland =100</i>	<i>per 1 ha in dt</i>	<i>=100</i>	<i>Poland =100^b</i>	<i>in thous. t</i>	<i>=100</i>	<i>Poland =100</i>
Zboża podstawowe ^c <i>Basic cereals^c</i>	383,3	101,1	5,5	44,6	102,3	111,5	1708,2	103,3	6,2
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	104,8	105,8	11,5	25,9	106,6	88,1	271,3	112,6	10,1
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	10,5	71,1	3,3	287	84,3	106,3	300,9	60,0	3,5
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	13,5	138,2	6,0	634	79,4	101,3	855,7	109,8	6,1

a Dane nieostateczne. b Relacje do średniej krajowej. c Z mieszankami zbożowymi. d Bez ogrodów przydomowych.
a Non-final data. b Relations to the average in the country. c With cereal mixes. d Without kitchen gardens

W 2017 r. w województwie zachodniopomorskim powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku stanowiła 11,5% krajowej powierzchni uprawy (3 lokata w kraju). Zbiory rzepaku i rzepiku stanowiły 10,1% produkcji krajowej (5 lokata w kraju), buraków cukrowych – 6,1% (7 lokata), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 6,2% (7 lokata), a ziemniaków – 3,5% (12 lokata). Uzyskane plony z 1 ha były wyższe niż przeciętnie w kraju (z wyjątkiem rzepaku i rzepiku). Województwo pod względem uzyskanych plonów z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zajmowało 3 lokatę w kraju, buraków cukrowych i ziemniaków – 6 lokatę.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2017 r.) pogłowie trzody chlewnej liczyło 279,4 tys. szt. (2,4% krajowego pogłowia), bydła – 92,5 tys. szt. (1,5%), owiec – 5,5 tys. szt. (2,1%). W skali roku odnotowano spadek pogłowia trzody chlewnej (o 1,3%), natomiast wzrosła znacząco liczebność stada owiec (o 17,5%) i nieznacznie bydła (o 0,1%).

Obsada trzody chlewnej, bydła i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 34,4 szt. (w kraju 81,4 szt.), 11,4 szt. (41,3 szt.) i 0,7 szt. (1,8 szt.).

W województwie zachodniopomorskim w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) globalnej i końcowej produkcji rolniczej, a wzrost towarowej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej i końcowej produkcji rolniczej wyniósł po 3,5% i towarowej – 3,7%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych osiągnęła jedną z najniższych (po województwie podkarpackim) wartości w kraju (60,3% średniej krajowej).

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.
2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.
3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
4. Dane w podziale terytorialnym oraz w podziale według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**.
5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
6. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.
7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
8. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
9. W publikacji dane w zakresie:
 - 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
 - 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
 - 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych** oraz **nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek prowadzących działalność gospodarczą zaliczoną według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw**, prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działal-

ności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Jako ceny stałe od 2011 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

12. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Oznaczenia sekcji	Opis	Stosowane skróty
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Handel; naprawa pojazdów samochodowych
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Zakwaterowanie i gastronomia
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Obsługa rynku nieruchomości
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Administrowanie i działalność wspierająca

16. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

Uwagi metodologiczne

1. Dane o:

a) **ludności** zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011) oraz danych ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności;

b) urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

2. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu** obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o **bezrobociu rejestrowanym** dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 645, z późniejszymi zmianami).

Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, pracę społecznie użyteczną oraz osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zalecenia działań aktywizacyjnych.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych i które zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 27 V 2014 r., spełniają co najmniej jedno z kryteriów:

a) bezrobotni do 30 roku życia,

b) długotrwale bezrobotni,

c) bezrobotni powyżej 50 roku życia,

d) bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,

e) bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,

f) bezrobotni niepełnosprawni.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę napływu bezrobotnych obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych do liczby osób aktywnych zawodowo w końcu kwartału.

4. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym, metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach z wyjątkiem osób przebywających poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy i więcej.

Wyniki badania uogólniono w oparciu o bilanse ludności, opracowane na podstawie NSP 2011.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

a) wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;

b) miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
- z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe ją podjąć w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przypadające na 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw obliczono przyjmując:

- a) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- b) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- c) honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.

Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r.

6. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także z budżetów Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

7. Dane o wartości produkcji sprzedanej przemysłu (tj. górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego, wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją) prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych, tj. dotacji do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** wyrażona w cenach bazowych, z uwagi na niewystępujący podatek akcyzowy i dotacje przedmiotowe, równa się wartości wyrażonej w cenach producenta.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- a) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- b) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- c) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- d) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- e) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

8. Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

9. Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw dostosowano do ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- a) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- b) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;

- c) pozostałe przychody operacyjne;
- d) przychody finansowe.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- a) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- b) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- c) pozostałe koszty operacyjne;
- d) koszty finansowe.

Wyniki finansowe:

- a) wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej — do końca 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- b) wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, które obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

Wskaźniki:

- a) wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- b) wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- c) wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- d) wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

10. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

11. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów żywnościowych są notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny żywności notowane są raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu.

12. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych. Prezentowane ceny skupu produktów rolnych pochodzą z badania miesięcznego (meldunek o skupie produktów rolnych realizowanym przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej).

13. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych** i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników **na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonywane przez stałych ankieterów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali całego kraju i województw.

14. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

15. Pogłowie zwierząt gospodarskich podano na podstawie badań pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego oraz bydła, owiec, drobiu i związanej z tymi gatunkami produkcji zwierzęcej, prezentując dane według grup produkcyjno-użytkowych. Badania pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku — w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich — 2-krotnie w roku — według stanu w czerwcu i grudniu.

16. Skup produktów rolnych dotyczy ilości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

17. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- a) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- b) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

18. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu) z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

General notes

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**.
2. Data are presented according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.
3. The item **"Industry"** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.
4. Data according to territorial division as well as to NACE Rev. 2 sections are compiled using the **enterprise method**.
5. Data are compiled in accordance with to the **respective organizational status of units of the national economy**.
6. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.
7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
8. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.
9. In the publication data in regard to:
 - a) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
 - b) **sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
 - c) **financial results of non-financial enterprises and investment outlays** and **newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of units conducting economic activity included, in accordance with the NACE Rev.2, in section "Agriculture, forestry and fishing" and "Financial and insurance activities"), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.
10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of "enterprise" – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. Enterprise sector includes those entities, which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and

support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. As constant prices since 2011 were adopted – 2010 constant prices (2010 average current prices).

12. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistics Poland.

13. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

14. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

15. The names of some sections of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables with the sign "Δ". The list of abbreviations used and their full names are given below:

Section marking	Description	Abbreviations
G	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	Trade; repair of motor vehicles
I	Accommodation and food service activities	Accommodation and catering

16. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

Methodological notes

1. Data concerning:

a) population are compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011 as well as current reporting data on vital statistics and population migration;

b) births and deaths (including infant deaths) – are calculated according to the definition of infant birth and death – recommended by the World Health Organization (WHO).

2. Data on **average paid employment** include persons employed on the basis of a labour contract on a full and part-time basis, converted to full-time work period.

3. Data on the **unemployed persons registered** in the powiat labour offices are presented in accordance with the Law of 20 IV 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions (uniform text Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments).

Registered unemployment has not include persons who: undergoing traineeships, an internship, person undergoing occupational preparation of adults and social utility works and directed to employment agency within the framework of activation actions appointment.

Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons, who are entitled to priority in appointment for participation in special programmes and who, in accordance with amendment to Law on Employment Promotion and Labour Market Institutions, in force since 27 V 2014, persons fulfilling at least one of the criteria:

a) unemployed persons below 30 years of age,

b) are long-term unemployed,

c) unemployed persons over 50 years of age,

d) unemployed persons benefiting from social assistance,

e) unemployed persons with at least one child under 6 years of age or at least one disabled child below 18 years of age,

f) disabled unemployed persons.

The long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adult in the workplace.

Unemployed persons without benefits are persons registered in employment offices, in search for work, who either lost or did not acquire rightsto benefits.

The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The **inflow rate of unemployment** is calculated as a ratio of newly registered unemployed persons to the number of economically active persons at the end of a quarter.

4. Data on the **economic activity of the population**, aged 15 and more, are compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS), which is conducted quarterly using continuous observation method (a sliding survey week). The survey includes the members of households in dwellings selected on a random basis excluding persons staying outside the households, i.e. abroad or living in institutional households, for 12 months or longer.

The survey results have been generalized based on population balances compiled on the basis on Population and Housing Census 2011.

Economically active population includes all persons who are considered as employed or unemployed.

Among the **employed persons** are included all persons aged 15 or more who within the surveyed week:

a) performed, for at least one hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as

paid employees, worked on own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting family economic activity outside agriculture;

b) had work but did not perform it:

- due to illness, maternity leave, parental leave or vacation,
- due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 – exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.

The **unemployed** are persons aged 15–74, who within the period of the surveyed week did not work, actively sought work and were available for work within two weeks after the surveyed week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within the period no longer than 3 months as well as persons who were available for that work.

The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or a given group) in the number of economically active population aged 15 and more (total or a given group).

5. Average monthly gross wage and salary per paid employee in the enterprise sector is calculated assuming the following:

- a) personal wages and salaries, excluding wages and salaries of outworkers and apprentices as well as persons employed abroad;
- b) payments from a share in profit or in the balance surplus of cooperatives;
- c) fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with labour contract.

Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include deductions for personal income taxes as well as contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employees, introduced on 1 I 1999.

6. Information regarding retirement and other pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the budgets of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration as well as the Ministry of Justice.

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state bud-

get (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the source which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

Retirement and other pension benefits systems do not provide for the payment of retirement and other pensions arising out of international agreements.

Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

7. Data on the value of sold production of industry (i.e. of mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply and also water supply; sewerage, waste management and remediation activities) are presented excluding VAT and the excise tax, but including the value of subsidies on products and services, in so-called basic prices.

The **value of sold production of construction** presented in basic prices, is equal to the value expressed in producer's prices due to the lack of excise tax and entity subsidies.

Data regarding sold production of industry concerns industrial and non-industrial activities of economic entities included to the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities" and covers:

- a) the value of finished goods sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- b) the value of paid work and services rendered, i.e. both industrial and non-industrial;
- c) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms or full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- d) the value of products in the form of settlements in kind;
- e) products designated for increasing the value of own fixed assets.

8. Information regarding completed dwellings concerns dwellings in newly built and expanded buildings (partly comprising the expansion) as well as dwellings obtained as a result of investment adaptations, together with dwellings obtained from conversion of non-residential spaces. The division of dwellings into buildings of housing cooperatives, private buildings (i.e. realized by natural persons, foundations, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

9. Data on financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047, with later amendments).

Revenues from total activity (sums received and due) include:

- a) net revenues from sale of products (goods and services) including subsidies on products;
- b) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- c) other operating revenues;
- d) financial revenues.

Cost of obtaining revenues from total activity includes:

- a) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by change in product stocks;

- b) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- c) other operating costs;
- d) financial costs.

Financial results:

- a) gross financial result (profit or loss) is a result on economic activity — until the end of 2015 corrected by result on extraordinary events;
- b) net financial result (profit or loss) is obtained after decreasing of the gross financial result by obligatory encumbrances, which include corporate and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations.

Indices:

- a) sales profitability rate constitutes the relation of the result from the sale of products, goods and materials to net revenues from the sale of products, goods and materials;
- b) gross turnover profitability rate constitutes the relation of gross financial result to revenues from total activity;
- c) net turnover profitability rate constitutes the relation of net financial result to revenues from total activity;
- d) cost level indicator constitutes the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity.

10. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of households expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household' budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

11. The sources of information on **retail prices** of presented foodstuffs are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of food are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted two times a month.

12. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product. Presented procurement prices come from monthly survey (reports on procurement of agricultural products from legal persons and organizational entities without legal personality).

13. The information on prices of **agricultural products** and livestock received by farmers **on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces. Average monthly prices were calculated as arithmetic mean of quotations from the entire country and from voivodships.

14. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital

asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS), implemented since 1 I 2005).

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

15. Farm animal stocks have been disclosed on the basis of surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter and cattle, sheep, poultry and animal production related to these species, with data being presented according to production — utility groups. Surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter are conducted three times a year — in March as of 1st March, in June as of 1st June and in December as of 1st December, while surveys of cattle and other farm animal species — twice a year — as at June and December.

16. Procurement of agricultural products includes the quantity of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

17. Gross agricultural output includes:

- a) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (harvests for a given year);
- b) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

18. The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices for two consecutive years, i.e. the year preceding the surveyed year and the surveyed